ateitis

1981-DEVINTAS-DEŠIMTAS NUMERIS

X ATEITININKŲ KONGRESAS
1981 RUGSĖJO 3-7 CHICAGOJE

DVIGUBAS KONGRESINIS NUMERIS

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

9-10

ateitis

1911-1981

Invokacija — prel. J. Balkūnas 329
Lietuvos valstybės atkūrimo teisė ir būtinumas valstybingumo istorijos šviesoje — A. J. Rudis 330
Sveikinimai *Ateities* jubiliejiniam kongresui 332
ANTAI — K. Trimakas 340
ATEITIS — Iššūkis ir veidrodis — K. Trimakas 342
Ateities literatūrinė tėkmė — K. Bradūnas 353
Žvilgsnis ateitin — S. Kuprys 360
Ateities 70 m. jubiliejinis kongresas 362
Dariaus Lapinsko spektaklio vertinimai:
Daugiasluoksnė poezijos interpretacija — K. Bradūnas 386
Poezijos vaidinimai ateitininkų kongrese — K. Keblys 388
Sukaktuvinio Ateities kongreso pasisakymai 390
Premijos 394
Priimant Šalkauskio premiją 395
ATVIRAI: Minčių nuotrupos apie praėjusį kongresą — A. Liulevičius 396
Kongresas ir kas po jo mūsų skyriuje — A. Skrupskelienė 400
Po *Ateities* kongreso — vysk. V. Brizgys 404
Ar daug kuriamojo užsimojimo? — K. Trimakas 406
Dalyvavusieji kongrese dalinasi įspūdžiais 410
Mūsų šeimoje — A. Tijūnėlis 417
ATŽALOS: Ateitininkų kongresas Lipniūno kuopos moksleivių akimis 418
1981 m. Ateities konkurso laimėtojai 420
LAIŠKAI 426
Ateities kongreso finansinis vajus 427
1981 metų Ateities turinys 438

Šį numerį redagavo A. Zailskaitė. Išdėstė Jonas Kuprys. Nuotraukos: V. Noreika (330), R. Musonytė (351, 367, 406, 408, 411, 412), A. Zailskaitė (349, 401), A. Sodonis (373, 377), K. Trimakas (386). Visos kitos kongreso nuotraukos darytos Jono Kuprio.

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave, Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.

Redaktoriai: adv. Saulius Kuprys, Rima Sidrienė ir Aldona Zailskaitė.

Redakcijos nariai: dr. Roma Kuprienė, Jonas Kuprys, Daiva Markelytė, dr. Linas Sidrys, Grasilda Reinytė ir Linas Palubinskas.

Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė dail. A. Korsakaitės-Sutkuvienės.

Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 7.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1981 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

INVOKACIJA

Prelato J. Balkūno malda *Ateities* jubiliejiniam kongresui

Pasaulio valdove, mes, ateitininkai, suvažiavę į *Ateities* 70 metų kongresą, garbiname tave giliausiai nusižeminę ir aukojame visą savo buitį tavo sūnaus, Įsikūnijusio Žodžio garbei. Tu skyrei jį mums karaliumi: palenk jam mūsų sielas, mūsų širdis ir mūsų kūnus — tegu nieko nedarome be jo valios ir įkvėpimo.

Kristau atpirkėjau, aukojame spindulius, kurie žėri mūsų vėliavoje, paženklintoje tavo kryžiumi. Tešviečia mums mokslo tiesa, ištryškusi iš tavo išminties. Težavi mus dorumas, kuriuo esi tu, aukščiausias Gėri! Teveda mus tautos meilė į darbą ir kovą dėl Lietuvos.

Dėkojame tau už mums duotą globą, pagalbą ir palaimą per 70 metų. Dėkojame tau už tavo gaivinančią rasą, sielos tvirtybę ir širdies galią. Dėkojame už tavo apvaizdą, kad gynei mus nuo priešo žabangų ir vedei mus stebuklingais keliais. Dėkojame tau, kad esi su mumis džiaugsmo ir liūdesio dienomis.

Ateitininkų sąjūdis gimė už mūsų tautos sienų. Buvome išeiviai, ieškojome laisvės ir šviesos svetimuose kraštuose. Nušvito rytai ateities ir užtekėjo laisvės saulė brangioj tėvynėj ir grįžom kurti naują gyvenimą. Bet netrukus vėl apglėbė tautą tamsa. Ir jau 36 metai esame tremtyje. Tavo malonės padedami, Dieve, neiškrikome, bet susiglaudėm. Ir tikime, kad regėsime ateitį tėvynės laimingą ir švies mums kryžius ant mūs vėliavos, tad stosime drąsiai į kovą garbingą ir dirbsim, kovosime dėl Lietuvos.

Dieve, laimink mūsų suvažiavimą, laimink kiekvieną narį ir mūsų šeimas. Duok mums jėgų ryžtingai pakelti sunkią tremties dalią. Padaryk, kad visi mes liktume ištikimi savo tėvynei ir grįžtume į ją, nešdami naują atgimimo ugnį. Pasilikusius tėvynėje stiprink, ir dėl tavo vardo ir tautos laisvės kenčiančius paguosk. Amžiną šviesą suteik tiems, kurie jau yra mirę kovos lauke. Šito prašome mūsų tautos kankinių vardu.

Amen.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

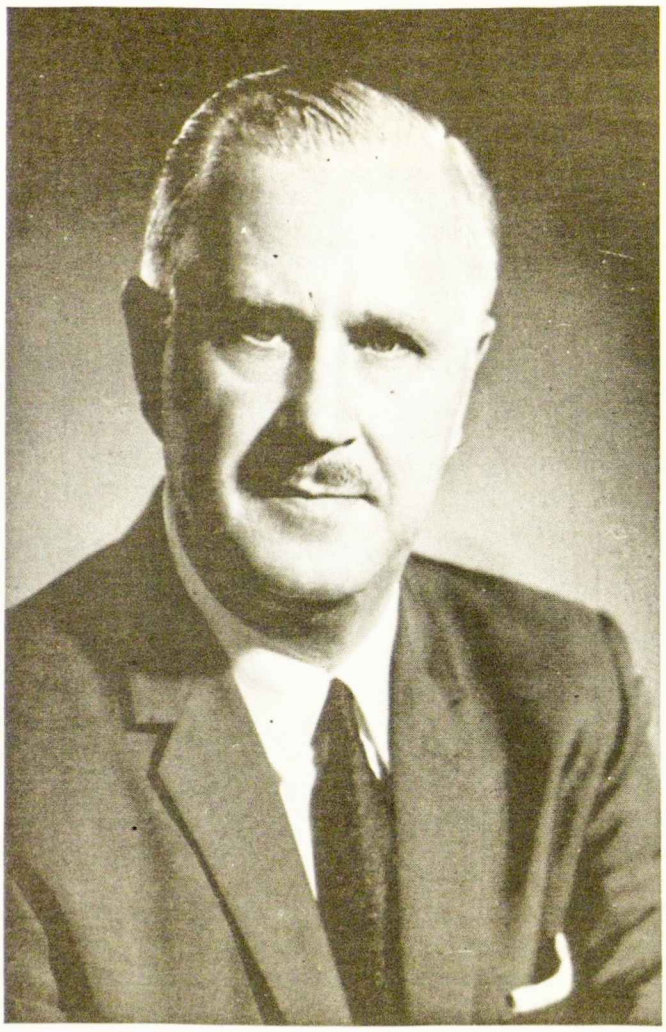

Inž. Antanas J. Rudis — šio kongresinio Ateities *numerio mecenatas. Dalyvavęs* Ateities *Jubiliejiniame kongrese, jis buvo sužavėtas jo eiga bei programos temomis, kuriose atsispindėjo ateitininkų šiuolaikiniai rūpesčiai. Norėdamas paremti 70 metų sukaktį švenčiantį žurnalą, jis pilnai finansavo šio kongresinio numerio išleidimą. Žemiau spausdinamomis idėjomis jis kreipiasi į ateitininkus, ryškindamas Lietuvos valstybės atkūrimo reikalą bei ateitininkų uždavinius tėvynės laisvinimo darbe.*

Lietuvos valstybės atkūrimo teisė ir būtinumas jos valstybingumo istorijos šviesoje

Antanas J. Rudis

Pavergtieji turi būti budrūs ir sąmoningi. Jie savo darbais ir laisvės siekimo idealais turi parodyti pasauliui pavergtos tautos brandumą ir jos narių susiklausymą, siekdami jai Dievo ir Tėvynės vardu pagrindinių suverenumo vertybių, kurios priklauso visoms tautoms.

Lietuvių tauta istorijos bėgyje jau ne kartą buvo praradusi valstybinį suverenumą arba grūmėsi dėl jo išlaikymo. Šiuo atžvilgiu lietuvių tauta dabar trigubai nuskriausta. Visų pirma, lietuviai dar ankstyvojo valstybingumo laikais įnešė į pasaulio tautų šeimos laisvės lobyną humanizmą, kuris, kaip nei vienos dabartinės pasaulio valstybės senovinėje teisėje, yra surašytas Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos trijų parengimų ištobulintame Statute (1529 metų Statute — 13 skyrių ir 243 straipsniai, 1566 m. — 14 skyrių ir 368 straipsniai, 1588 m. — 14 skyrių ir net 488 straipsniai).

Ano meto Valstybės teisynas garantavo lietuviams ir visiems Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos žemės čiabuviams, rusams, prūsams, žemaičiams, mozūrams ir kitiems gyventojams, kokio luomo ir kilmės jie bebūtų, visas lygias jų teises ir bažnytines privilegijas. Valstybė tas teises vykdė, apsaugodama bet kurį žmogų nuo užakinio įskundimo arba viešo ir slapto įtarimo, kol teismas pagal viešą krikščionių teisės procedūrą neįrodys kaltės. Tačiau nekaltojo skundikas buvo baudžiamas ta pačia bausme. Deja, dabar okupantas lietuviams neduoda jokių pagrindinių teisių ir laisvių.

Antra, 1918 metų suverenios Lietuvos teisiniai aktai, 1920 metų laikinoji ir 1922 pirmoji — Lietuvos konstitucijos, panaikino luomų privilegijas ir paskelbė visų piliečių, tautinių mažumų lygybę prieš įstatymus, užtikrino asmens ir organizacijų laisvę, pripažino streikų laisvę. Lietuva buvo Demokratinė Respublika, suvereninės galios reiškėja. Nors užsienio penktosios kolonos brovimasis į Lietuvą konstitucines garantijas laikinai buvo sutrikdęs, tačiau Lietuvos konstitucija buvo paimta pagrindu daugiatautės Jungtinės Burmos respublikos konstitucijai, būtent, konstitucijai tokios šalies, kuri 1948 m. tapo suverenia valstybe. Tai atsitiko Lietuvai praradus suverenumą, kurio ir šiandien ji neturi.

Ir trečia, — lietuvių kalba yra sena, archaiška, labai svarbi indoeuropiečių kalbų lyginamajai kalbotyrai ir yra viena iš nedaugelio gyvųjų kalbų priklausančių Sanskrito kalbų grupei. Tačiau okupuotos Lietuvos ir lietuvių tautos rusinimas pasiekė kraupų mastą.

Okupanto užmačios turi būti sužlugdytos. Mes privalome įrodyti Didžiosioms valstybėms, kad mūsų tautinis palikimas žmonijai yra svarus ir daugiareikšmis ir kad mes turime atkurti sunaikintą suverenumą. Mums priklauso nei kiek nemažesnė teisė, negu daugybei naujų Afrikos ir Azijos valstybių — Jungtinių Tautų narių.

Lietuviai pavergtoje tėvynėje, čia Amerikoje ir visur pasaulyje turi suprasti, kad draugų didžiųjų valstybių ir tautų tarpe nėra, kaip tokių, o yra jų interesai. Taigi, siekime tobulumo ir išprusę, gerai pažindami kaimynų

interesus, sužlugdykime susėdusių prie apvalaus stalo sužvėrėjusių politikų užmačias, kad jie negalėtų pasirašinėti panašių į Molotovo-Ribbentropo protokolą aktų dėl vergvaldiško ir vertelgiško įtakos sferų pasidalinimo.

Sovietai, rusų vardu, begėdiškai sako, kad lietuvių tauta neva laisva ir atseit yra suvereni valstybė. Deja, rusai nuo 1795 metų su lietuvių tauta elgiasi kaip nusikaltėliai prieš žmoniją ir nėra jokio skirtumo tarp carų Rusijos ir Sovietų verguvinės gadynės. Sovietų Sąjunga 1940 m. užgrobusi Pabaltijo valstybes, Lietuvą, pardavė ir pirko už aukso gabalus iš nacistinės Vokietijos, ir tai, jos pačios gėdai, XX-jo amžiaus viduryje pavadino „balsavimais" dėl „laisvanoriško" Lietuvos, Latvijos ir Estijos prisijungimo prie Sovietų valstybės.

Tuo Sovietų Sąjunga prikalė save prie XX-jo amžiaus pabaigos gėdos stulpo ir ant jo kabos, didindama prieš save pasaulio tautų priešiškumą tol, kol neatkurs minėtų valstybių suvereniteto.

Lietuvių išeivių uždavinys — visur ir visada be atvangos žlugdyti Sovietų rusiškąją imperiją, jos politiką ir ideologiją, vardan Lietuvos suvereniteto atkūrimo.

Ryšium su tuo, kas aukščiau pasakyta, ateitininkų sąjūdis yra vienas iš labai svarbių lietuvių tautos istorijoje. Šis mokslus siekiančių tautiečių sąjūdis iškėlė praeityje ir kelia dabar uždavinį „Visa atnaujinti Kristuje", tarnaujant Dievui ir Tėvynei. Krikščioniškumas ir tautiškumas yra pagrindiniai ir labai svarbūs ateitininkų principai.

Atmesdami kitų tautybių niekinimą, lygiai kaip ir tautas nuvertinantį Tėvynės pavergėjo kosmopolitizmą, ir skelbdami patriotizmą krikščioniška dorybe, ateitininkų sąjūdis suteikia lietuviškumui sėkmės bei daug kilnumo ir atsparumo, triuškinant okupanto politiką ir ideologiją. Tai liudyja praeitis ir dabartis.

Užgimęs prieš 70 metų ateitininkų sąjūdis dovanojo pavergtai Lietuvai daug sąmoningų patriotų, kurie pažadino ginkluotai kovai už laisvę miegančią katalikiškąją tautą ir patys kovojo ir mirė vardan šio krašto idealų. Ateitininkų sąjūdis iš karto pasiekė Ameriką ir tapo atspara plintančiam išeivijoje, vėliau ir tėvynėje, pragaištingam ateizmui. Ateizmas nesuranda laisvės idealo, už kurį reikia žmogui kovoti, gramzdina su juo susijusius visuomenės narius neveiklumo baloje, pasyvumu orientuoja į pavergimo farvaterį ir į rytų vergijos pinkles.

Šiandien mes vis dėlto, vardan tiesos, turime pripažinti, kad partinėms srovėms nepavaldus ateitininkų sąjūdis, žinoma, jeigu ateitininkija ir jų rėmėjai filosofiškai ir politiškai nuolatos tobulinsis ir pasieks brandumo, yra arčiausiai aukščiausių kovos už pavergtos tėvynės suverenumą tikslų ir asmeniško pavyzdingo gyvenimo idealų. Tai patvirtina Lietuvoje ateitininkų gretose subrendusių ir juos remiančių kovotojų pasiaukojimas, vardan pagrindinių ir neatimamų žmogaus teisių.

Apie aukštais idealais paremtą sėkmingą kovą prieš dvasinį ir fizinį lietuvių tautos pavergimą mums nuolatos liudyja pogrindiniai leidiniai, ypač Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika ir kiti šaltiniai.

Tad, ateitininkai, gimę ir gyvendami, ugdykite ir brandinkite savyje vertas tautinio palikimo savybes kovai su klastingu tėvynės pavergėju. Perduokite augančiai kartai ir liūdykite pasauliui apie garbingas Lietuvos ir lietuvių tautos palikimo vertybes!

Europos ir Šiaurės Amerikos 35 šalių Helsinkio pasitarimo Deklaracija, 1975 m. paskelbusi atskirame skyriuje tautų ir tautybių teisių gynimo dokumentą, pirmą kartą žmonijos istorijoje sutartinai patvirtino tai, ką Lietuvos teisė garantavo jau prieš 460 metų ir ką pakartojo 1918-1922 metais.

Tokia tauta, pasaulio gėdai, negali būti pavergta!

Inž. A. Rudis su dr. J. Meškausku ir dr. J. Pikūnu kongreso metu.

SVEIKINIMAI *ATEITIES* JUBILIEJINIAM KONGRESUI

***Okupuotoj** Lietuvoj esančių ateitininkų sveikinimas į* Ateities *Jubiliejinį kongresą susirenkantiems idėjos draugams ir draugėms.*

Gaila, kad negalime dalyvauti su Jumis, kai susirinksite visi ištikimi vaikai ir anūkai. Tačiau džiugu, kad senoji ištikimybė, sena tvirta dvasia neišblėso, nors siautė audros ir pūtė žiaurūs priešiški vėjai.

Sugriuvo Jo namai, pastatyti tėvynėje, bet Jūs surinkote pavienius, tvirtus rąstus ir atstatėte naujoje žemėje, konstrukcijos ir formos nepakeitę. Garbė tokiems vaikams!

Labai džiaugtųsi šiandien su visais Jo šeimos nariais vyresnieji sūnūs, neužmirštami Pranas, Stasys ir Kazys*, kuriems nelemta šiandien būti Jūsų tarpe ir kurie, neatsisakydami savo ištikimkybės garbingam Tėvui, paaukojo save nelygioje kovoje. Ypač skaudus likimas vyriausiojo sūnaus Prano, kurio kaulų poilsio vieta nežinoma.

Garbė tiems, kurie seka jų kilniu pavyzdžiu, degdami nemirštančiomis ir amžinomis jų idėjomis. Ypač norisi pasidžiaugti, kad šiandien su Jumis prie garbingo švenčių stalo sėdi toks gražus anūkų, o gal ir proanūkų būrys. Tai laidas, kad Jūs žengiate tvirtu keliu į ateitį. Teperžengia ji šimtmetį ir daugiau metų, tebūna ji amžina! Mes su Jumis!

* *Pranas Dovydaitis, Stasys Šalkauskis, Kazys Pakštas — Red.*

***Jo Ekscelencija** Apaštalinis Delegatas arkivyskupas Pio Laghi atsiuntė Ateitininkų Federacijos vadui Juozui Laučkai tokį raštą:*

Apostolic Delegation
Washington, D.C.

Man malonu pranešti Jums, kad Šventasis Tėvas popiežius Jonas Paulius II teikia savo Apaštalinį palaiminimą visiems Lietuvių Katalikų Ateitininkų Federacijos nariams džiaugsminga proga, minint jos lietuvių kalba leidžiamo žurnalo *Ateities* 70 metų sukaktį. Jums minint šią sukaktį savo dešimtajame kongrese Chicagoje šių metų rugsėjo 4-7 dienomis, Jūsų intencijos turės ypatingą vietą Jo Šventenybės maldose, ypač Jums renkantis draugėn dalyvauti Eucharistijos aukojime ir svarstant savo atsakomybę didžiajam lietuvių katalikų paveldėjimui visame pasaulyje.

Jūsų Federacija, įsteigta 1910 metais, yra pasišventusi puoselėti ir išsaugoti religines ir kultūrines vertybes, ypač jaunime. Jūs iš tikrųjų savo šūkio „Visa atnaujinti Kristuje" žodžius paverčiate veiksmu daugeliu savo pastangų Jungtinėse Valstybėse, Kanadoje, Pietų Amerikoje, Vakarų Europoje ir Australijoje.

Metant žvilgsnį į ateitį, Šventasis Tėvas drąsina Jus išvystyti gilesnį suvokimą tikėjimo, maldos ir meilės vieningumo, kuris jungia jus su visa Bažnyčia. Šis tikėjimas

atneša reikalavimų, kai esame laimingi, bet taip pat ir paguodą persekiojimo valandomis.

Prie Šventojo Tėvo palaiminimo leiskit ir man pačiam tarti sveikinimo ir geriausių linkėjimų žodį. Meldžiuosi, kad mūsų Viešpats, savo Motinos Marijos tarpininkavimu, ir toliau turtintų jūsų gyvenimą.

Su geriausiais linkėjimais,
nuoširdžiai Jūsų Kristuje
Arkivyskupas Pio Laghi
Apaštalinis Delegatas

JAV prezidentas Ronald Reagan atsiuntė sveikinimus:

The White House
Washington, D.C.

Man malonu siųsti savo šiltus linkėjimus visiems susirinkusiems į Lietuvių Katalikų Federacijos Ateities jubiliejinį kongresą.

Per eilę metų Jūsų organizacija puoselėjo ir skatino tautines, religines bei kultūrines vertybes lietuvių jaunimo tarpe. Jūsų veikla buvo ypatingai vertinga tiems, kurie čia atvyko po Jūsų tėvynės okupavimo. Padėdami naujiesiems ateiviams ir atnaujindami jų kultūrines šaknis, Jūs prisidėjote prie amerikietiško gyvenimo įvairumo ir turtingumo.

Jūs turite mano geriausius linkėjimus maloniam kongresui ir sėkmingumui ateityje.

Lithuanian Legation
Washington, D.C.

Didžiai Gerbiamas Ateitininkų Federacijos Vade,

Lietuvos Pasiuntinybės ir savo vardu nuoširdžiausiai sveikinu Sukaktuvinį Ateities Kongresą. Ta proga prieš akis iškyla gražus vaizdas rodąs, kad Ateitininkija visais savo gyvavimo laikotarpiais spinduliavo idealizmu ir ryžtu tai realizuoti katalikybės bei savo tautos gerovės šviesoje. Jai visados rūpėjo religiniai, tautiniai, kultūriniai uždaviniai ir ji siekė tai vykdyti valstybinio ir tautinio sąmoningumo dvasioje.

Šis Kongresas savo šūkiu — „Ateitis Kristui ir Lietuvai" — tenušviečia Lietuvos ir lietuvių išeivijos padangę geresnės Leituvių Tautos ateities viltimi ir tesustiprina visus idealistiniam pakilimui, gilesniam religiniam nusiteikimui bei ištikimybe pavergtos Lietuvių Tautos siekimams — atgauti laisvę, išlaikyti savo kultūrą, papročius ir kalbą.

Šūkis — Visa atnaujinti Kristuje — tepadeda patiems asmeniškai atsinaujinti Kristuje ir ta dvasia reikštis šių dienų pasaulyje.

Linkiu, kad šio Kongreso nusiteikimai ir sprendimai sukeltų Ateitininkijos gyvenime bei visoje lietuvių išeivijoje gyvą, aktyvų, vieningą judėjimą, kuris priartintų Lietuvai laisvę bei tiestų kelius į šviesesnę Lietuvos ateitį.

Ateitininkiškus sveikinimus siunčia ir Ona Bačkienė-Galvydaitė.

Stasys A. Bačkis
Lietuvos atstovas

Roma, Italija

Didžiai Gerbiamas Ponas Laučka,

Labai dėkoju Jums ir Ateitininkų Federacijos Valdybai už malonų pakvietimą į sukaktuvinį dešimtąjį *Ateities* kongresą.

Negalėdamas jame būti, šiuo nuoširdžiai sveikinu Kongreso dalyvius ir linkiu jiems tolesnės sėkmės svarbiame Lietuvai *Ateities* idėjiniame darbe.

Nepriklausomybės laikasi *Ateitis* padarė žymų įnašą į mūsų tautos dvasinę gyvenimą, patriotiniais ir krikščioniškais dėsniais formuodama jaunimą ir veikdama visuomenėje.

Sovietam užpuolus mūsų kraštą, ateitininkai tęsia savo veiklą emigracijoje, siekdami stiprinti joje lietuvišką katalikišką dvasią ir remdami Lietuvos nepriklausomybės atstatymo bylą.

Galop, prie savo linkėjimų noriu pridėti dar vieną, liečiantį užsienio lietuvių visuomenės ateitį, būtent, kad lietuvių Ateitininkų Federacija galėtų sėkmingai prisidėti prie dvasinių pašaukimų ugdymo ir jaunų kunigų ruošimo.

Su gilia pagarba
S. Lozoraitis
Lietuvos Diplomatijos Šefas

Ateitininkų X Kongreso Prezidiumui

Mieli Kongreso Dalyviai,

Didžiai gailėdamasis negalėjęs atvykti į sukaktuvinį *Ateities* kongresą Chicagoje, nuoširdžiai sveikinu jo dalyvius, mielus ateitininkus ir jų svečius, linkėdamas kongreso darbams kuo geriausios sėkmės.

Mane džiaugsmingai nuteikia žinia, kad kongrese bus atstovaujami kone visi laisvieji kraštai, kur tik yra kiek didesni ateitininkų židiniai. Visi žinome, kad tam reikia ryžto, brangaus laiko ir asmeninės aukos. Tikiuosi, kad visa tai bus gausiai atlyginta draugiško susitikimo ir artimų širdžių bendravimo, sprendžiant svarbiuosius mūsų organizacijos reikalus. Savo mintimi jungiuosi su jumis ir visais Ateitininkų Federacijos nariais.

Ateitininkų Federacija yra tapusi pasaulinė, tačiau be veikimo laisvės savo tėvų žemėje, kur prasidėjo jos naši religinė ir tautinė veikmė. Mūsų gilus susikaupimas skverbiasi į tą brangią žemę, Lietuvą, atskirtą nuo mūsų aklosios sienos. Ten tebėra dar gyvų ateitininkų, pirmųjų mūsų kongresų dalyvių, ir ten yra taip pat jaunos ateitininkų kartos, kuri niekada dar neturėjo progos patirti laisvo organizacinio veikimo palaimos. Savo vaiskų patriotizmą jie liudija kietu gyvenimu, o savo meilę Kristui — tvirtu tikėjimu, nepaisydami žiauraus persekiojimo. Būkime jų sekėjai, kad ir mes savo tvirta valia laikytumės savo tautos ir savo idealo — visa atnaujinti Kristuje, tarnaujant Dievui ir Tėvynei.

Simas Sužiedėlis

Iš profesoriaus Juozo Ereto laiško Ateitininkų Federacijos vadui:

Būdamas „iš prigimties ateitininkas", kuris nuo pirmų dienų savo susitikimo su lietuviais buvo pasišventęs šūkiui „Visa atnaujinti Kristuje", labai norėjau priimti Jūsų bičiuliską kvietimą. Deja, kongreso metu labai esu čia Europoje užimtas, nes įvairios žymios organizacijos mane jau seniai yra užkvietusios su paskaitomis. Gavęs Jūsų kvietimą

bandžiau savo įsipareigojimus Europoje perkelti į antrą rugsėjo pusę, tačiau tatai man nepavyko. Gaila. Raminuos tuo, kad aš bent mintimis dalyvausiu Ateitininkijos Kongrese.

Jos dvasia ir dabar esu užsiangažavęs, nes išleidęs savo veikalą apie „Valančiaus šviesą už marių", nūnai ruošiu knygelę apie mirusį prof. Joną Grinių, pasižymėjusį ateitininką. Noriu bent šiais savo leidiniais pažymėti Jubiliejaus metus.

Tuo pasiryžimu sveikinu Jus, visus Centro Valdybos ir Kongreso dalyvius, linkėdamas visiems Dievo palaimos visuose darbuose.

Juozas Eretas

Stasys Barzdukas, buvęs Ateitininkų Federacijos Tarybos narys, 1977 metų Kongreso leidinio redaktorius, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės garbės pirmininkas, savo laiške rašo:

„Turime tiek daug pragiedrulių, kuriais galima džiaugtis. Pragiedruliu švies ir Ateitininkų kongresas. Todėl nuoširdžiai linkiu jam sėkmės... Tegu Kongresas palieka ateitininkų gyvenime kokį nors išliekamą poveikį, kad mes jo dvasia ir nuotaikomis ilgesnį laiką gyventumėme, kad jį jaustume visuose vienetuose.

Adelaide, Australija

Australijos ateitininkų vardu nuoširdžiai sveikinu *Ateities* Jubiliejinį Kongresą ir linkiu jo dalyviams skaisčiais idealų fakelais apšviesti mūsų dienų tamsiąsias gyvenimo kryžkeles, išryškinti galimybes, suvokti būdus įgyvendinti didingajam ateitininkų užsimojimui „Visa atnaujinti Kristuje".

Juozas Steponas
Ateitininkų Federacijos
Įgaliotinis Australijoje

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija
Roma, Italija

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu Ateitininkų Federacijos Kongreso dalyvius, mininčius *Ateities* žurnalo 70 metų sukaktį.

Džiaugdamasis kartu su Jumis dideliais laimėjimais, linkiu, kad ši sukaktis būtų paskatinimas ryžtis dar didesniems darbams, kurių laukia mūsų Tėvynė šiuo lemiančiu laikotarpiu, turtingu didelėmis galimybėmis. Tepadeda Dievas pilnai atlikti Apvaizdos pramatytą uždavinį.

A. Liuima, S.J.

Chicago, IL

Brangūs Kongreso Dalyviai,

Ateities žurnalas ir ateitininkijos sąjūdis tai ypatingos svarbos židiniai, kurie prisidėjo prie ugdymo naujos nepriklausomos Lietuvos jaunosios idealistų kartos. Daug

ateitininkų dalyvavo Lietuvos laisvės kovose, daug ateitininkų atliko ypatingos svarbos uždavinius atsikūrusios Lietuvos valstybiniame gyvenime, daug ateitininkų švytėjo mokslo pozicijose, atliko vadovaujantį vaidmenį laisvos Lietuvos spaudoje, davė reikšmingą įnašą Lietuvos ūkiniame ir ekonominiame gyvenime. Ateitininkai gali didžiuotis savo svarbiu tautiniu ir ideologiniu įnašu išeivijoje, o *Ateities* žurnalas šiandien yra pelnytai pasiekęs pirmaujančią vietą savo turinio svarumu ir įvairumu, savo formos patrauklumu, savo idėjiniu brandumu.

- Amerikos Lietuvių Taryba, turėdama savo eilėse nemažai asmenų, kuriuos subrandino ateitininkijos sąjūdis, su džiaugsmu sveikina jubiliejinį kongresą ir *Ateities* žurnalo sukaktį linkėdama ir toliau niekada nepailsti atliekant taip svarbią misiją mūsų tautoje, ypač taip nuoširdžiai jungiantis į Lietuvos laisvinimo kovą.

Dr. Kazys Šidlauskas
Amerikos Lietuvių Tarybos
Pirmininkas

Dearborn, MI

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos vardu sveikinu dešimtąjį ateitininkijos sąjūdžio kongresą bei visus jo dalyvius ir *Ateities* žurnalo, švenčiančio 70 metų sukaktį, redakciją, administraciją bei leidėjus.

Ateitininkija išvarė gilią vagą lietuvių gyvenime ir daugelis jos narių šiandien vadovauja didžiosioms lietuvių organizacijoms. Savo tarpe Jūs turite daug taurių lietuvių.

JAV Lietuvių Bendruomenės vardu dėkoju Jums už rūpestį savo šeimose išlaikyti lietuvybę ir už Jūsų pastangas padėti mūsų pavergtai tėvynei atgauti laisvę ir nepriklausomybę.

Jus gerbiąs

Vytautas Kutkus
JAV LB Krašto Valdybos Pirmininkas

Chicago, IL

Bendras Amerikos Lietuvių Šalpos Fondas sveikina *Ateities* X-tąjį Kongresą ir visus jo dalyvius.

Ateitininkijos įnašas buvo svarbus ir reikšmingas Lietuvos valstybės kūrimosi dienose, tautiniame atbudime — ji ugdė ir išlaikė krikščioniškuosius idealus mūsų jaunosios inteligentijos tarpe, kurie kilnių idealų skatinami, su meile ir užsidegimu dirbo dėl savo tėvynės ir tautos gražesnės ateities.

Lietuvai patekus į pavergėjų rankas, daugelis ateitininkiškos jaunuomenės jungėsi į laisvės kovotojų eiles, o išeivijoje — gyva ir plačia veikla daug prisidėjo prie lietuvybės išlaikymo — suburiant jaunimą į studentų, moksleivių ir jaunučių vienetus, bei pasireiškiant kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime.

Linkime *Ateities* kongresui geriausios sėkmės — našaus darbo svarstybose ir ateities veiklos gairių nustatyme. Tegul Jūsų kilnūs idealai palaiko gyvą krikščionišką dvasią mūsų jaunime ir skatina juos siekti gėrio bei laisvės Lietuvai.

Su pagarba,

Bendras Amerikos Lietuvių Šalpos Fondas
Maria Rudienė Pirmininkė

Prasmingos Sukakties Proga

Septynios dešimtys! Nuo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo priešaušrio — trumpu, bet neįtikėtinai kūrybingu tautos laisvės metų laikotarpiu — nelengva išeivijos ir pavergtos tėvynės dabartimi žengia jau bene ketvirtoji mūsų tautos karta.

Ar netiesa, jog šie dešimtmečiai nebūtų buvę nei prasmingi, nei minėtini, jei keliavusių gretose nebūtų atsiradę žmonių, kurių ryžtas ir darbas lėmė tai, kuo mes šiandien didžiuojamės ir kuo esame?

Ateities Jubiliejinio Kongreso proga lenkiame galvas žurnalo steigėjams, priešaušrio metais spaudos žodžiu davusiems impulsą ir nurodžiusiems kelią; sveikiname buvusius redaktorius ir talkininkus, „derlingais ir nederlingais" metais tobulinusius žurnalą, puoselėjant krikščionišką mintį bei formuojant lietuvišką sąmonę; linkime dabartiniam *Ateities* kolektyvui, kad nepritruktų nei ryžto, nei idėjų, nei talkos nešti lietuviško žodžio žibintą — mūsų svarbiausią ginklą lietuvybės išlaikyme!

Lietuvių Skautų Sąjungos vardu
Sigitas Miknaitis
Tarybos Pirmininkas

Putnam, CT

Sveikiname dešimtąjį Ateitininkų Kongresą su didžia viltimi. Ateitininkų sąjūdis, yra vilties sąjūdis, kuris mums visiems teikia įkvėpimo ir drąsos. Jungiamės su Jumis Jūsų svarstybose ir ypač Jūsų maldoje, siekiant didesnio aiškumo ir tvirtumo imtis tų uždavinių, kuriuos pateikia šio laiko reikalavimai ir šio laiko lietuvių troškimai.

Viešpats tikrai yra Jūsų skaitlingame ir entuziastingame būryje. Meldžiame Jo Šventosios Dvasios ugnies kiekvienam.

Su nuoširdžia pagarba,

Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys
Sesuo M. Aloyza
Provincijolė

Pittsburgh, PA

Seselės Pranciškietės nuoširdžiai sveikina *Ateities* Kongreso rengėjus ir Ateitininkų narius.

Gėrimės *Ateities* nuveiktais darbais. Džiaugiamės, kad per 70 metus išsilaikė liepsnojanti ugnis lietuvių širdyse ir kad ši ugnis neužgeso prislėgimo metuose. Prašome Visagalio, kad ši ugnis liepsnotų iki vėl Lietuvos trispalvė laisvai plevėsuos visų Lietuvos gyventojų namuose.

Šių sukaktuvių proga, siunčiame 25 dolerių dovanėlę *Ateities* veiklą paremti.

Nuoširdžiai,

Seselė Marian Blodis, O.S.F.
Generalė Viršininkė

Brockton, MA

Savo ir Nukryžiuotojo Jėzaus Seserų Kongregacijos vardu siunčiu nuoširdžius sveikinimus. Prašome Aukščiausiojo laiminti visas Kongreso pastangas su vaisingais rezultatais.

Su pagarba,
Ses. M. Annunciata, C.J.C
Kongregacijos vyresnioji

Chicago, IL

Švento Kazimiero seserų vardu nuoširdžiai sveikinu dešimtąjį Ateitininkų Kongresą, linkėdama ateitininkams sėkmingai darbuotis „Visa Atnaujinant Kristuje". Teapvainikuoja ateitininkijos veiklą Kristus sėkme ir palaima.

Su pagarba,

Sesuo M. Joanella, SSC
Generalė Vyresnioji
Šv. Kazimiero Seserų Kongregacijos

Dėkodami už pakvietimą, sveikiname 10-jį Ateitininkų Federacijos Kongresą ir *Ateitį*, švenčiant 70-metį.

Dėkojame Ateitininkijai už gausias aukas ir darbščias rankas, padedant augti Tautos Fondui. Neabejojame, kad *Ateitis* suras deimantinį raktą į vienybės rūmus.

Tautos Fondo Vardu
Juozas Giedraitis
T.F. Valdybos pirmininkas

Chicago, IL

Garbingieji Kongreso Atstovai:

Lietuvių Katalikų Susivienijimo Amerikoje Fondo vardu nuoširdžiai sveikinu Jus, suvažiavusius į dešimtą ateitininkų kongresą, palinkėdamas Jums geriausių sėkmių pravesti daug naudingų nutarimų mūsų religiniame, kultūriniame gyvenime ir mūsų tautos gerovei.

Leonardas J. Šimutis
LKS Fondo Pirmininkas

Diamond Bar, California

Kalifornijos MAS ir JAS stovykla norime Jus pasveikinti Kongreso proga. Negalime visi dalyvauti, bet siunčiame Jums linkėjimus nuo Kalifornijos ateitininkų jaunimo.

Stovyklautojai ir štabas

New York

Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos Valdybos vardu nuoširdžiai sveikinu Jus, Ateitininkų Dešimtojo Kongreso organizatorius, dalyvius ir svečius.

Šio reikšmingo suvažiavimo proga darbingos nuotaikos naujų gairių nustatyme, naudingų sprendimų ir kilnių principų vykdyme. Taip pat malonaus pabendravimo savųjų tarpe. Tolimesnės sėkmės visiems bedraminčiams per daugelį metų energingai įsijungusiems ir pasišventusiai dirbantiems visuomeninėje lietuvių veikloje, siekiant mūsų tautos ir religijos laisvės.

„Ateičiai" linkiu organizaciniai augti ir tvirtėti, o žurnalui klestėti.

Dr. Aldona Šlepetytė-Janačienė
Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijos Sąjungos
Valdybos Pirmininkė

Dr. Kęstutis Valiūnas, VLIKo garbės pirmininkas, negalėdamas atvykti į kongresą dėl ligos, telefonu perdavė tokį sveikinimą:

Sveikinu Jubiliejinį kongresą, nuoširdžiai linkėdamas sėkmės visiems Ateitininkijos darbams. 75-rių metų jubiliejų švęskime Vilniuje.

Kennebunkport, ME

Lietuvių Pranciškonų vardu, dirbančių išeivijoje ir liudijančių Kristų pavergtoje tėvynėje, nuoširdžiai sveikinu sukaktuvinį *Ateities* kongresą, linkėdamas Dievo palaimos, naujų, praktiškų idėjų ir darbingos nuotaikos.

Ateitininkų Federacija, su savo *Ateitimi,* pagelbėjo tūkstančiams jaunuolių suprasti savo gyvenimo prasmę, susiformuoti krikščionišką pasaulėžiūrą ir ja vadovautis gyvenime. Linkiu ir meldžiu Dievą, kad ateitininkija ir toliau būtų „pasaulio šviesa ir žemės druska", kad *Ateitis* galėtų pasiekti kiekvieną lietuvišką šeimą, kiekvieną jaunuolį.

Tėv. Paulius Baltakis, O.F.M.
Provincijolas

antai...

KONGRESAS: Tikslai ir rezultatai

Istorinės svarbos ateitininkų susibūrimas — *Ateities* Jubiliejinis kongresas jau įvyko rugsėjo 4-7 d. Lemonte ir Chicagoje. Juo buvo siekiama persvarstyti svarbiuosius šių laikų uždavinius ir nustatyti tolimesnes krikščioniškos, tautinės ir kultūrinės veiklos bei tarpusavio bendravimo gaires. Dėl to kongresas buvo *ne manifestacinis, o darbo,* kurio programoje dominuojančią vietą užėmė ne idėjas iškeliančios paskaitos, o pranešimai veiklos plotams apžvelgti ir atskirų sąjungų svarstybos veiklos gairėms nustatyti.

Kongreso dalyvių nuotaika ir bendri įspūdžiai yra teigiami; teigiamai vertinama ir darbo kongreso programa bei svarstybų metodas (žr. dalyvių pasisakymus ir vertinimus šiame *Ateities* nr.).

Kongresą griežtai vertinant pagal jo tikslą nustatyti sąjungų tolimesnės veiklos aiškias gaires, tenka pasakyti, kad jis šį tikslą pasiekė tik apytikriai ir tik apgraibomis. Kiekviena sąjunga turėjo savo svarstybomis aptarti savo generacijai specifiškas veiklos gaires. O kongreso gale buvo paskelbti tik bendrieji kongreso, o ne atskirų sąjungų nutarimai. Kongrese bendrais pranešimais buvo padėtas geras pagrindas veiklos tikslesniems nutarimams, tačiau atskiroms sąjungoms (išskyrus studentams — kai kuriose veiklos srityse) dėl nepakankamo pasiruošimo, planavimo, laiko stokos ar nesugebėjimo diskutuoti nepasisekė tikslesnes gaires nustatyti (žr. Kęstučio Trimako „Ar daug kūrybinio užsimojimo?" šiame *Ateities* nr.).

Bendrais pranešimais ir bendrais kongreso nutarimais yra duotas geras pagrindas nustatyti specifiškesnes sąjungų veiklos gaires. Jų nenustačius kongrese, tenka nedelsiant jas aptarti po kongreso.

Priklausant nuo to, kas ką matė, kame ir kokioj nuotaikoj dalyvavo, „įspūdingiausiu" kongreso momentu vieni gali laikyti iškilmingąsias Mišias Brighton Parko šventovėje, kiti — banketą, treti — ateitininkų namų pievoje susibūrusią ir paskaitos besiklausančią daugiakartę ateitininkų šeimą. Spręsdamas kongreso tikslo požiūriu, įspūdingiausiu, brandžiausiu ir našiausiu jo renginiu laikau studentų ateitininkų svarstybas apie jų uždavinius visa atnaujinti Kristuje (plačiau žr. mano kongreso vertinimą „Ar daug kūrybinio užsimojimo?" šiame *Ateities* nr.).

Kongrese diskusijos parodė sendraugių silpnybes, studentų sugebėjimą ir moksleivių nuotaikas. Visiems tenka kongreso patirtimi pasinaudoti ir, remiantis ta patirtimi, apžvalgomis ir nutarimais, pokongresinę veiklą vystyti, suvokiant, kad šiais laikais stovime prieš didelius uždavinius, kuriuos Kongrese bandėme aptarti ir kuriuos privalome atlikti dėl savo įsipareigojimų Kristui ir tėvynei.

IŠ TĖVYNĖS: Moralinis ultimatumas

Vienas stipriausių bet kada okupuotos Lietuvos pogrindžio spaudoje pasirodžiusių laisvės reikalavimų buvo atspausdintas *Aušroje* 1979 m. 17 nr. ir pavadintas „Moraliniu ultimatumu TSRS vyriausybei". „Visos lietuvių tautos patriotines jėgas atstovaujanti Lietuvos Laisvės lyga", prisimindama 1940 m. tėvynės okupavimą, Sovietų Sąjungos vyriausybei taria: „... reikalaujame, kad Tarybų Rusija atsisakytų į Lietuvą bet kokių teritorinių, ekonominių, politinių pretenzijų... Kaip jūs, marksistai-leninistai, su mumis kalbėjotės prieš 39 metus, taip mes su jumis dabar kalbame — iš jėgos pozicijos. Skirtumas tik tas, kad jūs rėmėtės fizine, brutalia jėga, o mes remiamės moraline jėga, sveikam kultūringumui būdinga jėga. Šiuo požiūriu jau dabar mes už jus esame nepalyginamai stipresni... Tačiau... mes disponuojame ir labai didelę fizinę jėgą, nes mūsų sąjungininkais yra visi tie žmonės, visos tos tautos, kurios nėra linkusios išduoti pačią brangiausią vertybę pasaulyje — žmoniškumą".

LIETUVOJ: „Po rusais" gerai?

Vyt. Kazakevičius Vilniuje leidžiamame *Gimtajame krašte* (1981 m. rugpiūčio 13) atkreipė dėmesį į jaunučių ateitininkų pasisakymus, ką jie darytų, jeigu Lietuva būtų laisva (*Ateitis,* 1980, 9 nr., 330 psl.; perspausdinta iš Dainavos stovyklinio laikraštėlio *Dainavos žvaigždynas).*

Tą klausimą pavadinęs „fantastiniu", Kazakevičius taip aiškina jo prasmę: „Jeigu su Amerikos imperialistų pagalba Lietuvoje būtų atkurta buržuazinė santvarka". Tuose jaunučių pasisakymuose jis įžvelgia jų pačių ir jų auklėtojų „pasipūtėliškas svajones". Tarp kitų jis cituoja ir Liną Biliūną: „Jeigu Lietuva būtų laisva, aš pastatyčiau savo karo lėktuvų bazę, kad Lietuva galėtų atsiginti nuo rusų". Kazakevičius komentuoja: „Tikras amerikietis, nieko nepasakysi: neprašytas ‚gina', ir vis siūlo ‚savo' ginklą". Komentuotojas tuo aiškiai parodo, koks jis pats yra: jis nebenori laisvos Lietuvos; jam gera rusų pavergtoj Lietuvoj.

Įdėjęs šiuos komentarus ir *Gimtasis kraštas* parodo savo tikrąjį veidą. Jis nėra, kaip skelbiasi, „kultūriniams ryšiams su tautiečiais užsienyje", o tik šiek tiek užmaskuotas okupantams-rusams parsidavusiųjų propagandinis balsas. Skelbdami, kad jiems ir „po rusais" Lietuvoj gerai, jie, kaip Kazakevičius, yra išdavę gimtąjį kraštą ir rusų jungą numesti norinčią tautą. Jiems būtų naudinga atkreipti dėmesį ne vien į išeivių vaikų nuotaikas, bet ypač į Lietuvos pogrindyje, kalėjimuose ir Sibire sovietų valdžiai besipriešinančių lietuvių laisvės pastangas — kad ir į

lietuvių tautos vardu okupantams taikomą Moralinį ultimatumą (*Aušra,* 17 nr.; žr. aukščiau šiame „Antai...“ skyriuje).

IŠEIVIJOJ: Tremtis, kol Lietuva nelaisva

Seniai laukta „Mūsų idėjų dabarties šviesoje“ ateitininkų ideologinių leidinių serijos pirmoji kregždė — knygelė pasirodė *Ateities* Jubiliejinio kongreso metu. *Asmuo ir istorija* knygelės autoriaus prof. dr. Antano Maceinos „užmojo centre stovi klausimas, ar galima išeiviui įsijungti į svetimą istoriją, padarant ją savąja“. Ieškodamas atsakymo, autorius atskleidžia neperskiriamą ryšį tarp asmens ir jo tautos istorijos, kurio neįmanoma nutraukti, kaip neįmanoma tuo pačiu į kitos tautos istoriją įsilieti. Dar daugiau, dėl to paties neperskiriamo ryšio, kai tėvynė pavergiama ir atsiranda „prievartinė užtvara“, skirianti tėvynę nuo už jos ribų gyvenančių, išeiviai „netenka tėvynės“ ir tuo pačiu virsta „tremtiniais“ (78 psl.).

Šio mūsų filosofo giliai išmąstytos mintys mums duoda stiprų argumentą — ramstį išsilaikyti mūsų tautos istorinėje srovėje ir tuo pačiu vėl pažadina sąmonę, tėvynei esant pavergtai, jaustis „tremtiniais“ (Ant. Maceinos aiškinamąja prasme; žr. dėl šios sąvokos kilusias diskusijas *Ateityje,* 1975, 1 nr., 10 psl.; 2 nr., 35, 39-41 psl.; 4 nr., 99, 100-107 psl.).

SEINAI: Grumstas ar kalnas?

II Vatikano visuotinio suvažiavimo nutarimu patvirtintos teisės gimtąja kalba turėti pamaldas lietuviams Seinuose atsitrenkė į kietą lenko vyskupo nenusileidimą: „ant tos bylos dėkite kryžių... Reiškia, Ganytojas, kuriam priklauso vyriausia krikščioniško gyvenimo vadovybė vyskupijoje, palaiko lietuviams daromą skriaudą“ (*Tėviškės Žiburiai,* vedamasis, 1981 m. rugsėjo 3).

Jau matėsi beveik prieš trejus metus, kad anas „ganytojas“ ant tos bylos buvo padėjęs „kryžių“. Ir todėl buvo imta kreiptis į kitą Ganytoją — popiežių (žr. *Ateitis,* 1979, 3 nr., 75 psl.).

Vis dėlto neseniai, po dvejų metų padaryta tokia išvada: „Suvalkų lietuvių religinė padėtis negerėja, bet, galima sakyti, blogėja... Aukščiausieji mūsų dvasiškiai Romoje, diplomatai, įvairūs veiksniai, jų rašyti prašymai, skundai, delegacijos ir privačios žinomų veikėjų pastangos... iki šiol giedresnių vilčių neatnešė... Popiežius Jonas Paulius II yra pasakęs, kad jo pusė širdies yra Lietuvoje... Tai labai gražūs ir mieli žodžiai, tačiau jie būtų mielesni, jei būtų paremti faktais. Užtektų tik vieno laiško Lomžos vyskupui...“ (Stepas Varanka, *Tėviškės Žiburiai,* 1981 m. kovo 26).

Neteisybė visur yra neteisybė ir todėl kuo greičiau pašalintina. Bet neteisybė teisingumą skelbiančioje Bažnyčioje yra dviguba — ji negali būti nei valandėlės toleruojama. O vis dėlto... Ne visi laiškai ir kreipimaisi yra dingę be žinios (žr. *Ateitis,* 1980, 1 nr., 3 psl.). Nėra jokios abejonės, kad vyriausias Ganytojas žino apie lenkų Bažnyčioj palaikomą neteisybę Seinų lietuviams. Ir žino jau ilgą laiką. Tik matosi, kad ir jam lengviau visuotinį teisingumą skelbti visam pasauliui, negu atitaisyti savo tautiečių — ir dar Bažnyčios vadovaujamame poste — daromą neteisybę. O vis dėlto reiškiame tvirtą viltį, kad jo taurus charakteris ir krikščioniškas teisingumas galutinai nulems.

Tai tik grumstas, ne neperžengiamas kalnas.

JAV MOKYKLOS: Valdiškos ir katalikiškos

Norėdami savo vaikus auklėti ir katalikiškoj dvasioj, JAV-ių katalikai plačiu mastu steigė savo mokyklas. Siauresniu mastu ir kitos religinės grupės turėjo savo mokyklas. Tokios mokyklos buvo vadinamos „privačiomis“, finansuojamos ir administruojamos ne valdžios, kai tuo tarpu valdžios administruojamos ir visų piliečių mokesčiais finansuojamos „viešosios“ mokyklos turėjo visas valdžios teikiamas lengvatas. Privačios mokyklos dažnai buvo laikomos „separatistinėmis“, o mokslo atžvilgiu — menkesnėmis.

1981 m. JAV-ių Švietimo departamento nurodymo iki šiol plačiausiai atliktais tyrimais „privačios“ mokyklos buvo palygintos su „viešosiomis“. Tų tyrimų išvados triuškinančios: „mokiniai katalikų ir kitose privačiose mokyklose pasiekia aukštesnius (moksle) rezultatus už viešų mokyklų mokinius“. Taip pat „katalikų mokyklos prie Amerikos švietimo mokyklų bendrojo idealo priartėja labiau negu viešosios mokyklos“.

Iki šiol žemintas ir neteisėtai skriaudžiamas (dėl tariamo valstybės ir religijos „atskyrimo“ katalikų mokykloms, neduodant jokios valdiškos paramos, nors katalikai, kaip ir visi kiti JAV-ių piliečiai, turėjo mokesčiais išlaikyti viešąsias mokyklas) katalikų švietimas atpažintas sėkmingesniu už valdišką.

STEBINA: Gudų fantazijos

Skaitai „Gudų fantazijas apie ‚zamojcius‘ “ (*Draugas,* 1981 m. lapkričio 2) ir tiesiog netiki savo akimis. Gudų laikraštis *The Byelorussian Times* (1981 m. liepa) rašo, jog dabartiniai „sovietų lietuviai“ iš tikro yra „zamojciai“, bet tik dabar sovietų įtakoj pasisavinę Lietuvos (Litva) vardą, nuo amžių priklausiusį gudams.

Yra mūsų tarpe benutaustančių ir lietuviais nebenorinčių būti, o tuo tarpu atsiranda net prievarta besiveržiančių lietuviais būti ir net lietuvių vardą pasisavinti.

KONKURSAS: Daugiau vyresnio jaunimo

Šįmet *Ateities* jaunimo konkursas pasiekė rekordinį skaičių: 39 jauniems kūrėjams išdalinta 1820 dol. suma. Ankstyvesniais metais daugiau reikšdavosi moksleiviai. Šįmet labai stipriai pasireiškė vyresnysis jaunimas, ypač proza, poezija ir straipsniais. 16 laimėtojų buvo iš Chicagos ir apylinkių, po 5 — iš Clevelando ir Kanados, 3 — iš Europos. Gaila, niekas nedalyvavo nei iš Pietų Amerikos, nei iš Australijos.

Kęstutis Trimakas

Šios aktualijos „Antai...“ Ateityje spausdinamos paskutinį kartą.

— Red.

ATEITIS — IŠŠŪKIS IR VEIDRODIS

Ateitininkai tremtyje-išeivijoje, 1946-1981

Kęstutis Trimakas

Kas yra *Ateitis? Ateitis* yra pačių ateitininkų suvoktas ir sutelktas *iššūkis* sau ir kartu *veidrodis,* atspindįs jų pačių reakciją į tą iššūkį.

To iššūkio versmė nėra patys ateitininkai, bet *Kristus,* kaip jų Idealas, ir *tauta-tėvynė,* kaip jų veiklos laukas.

* * *

Ateitininkų Federacijos valdybos buvau paprašytas paruošti Kongresui *Ateities* idėjinį skerspiūvį. Ribojamas laiko, studijavau *Ateitį* tik tremtyje-išeivijoje. Tačiau, atsižvelgdamas į šio kongreso tikslą nustatyti gaires veiklai, nesiribojau vien idėjiniu skerspiūviu, bet bandžiau *Ateityje,* kaip veidrodyje, matyti ateitininkų veidą tremties — to didžiojo bandymo — metu.

Mano surinktos medžiagos perdavimas užtruktų gal keliolika valandų. Čia pusvalandžio ribose tegaliu perduoti tik kai kurias jos svarbesnes sritis. Problema yra ne ką įtraukti, bet ką išleisti.

* * *

Lietuva Raudonosios armijos okupuojama 1940 m. Ateitininkai panaikinami. 1941 m. prasideda karas. Lietuva okupuojama vokiečių. Ketveri metai vokiečių okupacijos. Raudonoji armija vėl artėja. Tėvynei gresiant naujai sovietų okupacijai, nenorom, bet savanoriškai daugelis pasitraukiam. Atsiduriam svetimam krašte kitataučių tarpe. Vakarų sąjungininkams laimint, baigiasi karas.

Ateities *idėjinio skerspiūvio santrauka, pateikta žurnalo 70 metų sukakties akademijoje* Ateities *jubiliejiniame kongrese, rugsėjo 5 d. Chicagoje*

„Kas yra* Ateitis? Ateitis *yra pačių ateitininkų suvoktas ir sutelktas* iššūkis *sau ir kartu* veidrodis, *atspindįs jų pačių reakciją į tą iššūkį. To iššūkio versmė nėra patys ateitininkai, bet Kristus, kaip jų Idealas, ir tauta-tėvynė, kaip jų veiklos laukas“.

Tampam laisvesni, bet svetimoj žemėj. Tėvynė okupuota. Buriamės svetur. Atgaivinam ateitininkų organizaciją. Imam leisti *Ateitį*. Kažkas iš mūsų tarpo suvokia ir meta iššūkį. Mes reaguojam.

Ateitis ima atspindėti mus. Kokį savo veidą matome?

Tėvynės-tautos iššūkis

Ateitininkų, kaip ir visų kitų į Vakarus pasitraukusių tautiečių, stipriausias išgyvenimas buvo prarasta tėvynė,... svetima žemė... Didysis klausimas: Kas dedasi? Ką daryti?

Ateitininkai turėjo patys orientuotis ir vieni kitiems padėti suvokti toje tremties-pasitraukimo situacijoje.

Klausime, kas dedasi, labiausiai matėsi iš tėvynės išblokštųjų nuotaika — jautimasis, kad jie nebebuvo savo likimo viešpačiai. Reikėjo sugrąžinti pasitikėjimą savimi, paimti savo gyvenimo vairą į savo rankas, pasijusti atsakingais už savo pačių gyvenimą ir, bent dalinai, už visos tautos likimą.

Pati pirmoji tremtinės *Ateities* Vytauto Žvirzdžio (Vardžio) redakcija savo idėjos drauguose,-ėse po DP skarmalais įžvelgė, spėjo esant ar net ta pačia nuojauta įkvėpė kažką nepaprastai vertingo:

„Likome be namų... (Tačiau) jaunose akyse dar yra per daug gyvenimo jėgos, o dvasioje per daug meilės ir tikėjimo, kad ji galėtų būti palūžusi“ (1946, 1 nr., 1 psl.; šiame straipsnyje visos citatos paimtos iš *Ateities*).

Ta nuovoka pakėlė mus iš DP lagerių nuotaikų ir iš kasdieninio rūpesčio, kokia sriuba mus UNRRA rytoj maitins: „... pasiruošimas tėvynės atstatymui yra mūsų dabartinio gyvenimo prasmė. Išsiugdymas galingos valios, taurios širdies ir gilaus proto kūrybiškomis asmenybėmis yra mūsų uždavinys“ (ten pat).

Šioje tremties padėtyje turėjom susirasti atsakymą: Kas mes esam (ypač mūsų tėvynės atžvilgiu)?

Juozas Brazaitis jau 1948 m. statė klausimą: „Kas esam? Ar esam tie, kurie *pabėgom*, ar tie, kurie *pasitraukėm?* Pabėgom nuo baimės ir kančios? Kaip karys iš fronto? Ar pasitraukėm, kaip tie, kurie nori pakeisti frontą ir iš naujų pozicijų kovoti su priešu?“ (1948, 7, 2).

Brazaitis aiškiai norėjo, kad jaustumės ar net naujai apsispręstume būti kaip tie, kurie pasitraukę iš naujų pozicijų kovoja su mūsų tautos priešu.

Panašiai mūsų padėtį apibūdino ir Juozas Eretas: „Kadangi pačioje tėvynėje nebebuvo galima kovoti už tuos idealus — krikščionybę, tautybę ir humanizmą — kuone visa šviesuomenė buvo priversta apleisti savo kraštą“ (1965, 5, 123). Ir Eretas mus skatino pasiryžti kovoti už tuos idealus.

Pasitraukusiems-tremtiniams-išeiviams labiausiai reikėjo palaikyti ryšį su Tėvyne. Tam padėtis buvo labai nepalanki. Pro Geležinę uždangą nebuvo praleidžiama jokia žinelė, joks laiškas, joks atviras žodis.

Teko gyventi paliktos tėvynės prisiminimais. *Ateities* puslapiuose pasirodė prof. St. Kolupailos ir Bendoriaus straipsniai apie Lietuvos kraštą, prof. A. Šapokos ir A. Miežiulio rašiniai apie Lietuvos praeitį ir papročius.

Rašytas žodis iš tėvynės buvo retenybė. Pirmu balandžiu 1948 m. pasirodė Lietuvos partizano ateitininko laiškas. Žodžiai buvo kieti:

„Laisvės kova, nemenkėdama dėl gausumo aukų ir kraujo, vis aršėja. Broliai, pabaigę amuniciją, susisprogdina, kad neatpažintų veidų. Tuo apsaugojama šeimos nariai... Mes kviečiame jus ir visą orutinį pasaulį padėti kovoje prieš ‚išlaisvintojus‘ “ (1948, 3-4, 1).

Vėliau buvo atspausdintos partizanų dainos (1948, 5-6, 16), vienos lietuvaitės iš Lietuvos eilėraščiai (1957, 3, 58), Sibiro tremtinių maldos... Nors reti, tai buvo gyvi balsai, liudiją tautą esant gyvą pavergtoj tėvynėj.

„Ta nuovoka pakėlė mus iš DP lagerių nuotaikų ir iš kasdieninio rūpesčio, kokia sriuba mus UNRRA rytoj maitins: ‚pasiruošimas tėvynės atstatymui‘... išsiugdymas galingos valios, taurios širdies ir gilaus proto kūrybiškomis asmenybėmis yra mūsų uždavinys‘.“

Iš tėvynės vienaip ar kitaip praslysdavo kitos žinios, kurios surinktos būdavo atspaudintos *Ateityje* — ypač apie jaunimo padėtį ir jo priešinimąsi sovietų valdžiai: pvz. J. Sav. rašytos pastabos „Lietuvoj jaunimas laikosi", (1954, 3, 60) arba Sibire su jaunais lietuviais kalėjusio vokiečio laiškas: „Jie buvo jauni ir nepalaužiami vieningi" (1956, 7, 155).

Žinios iš Lietuvos apie tautiečių pasipriešinimą beveik visada buvo akstinas kelti tremty-išeivijoj esančiųjų pasiryžimą likti lietuviais bei dėti pastangas pagelbėti tautiečiams tėvynėje.

Pastaraisiais keliais metais dėmesys Lietuva ypač pagyvėjo dėl šių priežasčių: (1) Vakarus ėmė pasiekti *Lietuvos R. Katalikų Bažnyčios Kronika* su žiniomis apie religinę ir tautinę priespaudą; (2) iškilo tautinės-religinės laisvės kovų asmenybės, kaip Simas Kudirka, Viktoras Petkus, Nijolė Sadūnaitė; (3) atsirado galimybė aplankyti kad ir okupuotą, o vis dėlto Lietuvą.

Visa tai padarė mūsų ryšius su Lietuva tampresniais.

Vos pasirodžius *LRKB Kronikai,* „Antai..." komentaruose rašiau: *„Kronikos* platinimo darbas yra ypač mūsų, ateitininkų, pareiga. Per pavojus surinkta, parašyta ir persiųsta *Kronika* turi būti mūsų visų skaitoma ir platinama" (1975, 2, 34).

Didelį dėmesį Lietuvai ir rūpestį jos laisvę sukėlė laisvės kovotojų pavyzdžiai, kuriems buvo parodytas atitinkamas, o kartais ir išskirtinis dėmesys *Ateities* žurnale (pvz. Simui Kudirkai, Viktorui Petkui, Nijolei Sadūnaitei).

Lietuvos krašto aplankymas, kad ir sovietų valdžios varžančiomis sąlygomis, sąmoningam lietuvių išeivių jaunimui buvo naudingas. *Ateities* puslapiuose ėmė rodytis kraštą aplankiusiųjų pasisakymai. Charakteringai pareiškė moksleivė Augusta Šaulytė: „Gal svarbiausias kelionės įspūdis buvo pajautimas, kad Lietuva ir jos žmonės tikrai egzistuoja. Anksčiau ją pažinau tiktai iš knygų ir mačiau per miglas. Dabar... turiu tikrai gyvą ryšį su Lietuva ir jos žmonėmis" (1970, 6, 182).

Geležine uždanga atskirta Lietuva ir iš jos sklindąs laisvės reikalavimas buvo didysis akstinas tremtiniams-išeiviams likti lietuviais ir padėti tėvynei. Maceinos žodžiais, „Tėvynė mums, esantiems svetur, yra tasai Didysis Prasmuo, kuris šildo, stiprina tiek mūsų sielą, tiek mūsų kūrybą, tiek santykius tarp savęs" (1975, 2, 36). O studento Aloyzo Pakalniškio žodžiais, „Mes, lietuvių jaunimas laisvajame pasaulyje, turime įvertinti mūsų pavergtų brolių pasiaukojimą ir stengtis bent kuo jų ryžtui ir pastangoms prilygti" (1976, 2, 68).

Ateities jubiliejaus Eucharistinėj aukoj. Prie altoriaus — kunigai V. Dabušis, K. Trimakas ir St. Yla.

Tremties pradžioje *Ateities* redakcijos pasiūlytas uždavinys ruoštis „tėvynės atstatymui" su laiku, negalint grįžti į tėvynę, buvo modifikuotas į pastangas padėti ten likusiems tautiečiams jų laisvės kovose. Jau Vincas Bartusevičius, redefinuodamas išeivijos uždavinius, nurodė, kad nežinant, ar iš viso kada teks grįžti į Lietuvą, reikia stengtis pasauliui priminti, apie Lietuvai daromą žalą ir kurti meną, literatūrą ir mokslą (1967, 4, 97).

Konkretesni siūlymai brendo (žr. pvz. Linas

Kojelis, 1975, 4, 114; Linas Palubinskas, 1979, 3, 101). Lietuvių išeivių visuomenėj imtasi konkrečių žygių, prie kurių pavieniai ateitininkai nuoširdžiai prisidėjo ar net buvo tų žygių iniciatoriai (kaip pvz. demonstracijose Washingtone 1977 ir 1980 m.). Tai vienur tai kitur ir ateitininkai yra parodę iniciatyvos. Tačiau platesnio, planingo, visą ateitininkų organizaciją apimančio judėjimo okupuotos Lietuvos reikalu iki šiol neturime, nors mūsų pavergtos tautos padėtis ir mūsų, ateitininkų, tikslai to jau seniai reikalauja.

Ateities puslapiuose atsispindėjo pavergtos Lietuvos padėtis ir lietuvių tautos siekiai. Girdėdami tuose puslapiuose atsimušantį Lietuvos balsą, mes tik pamažu imame atsipeikėti ir pabusti savo uždaviniams. Lietuvybę išeivijoj išlaikę, vis dėlto, atrodo, nesame pakankamai atsipeikėję suvokti lietuvių tautos kritiškos padėties, nesam pakankamai įsitikinę ar panorę „paimti vairą į savo rankas", nes tam reikėtų daugiau asmeniško pasišventimo, o tai padaryti mums „kliudo" mūsų pačių susuktos ar sukamos gūžtos, patogumai, reikalai bei reikaliukai gyvenamam krašte.

Lietuva yra iššūkis mums. Yra mumyse šiek tiek rūpesčio ja, bet reikia daug daugiau pasišventusios ir organizuotos, plataus masto veiklos tautiečių laisvės pastangoms paremti.

Kristaus idealo iššūkis

Akimirkai vėl grįžkime į tremties-išeivijos pradžią.

Sugriauti Vokietijos miestai anuo metu labai realiai bylojo Dievą paneigusių, dievus vaidinusių žmonių sukurtą pragarą.

Tremties *Ateities* pirmame puslapyje redakcija galėjo labai nuoširdžiai teigti: „Mes žinome, kad Kristaus atmetimas yra žmonijos nuosmūkio priežastis... Europa pagimdė nacizmą, bolševizmą ir pasuko į sužvėrėjimą, kurio aukos ir mes esame... todėl, kad žmogus nuo krikščionybės bėgo ir ją paniekino... mūsų didžioji Viltis ir Vadas... yra Kristus... Stengsimės skatinti Kristaus idealo meilę, nes mes per daug turime patyrimo, kad susižavėtume netikrųjų pranašų skambiais žodžiais" (1946, 1, 1).

Ir taip mažas, nuo karo nukentėjusiųjų tremtinių būrys savo gyvenimo ir veiklos pagrindan deda Asmenį, kurį atmetus, kilo karai, pavertę Europą griuvėsiais.

Tos redakcijos žodis buvo „Trijų pamatinių klausimų" tremtinė versija.

* * *

Taip apsisprendus iškilo reikalas nuolat statyti prieš akis Kristų, kad jis tikrai būtų ir Viltis ir Vadas.

Pirmoji tremties redakcija nurodė: „kova su beprasmingumo, nuasmenėjimo, apatijos ir dvasinio nuvargimo slibinu yra kasdieninis mūsų darbas" (1946, 1, 1). Kitaip grėsė pavojus susižavėti netikrų pranašų skambiais žodžiais ar paprasčiausiai smukti į apatiją ar dvasinį nuovargį.

Jau tame pačiame pirmame tremties *Ateities*

Prie už laisvę žuvusiųjų paminklo: vysk. A. Deksnys, kun. St. Yla, dr. P. Kisielius.

numeryje dr. Juozas Girnius rašė, jog neužtenka žodžių, bet reikia darbų, nes krikščionybė yra gyvenimas — sukrikščionintas gyvenimas (1946, 1, 6).

Į ateitininkų eiles ėmė stoti lagerinės tremties mokyklas lanką jaunuoliai,-ės todėl, kad, kaip moksleivis Antanas Sabaliauskas premijuotame rašinyje pastebėjo, ateitininkai moka į darnią harmoniją „sujungti futbolą su šv. Mišiomis ir šachmatus su mišparais" (1947, 1, 15). Giliai, nors abstrakčiai tai išryškino Antanas Maceina teigdamas: „Ateitininkas yra moderninės kultūros jungėjas su krikščionybe, atnaujindamas šią kultūrą Kristaus dvasia (1949, 1, 6).

Žinoma, nebuvo galima užsimerkti tikrovei, kuri bedė į akis — kaip toli buvome nuo savo Idealo. Tas pats tremtyje pirmasis *Ateities* redaktorius ir tuometinis Moksleivių ateitininkų sąjungos pirmininkas Žvirzdys (Vardys) 1946 m. Reino konfe-

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

SAS pirm. Edis Razma (sėdi kairėje) vadovauja studentų diskusijoms.

rencijoje pastebėjo, jog, nors esam „rytmety bedvasės, be polėkio epochos", pas ateitininkus „dar nėra pakankamai gyvosios kūrybinės dvasios, kovos polėkio" (1947, 1, 16).

Kun. Alfa Sušinskas savo pirmame rašinyje tremties jaunimui išvedžiojo: „Tikinčiųjų į Dievą — daug... Bet gyvenančiųjų pagal Dievą — jau mažiau... gyventi pagal Jį — yra valios, gyvos aukos, atsižadėjimo ir net kančios kelias; ir šis kelias grindžiamas tik tvirtumu" (1949, 1, 8).

Ir nuo to laiko kun. Sušinskas nepailstamai rašė 10 metų ir taip rašytu žodžiu pasidarė didžiausiu jaunimo apaštalu, nuolat nurodančiu, kame glūdi jauno charakterio tvirtumas.

Trumpesniais laikotarpiais *Ateityje* panašiai reiškėsi ir kiti jaunimo dvasios vadai: kunigai Pikturna, Gidžiūnas, Žiūraitis, Kidykas.

Apie Kristų, ateitininkų Viltį ir Vadą tremtyje, taip pat buvo rašoma, deja, dažniausiai — Kalėdų ir Velykų proga — aiškinant, tiesa, tų didžiųjų švenčių ir jose slypinčių tikėjimo tiesų prasmę, bet mažai ar visai nepaliečiant gyvenimo kasdienybės ir veiklos.

Netikėjimo aplinkos įtakoj esant, kai kas (kaip kun. Kidykas) pajuto reikalą ginti Kristų, aiškinti, ar Kristus nemodernus, pastebėjus pavojų Kristui visai būti išmestam iš kai kurių gyvenimo.

O kai kada tenkinomės abstrakčiomis „krikščionybės" ir „kristocentriškumo" sąvokomis, giliau ir gyvenimiškiau nepaliesdami konkrečios Kristaus tikrovės ir mūsų gyvenimo jame.

Visa tai rodė mus pačius, esant įtampoje, kryžkelėje, kartais užsidegusius, o kartais tapusius drungnais.

Buvo laikas, kada dvasios vadas kun. Kidykas klausė, ar mes dar tie patys, kai juto daugelio drungnumą religijai. Betgi vėl jis teigė, kad religinė dvasia mumyse slypi ir taip nedaug reikia ją pažadinti.

„Visa atnaujinti Kristuje" idealo paunksmėje esant, nedaug tereikėdavo prisiminti, kad pirmiausia reikia patiems atsinaujinti. Šauksmų į atsinaujinimą laiks nuo laiko vis pasigirsdavo. Pavyzdžiui, jų girdėjome iš kun. Stasio Ylos: „grįžti į pilną ir gyvą Dievą" (1949, 3, 6), atnaujinti save asmeniškai, gyvenimo kovą ir mokslo bei religijos santykį (1957, 7, 145).

Primygtinas balsas vėl pasigirdo prieš Devintąjį Ateitininkų Kongresą. Tuomet teigiau: „Plyšys tarp mūsų idealo ir mūsų veiklos bei kasdienybės yra pasidaręs toks didelis, kad būtų savižudiška, jį matant, neiškelti ir sau patiems nepriminti, kad mes, nors vardu krikščionys ir ateitininkai, skurstame prie pat neišsemiamų dvasinių turtų ir kad turime nugalėti tik savo nerangumą jais atsigaivinti ir su kitais pasidalinti" (1976, 7, 234).

Ateitininkijos 65-taisiais jubiliejiniais metais idėjos draugų,-ių balsas iš okupuotos Lietuvos specialiu laišku mums priminė, kad „tėvynė nebereikalinga materialinės pagalbos... Šiandien mums reikalingas jūsų su mumis dvasinis bendravimas. Atėjo vieni kitų dvasinio praturtinimo metas" (1975, 8, 225).

Tada klausiau: „Ar esame pajėgūs tokiam

„Ateities puslapiuose atsispindėjo pavergtos Lietuvos padėtis ir lietuvių tautos siekiai. Girdėdami tuose puslapiuose atsimušantį Lietuvos balsą, mes tik pamažu imame atsipeikėti ir pabusti savo uždaviniams... nesam pakankamai įsitikinę ar panorę ‚paimti vairą į savo rankas'..."

„Balsai, kviečią į atsinaujinimą, tebėra nenurimę. Tai vienur, tai kitur girdisi aidai. Tai vienur, tai kitur pasirodo naujos pastangos. Tebesam kryžkelėje. Didžiajame bandyme. Mums reikia Vado ir Vilties. O mūsų veidas — nepastovus, besikaitaliojąs. Kartais nuskaidrėjęs, kartais apdulkėjęs".

dvasiniam bendravimui ir praturtinimui, kuris sklistų iš mūsų eilių į dvasiškai varžomą okupuotą tėvynę?" (1976, 7, 235).

Balsai, kviečią į atsinaujinimą, tebėra nenurimę. Tai vienur, tai kitur girdisi aidai. Tai vienur, tai kitur pasirodo naujos pastangos. Tebesam kryžkelėje. Didžiajame bandyme. Mums reikia Vado ir Vilties.

O mūsų veidas — nepastovus, besikaitaliojąs. Kartais nuskaidrėjęs, kartais apdulkęs. Tai į Jį atsisukęs, tai — nusisukęs.

Kultūros-kūrybos iššūkis

„Ir savo esme, ir pašaukimu Ateitininkų Federacija yra kultūrinė organizacija su sava ideologija... ateitininkai yra tautinės krikščioniškos kultūros kūrėjai ir skleidėjai savo tautoje... mokslas, literatūra ir menas, ugdymas, spauda..." (1950, 3, 5).

Kaip ateitininkai atsiliepė į šį tremtyje jiems mestą iššūkį į kūrybą ir kultūrą?

Jau tremties-išeivijos pačioje pradžioje Moksleivių ateitininkų sąjungos pirmininkas Žvirzdys (Vardys) Reino konferencijoje pastebėjo, kad, esant „rytmety bedvasės, be polėkio epochos", pas ateitininkus „dar nėra pakankamai gyvosios kūrybinės dvasios" (1947, 1, 16).

Ar tos kūrybinės dvasios atsirado daugiau? Į tai sunku atsakyti. Tačiau nors ateitininkai ir esme, ir pašaukimu skaitėsi kultūrinė organizacija, tačiau, kaip *Ateities* puslapiai liudija, mūsų tarpe svarstymai apie kultūrą ir kūrybą kaip buvo, taip ir liko tik proginiai ir atsitiktiniai. O tai rodė, kad kultūros-kūrybos reikalai mūsų, ateitininkų, tarpe išeivijoj nepirmavo nei mūsų dėmesy, nei veikloj.

Jokių aiškesnių tikslų neiškelta, jokių konkretesnių veiklos planų nesudaryta. Net praktiški Kęstučio Keblio siūlymai kaip kultūrą naudoti — vartoti, atrodo, jokiame organizaciniame ateitininkų vienete nebuvo mėginami įgyvendinti.

Tiesa, bendra ateitininkų orientacija nebuvo nepalanki kultūrinėms ir kūrybinėms apraiškoms. Iš pavienių atsitikimų, renginių, prošvaisčių susidaro gal ir neprasta kultūrinių-kūrybinių pastangų mozaika. Tų pastangų, sėklų, pėdsakų-aprašymų ir net žiedų yra gan apstu pačioje *Ateityje*.

Ateitis visada buvo atvira — tiesiog skirta — jaunimo minčiai, jo žodiniams ir vaizdiniams kūrybiniams bandymams. Jaunimo pastangos buvo renkamos, telkiamos, ugdomos bei vertinamos tiek pačiu rodomu dėmesiu, skatinimu, tiek konkursais.

Ateityje buvo spausdinama lietuvių ir pasaulio kultūrinių žinių bei lietuvių dabarties kūrybos — poetų (Ant. Jasmantas, K. Bradūnas, H. Nagys, J. Švabaitė, D. Sadūnaitė ir kt.), prozininkų (J. Gliauda, I. Meras, J. Jankus, Vyt. Alantas ir kt.), o paskutiniu laiku, gausiau ir dailininkų (R. Viesulas, Vl. Žilys, K. Zapkus, Z. Sodeikienė ir kt.).

Laiks nuo laiko *Ateityje* buvo atspausdinami straipsniai kūrybos bei kultūros klausimais. Ateitininkus iššaukiančios buvo 1965 m. Kęstučio Keblio svarstytos ateitininko kultūrinės-kūrybinės pareigos, aptartos religinių, tautinių bei asmeninių motyvų fone (1965, 3, 60). Dešimtmečiu vėliau tas pats autorius nurodė ateitininko, kaipo kultūros vartotojo, uždavinius bei galimybes (1977, 3, 72; 4, 116). Šiais straipsniais, dr. Kęstutis Keblys, pats gyvenimiškiausias šios srities svarstytojas, praktiškais mostais užgriebė dvejopą ateitininkų ryšį su kultūra bei kūryba — kurti ir naudoti.

Kitos kultūrą-kūrybą liečiančios temos: vienos — teoretinės, kitos — praktiškos. Tarp pirmųjų paminėtinas dr. Antano Maceinos straipsnis „Kultūros savarankiškumas ir evangelija" (1979, 7-8, 232). Tarp pastarųjų — Aloyzo Barono patarimai jaunam žodžio kūrėjui (pvz. 1957, 1, 10).

Įdomūs buvo du studentų simpoziumai: „Kūrybingas jaunuolis dviejų kultūrų sankryžoje (1976, 1, 3) ir „Ar katalikas negali būti kūrybingas?" (1963, 5, 105). Abu klausimai studentų buvo pozityviai aptarti. Ypač gili buvo Aušrelės Skirmuntaitės (dabar Liulevičienės) išvada: „... katalikas yra dviejų pasaulių gyventojas — žemiškojo ir transcendentinio, medžiaginio ir dvasinio. Vieno ar kito iš šių dviejų polių trauka visada bus stipresnė bet kuriam duotam

„Tačiau nors ateitininkai ir esme, ir pašaukimu skaitėsi kultūrinė organizacija, tačiau... mūsų tarpe svarstymai apie kultūrą ir kūrybą kaip buvo, taip ir liko tik proginiai ir atsitiktiniai. O tai rodė, kad kultūros-kūrybos reikalai mūsų tarpe išeivijoj nepirmavo nei mūsų dėmesy, nei veikloj".

individui ar istorijos tarpsniui. Bet kaip katalikybėje per Dieviškąjį Įsikūnijimą jie yra sujungti, taip ir kūrėjo paskirtis yra tuos du pasaulius savo kūrinyje sujungti — meno kūriniui medžiaga imama iš žemiškos aplinkos, bet kūrinys tik tada įgyja reikšmę, kai jame išsakoma daugiau už jam sukurti pavartotą medžiagą..." (1963, 5, 117).

Kultūra ir kūryba, kūrimas ir pasinaudojimas kūrybiniais ir kultūriniais vaisiais, dar daugiau — žemiškojo ir transcendentinio pasaulių jungimas kūryboje ir kultūroje — tai buvo ir tebėra iššūkis ateitininkams. Šiame istorijos tarpsnyje (Žvirzdžio-Vardžio žodžiais), „rytmety bedvasės, be polėkio epochos" (1947, 1, 16) žmonių mases stipriau veikianti trauka yra į žemę, į medžiagines vertybes. Daugiausia rūpesčio ir išeivijoj buvo telkta ne tiek kurti, kiek „įsikurti". Dėl to daugiausia pastangų buvo „parduota" gyvenamajam kraštui už pinigą. Kultūrai ir kūrybai tebuvo pašvęsti tik likučiai. Dėl to, nors pavienių pasišventimo prošvaisčių yra, bendri ateitininkų, kaipo kultūrinės organizacijos, veiklos rezultatai yra labai riboti. Atitinkamai į kūrybos-kultūros iššūkį atsiliepti ateitininkams pirmiausia tenka atsistoti prieš laiko srovę, ko iki šiol buvo per mažai padaryta.

Plyšys tarp žodžių ir darbų

Dėl laiko ribojimo čia peržvelgėme tik tris ateitininkų iššūkio sritis ir tai tik prabėgomis: tautinę, krikščioniškąją ir kultūrinę-kūrybinę. *Ateityje* buvo paberta nemaža kitų įžvalgių teiginių, kurių kiekvienas savo įžvalgomis mums, ateitininkams, buvo savotiškas iššūkis. Suminėtini bent kai kurie vardai: dr. Adolfas Damušis (pvz. 1981, 1-2, 20), dr. Juozas Girnius (pvz. 1965, 6, 145), prof. Zenonas Ivinskis (1951, 2, 35), kun. Stasys Yla (pvz. 1978, 10, 350), prof. Antanas Maceina (pvz. 1975, 1, 6), Kęstutis Skrupskelis (pvz. 1960, 10, 241) — ateitininkų padėties apžvalgoj bei orientavime; kun. dr. Antanas Paškus (pvz. 1968, 2, 36) ir prof. Antanas Sužiedėlis (pvz. 1965, 6, 151) — laiko ženklų ir aplinkos įtakos aptarime; Arūnas Liulevičius (pvz. 1959, 3, 57) ir Jonas Boguta (1964, 7, 165) — teigiamuose nusistatymuose; Rimvydas Šliažas (1962, 9, 228) — problemų iškėlime bei jų rišime.

* * *

Ateityje randamas iššūkis, bet to iššūkio akivaizdoje randama ir savikritika. Taikliausia savikritikos pastaba buvo pakartota prof. Zenono Ivinskio ateitininkų 40 m. sukakties apžvalgoje (1951, 2, 37). Jis pastebėjo, kad ateitininkams niekada netrūko idėjų; ko trūko — tai idėjų realizavimo. Ta pastaba — tai aidas prof. Stasio Šalkauskio teiginio, „kad mes amžinai negalime... išeiti iš bendrybių plotmės ir nesugebame pastatyti aktualius klausimus konkrečiai ir kuriamai" (cituota *Ateityje,* 1951, 2, 37).

Peržvelgus išeivijos *Ateitį,* į akis sminga išvada,

jog joje yra nemaža tikrai nuostabių, gilių minčių, bet ko buvo mažoka — tai tas mintis sukonkretinančių išvadų, pritaikymų veiklai bei gyvenimui. Tačiau netgi ir tie retoki konkretūs pasiūlymai-pritaikymai veiklai dažnai nebuvo rūpestingai po to svarstomi ir įgyvendinami. Ir tai turime laikyti didžiausiu minusu, svarbiausiu trūkumu, gal net nusikaltimu — sau patiems ir mūsų Idealui, tarsi mes rimtai nesiskaitėme nei su savimi nei su mūsų Idealu.

Čia pateiksiu tik keletą pavyzdžių iš pačios *Ateities,* kur buvo nurodyta kryptis veiklai ar konkretus pasiūlymas, kurie taip ir liko *Ateities* puslapiuose... bent nesuradau pėdsakų, kad jie būtų buvę įgyvendinti.

Pačioje ateitininkų atvykimo į Ameriką pradžioje Amerikos lietuvių veikėjai (pvz. prel. Jonas Balkūnas, 1950, 1, 12; Juozas Laučka, 1951, 1, 1) išreiškė viltį, kad ateitininkai atgaivins Amerikos lietuvių katalikų, ypač jaunimo, veiklą. Tos viltys neišsipildė.

Ateitininkų Federacijos vadas dr. Juozas Girnius 1965 m. ateitininkuose pasigedo „žmoniškos gelmės“ ir tokiai gelmei per skaitymą puoselėti pasiūlė korpusą „mūsų apšvietimui pakelti“ (1965, 6, 150). Kur tas korpusas? Jeigu anas pasiūlymas būtų kaip nors įgyvendintas, ar būtų reikėję po 16 metų šiame kongrese prof. Kęstučiui Skrupskeliui vėl siūlyti ateitininkams skaitymo būrelius?

Dr. Juozas Meškauskas 1961 m. paskaitoj sendraugių suvažiavime, pasigedęs „stipresnės ir gyvesnės kolektyvinės veiklos“, patarė sendraugių vienetams veikti pagal vietos reikalavimus su žvilgsniu į vietos visuomenę (1963, 9, 225). Kur šiandien tokia sendraugių vienetų veikla?

Pagyvinti studentų veiklai Rimas Juzaitis (1975, 7, 212) siūlė prie Studentų ateitininkų sąjungos centro valdybos visuomeninį-politinį, kultūrinį, religinį ir spaudos-informacijos sektorius tinkamiau koordinuoti tų sričių veiklai. Kur svarstymai apie tai? Kur tie sektoriai?

Antanas Sabalis iškėlė klausimą, ar moksleivis ateitininkas yra tinkamai paruoštas ideologiškai atsispirti prieš Š. Amerikos laicistinio universiteto mitus (1967, 1, 4). Kokį atgarsį moksleivių veikloje rado tas rūpestis?

Šie pavyzdžiai parodo, kad veiklai pasiūlymų (nors ir ne tiek daug) turime, bet ir tie patys lieka konkrečiai neaptarti ir neįgyvendinti. Betgi čia suminėti pasiūlymai nėra atgyvenę; jie verti dėmesio, apsvarstymo, įgyvendinimo ir dabar (jau vien juos įgyvendinti užtektų rimto darbo iki sekančio kongreso).

Moksleivių veidas

Koks moksleivių ateitininkų veidas atsispindi *Ateities* puslapiuose?

Dabartinėje *Ateityje* veiklos žiniose dominuoja moksleivių veiklos aprašymai. Jų kuopų gausiau negu studentų draugovių ar sendraugių skyrių. Jų susirinkimai dažnesni ir gausesni. Ta gan judria moksleivių veikla tikrai tenka džiaugtis. Moksleiviai juda — bent iš paviršiaus žiūrint.

Tačiau veidą judesyje nepilnai atpažįsti. Judesys paviršių rodo, veidas — yra kažkas tai gilesnio. Jis šiek tiek pilniau apsireiškia *Ateityje* moksleivių „Atžalų“ skyriuje. Čia jie dažnai atsiliepia į „užduotas“ globėjų temas apie „lietuvybę“, „krikščionybę“, „tarp dviejų kultūrų“. Jų atsiliepimuose apie tas temas dar tik retai prasiskverbia jų savitas galvojimas. Dažnai ten yra dar tik pakartojamos girdėtos mintys, nors jau pusiau, daugiau ar mažiau pasisavintos. Bet taipogi jų galvosenoj juntama stipri gyvenamojo krašto įtaka.

Betgi moksleiviai dar nepajėgūs save charakterizuoti. Ryškesnių jų veido bruožų tenka ieškoti kur kitur — pirmiausia, vyresniųjų jiems skiriamuose straipsniuose. Tokių ne taip jau daug, o ir tie daugiau svarsto, ko iš moksleivių tikimasi: pavyzdžiui, dr. Adolfas Damušis nurodo, kad moksleivių ateitininkų veiklos pagrindas yra asmenybės ugdymas (1952, 7, 145), dr. Jonas Grinius, palygindamas užjūrio moksleivius su tais buvusiais Lietuvoj, pasigedo labdaros, šv. Rašto ratelių, eucharistininkų ir visuomenininkų-sociologų būrelių, o dėl jų retų susirinkimų jis įtarė juos „apatija“; (1952, 6, 121) taipogi Antanui Sabaliui rūpėjo, ar moksleivis išlaikys bandymus, kuriuos jiems pastatys Šiaurės Amerikos laicistiniai, pragmatiniai

„Moksleiviai juda... Tačiau veidą judesyje nepilnai atpažįsti. Judesys paviršių rodo, veidas — yra kažkas tai gilesnio... Tikslesnius moksleivių ateitininkų veido bruožus piešia Vitos Musonytės paruošta... anketa... yra gal ketvirtis pasigėrėtino jaunimo ir kitas ketvirtis lietuvybės ir katalikybės atžvilgiu silpnas. Kiti — per vidurį“.

universitetai su jų mitais (1967, 1, 4). Šie vyresniųjų rašiniai daugiau nurodė, ko iš moksleivių tikimasi, t.y. kokio veido norima, ne koks tas veidas iš tikro yra.

Tikslesnius moksleivių ateitininkų veido bruožus piešia Vitos Musonytės paruošta ir pačių moksleivių ateitininkų užpildyta anketa. Tas anketinis portretas rodo, kad „moksleiviai nevienodi: yra gal ketvirtis daugiau ar mažiau pasigėrėtino jaunimo ir kitas ketvirtis — lietuvybės ir katalikybės atžvilgiu praktiškai silpnas. Kiti — per vidurį (katalikybės atžvilgiu paviršutiniškesni)“ (K. Trimakas, 1981, 4, 115). Tas moksleivių vaizdas — iki šiol tiksliausias turimas.

intelektualinėj srity (1955, 5, 107; 6, 125). Nežiūrint to siūlymo, net ir po 15 metų užsimenama apie antiintelektuališkumą Studentų ateitininkų sąjungoje (Kazimieras Dagys, 1970, 6, 165).

Neretai studentams buvo primenami trūkumai, dažniausia iš jų pačių tarpo: neveiklumas (pvz. Romano Romanus, 1961, 5, 155; Virginija, 1960, 10, 253), pasyvumas krikščionybės atžvilgiu (Viktoras Nakas, 1977, 7, 230), religiniai, tautiniai bei moraliniai trūkumai (SAS pirm. Eimutis Radžius, 1967, 3, 73), bendravimo stoka su kitais, ypač moksleiviais (Salvinija Gedvilaitė, 1966, 1, 9).

Taipogi studentų generacija, kaipo vidurinioji,

Pranešimo klausosi Nijolė Lenkauskaitė, Kęstutis Slotkus, Viktutė Lenkauskaitė ir Domas Lapkus. Už jų stovi kun. dr. Viktoras Rimšelis ir sėdi Linas Kojelis.

Studentų veidas

Ateitininkų sąjūdyje studentams tenka svarbi — vidurio vieta. *Ateities* puslapiuose studentų veidas atsiskleidžia gan ryškiai — ir rūpesčio jais paskleista nemaža.

Tremties-išeivijos pradžioj, vos persikėlus į Ameriką, buvo kilęs klausimas, ar studentai ateitininkai iš viso neišnyks. *Ateities* redakcijos pranešimu, 1951 m. testudijavo tik kas dešimtas buvęs Vokietijoj studentas lietuvis. Tada Ateitininkų Federacijos Tarybos pirm. dr. Juozas Meškauskas nurodė, jog yra įvykęs „mūsų išemigravusio jaunimo veržlumo į mokslus psichologinis lūžis“ (1951, 2, 51). Klausimas buvo, ne ką studijuoti, bet ar iš viso apsimoka studijuoti, kai galima ir be studijų gerai uždirbti.

Su laiku padėtis pagerėjo. Vis daugiau jaunimo ėmė lankyti universitetus ir kolegijas. Tačiau tada ėmė įsigalėti siauras specializavimasis ar net antiintelektualizmas. Net ir ateitininkų veikloje Kęstutis Keblinskas (Keblys) pastebėjo lėkštumą bei pasyvumą ir siūlė studentams aktyviai patiems lavintis, ypač

buvo pavadinta „lūžio“ generacija. Tokį lūžį savo kartoje pastebėjo Vaclovas Kleiza, „nes per mažai atkreipė dėmesį į jaunesniuosius savo brolius, o su vyresniaisiais nepajėgė užmegzti stipresnio ryšio“ (1969, 10, 292). Tokiam lūžio pavojuje yra kiekviena vidurinioji — studentų — generacija. Tam tikrą lūžį matomai pergyveno studentija apie 1967 m., kada jų *Gaudeamus* leidinyje pasirodė svarstymas, ar nereikėtų Studentų ateitininkų sąjungą uždaryti. Studentų karta labiau papratusi pareikšti neįprastas mintis, sukrečiančias idėjas, nepaprastus pasiūlymus. Toks buvo ir šis. Kitų metų *Ateityje* (1968, 8, 232) studentai pasikalbėjime tą savo sąjungos uždarymo idėją pavadino tik noru studentus „sukrėsti“.

Studentai daugiau gal negu kita ateitininkų karta išgyveno bangavimą: išeivijos pradžioj studentų teko ieškoti su žvake, bet netrukus studentų gretos tiek sutankėjo, kad jie buvo laikomi pavyzdžiu sendraugiams; vėliau ėmė gyventi savo „lūžį“; 1971 m. *Ateities* redakcija, pasigedusi studentų veiklos aprašymų, net ėmė klausti, „ar studentai mirę?“ (1971, 4, 107).

Dr. Romualdas Kriaučiūnas anketoje, palyginęs

1960 ir 1969 m. studentų ateitininkų kursų dalyvius, rado juos panašius religiniu, ideologiniu, tautiniu atžvilgiu, tik 1969 m. „pastebimas didesnis galvosenos įvairumas, svyruojąs nuo švelnaus ciniškumo iki užsiangažuojančio mąstymo“ (1971, 8, 226).

Ateities veidrodyje studentų veidas gan nevientisas, banguojąs, besikeičiąs ne tik paviršiuj, bet ir viduj, rodąs arba aiškesnį asmeninį apsisprendimą už ateitininkišką pasaulėžiūrą, arba kartais ir nuo jos nutolimą, nors ir tebesant ateitininkų tarpe.

sendraugius į visuomeninę veiklą. Pasigedęs „stipresnės ir gyvesnės kolektyvinės veiklos“, jis patarė vienetams veikti „pagal vietos reikalavimus“, atsižvelgiant į vietos visuomenę (1963, 9, 225).

Trečiasis yra lyg tų pirmųjų dviejų išdava, kartu gal ir atsakymas į klausimą, ar sendraugiai neturi bendrų rūpesčių ir problemų. Tai 1976 m. paskelbta sendraugių anketa (J. Vaitkus, 1976, 8, 302). Pusė pasisakiusiųjų teigė, kad sendraugiams trūksta konkrečių veiklos uždavinių, ketvirtis — kad trūksta

Prie ateitininkų namų: J. Šoliūnas, A. Zailskaitė, J. Malerytė, p. Šulaitis, kun. S. Yla, Č. Grincevičius.

Sendraugių veidas

Ateityje, kaip ir bendrai išeivijos visuomenėje, sendraugiai reiškiasi individualiai. Sendraugių bendrų pastangų visuomenėj nedaug. Dar mažiau jų atsispindi *Ateityje.* Mažai jie tesirodo ir su savo bendrais rūpesčiais ar problemom. Manytum, kad tai gal dėlto, kad *Ateitis* kurį laiką buvo jaunimo žurnalas. Tačiau padėtis nė kiek nepagerėjo, kai 1949, o taip pat ir 1975 m. *Ateitis* buvo paskelbta visų ateitininkų žurnalu.

Ar sendraugiai neturi bendrų rūpesčių ir problemų? Į tai netrukus atsakysime, pasvarstę tai, kas *Ateityje* sendraugių yra parašyta apie sendraugius. Tokių tiesioginių ryškesnių pasisakymų nedaug.

Pirmasis yra Sendraugių sąjungos pirm. prof. Prano Jucaičio žodis 1955 m.: „Mūsų rūpesčiuose žydi moksleiviai ir studentai... deja, yra vietovių, kur mūsų žmones yra kiek pagraužę apatiškumo kandys (1955, 8, 171).

Antrasis yra dr. Juozo Meškausko paskaita 1961 m. sendraugių suvažiavime. Prelegentas aiškiai judino vadų, ir kitas ketvirtis — kad trūksta efektingų metodų. 1955 m. pasirodęs apatiškumas, deja, nusvėrė — pergalėjo anuometinį gan optimistišką rūpestį jaunimu. Nepadėjo nei 1961 m. tiksliai nurodyta kryptis veiklai. Dar keliolika metų — ir sendraugių bendrinė veikla atsidūrė akligatvyje (kaip rodo anketos duomenys). Dar blogiau — anketos atsakymai parodo sendraugių ateitininkiškos orientacijos stoką. Į pagrindinį klausimą, „Ką organizuota sendraugių veikla turėtų daugiausia akcentuoti“ atsakymai nesikoncentravo — buvo išsimėtę, išskyrus tai, kad 28% pasisakė už „jaunimo auklėjimą ir talką ateitininkų jaunimo sąjungoms“ (o kur esminė ateitininkų kryptis veikti į visuomenę, į kultūrą, o šioj išeiviškoj situacijoj — į politnę padėtį pagelbėti pavergtai tautai).

Ateities veidrodyje pavienių ateitininkų sendraugių veidai ryškūs, tačiau bendras sendraugių veidas yra labai blankus. Ir tai ypač skaudu matyti, kad esame tremties-išeivijos, didžiojo bandymo ir didžiųjų galimybių laikotarpyje.

Pagrindai naujai pradžiai

Ateitis yra mūsų pačių, ateitininkų, iššūkis kritišku laikotarpu ir mūsų pačių į tai reagavimo veidrodis. Kaipo iššūkis, tremtyje-išeivijoj, didžiojo bandymo metu, *Ateitis* sukaupė bemaž visa, kas ateitininkų buvo idėjiškai geriausio išreikšta — t.y. pačią svariausią orientaciją, pačias giliausias įžvalgas, rimčiausius rūpesčius, taiklią savikritiką. Tuo iššūkiu šiame kritiškame laikotarpyje buvo perduotas Kristaus kvietimas ir tėvynės-tautos laisvės šauksmas.

Kokia mūsų reakcija? Koks mūsų veidas pasirodė *Ateities* veidrodyje? Šiame nepaprastai kritiškame laikotarpyje retkarčiais susijaudindavau, kartais pajudėdavom. Daug kalbėjom. Mažokai nuveikėm tiek krikščioniškuose, tiek tautiniuose, tiek kultūriniuose-visuomeniniuose baruose.

Laikotarpis yra kritiškas, kai Kristus kviečia, o žmonės Jį atmeta; kada tauta-tėvynė šaukia, o okupantai ją smaugia. Jei sakyčiau, kad šiame kritiškame laikotarpyje daug nuveikėm tautai-tėvynei (kai ji šaukia smaugiama, o mes, ateitininkai, dėl jos organizuotai absoliučiai nieko nesam padarę), aš sakyčiau netiesą. Ir jei sakyčiau, kad mes šiame Kristaus atmetimo laike daug nuveikėm dėl To, Kuris už mus savo kraują išliejo, o mes dėl Jo dažnai nei piršto nepajudinome, taip pat sakyčiau netiesą.

Mumyse, ateitininkuose, stinga organizuotais darbais įrodomo užsiangažavimo padėti laisvės šaukiančiai tautai. Mumyse taip pat stinga ryžtingų, gyvų, nuoširdžių, atvirų pastangų artėti prie Kristaus bei iš Jo semtis dvasios ir darbų įkvėpimo. Mumyse stinga ir šeimyninės broliškumo dvasios, ir visuomeninės veiklos, ir kultūrinių bei kūrybinių pastangų.

Anuo metu pirmosios tremties *Ateities* redakcija DP skarmalais apsirengusiuose benamiuose, besijaučiančiuose kaip su išmuštais iš rankų vairais, ateitininkų vadovai vis dėlto įžvelgė „per daug gyvenimo jėgos"... Šiuo gi metu panašiai ir su pagrindu galime sakyti: ir judriose moksleivių eilėse, ir besikeičiančiuose bet galinčiuose asmeniškai užsiangažuoti studentuose, pagaliau — ir gyvenimo patirtimi užgrūdintuose sendraugiuose yra daug gyvenimo jėgos. Ją tačiau turim pažadinti. O pažadinti gali tik mums patiems išgirstant pavergtos tautos laisvės šauksmą ir Kristaus kvietimą, kad ir pro Amerikos ar kito krašto darbų, pramogų ir rūpestėlių karusėlės ūžesį.

Kritiškas tremties-išeivijos laikotarpis tęsiasi. Iššūkis lieka tas pats. Bet šiandien tą iššūkį galim išgirsti šviesiai, taip aiškiai, kaip kad jo niekad nesam dar girdėję. Jį išgirdus, mūsų lauks nauji, dar niekad nebandyti darbai.

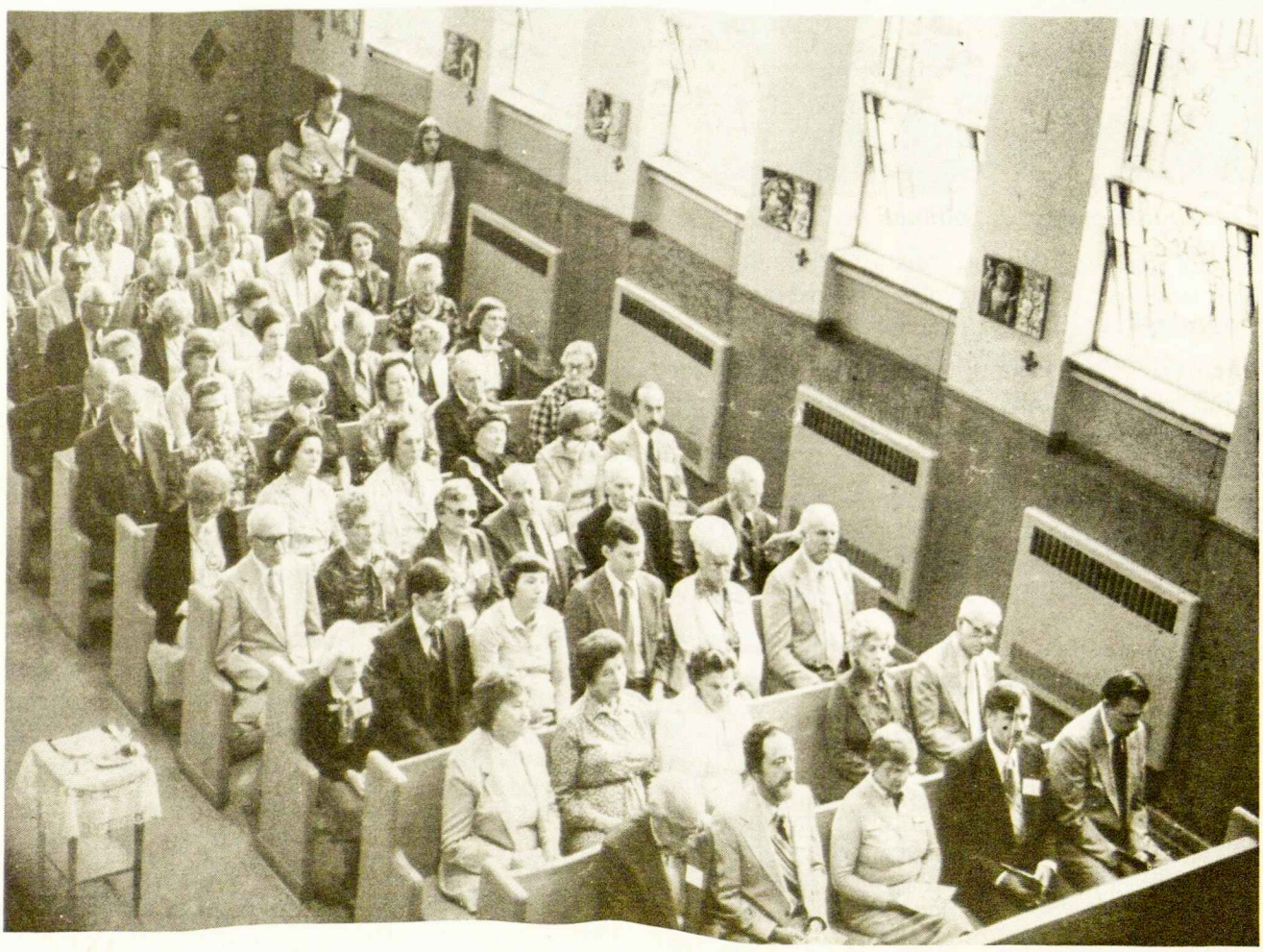

Kazys Bradūnas

ATEITIES LITERATŪRINĖ TĖKMĖ

JOS POVEIKIS IR IŠDAVOS

Nėra abejonės, kad *Ateities* žurnalas visą savo 70 metų amžių buvo vienas pagrindinių leidinių, formuojančių giliai krikščionišką-katalikišką mūsų jaunimo — o jaunimui brėstant, mūsų tautos portretą 20-tame amžiuje. Bet ateitininkams esant ideologinei organizacijai, ir šitai visiems ir visur ryškiau negu ką kitą akcentuojant, kultūrinis *Ateities* poveikis vis būdavo aplenkiamas arba jau rodomas tik ideologijos užnugaryje, lyg ir antrajame ar trečiajame žurnalo portreto plane. Kad ir kultūros srityje yra reikšmingi *Ateities* nuopelnai, patys ateitininkai buvo, ir šiandien dar yra, gerokai primiršę arba ir niekada pakankamai neatsiminę.

O krikščioniškos *Ateities* leidimo reikalas 1911 metais jau buvo pribrendęs ne vien tik grynai ideologine prasme, bet ir krikščioniškos kultūros vakuumo grėsmės prasme, beprasidedančiame formuotis naujame atbudusios tautos šviesuomenės klode. Buvo pavojus, kad bene pirmą kartą istorijos slinktyje, tokia sąmoninga lietuviškoji šviesuomenė atšoks nuo giliai religingos savosios liaudies, besigraibstydama svetimųjų stabų, ne iš tautos giliųjų šaknų ateinančio dvasinio ir kūrybinio maisto. Naujieji tautos šviesuoliai galėjo nueiti analogiškais keliais, kaip ir senoji mūsų bajorija. Galėjo savo kultūrinio reiškimosi pobūdžiu atitrūkti nuo per amžius susikristalizavusios savo tautos dvasios. Aplinka tokiam pavojui buvo palanki. Nihilistinių, socialistinių, ateistinių ir marksistinių nuotaikų žmones ano meto Rusijos universitetai didžiu skaičiumi ir formavo. Net ir socialistas tada buvo, kaip taisyklė, ateisto sinonimas. Dabar šitai jau daug kur atrodo tikrai atgyventa. Bet *Ateities* gimimo metais tai buvo kieta ir akivaizdi realybė.

Tokioj aplinkoj lengvai galėjo klestėti mintis, kad visa kultūrinė ir kūrybinė veikla, jeigu ji dar yra ko nors verta, gali būti tik ateistinė arba bent jau agnostiškai liberali. Tiesa, jau būta ir giliai religingų vyresniųjų šviesuolių, kaip Maironis, Adomas Jakštas, Vaižgantas, Šatrijos Ragana ir dar vienas kitas. Tačiau jie buvo daugiau ar mažiau tik pavieniai, beveik išimtys, tikri kultūriniai „partizanai“, nes ištiso

---

Skaityta per Ateities *70 metų jubiliejaus minėjimą Chicagoje 1981 m. rugsėjo 5 d.* Ateities *kongreso metu.*

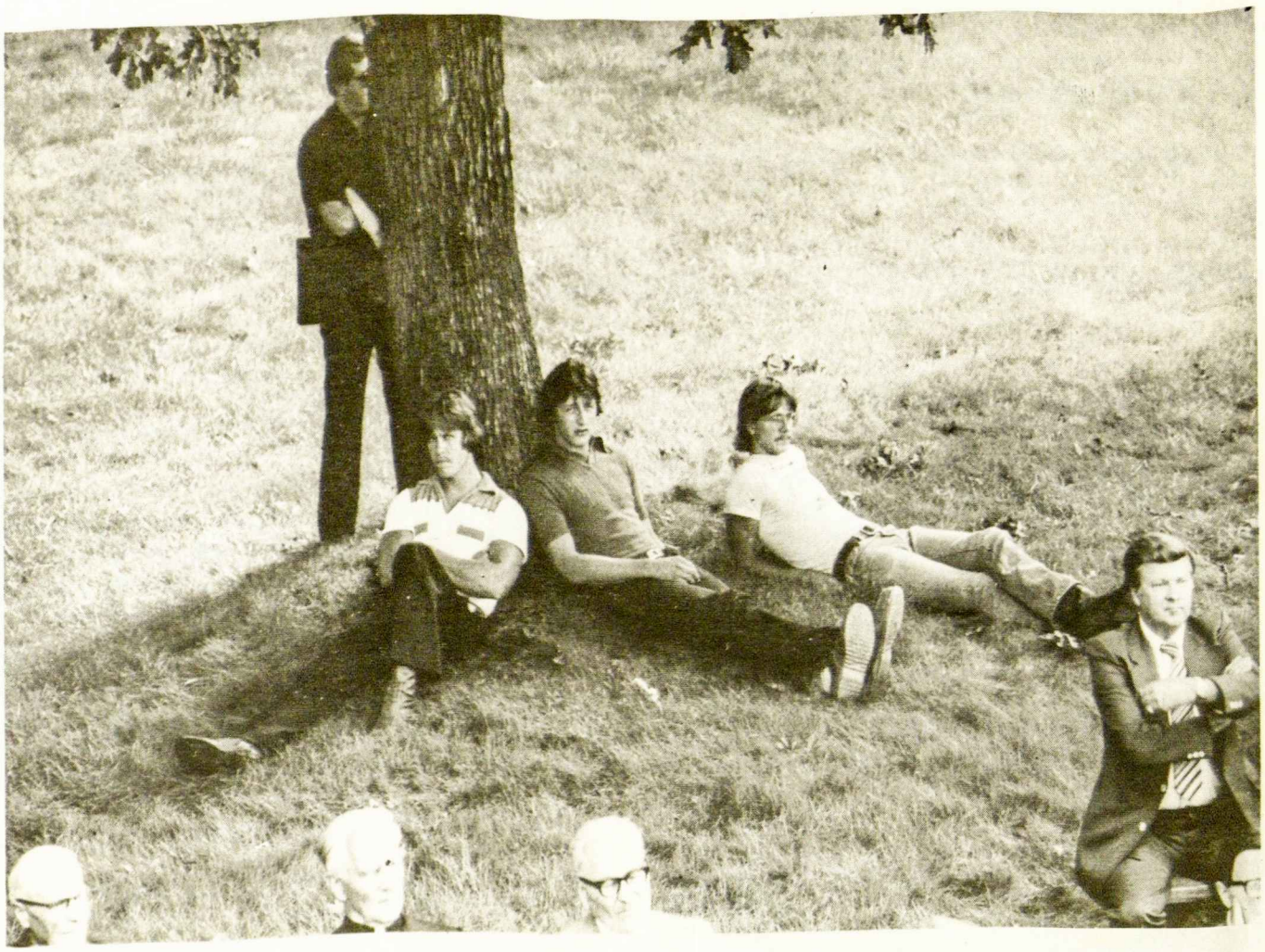

gyvosios tautos kultūrinio klodo dar kaip ir nebuvo. Gausus šviesuomenės sluogsnis tiesiog šuoliais augdamas, ėmė formuotis kaip tik dvidešimto amžiaus pradžioje. Ir tikinčiam šviesuoliui kūrėjui jame ėmė stigti vietos, nes jis čia jautėsi laikomas neišmanėliu.

Ateities pasirodymas ir buvo ne vien grynai ideologinis, bet ir kultūrinis-kūrybinis atoveiksmis į ano meto ateistines pastangas nukreipti mūsų tautos kultūrinę raidą visai kita vaga. Ir jeigu šitai būtų įvykę, kur mes šiandien stovėtume ir Lietuvoje, ir išeivijoje? Todėl man ir atrodo, jog dar toli gražu nėra įvertintas *Ateities* poveikis nepriklausomybės išvakarėse ir nepriklausomybės dešimtmečiais susiformavusiai kūrybinei šviesuomenei, kada *Ateities* įskiepytas, didžia dalimi vakarietiškai krikščioniškos kultūros ūgis prasiskleidė giliai krikščioniškų ir giliai avangardinių žurnalų bei laikraščių, kaip *Naujosios romuvos, Židinio* ir *XX amžiaus* žiedais, kurių atmainos per ledą ir ugnį veržiasi ir šiandien išeivijoje ir tėvynėje. Visa tai būtų laikas parodyti plačioje kultūros istorijos studijoje. Šio pranešimo rėmuose tegaliu tik keliais pavyzdžiais priminti, kaip *Ateities* leidėjų, redaktorių ir bendradarbių buvo plačiai ir labai suprastas ir iškeltas kultūros bei kūrybos aspektas, savo poveikiu ir išdavomis lemiamai formavęs mūsų tautinės kultūros labai gyvastingą kryptį.

Paprastai, kalbėdami apie *Ateities* pasirodymą prieš 70 metų, vis akcentuojame Prano Dovydaičio istorinės reikšmės straipsnį „Trys pamatiniai klausimai". Be abejo, visos ateitininkijos genezei jis turi pačios didžiausios reikšmės. Tačiau ir šiandien ateitininkams nereikėtų užmiršti, kad literatūros, meno, muzikos, teatro, istorijos, kalbos, tautosakos ir visų kitų kultūros apraiškų pabrėžtinas puoselėjimas buvo taipgi primygtinai užakcentuotas pačiuose pirmuosiuose *Ateities* numeriuose. Paties pirmojo numerio redakcijos vedamasis *„Ateitis* ir jos uždaviniai", be kita ko štai ką sako: „Pirmiausią vietą *Ateityje* užims amžini religijos ir mokslo klausimai.

„Antroje vietoje eis poezija ir įvairios rūšies beletristika. Sulig savo esybės poezija ir beletristika privalo būti grožio išreiškėjos, įkūnijančios gražią mintį gražioje formoje. Todėl *Ateitin* bus dedama tik tokie dailiosios tvėrybės veikalai, kurie iš tikro atsižymės gražia mintimi ir dailia forma. Bus tai — antroji *grožės* sritis. By kokiems šlamštams čia nebus vietos".

Taigi trumpai drūtai pateikiamas lygiagretus ideologijai *Ateities* tikslas — literatūrinė kūryba. Net formuluojamas jos estetinis Credo. Tačiau *Ateities* puslapiuose jis netapo kokiais nors griežtais ir siau-

rais rėmais. Grožinė kūryba *Ateityje* niekada nevirto kaip nors pigiai davatkiška. Tačiau daugeliu atvejų buvo stipriai paliudyta, kad religija ir religinis kūrybos pobūdis nėra jos prastumo ženklas.

Todėl grožinė kūryba ir kultūrinių sričių straipsniai jau pirmaisiais metais užėmė gerą dalį *Ateities* puslapių. Kultūrinis angažavimasis verčia žurnalą jau antrame savo numeryje kelti klausimus, kurie ir šiandien nėra lengvai atsakomi, nes pati kultūros problema nėra ir nebus niekad išsemiama. Štai tokio straipsnio, užvardinto kaip tik „Kultūros problema", pasirašyto didžiąja A, pradžios ištrauka:

„Ir rodos negali būt aiškesnės sąvokos kaip kultūra. O kas gi tad ji yra? Į tai, rodos, toli gražu ne kiekvienas atsakys, o lig šiol, rodos, lietuvių raštijoj ir niekur nebuvo aiškiai minėta, kas yra kultūra, kame ji apsireiškia ir kame turi apsireikšti ir prie ko ji turi vesti žmones. Kadangi ateitininkai irgi metė pirštinę „apšviestai elektrą barbarijai", tai, aišku, kad ir jie ketina kovot už kultūrą, ketina kultūrintis. Užtatai pirmiau visa ko reikalinga aiškiai pabrėžti, kas sulig ateitininku yra kultūra ir kokiu keliu jie ją pasiryžę vykdyti".

reprezentanto, kai tuo tarpu *Ateities* aplinkoj brendo ir visą tautos kultūrinę sritį veikė tokie mąstytojai kaip Šalkauskis, Maceina, Girnius, Bytauto paliktoj tuštumoj nesusilaukdami sau lygių oponentų.

Be gausių eilėraščių ir beletristikos bandymų, pačiais pirmaisiais *Ateities* metais žurnalo kultūrinės krypties pastangas liudija straipsniai: „Lietuvių kilmė ir jų kultūra senovėje" (Lietuvos mylėtojo, 10-tam numeryje), apsčiai skelbiama įvairiose Lietuvos vietose surinkto folkloro, propaguojamas kankliavimas. Aiškinamas klausimas: Ar pritinka teologijai mokslo vardas? Savotiškai įdomu ir tai, kad jau pirmaisiais savo gyvavimo metais *Ateitis* sumezgė ryšį su ano meto išeivijos kultūrininkais. Štai 6-7 numeryje spausdinamas Chicagoje tada gyvenančio poeto Kleofo Jurgelionio straipsnis „Rašybos klausimai Enciklopediją rengiant". O kur dar apsčiai tokių raštų, kaip senojo Vilniaus universiteto studentų draugijos, lietuvių liaudies dainų nagrinėjimai, tautotyriniai gilios Lietuvos provincijos aprašai, kaip pavyzdžiui apie Vilniaus krašto Daugėliškį. Rašoma taipgi apie poetą Praną Vaičaitį, jam mirus. Skelbiamas ateitininkų himno žodžių konkursas, bene

Svarstybų metu: L. Kojelis, D. Kojelytė, V. Aukštuolienė, A. Idzelis.

Suprantama, jog *Ateičiai* tokiais ir panašiais straipsniais užsiangažavus už krikščionišką kultūrą ir už krikščionišką žvilgsnį aplamai į kultūrą, žurnalas negalėjo ir tikriausiai nenorėjo išvengti opozicijos ir diskusijų su ano meto mūsų laicistinės moksleivijos žurnalu *Aušrine*. Analogiškai kalbant, *Aušrinė* 1911 metais buvo lyg mūsų dienų *Metmenys*. Ir *Aušrinėje* anuo metu filosofijos ir aplamai kultūros klausimais rašantis jaunas mąstytojas ir kultūrininkas Ramūnas Bytautas buvo, sakytume, lyg ir šių dienų dr. Vytautas Kavolis. Tad diskusijos su Bytautu *Ateities* penktajame numeryje jau ir prasideda. Tik gaila, kad Bytautas netrukus mirė, ir mūsų liberalusis gal kiek ir kairusis visuomenės sparnas tiesiog dešimtmečių dešimtmečiais liko be filosofinės ir kūrybinės minties pirmasis toks mūsuose vis dėlto poezijos konkursas. Konkursas, galima sakyti, nepasisekė, nes iš prisiųstųjų tekstų nė vienas nebuvo pasirinktas. Gal ir gerai. Nes spausdinti pavyzdžiai rodo, jog vienas yra buvęs net dešimties posmų. Jeigu prie tokio būtų buvus pridėta lygiai netaupi muzika, šiandien jį šiame kongrese giedodami, užtruktume turbūt, juokais kalbant, arti pusvalandžio.

Aplamai pirmųjų metų *Ateities* poezija ir beletristika didžiąja dalimi yra gana kukli. Tačiau vien tik Putino pasirodymas *Ateities* puslapiuose jau yra atmintinos reikšmės faktas mūsų literatūros istorijoje. Putinas čia jau iš karto už visus kitus eiliuotojus yra aukštesnis visa galva.

Kiek detaliau čia pažvelgėme į 1911-tųjų metų

„Ateitis jaunuosius savo skaitytojuos ugdė ne vien tik principinį idėjingumą, bet ir gilią toleranciją kultūros srityje“.

Ateities komplekto kultūrinį sektorių. Tai darėme, norėdami pabrėžti žurnalo rūpestį kultūros kryptimi pačiuos pirmuosiuos jo žingsniuos. Tolydžio kultūriniai reikalai *Ateities* puslapiuos nemažėjo, nesiaurėjo, bet kaip tik daugėjo, plėtėsi, gilėjo. Jeigu aš čia dabar prie kiekvienerių metų, *Ateities* komplektų stabtelčiau lygiai tiek pat, kiek prie pirmųjų metų, tai greičiausiai, būdami mandagūs, turėtumėt čia klausytis iki vakaro. Todėl toliau bandysiu duoti tik vieną kitą kuo nors būdingą arba kuo nors reikšmingą bei spalvingą detalę, pastangą ar išvadą tų ar kitų metų *Ateityje,* pasekant kuo nors labiau įsidėmėtinas *Ateities* kultūrinio kelio gaires.

1911-tieji ar 1912-tieji metai yra jau tikrai gana tolima praeitis. Atrodo, kad šiandien mūsų gyvenime kaupiasi visai kitos problemos ir kiti kultūriniai rūpesčiai, nes pasaulyje per tą laiką daug kas pasikeitė. O jeigu kuri nors šios dienos kultūrinė problema savo šaknimis dar siektų ir anuos laikus, tai greičiausiai manytume, jog vargu ar ją šiandieniškai spėjo užgriebti ir ankstybosios *Ateities* puslapiai. Bet labai nustembame, kai pamatome, jog kai kurios anų ir šių dienų aktualijos yra tiesiog analogiškos, o jas suprato ir įvertino senieji *Ateities* puslapiai gal net atviriau ir tiesmukiau negu šiandieniniai. Štai 1912 metų *Ateities* trečiame numeryje, straipsnyje „Apie mūsų inteligentų geryneigos sąlygas“, pasirašytam Yr, skaitome: „Tapti inteligentu, tai dar nereiškia būtinai tapti drauge ir naudingu visuomenės nariu. Argi maža mes turėjom ir turim inteligentų, kurie nesiteikė ir nesiteikia nei piršto pridėti prie tėvynės kultūros rūmo statymo! Vieni iš jų tai viendieniai, molio Motiejai; kiti nenori ar nestengia pažvelgti toliau už savo asmeninių reikalų ribų į visuomeninių priedermių sritį; treti, paniekinę savo nuvargusią motiną Lietuvą, ėmės svetimiems tarnauti. Ši trečioji nenaudėlių inteligentų rūšis kaskart, tiesa, vis mažėja; deja, to negalima pasakyti apie dvi pirmąsias“.

Ir sakykit, ar neturėtume čia krūptelti? Ar galbūt neįvertinta praeitis nepriekaištauja šiems mūsų laikams tiek tėvynėje, tiek išeivijoje?

Tačiau iš duotos ilgesnės citatos nesusidarykim įspūdžio, kad caro spaudžiamoj Lietuvoj leidžiama *Ateitis* kupėjo vien tik neigiamybėmis ir pesimizmais. Anaiptol! Juk tai buvo metai, kada po atšaukto lietuvių spaudos draudimo visuomeniniame ir kultūriniame sektoriuje viskas kilo kaip ant mielių. Buvo visur tiesiog putojančio entuziazmo kūrybiniam darbui. Šitai daug kur atsispindi ir *Ateities* puslapiuose. Tame darbymetyje daugiausia krutėjo palyginti jauni žmonės, didesniu negu bet kada skaičiumi siūbtelėję į gimnazijas ir aukštąsias mokyklas. Tą kūrybinę, kone revoliucinę nuotaiką 1912 metų *Ateities* ketvirtame numeryje bene geriausiai išreiškė Putinas eilėraščiu

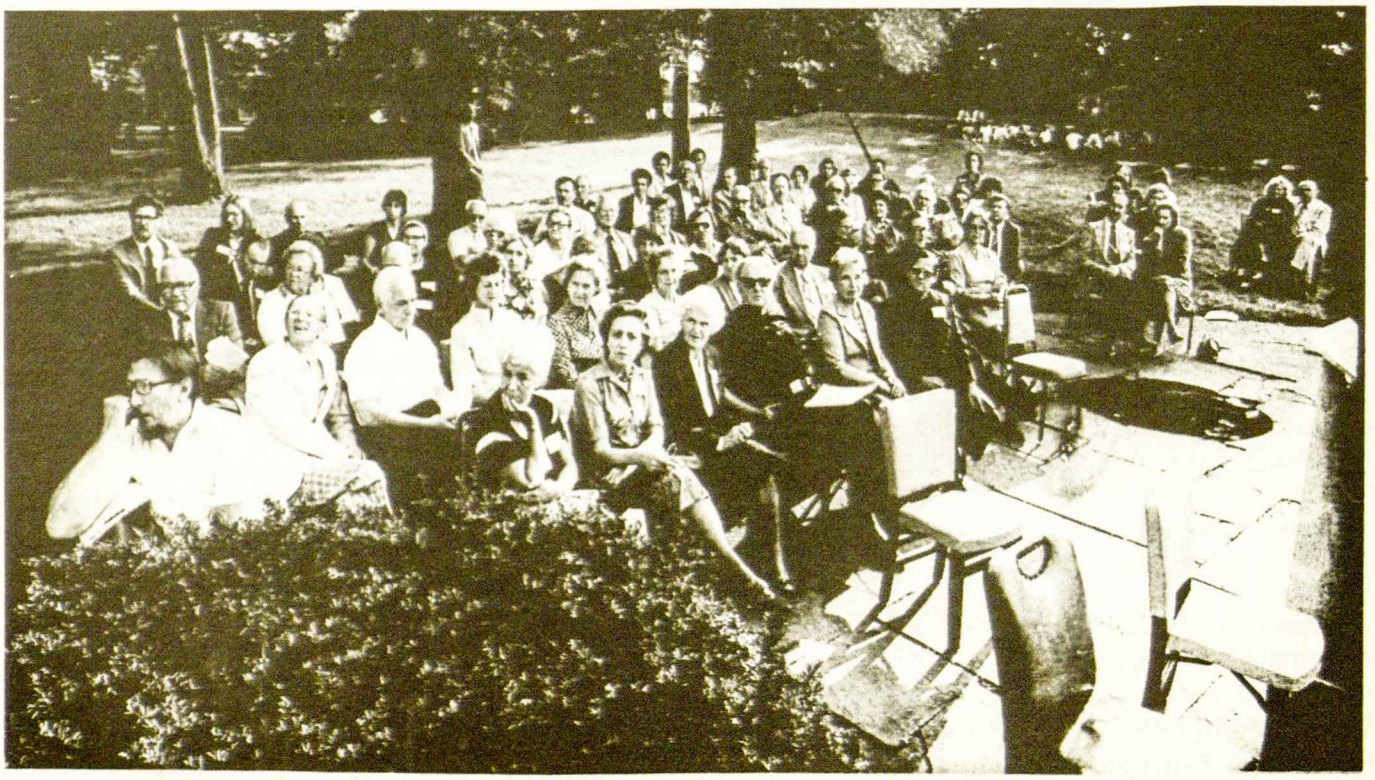

„Jaunimo daina“, kurios bent pirmuosius du posmus čia pacituosiu:

Ei, jaunyste, tu galinga,
Tu linksma, šviesi, audringa
Kaip žaibai dausų!
Nieks tau kelio neužtvenkia,
Tau pasaulis galvą lenkia
Tarp kovos balsų.

Jei pasišventė jaunystė —
Kas pasauly gal išdrįsti
Jos mėgint jėgų!
Kovose jai laimė duota;
Drąsiai žengs apvainikuota
Laurų vainiku.

Visas eilėraštis yra tiesiog himnas ar odė jaunystei, kurią lietuviško konteksto rėmuose galima statyti greta garsiosios Adomo Mickevičiaus „Odės jaunystei“.

Nuo 1913 metų *Ateitis,* nors to paties redaktoriaus redaguojama, jau eina ne kaip *Draugijos* žurnalo priedas, bet kaip visai savarankiškas leidinys. Ta proga sausio mėn. numeryje iš naujo pateikiama atskirų sričių ir temų schema, kurios žurnalas laikysis. Numeracijos eile suminimos šešios sritys, kurioms medžiaga bus telkiama *Ateities* puslapiuos. Skyriai ir jų eilė tokia: (1) literatūros, (2) mokslo, (3) bažnyčios ir teologijos, (4) kritikos ir bibliografijos, (5) lietuvių gyvenimo ir (6) Lietuvių folkloro.

Ne vienas gali kone nustebti: kodėl ideologinė ir labai katalikiška *Ateitis* pirmuoju savo tikslu įrašo, literatūrą, antruoju — mokslą ir tik trečiuoju — Bažnyčią ir teologiją. Tai labai prasminga ir apmąstytina situacija dar ir šiandien. Tačiau redaktorium Adomu Jakštu reikėtų nuoširdžiai patikėti, juk jis gi buvo ir rašytojas, ir mokslininkas, ir teologas. Pirmąja minint literatūrą, juk nieko neįžeidžiama, o tik gal net labiau pabrėžiama kūrybinis žmogaus ir Dievo artumas, tuo pačiu akcentuojant ir literatūros svarbą visai tautai. Niekas tad negalėjo ir negali *Ateičiai* primesti, kad ji kultūros srityje yra kaip nors siaurai dogmatiška, kad viską joje nustelbia teologija ir ideologija. Iš tikrųjų *Ateities* puslapiuose bene mūsuose pirmą kartą buvo iškelta tolerantiškumas ir broliška pakanta kultūros darbuos. Tiesiog stebina toks ankstyvas šio reikalo supratimas, kai lietuvio lietuviui neapykantos katilai šiandien dar taip uoliai verdami čia pat Chicagoje. O jau 1914 metų *Ateities* 9-10-tam dvigubam numeryje būsimasis arkivyskupas ir kankinys Mečislovas Reinys rašė: „Stodami į darbą kultūros gaminimui, be abejo, susitiksim su darbininkais kitų negu mes pažiūrų. Visų pirma privalome tuomet gerai suprasti vieni kitus, kad išvengus ginčų ten, kur nei vienų, nei kitų pažiūros to nereikalauja; antra, privalome mokėti visuomet kritiškai apsvarstyti mūsų idėjinių priešininkų darbus, bet nevalia pamiršti apie meilės įsakymą link asmenų; trečia, jeigu pas mūsų priešininkus atrasime tiesos grūdus, priimkime juos su pagarba, nes mes sakomės tarnaują tiesai“.

Taigi *Ateities* žurnalo puslapiai jaunuosiuos savo skaitytojuos ugdė ne vien tik principinį idėjingumą, bet ir gilią toleranciją kultūros srityje. O viso to vaisiai nunoko jau nepriklausomoje Lietuvoje, kai ateitininkiškos ideologijos kultūrininkai ėmė leisti kultūros žurnalus *Naująją romuvą* ir *Židinį,* kuriuose gražiai bendradarbiavo ir kitų pažiūrų intelektualai, šiuos leidinius iškeliant į ligi tol dar mūsuose nepasiektas aukštumas.

Savo žodyje čia sukausi daugiausia apie ankstybųjų *Ateities* metų puslapius. O todėl, kad tai, kas buvo suformuota pradžioje, buvo labai nuosekliai

Ne vienas gali kone nustebti: kodėl ideologinė ir labai katalikiška Ateitis pirmuoju savo tikslu rašo įrašo literatūra, antruoju — mokslą ir tik trečiuoju — Bažnyčią ir teologiją.

vykdoma ir toliau, net ligi pat šių dienų, tik lanksčiai prisitaikant prie daugiau ar mažiau pakitusių gyvenimiškųjų laiko ir vietos aplinkybių.

Dar vienas, antras žvilgsnis ir į vėlesniųjų laikų *Ateities* puslapius.

Sakoma, kad, ginklams skambant, mūzos tyli. Tad Pirmojo pasaulinio karo metais bei nepriklausomybės karų laikotarpiu ir *Ateities* puslapiuose atrodo, turėtų skambėti vien kardai. Tačiau karas kūrybinių *Ateities* pastangų nenuslopino. Net politinėms aistroms įsisiūbavus, *Ateitis* laikosi santūrumo ir neapleidžiama kultūra-lavinimasis. Štai 1918 m. rugsėjo numeryje A. M. straipsnyje „Mūsų uždaviniai" rašo:

„Turim atminti, kad mes nesame politikos srovė, bet tik grynai lavinimosi. Mūs pamatai *tikyba* ir *tauta*. Su jokia politika, partija ir grupe mes nesame surišti. Politikos reikalai, ypač šiose sąlygose, taip susipainioję, kad jei mes mesimės, kaipo srovė į kurią nors pusę, mums gali grėsti suskilimas, iširimas etc., kurs, naudos nė kiek neduodamas, daug srovei pakenktų. Bet tai dar nereiškia, kad ateitininkų atskiri asmenys negali politikos darbą dirbti. Priešingai manau, kurie jie tik pajėgia dirbti, privalo dirbti". Argi neįsidėmėtinos mintys ir šiandien.

tyje nuomonė neatmestina ir šiandien, kai vis dar pasitaiko poezijos ir patriotizmo vardu į spaudą ir į mūsų įvairius minėjimus besibraunančių grafomanų.

Kultūrine prasme bene derlingiausias *Ateities* laikotarpis buvo tas nepriklausomybės metų dvidešimtmetis. Ankstesniame dešimtmetyje nubrėžtos gairės kultūriniam darbui normalesnėse sąlygose ėmė auginti savo puslapiuose naujas dirbančiųjų ir kuriančiųjų kartas. Daugiausia tai buvo žalias ir sveikas kaimo jaunimas, užplūdęs laisvojo krašto gimnazijas ir aukštąsias mokyklas. Neįtikėtinai didelis procentas tame laikotarpyje subrendusių mūsų kultūrininkų į kultūros sritį buvo patrauktas *Ateities* puslapių. Ne vieną jaunuolį, iki gimnazijos žinojusį tik savo kaimą ir savo bažnytkaimį, *Ateitis* pati pirmoji užvedė ant naujo ir nuostabaus kultūros vieškelio. Tai galiu liudyti ir savo patirtimi. 1928 metais iš gimtojo Kiršų kaimo tėvų buvau atvežtas Vilkaviškin gimnazijos mokslų pabandyti. Buvau apgyvendintas su kitais trim jau kiek aukštesnių klasių gimnazistais. Vienas penktokas po kelių savaičių pakišo man jau praėjusių 1927-tų metų *Ateities* numerius, kuriuose ėmiau skaityti prof. Ereto net šešiais tęsiniais ėjusį

Ateities puslapiai ir čia yra virtę tikra kūrybinio jaunimo tribūna, turint minty literatūrą ir kitus menus bei šakočiausias kultūros sritis, net estetikos ugdymą, pasitalkinant puikių nuotraukų ir jų kompozicijų meną.

Net ir 1918-tais patriotinio pakilimo metais *Ateitis* neatsisako reikalauti aukštų literatūrinių standartų iš tuo metu infliacinės patriotinės poezijos. Turėdamas prieš akis tada *Ateityje, Aušrinėje* ir *Pavasary* spausdinamą poeziją, Žibuntas lapkričio numeryje rašo: „Čia stengiamasi aprašyti arba, poetiškai tariant, Lietuvą tėvynę, Nemuną, po šimtą kartų minėti senovės didvyrius, kunigaikščius, vaidilas, Lietuvos priešus, nė vienų eilių neapleisti be žodžio meilė, audros siaučia, sunku ant krūtinės, šimtus svajonių ir tūkstančius niekam neapsakomų sapnų. Mat, tokiu būdu greičiau tampama tautiečiu, tėvynės mylėtoju. O tie dalykai, nebesant naujų, jau taip yra įgrisę mūsų jaunoje literatūroje, taip pasklidę, kad tiesiog... nebepakeliama.

„Taip, mums reikia poetų, tik gerų, talentuotų tikrų poetų, kurie poezijos galybe pakeltų tautą, sutvertų jai aukštą literatūrą".

Tokia daugiau kaip prieš 60 metų paskelbta *Ateitis* straipsnį „Beethoveno jaunystė". Vienuolikmetis buvau pritrenktas viso to pasaulio, kuris atsivėrė prieš mano akis. Ir jaučiu, kad tas pirmasis mano sąlytis su kultūros sritimi buvo lemiamas visam vėlesniam gyvenimui. O tokių gimnazistų tada buvo tūkstančių tūkstančiai. Daugeliui jų kaip tik, *Ateitis* praskleidė mokslo, meno, literatūros, muzikos ir panašius pasaulius, kuriuos gyvenime paskui savo dvasioje plėtė ir gilino. Tai buvo pradžia ne vieno rašytojo, pedagogo, dailininko, muziko, mokslininko, profesoriaus, žurnalisto ir panašaus. Kiti, nors tokiais ir netapo, bet savo jaunose dienose *Ateities* buvo prijaukinti gyvenime bent domėtis įvairiomis kultūros sritimis.

Šioje vietoje gal jūs teigimų pagrindimui pasigesite pavardžių. Kaip galėjote pastebėti, aš pavardžių daug čia ir neminėjau, o galėjau jų žarstyti ne tik dešimčių dešimtimis, bet ir šimtais. Tačiau nenorėjau šio savo riboto pranešimo paversti tik pavardžių pyne. Juk jau pirmaisiais *Ateities* metais teologiją, istoriją,

Nepriklausomybės laikais jau vien tik rašytojų kiek daug pradėjo savo žingsnius Ateities puslapiuos!

beletristiką, poeziją, meną, naujų knygų recenzijas (ir ne tik lietuviškų knygų, bet ir išeinančių užsieniuose svetimomis kalbomis) ir kitų kitokiausias kultūros sritis lukšteno ne vien Jakštas, Dovydaitis, Bistras, Bizauskas, Reinys, Putinas, Kirša, bet ir gausybė kitų, dažnai prisidengusių slapyvardžiais. Kur čia dabar jiems visiems ir atseikėsi.

Nepriklausomybės laikais jau vien tik rašytojų kiek daug pradėjo savo žingsnius *Ateities* puslapiuos! Jeigu norit štai bent kelios gerai žinomos pavardės iš daugelio: Antanas Vaičiulaitis, Jonas Aistis, Bernardas Brazdžionis, Salomėja Nėris, Antanas Miškinis, Juozas Paukštelis, Petras Karuža, Juozas Grušas ir daugybė kitų. O kur dar kiek jaunesnė žemininkų ir jų bendraamžių karta: Vytautas Mačernis, Henrikas Nagys, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Eugenijus Matuzevičius, Leonardas Žitkevičius, Bronius Krivickas, Pranė Aukštikalnytė, Julija Švabaitė, Mamertas Indriliūnas ir kiti, kurių gausybė tapo karų išblaškyta, išlaužyta, nutildyta, o daug žadėjusieji jaunieji kritikai Krivickas ir Indriliūnas žuvo pokario metu, partizaninėse laisvės kovose.

Šiuo metu išeivijoje leidžiama *Ateitis*, prisitaikydama prie naujų sąlygų, kultūriniam sektoriui skiria nemažesnį dėmesį. Klausimas tik, ar visa ateitininkija čia sugeba savo spaudos organą pasekti? Žinant aplinkybes, *Ateities* kūrybiniais rezultatais galima tikrai pasidžiaugti. *Ateities* puslapiai ir čia yra virtę tikra kūrybinio jaunimo tribūna, turint minty literatūrą ir kitus menus bei šakočiausias kultūros sritis, net estetikos ugdymą, pasitalkinant puikių nuotraukų ir jų kompozicijų meną.

Tačiau *Ateities* kultūrinis veidas, toks, koks jis buvo, ir koks yra, nepasidarė lengvai ir kažkaip savaime. Tai didelio darbo, kultūrinės aukos ir idealizmo rezultatas. Tai šviesuoliškai krikščioniškos pastangos vaisius, išaugintas nesuskaičiuojamų bendradarbių ir ypač *Ateities* redaktorių. Visų jų pavardės vertos pagarbos, ypač tos, su kuriomis siejasi *Ateities* ūgtelėjimo viršūnės: Adomas Jakštas-Dambrauskas, Pranas Dovydaitis, Leonas Bistras, Jonas Grinius, nacių nužudyti A. Januševičius ir Kazys Bauba, Juozas Ambrazevičius-Brazaitis, Antanas Vaičiulaitis, Antanas Maceina, partizanų kovose žuvęs Bronius Krivickas, Vytautas Vardys ir kiti.

Ir išeivijoje *Ateitis*, nors ir turėdama didelių redakcinių rūpesčių, bent ligi šiol vis dar prisišaukdavo pakankamai neblogų redaktorių. Šia prasme neabejotinai aukso amžių *Ateitis* išgyvena redaktoriaujant kun. dr. Kęstučiui Trimakui. Talkinamas išmoningo redakcinio kolektyvo, jis *Ateitį* padarė tikra krikščioniškos kultūros reprezentante, kiek dar įmanoma išeiviškose sąlygose. O kur dar visi administratoriai, kurie tempė ir tempia tikrai nelengvą jungą?

Taigi *Ateities* kultūriniais puslapiais atėjome ligi šios dienos. Bet *Ateitis* gi dar turi turėti ir ateitį. O tai svarstys čia jau kiti. Tikiu, kad žurnalo gyvastingumas bus užtikrintas, jeigu tik ateitininkija bus ištikima tai savo vėliavai, apie kurią Putinas 1912-tų metų *Ateities* devintame numeryje rašė:

Ji plauko žydriojoj padangėj prieš mus,
O Kryžius ir Vytis ant josios
Ir žadina sielą ir kelia jausmus
Ir meilę idėjos šventosios.

Žvilgsnis Ateitin

Kai kurios mintys Ateities jubiliejaus proga

Saulius Kuprys

Ateities žurnalas yra unikalus reiškinys ne tik lietuvių ar katalikų, bet manau, kad ir bendroje periodikos leidybos istorijoje. Pradėtas leisti caro priespaudos laikais, šis žurnalas tęsia savo egzistenciją išeivijoje, kada kita priespauda net savo krašte neleidžia jo leidimo. Bet *Ateitis* niekad „nebuvo savo krašte" — ji vis nepritapdavo. Ateitininkai juk gimė už Lietuvos ribų. Pirmieji *Ateities* straipsniai buvo rašyti ne Lietuvoje, bet Maskvoje gyvenančio Prano Dovydaičio. Net savo krašte nepriklausomybės metu, ateitininkų vertybės buvo paneigiamos tiek vieno tiek kito sparno. *Ateities* dabartinė padėtis už Lietuvos ribų, todėl nėra nauja būsena nei *Ateičiai* nei ateitininkams. Gal apie *Ateities* pritapimą ir nereikėtų kalbėti, juk *Ateitis* bei iš jos kilę ateitininkai, visada turėjo kitų tikslų, kitų siekių, kurie juos nešdavo už gyvenimo siaurų rūpesčių ar trumpalaikių politinių bei kitokių išskaičiavimų. Kaip katalikiška organizacija ji turėjo savo programą tiek individui tiek visuomenei. Ji drąsiai skelbė dvasinių vertybių primatą — gėrio, tiesos ir grožio siekimą kaip aukščiausią žmogaus gyvenimo tikslą.

Pirmomis savo gyvavimo dienomis, *Ateitis* nešė sąjūdį — ateitininkus. *Ateitis* buvo ta priemonė, kuri veikdino jaunus jos skaitytojus angažuotis krikščioniškoms vertybėms, kada tai buvo nei madoj, nei naudinga, nei populiaru studentų ir moksleivių tarpe. Tai buvo *Ateities* misija tada, tai turėtų būti jos pagrindinis tikslas ir šiandien.

Anksčiau *Ateitis* veikdino ateitininkų sąjūdį. Bet kaip šiandien? Ir kaip bus ateity? Džiaugiamės ateitininkų pirmtakų sudaryta organizacine struktūra, kurią mes su mažais papildymais esam paveldėję. Tačiau besirūpindami organizaciniais klausimais, gal per lengvai leidžiam tiem rūpesčiam, nustelbti patį sąjūdį. Taigi pas mus kai kada forma viršija esmę. Ir tas reiškinys kai kada atsispindi *Ateity*. Kitaip negali būti. *Ateitis* dabar yra tapusi ateitininkų gyvenimo veidrodis, labiau negu variklis, koks jis buvo pirmomis savo gyvavimo dienomis. Redakcija todėl gali tik labiau šveisti ir blizginti tą stiklą, kuris atspindi ateitininkų ir bendrai išeivijos gyvenimo realybę.

Vis dėlto, norėtųsi, kad *Ateitis* vėl taptų to sąjūdžio nešėju, bet šiomis dienomis tai turėtų būti abipusis eismas, tiek iš žurnalo paruošėjų, tiek iš pačių ateitininkų narių-skaitytojų, kuriems *Ateitis* leidžiama ir kurie patys galutine prasme nustato *Ateities* pobūdį. Jei sąjūdis merdi, jei ateitininkams neberūpi tie idealai, kurie turėtų degti mūsų kiekvienos dienos darbe, tai *Ateitis* tampa tik butaforija, gal, drįstu klausti, net veidmainystė. Bet tokiam sprendimui gal ir nėra pagrindo. Pats faktas, kad ateitininkai gyvuoja jau keturis dešimtmečius už Lietuvos ribų, kad iš vis išeina *Ateitis*, liudija, kad sąjūdis tebėra gyvas. Gal tik norėtųsi didesnio ateitininkų įnašo į lietuviškąjį gyvenimą išeivijoje. Norėtųsi, kad ateitininkai nebijotų pabrėžti savo principų, kad labiau neštų *Ateitį* ir jos skleidžiamas mintis į mūsų išeivijos viešąjį gyvenimą.

Vienas mano kolegų užsiminė, grįžęs iš vienos vyresniųjų dominuojamos lietuviškos organizacijos posėdžio, ir patyręs ten idealizmo stoką ir materializmu užgožtą nuotaiką, padarė išvadą, kad vienintelis šviesus reiškinys lietuviškoje išeivijoje yra ateitininkai. Tačiau reikėtų gal savęs paklausti, kodėl tiek mažai tos šviesos. Gal ateitininkai per mažai dalinasi ta ugnimi, tuo palikimu, kurį esame gavę iš savo organizacijos kūrėjų?

Ateitis paskutinių penkerių metų bėgyje sėkmingai sujungė įvairaus amžiaus ateitininkus; ji sucementavo mūsų Federaciją. Dabar *Ateityje* telpa ir moksleiviai, ir jauniai, ir sendraugiai ir studentai. Toks derinimas yra pirmas žingsnis įjungiant naujas jėgas į ateitininkų sąjūdį ir drąsiai einant į lietuvišką visuomenę.

Esama tikrai įdomių ir viltį keliančių reiškinių. Juk pranešta, kad Lietuvoje pogrindžio spaudoje išėjo net trys pogrindžio *Ateities* numeriai. Ir nors jų nesame matę, tačiau pats faktas kelia mums viltį ir

---

Skaityta per Ateities *70 metų jubiliejaus minėjimą Chicagoje, 1981 m. rugsėjo 5 d.* Ateities *kongreso metu.*

reiškiam pagarbą tiems drąsiems asmenims, kurie ryžosi tokiam kilniam darbui. Bet tik to fakto konstatavimu negalime pasitenkinti. Tai turėtų uždegti mus nauja apaštalavimo dvasia. Norėtųsi, kad kiekvienas ateitininkas, važiuodamas Lietuvon, jaustų pareigą bent vieną kitą *Ateities* numerį nuvežti tenai savo broliams ir seserims. Ta neracionali baimė, kuri kontroliuoja daugelio mūsų laikyseną šiuo klausimu, tikrai nesiderina su ateitininko idealais ir ateitininko pareigomis. *Ateitis* savo ruožtu, gal labiau negu kiti mūsų žurnalai, skelbia ir kelia Lietuvos pogrindžio spaudą. Paskutiniame numeryje yra net trys tokie straipsniai. Viena viltimi, kuria manau, tiek Lietuvoje, tiek čia esantieji gyvena, tai kad vieną dieną galės susilieti į galingą srovę ateitininkai išeivijoje su savo broliais ir sesėmis Lietuvoje. Ir kad Amerikoje leidžiama *Ateitis* susijungs su pogrindyje leidžiama *Ateitimi.*

Ateities žurnalas ateityje turėtų tapti tikra apaštalavimo priemone. Pirmiausiai *Ateitis* turėtų apjungti daug platesnės išeivijos mases. Pradėkime savo ateitininkiškoje šeimoje — platinkime *Ateitį* ateitininkų tarpe. Yra dar nemažai ateitininkų, kurie dar neprenumeruoja, ir tai reiškia, kad neskaito *Ateities.* Gal reikėtų pavyzdžiu paimti Lietuvos Vyčius, kurie ypatingai tvarkingai platina savo žurnalą *Vytį,* ir kurį skaito trigubai tiek kiek mes *Ateitį.*

Dažnai patys neįvertiname, kokį turtą mes turime. Parodžius amerikiečiams, ne vienas nustemba, kad lietuviai gali tokį žurnalą išleisti. Ir dar labiau nustemba išgirdę, kad tokį žurnalą teskaito vos viena tūkstantinė skaitytojų, kuriems tenka nešti ir nemažą išleidimo naštą.

Savo pirmoje kalboje kaip Federacijos vadas, Juozas Laučka kėlė mintį, kad ateitininkai turėtų labiau jungti ir įtraukti čia gimusius antros ar trečios kartos lietuvius. Čia ypatingai plati, daug žadinanti dirva. Prisimenu, kaip a.a. kun. Petras Činikas, MIC, Draugo administratorius, vieną kartą nusiskundė, kad sendraugiai ateitininkai nekviečia jo į savo susirinkimus. *Ateitis* tikrai galėtų efektingai pasidarbuoti šiuo atžvilgiu.

Kokios naujovės mūs laukia ateityje sunku ir pramatyti. Gal spausdintas žodis pasidarys nebepraktiškas. Bus kitokios susižinojimo priemonės — video laikraščiai, magnetinės juostelės ir t.t. Tikėkimės, kad ir *Ateitis* galės pasinaudoti tokiomis ultramodernėmis susižinojimo priemonėmis. Svarbu tik tiek, kad *Ateitis* išliktų ištikima savo idealams.

Baigiant, galima padaryti sekančias išvadas: *Ateitis,* ateitininkų sąjūdžio skleidėja, išgyvenusi jau virš 70 metų, šiandien stipriai stovi savo idealų sargyboje ir yra visų ateitininkų vienijantis ir veikdinantis veiksnys. *Ateitis,* išėjus su savo idealais į plačiąją lietuvišką visuomenę, atgaivins išeiviją, suteiks visai išeivijai tos ugnies, kurią neša krikščioniškas tikėjimas ir asmeniška auka, kuri lydi kiekvieną lietuvišką darbą.

Kongreso atidarymo pirmoj eilėj klausosi: J. Baužys, P. Narutis, dr. A. Damušis, prel. J. Balkūnas, kun. I. Urbonas, ir kun. S. Yla.

ATEITIES JUBILIEJINIS KONGRESAS

Ketvirtadienis, rugsėjo 3 — Ateitininkų namuose

Ateitininkų Federacijos Tarybos posėdis

Ketvirtadienį, kongreso išvakarėse, 4:30 Ateitininkų namuose susirinko AF Taryba apžvelgti, kur stovime veiklos gairių/AFT projektų atžvilgiu ir aptarti AF valdybos kongresui siūlomus konstitucinius pakeitimus. Dvidešimties dalyvių tarpe buvo AFT pirmininkas dr. Adolfas Damušis, AF vadas Juozas Laučka ir SAS bei ASS pirmininkai Edis Razma ir Vytautas Šoliūnas. Pasidžiaugta naujais leidiniais — pirma knygute „Mūsų idėjos dabarties šviesoje" serijoje: Antano Maceinos *Asmuo ir istorija* ir Jaunųjų ateitininkų sąjungos leidiniais *Vasaros stovyklos gairės* ir *Jaunučių ir jaunių susirinkimų vadovas.* Aptartas ir tolimesnis pastarųjų veikalų leidimas.

Toliau vyko paskutinieji darbai pasiruošiant kongresui. AF valdybos paruoštus siūlymus konstitucijos pakeitimui referavo Jonas Vaitkus. Kai kuriuos siūlymus plačiau padiskutavus, Taryba juos parėmė, su šiais pakeitimais bei priedais: AF vado pavadinimas paliktinas; nekeistinas į „pirmininkas" ar pan. 14-tame skirsnyje AF valdybos narių sąstatas neribotinas konkrečiu skaičiumi. AF vado kadencijos laikas keistinas į ketverius metus, sekančio AF vado rinkimus pravedant esamojo vado kadencijos trečiais metais. 17-to skirsnio pakeitimas priimtinas, specifikuojant, kad AF dvasios vadą tvirtina JAV Lietuvių Kunigų Vienybė. 36-tame skirsnyje, liečiančiame Ateitininkų fondo narystę, žodis „katalikas" pakeistinas į „asmuo" (Ne visus šiuos siūlymus kongresas priėmė. — red.).

Paminėta, kad keičiant Konstituciją, reikia atitinkamai pakeisti ir sąjungų statutus. Nutarta, kad kongresui pasibaigus visų sąjungų statutai ir konstitucija būsią perduoti juridiniam ekspertui pertikrinti, kad sutartų. Konstitucija ir statutai būsią išspausdinti visi viename leidinyje.

Nutarta kongrese iškelti šias mintis: veiklai suaktyvinti, vietovėse sudaryti tarybas iš sendraugių, studentų, moksleivių ir jaunių globėjų atstovų; globėjų rolėms suaktyvinti steigtini rajoniniai jaunimo globėjų židiniai. Nutarta, kad globėjų grupei bus pavesta paruošti MAS stovyklų programos. AF Taryba sudarė komisiją moksleivių stovyklų programoms ruošti: Ses. Margarita Bareikaitė, Sesuo Ona Mikailaitė, Arvydas Žygas, Juozas Polikaitis, Saulius Čyvas ir Janina Udrienė. Ši komisija kviesis reikalingą talką sudaryti MAS stovyklų gairėms ir jas pristatysianti AF Tarybai.

Posėdis baigėsi 10 val. malda. Vieni dalyviai, po ilgų kelionių išvargę, skubėjo pailsėti prieš kongresą, kiti pasiliko Ateitininkų namų patalpas paruošti rytdienos įvykiams. — A. Zailskaitė

Penktadienis, rugsėjo 4 — Ateitininkų namuose

Penktadienio rytą, jau prieš devynias, vienas po kito, kongreso dalyvių automobiliai pradėjo ardyti vėlyvos vasaros nakties nuramintų laukų harmoniją. Ateitininkų namuose jau seniai visi sukilę, bebaigią paskutines ruošos detales dideliems brangiems svečiams — šeimos nariams ateitininkams iš visur. Salione Giedros kultūrininkės, vadovaujamos Irenos Polikaitienės, šiltai priima, pasveikina atvykusius, išrašo registracijos korteles, supažindina su aplinka.

Ateitininkų namuose daugelis kambarių, ir jie visi pilnėja ateitininkais — moksleiviais besibūriuojan-

Studentų svarstybose: R. Kubiliūtė, R. Veselkaitė, L. Polikaitis, L. Neverauskaitė, K. Veselkaitė.

čiais antro aukšto susirinkimų kambariuose, studentais intensyviai besišnekučiuojančiais pakeliui į namų lauko balkoną, kur jų paskaita vyks, ir sendraugiais salione, ir aplinkiniuose kambariuose bergukšnojančiais kavą, besidalinančiais tūkstančiais, šeimos, draugų ir organizacijų detalėmis su savo gyvenimo kelių draugais-bendradarbiais. — a.z.

Sąjungų atskiri posėdžiai

Moksleiviai. Moksleivių posėdį atidarė MAS pirmininkė Rasa Šoliūnaitė ir pavedė pirmininkauti Dariui Polikaičiui. Nutarimų komisijos nariai buvo Danius Barzdukas, Vytas Šulaitis ir Andrius Pabedinskas. Perskaitęs darbotvarkę, Darius pakvietė Rasą Šoliūnaitę padaryti metų veiklos pranešimą. Paminėdama kandidatų paruošimo programą, išleistuosius aplinkraščius, suorganizuotas stovyklas bei kursus, ji padėkojo visiems valdybos nariams ir talkininkams už pagalbą, pasitikėjimą ir sąlygas dirbti su jos numylėtais moksleiviais. Statuto pakeitimus turėjo pravesti Saulius Čyvas, bet kadangi iš reikiamų 30 atstovų dalyvavo tik 19, šis darbas pavestas naujai MAS valdybai, kuri būsianti išrinkta šio kongreso metu. Toliau numatyta kuopų pranešimai. Tik Lipniūno kuopa buvo paruošus pranešimą. Kiti pranešimai atidėti antram MAS posėdžiui, įvyksiančiam sekmadienį po pietų. — a.z.

Studentai. SAS pirmininkas Edis Razma pravedė sąjungos pokalbį apie pereitų metų veiklą. Kalbant apie stovyklą, kurios tema buvo Lietuvos pažinimas, kai kas pasigedo religinio momento. Begalvojant apie naują SAS centro valdybą, nutarta šaukti suvažiavimą artimoj ateity rinkimams pravesti. — a.z.

Sendraugiai. ASS pirmininkas Vytautas Šoliūnas padarė veiklos pranešimą. Iškėlė, kad nors rezultatai ne dideli, bet geri — ypatingai su sendraugių vasaros stovykla. Stovykloj dalyvauja daug jaunų šeimų su vaikais — šįmet rekordinis skaičius: 160 stovyklautojų su 65 vaikais. Posėdyje taip pat diskutuota, kaip veiklą pagyvinti: Bendrą veiklos planą visai sąjungai pritaikyti. Sendraugiams reikėtų aktyviai įsijungti į politinę Lietuvos laisvinimo veiklą. Taip pat geras veiklos laukas sendraugiams aktyvinti savo veiklą, einant pas vyskupus Lietuvos bažnyčios klausimu. Per šį posėdį gautas pažadas iš Los Angeles ateitininkų sudaryti centro valdybą, o rinkimai atidėti paskutinei kongreso dienai, kai bus gauti sutikimai iš visų kandidatų. — a.z.

Šv. Mišios

Pusė pirmos susirinko visų trijų kartų ateitininkai po netoliese esančios DeAndreis koplyčios gaubiančiu stogu kartu atšvęsti savo artumą-bendrumą ateitininkų šeimoje ir pavesti save ir savo kongresą tam Kristui, kuriame siekiame visa atnaujinti. Mišių pagrindinė intencija buvo už ateitininkus, mirusius ir tebekovojančius už tikėjimą ir Lietuvos laisvę. Vyriausias Mišių koncelebrantas ir pamokslininkas buvo kun. Viktoras Rimšelis, MIC. Jis kalbėjo apie Dievo darbą atnaujinant ir kuriant pasaulį, kaip jis tai vykdo per savo sūnų Jėzų Kristų ir kaip į tą darbą jis

įtraukia žmones — mus, ateitininkus, ir garsiuosius mūsų vadus. Per šias Mišias pirmą kartą panaudojom Detroito ateitininkų paruoštą giesmynėlį. Jo su meile paruošti nauji puslapiai mūsų rankose, gaiviam žaliam fone kongreso moto ant altoriaus — Ateitis Kristui ir Lietuvai — ir skaidri saulė pro koplyčios langus, apšviečianti mus ir mūsų ateitį, įkvėpė mus naujais balsais giedoti Viešpačiui, pavedant jam save, ir šį kongresą, ir mūsų tautos ateitį.

Po Mišių, kelias į Ateitininkų namus pietums dar labiau „sutrumpėjo", dalinantis draugystėm, įspūdžiais, ir naujom pažintim. Visiems užkandus „tautinio delikateso" cepelinų su spirgučiais, buvo nutarta, kad tokiam puikiam orui esant, vienintelė vieta sekančiam posėdžiui ir svarstybom tai yra lauke. Taip ir įvyko. — a.z.

Ateitininkų šeimos kartų bendravimas — dr. A. Damušis

Iš lietuviškų organizacijų, ateitininkai suteikia geriausią dirvą efektingam ir kūrybingam kartų bendravimui. Ateitininkų jaunimas yra idealistinis, pozityvus, sugebąs taikliai reikštis. Vyresnieji gi nėra irzlūs, yra planingi ir jaunoms kartoms perleidžia iniciatyvą, padėdami naujus darbus vykdyti. Kartų efektingam bendravimui vykdyti yra keturios priemonės: (1) ryškinti istorinę sąmonę kaip pagrindą šiam bendravimui, (2) nuodugniai įsisąmoninti idealistinės organizacijos principus, (3) ugdyti asmenybės charakterio bruožus geresnei komunikacijai žmogaus su žmogum, ir (4) naudotis organizaciniais metodais kartų bendradarbiavimui įgyvendinti. Istorinis sąmoningumas įgalina didžiuosius tautos darbus, nes jis padeda žmogui branginti ir pratęsti praeityje pradėtus darbus ir suteikia perspektyvą tautos bendrai tautos vizijai. Mūsų principai skatina asmenybės ugdymą efektingam bendravimui. Jie gali padėti mums krikščionybę pergyventi gyviau ir efektyviau, jai duodant herojinę išraišką, drąsiai iškeliant krikščioniškasias vertybes sumanioj rezistencijoj prieš neteisingų pasiūlų viliones. Kokia proga kartų bendravimui, kuriant solidarią lietuvių tautos visuomenę bendrosios gerovės, teisingumo, meilės pagrindais. Organizacinių metodų tarpe yra jaunimo globėjų vadovėliai, suaktyvinama vietovių tarybų veikla, formuojami rajoniniai globėjų jaunimo židiniai, skatinamos gerų knygų skaitymo ir maldos vakaronės. — a.z.

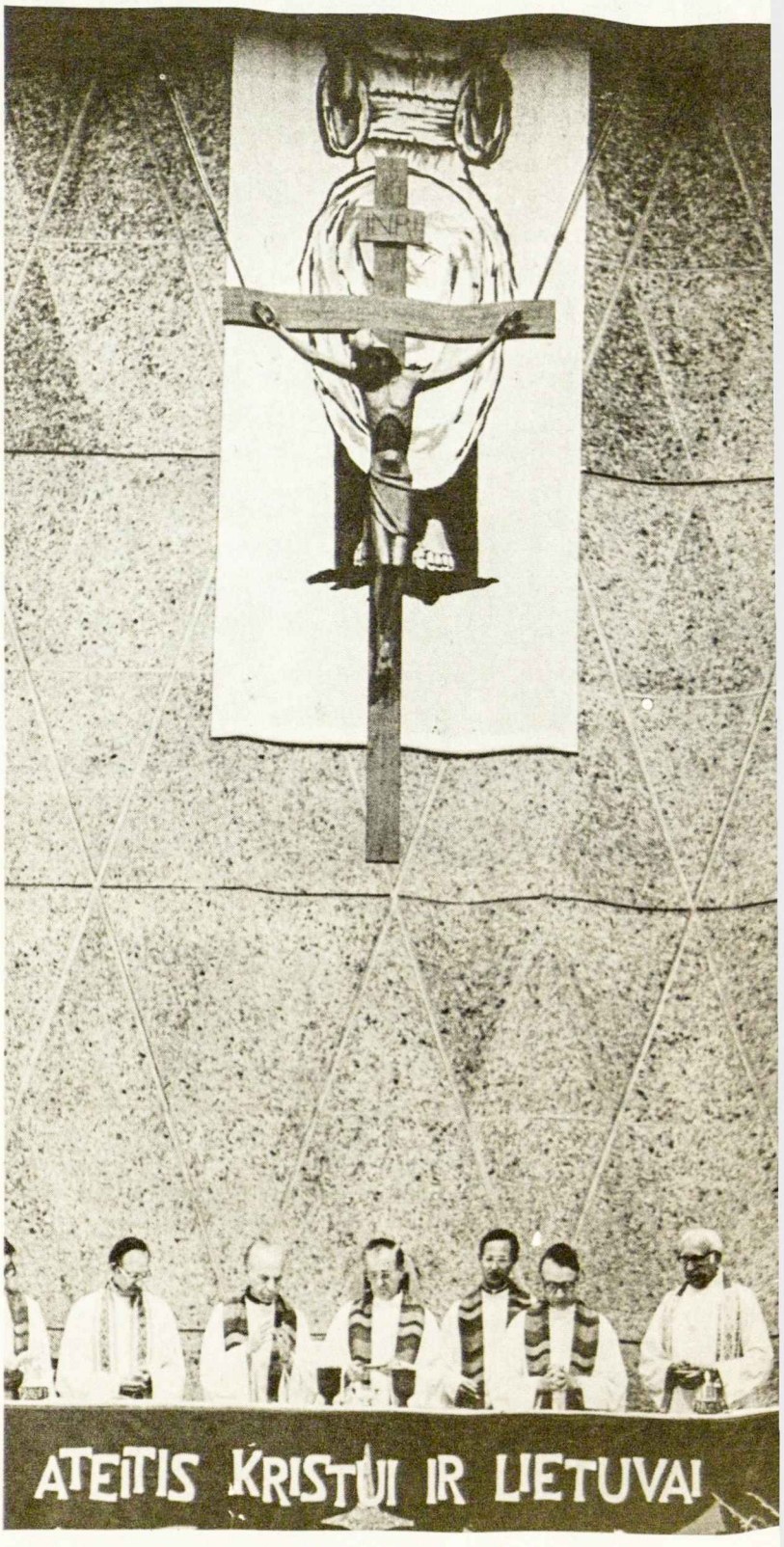

Mišios De Andreis koplyčioje.

Sąjungų svarstybos apie kartų bendradarbiavimą

Moksleiviai. Rasa Šoliūnaitė pristatė Rūtą Kuraitę, Vidą Neverauskaitę ir Lilę Gražulienę, kurią pristatė temų įvadus apie moksleivių bendravimą su studentais ir sendraugiais. Rūta Kuraitė kalbėjo apie moksleivių bendravimą su sendraugiais, studentais ir jaunučiais. Lietuvoj, atrodo, bendravimo problemų nebuvo, turbūt dėlto kad buvo priespaudos ir aiškiai prieš ką kovoti. Sendraugių pagrindinė rolė yra suteikti finansinę paramą ir kartais pabūti paskatininku. Studentai talkina spaudoje, stovyklose ir MAS centro valdyboj. Su jais lengviau bendrauti ir dėl to, kad artimesnis amžius. Geras įrankis ne tik kartų bendradarbiavimui bet ir visų ateitininkų ryšių skatinimui ir palaikymui yra *Ateitis*. Stovyklos ir kursai yra gera bendradarbiavimo forma: jaunučiai ir moksleiviai stovyklauja, studentai vadovauja, o sendraugiai praveda pokalbius.

Vidas Neverauskas kalbėjo apie studentų bendra-

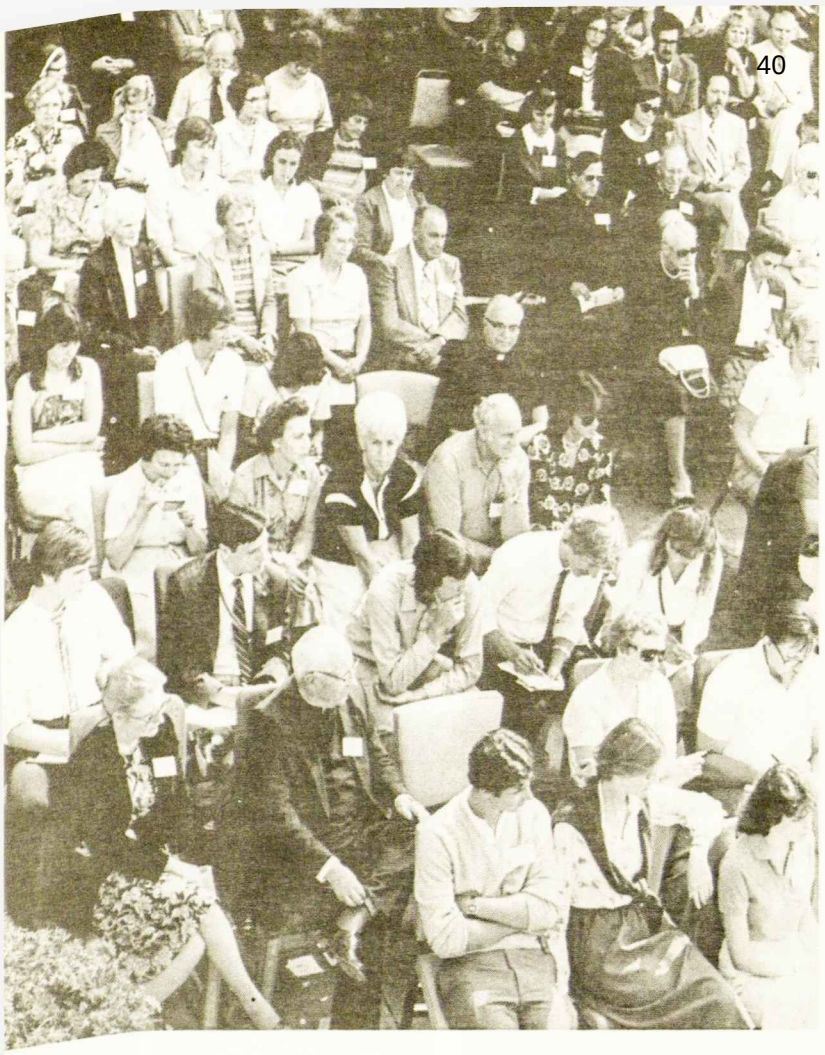

darbiavimą su sąjungomis. Iš to, kiek moksleivių žinojo, kas yra sąjungų pirmininkai, Vidas sprendė, kad sąjungų bendradarbiavimas galėtų būti geresnis. Išskyrus sendraugius, kurie globoja moksleivius, kurių yra mažuma, sendraugiai tik balius ruošia ir knygas pardavinėja. Sendraugiams neužtenka tik šelpti jaunuosius; sendraugiai turi būti vadovavimo ir vykdymo pavyzdys. Studentai nori pagalbos iš sendraugių, nors nori pasilikti autonomiški. Studentų bendravimas su moksleiviais yra dvejose plotmėse: stovyklose ir gyvenamose vietovėse. Stovyklose bendravimas beveik idealus, kai studentai vadovauja moksleivių stovykloms. Tačiau grįžus namo vėl atsitraukiama nuo bendravimo. Tai dažniausia įvyksta didesnėse lietuvių kolonijose, nes mažesnėse kartų bendravimas yra vienintelė įmanoma veiklos forma.

Lilė Gražulienė pristatė sąjungų bendravimą iš sendraugių perspektyvos. Kartų skilimas yra normali išdava mūsų gyvenimo stiliaus branduolinėse šeimose, kuriose nėra nei senelių nei kitų suaugusių ne tėvų. Kai vieninteliai suaugusieji, su kuriais vaikai nuolatiniai turi kontaktą, yra tėvai arba mokytojai, nenuostabu, kad vaikai gali nemokėti bendrauti su suaugusiais kaip su draugais, kurie neturi jų likimui lemiamos galios. Galų gale, ne visi sendraugiai yra drąsūs ar sugeba jaunimui vadovauti. Dėlto reikia koncentruotis į neformalius bendravimo būdus.

Moksleiviai susidalino į šešis būrelius išdiskutuoti atsakymus į šiuos klausimus: Koks turėtų būti bendravimas tarp visų sąjungų? Duokit konkrečių pavyzdžių.

Būrelis 1: Dažnai mes vyresniuosius atstumiam. Mes patys turėtumėm dėt pastangas bendrauti, nes trūksta globėjų. O sendraugiai galėtų lengviau sutikti padėti pravesti per susirinkimą pašnekesį, kai jų prašoma.

Būrelis 2: Mes jaučiamės vieni savo veikloj; negaunam informacijos apie kitų sąjungų veiklą. Bendravimas pagerėtų daugiau parengimų rengiant susitarus ir/ar kartu.

Būrelis 3: Mes nepažįstam tokių sendraugių, kokių mums reikia. Daugumoj sendraugiai yra autoritetai — mokytojai ar tėvai, o ne kaip draugai, su kuriais galėtumėm dalintis rūpesčiais. Idealus sendraugis yra toks, kuris nepamokslauja, yra draugiškas, klausosi mūsų problemų, mūsų neteisia.

Būrelis 4: Reikia daugiau bendrauti su jaunučiais, kartu ruošiant iškylas, pvz., į zoologijos sodą. Su studentais lengva kalbėt, bet sendraugius sunkiau suprasti, nes jie dalinasi savo idėjomis įsakymo forma.

Būrelis 5: Mes visuomet tikimės, kad sendraugiai *mus* sušelps finansiniai; bet mes turim galimybę sendraugius „sušelpti savo talka, pvz., platinant bilietus ar knygas. Reikia labiau prisidėti prie sendraugių renginių. Iš studentų tikimės daugiau draugystės, kartu rengiant šventes. Labai padėtų turėti atstovus iš kitų sąjungų valdybų posėdžiuose. Reikia megzti glaudesnius ryšius su jaunučiais, kartu rengiant iškylas.

Būrelis 6: Studentai su moksleiviais turi mažai ryšio, nes studentai išvyksta į kolegijas. Tad reikia dar vasaros metu planuoti įvykius kartu su studentais susipažinti. Yra labai sunku draugauti su sendraugiais, iš abiejų pusių nėra noro pasikeisti nuomonėm. Siūlom sendraugius pasikviesti į savo susirinkimus, sužinoti jų nuomones. Reiktų surengti draugystės dieną, kur vienai dienai būtų sudaryti būreliai — „šeimos“ iš sendraugio, studento, moksleivio ir jaunučio, ir visą dieną jie kartu bendrautų. — a.z.

Studentai. Vietoj paskelbtos temos, studentai pasikvietė kun. Jurgį Šarauską pristatyti temą, „Provolitsne Organizacijos Teorija“ ir pravesti diskusijas. Paaiškino, kad organizacijų gyvenimas banguoja — t.y., bevykdant programą pradeda kilti įvairios abejonės. Jei abejonės pašalinamos, tai organizacija vėl kyla į pilnos veiklos lygį; jei ne — ji pradeda mirti. Pristatė tris dalis kylančios organizacijos gyvenimo bangos ir parodė, kaip jos tinka Ateitininkų organizacijai. Pirmoji ir svarbiausioji dalis yra „mitas“. Mitas yra organizacijos įkūrimo tikslas; tas tikėjimas, kuris jungia visus organizacijos narius. Jo negalime keisti, nes jei jį keiti, tai visa organizacija pasikeičia — pasidaro kita, skirtinga, organizacija. Ateitininkų mitas: „Visa atnaujinti Kristuje“. Antrąją bangos dalį, „tikslą“, sudaro soformuluota organizacijos ideologija. Šios organizacijos tikslai išdėstyti mūsų penkiuose principuose. Trečioji dalis — „programa“ — yra to mito ir tikslų įgyvendinimas. Mūsų „programa“ reiškiasi įvairiais būdais: stovyklose, kursuose, susirinkimuose, suvažiavimuose bei organizacijos žurnaluose. Šita dalis daugiausiai pastebima, ir taip pat daugiausiai keičiasi.

Taip organizaciją apibūdinsę, kun Šarauskas api-

brėžė kiekvienoje srityje kylančias abejones. Praktiška abejonė (programos srityje) iškyla, kai nariai mato, kad jų veikla nesiderina su tikslais, ar jų veikla iš viso be prasmės (veikla tik tam, kad būtų veiklos). Ideologinė abejonė ar moralinė abejonė kyla „tikslų" srityje, kai nariai pradeda abejoti, ar jų organizacijos ideologija teisingai apibrėžia narių pasiryžimus. Absoliutinė abejonė iškyla, kai nariai pradeda svarstyti, ar pagrindiniai organizacijos įkūrimo tikslai dar vis jungia visus narius. Jei pasiekia šitą lygį ir atsakymas yra teigiamas (t.y., taip, pasikeitė), tai organizacija jau persikeitus į kitą, o senoji organizacija išmirus.

Pristatęs teoriją, kun. Šarauskas pradėjo diskusijas pateikdamas klausimą: „Ar mes, ateitininkai, palikome/pakeitėme savo organizacijos mitą?" Diskusijose kilo įvairių nuomonių, jų tarpe klausimas „Ar mūsų organizacijos naujas mitas yra ‚Visa atnaujinti Kristuje ir tarnauti Tėvynei'?"

Galutinės diskusijų išvados, teigiamai ar neigiamai, nebuvo. Visi sutiko, kad pagaliau pradėjome diskutuoti pačią pagrindinę mūsų problemą, vietoj kalbų apie nepasisekimus, kaip įvyko pirmame atskirame studentų posėdyje, kalbant apie praėjusių metų veiklą. Nutarėme, kad čia yra pirmasis žingsnis, sprendžiant organizacijos problemas, o jų atitaisymui reikia grįžti į tos srities pagrindus, ir jeigu reikalinga, tuos pagrindus (tikslus, programą, ar pačią organizaciją-mitą) keisti. — Gintaras Grušas, Los Angeles

Sendraugiai. Dr. Augustinas Idzelis paskaitą — „Sendraugių Ateitininkų šeima" — pradėjo paaiškindamas, kad į ateitininkus galima žiūrėti ne tik kaip į ideologinę organizaciją, kurią sudaro trys sąjungos, bet irgi kaip į šeimą, jungiančią visų kartų narius, turinčią savo struktūrą, tradicijas bei veiklos formas. Sendraugiai, kaip dinamiška šios šeimos dalis, turi labai daug potencialo. Dr. Idzelis nagrinėjo, kokios yra ryškiausios veiklos spragos, kurios silpnina šeimos vienybę ir kodėl jos atsiranda.

Pirmoji paminėta analizės sritis buvo ideologija. A. Idzelis pacitavo kun. K. Trimako straipsnį *Ateityje* (1981, 5 nr., 157 psl.), kuriame yra pasiūlyta, kad ateitininkuose randasi ideologinio sąmoningumo stoka. Viena šios stokos priežastis gali būti vakariniame pasaulyje vyraujanti nuomonė, kad visų ideologijų reikšmė yra sumenkėjusi. Kai žmogus laisvam pasaulyje susiduria su įvairiom prieštaraujančiom ideologijom, kurių kiekviena turi stiprius pagrindus ir logiškus išvedžiojimus, yra lengva pasiduoti minčiai, kad nėra absoliutiškos tiesos ir visos ideologijos yra menki protiniai žaidimai, kurie gali būti naudojami logiškai pateisinti bet kokį veiksmą. Tačiau prelegentas priminė, kad su ta nuomone nesutinka daugelis kitų pasaulio kraštų. Marksizmas-leninizmas plečiasi Sovietų Sąjungoj ir net trečio pasaulio kraštuose, dažnai pateikdamas pagrindą nacionalistiniams ar socialinių teisių sąjūdžiams.

Dr. A. Damušis referuoja — „Ateitininkų šeimos kartų bendravimas".

Augustinas Idzelis aiškino, kad „... viena priežastis (ideologiniam susilpnėjimui) yra augantis mūsų tarpe materializmas ir įsigalėjęs miesčioniško gyvenimo būdas, kuris savyje yra priešiškas bet kokioms dvasinėms vertybėms". Dažnai mes jaučiame gilesnį norą prisirišti prie medžiaginio turto siekimo, patogesnių gyvenimų sąlygų ieškojimo, negu siekti įgyvendinti krikščioniškus idealus. „Gyvendami laisvės krašte, mes paradoksiškai pasidarėm daiktų vergais".

Prelegentas pareiškė, kad vienintelė išeitis yra pradėti ideoologinį atgimimą ir atsinaujinimą. Šis atgimimas negali būti tik asmeninis dalykas; jis turi būti visos organizacijos atsinaujinimas, o tam dažnai kliudo trūkumai organizacinėj plotmėj.

Organizacinėj plotmėj yra du pagrindiniai trūkumai. Pirma, daugelis vidurinės kartos sendraugių stipriai įsivėlę į bendrų lietuviškų organizacijų veiklą, neberanda laiko pašvęsti ateitininkams. Antra problema yra, kad per paskutinius 20-25 metų, sendraugiai nepajėgia pritraukti akademikų įstoti į jų eiles. Sendraugiai yra likę be veikėjų, kurie turėtų laiko savai organizacijai, ir be prieauglio. A. Idzelis pasiūlė, kad yra būtina sendraugiams vėl jausti ištikimybę ir atsakomybę už sąjungos ateitį, sustiprinti solidarumą tarp narių ir atsikratyti pažiūros, kad ateitininkai yra elito organizacija. „Tokia elitiška pažiūrai įžeidžia lietuviškos visuomenės orumą ir atstumia žmones nuo bendro darbo".

Dr. Idzelis pareiškė viltį ateitininkams, pagirdamas sendraugių vasaros stovyklą kaip reikšmingą veiklos sritį ir teigdamas, kad ateitininkų idealai nepaseno, o pasidarė vis aktualesni. Ideologinė kova nulems, ar blogis ar gėris vyraus pasaulyj. Jisai baigė pareikšdamas, „Aš tikiuos, kad Jubiliejinis *Ateities* kongresas nustatys gaires, kaip mes, kaip organizacija, efektyviai įsijungsim į šią kovą".

Po paskaitos sekė ilgokos diskusijos. Iš pat pradžių, buvo keletas įdomių minčių, kurie tiesioginiai lietė paskaitos temą, nors vėliau, tas ryšys darėsi vis mažiau ir mažiau pastebimas. Iškilo pasipriešinimas p. Idzelio griežtai nubrėžtai kovos problematikai. („Gėris prieš blogį laimės"...). Buvo pasiūlyta, kad mes turėtumėm vengti griežtų ideologinių gairių ir nepažabot idėjos ideologijai. Buvo tokių, kurie jautė, kad tikslas nėra ribojamas nei ideologija, nei forma, nei laiku... Tikslas yra lipti į kalną prie Kristaus ir visą atnaujinti Kristuj. Keli matė tikslą atpažinti ir dalyvauti ideologinėj kovoj, kiti norėjo giliau pažinti Kristų ir jo evangeliją ir tuo gyventi.

Greitai ideologinės temos pasidavė praktiškam veiklos reikalams, kurie vis kažkodėl prasidėjo su „Mes čia per aukštai kalbam..." arba „Visai nesuprantu šių visų ideologinių kalbų..." ar pan. Šie sendraugiai iškėlė konkrečias veiklos problemas: pvz., jaunučių auklėjimą. Diskusijos šokinėjo tarp ideologinių ar abstraktiškų temų ir praktiškų uždavinių, kol visai prarado siūlą. Per likusį laiką iškilo visokiausios temos, įskaitant jaunučių stovyklas, ateitininkų tikslus, kaip padėti Lietuvai prieauglio stoka, akademikų klausimas, sendraugių kuopų veikla, įvedimas modernesnių posėdžių metodų, sendraugių stovykla ir pasisakymai aborto klausimu. Žiūrovui galėjo susidaryti įspūdis, kad posėdžio dalyvių tarpe buvo skilimas tarp tų, kurie matė ateitininkų organizaciją kaip ideologinį sąjūdį, ir tų, kurie jį vertino kaip globojimo ar specifiškos veiklos organizaciją, kurios tikslas būtų išlaikyti tam tikrą lietuviškai krikščionišką „status quo" išeivijoje.

Turėtų būti aišku, kai diskusijose iškilo tiek daug skirtingų temų, kiekviena reikalaujanti daug dėmesio, kad sendraugiams neturėtų trūkti medžiagos susirinkimams ir stovykloms. Tikiuosi, kad ir sendraugiai pajaus reikalą tai daryti, nes kaip dr. Idzelis minėjo, „Kai sendraugiai stipriai veiks, visa ateitininkų organizacija bus stipri".

Vilija Dėdinaitė, Rochester, N.Y.

Susipažinimo vakaras. Dainuoja trys pusbroliai L. Polikaitis, V. Neverauskas, D. Polikaitis. Viršuj: „sendraugių chorelis" D. Polikaitis, V. Polikaitytė, K. Veselkaitė ir R. Šoliūnaitė.

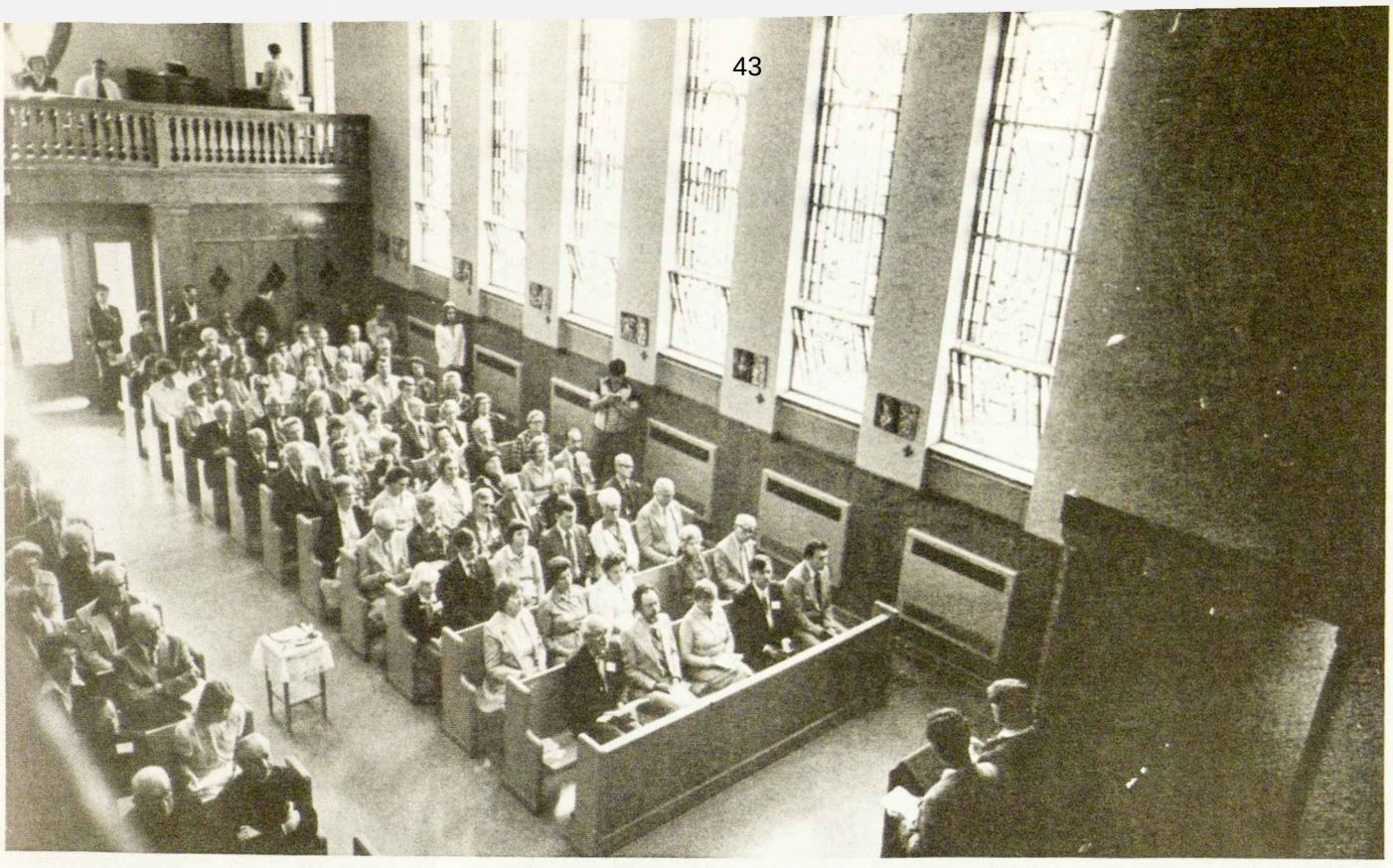

Ateities sukakties mišios, Jėzuitų koplyčioje.

Susipažinimo šokiai

Šį susipažinimo vakarą Jaunimo centre suorganizavo Moksleivių Ateitininkų sąjunga. Programa buvo išimtinai jaunimo ir tikslas buvo iš įvairių miestų jaunimui pasirodyti. Pirmasis pasirodė Darius Polikaitis, chicagietis, su savo sukurtom dainom: pats sau akompanavo dainą pagal Brazdžionio žodžius „Aš čia gyva", o kitom dviem dainom prisidėjo jo du pusbroliai — Vidas Neverauskas iš Detroito ir Linas Polikaitis iš Californijos. Jie dainavo „Dainą apie Dainavą" ir „Skambinkit kanklėms". Sekantis pasirodė Šoliūnų šeimos chorelis iš Lemonto. Savo lengvu, linksmu būdu jie padainavo „Atsikėliau anksti rytelį", „Du, du, du", „Ei, drauguži" (pagal Ramūno Underio žodžius) ir „Kur gimta padangė". Dainavo Audronė, Zita, Rasa, Linas ir Saulius Šoliūnai ir pianinu akompanavo Rasa. Po to, Rasa Šoliūnaitė su Darium Polikaičiu padainavo Rasos sukurtą dainą „Lietuva Tėvyne", Rasai akompanuojant gitara. Paskutiniu numeriu pasirodė vadinamas „Sendraugių chorelis", kuris iš tikrųjų susidaro ne iš sendraugių, o iš studentų, kurie jau penkeris metus vadovauja vaikams sendraugių stovykloj: Vita Polikaitytė iš Californijos, Kristina Veselkaitė iš Detroito ir Rasa Šoliūnaitė ir Darius Polikaitis iš Chicagos apylinkių.

Po programos prasidėjo linksmavakaris/šokiai, kuriam grojo Dariaus Polikaičio vadovaujamas ateitininkų orkestras: Tomas ir Povilas Strolios ir Tomas Valaitis. — a.z.

Šeštadienis, rugsėjo 5 — Jaunimo centre, Chicagoje

Ateities sukakties šv. Mišios

Maža, jauki Tėvų Jėzuitų koplyčia prisipildė sausakimšai šv. Mišiomis atšvęsti *Ateities* žurnalo septyniasdešimtmetį. Specialiai paruoštose mėlynose knygelėse šių Mišių giesmės, skaitymai ir psalmė. Mišias koncelebruoja vyriausias *Ateities* redaktorius kun. dr. Kęstutis Trimakas, kun. Viktoras Dabušis ir kun. Stasys Yla.

Savo pamoksle kun. Trimakas poetiškai pasakojo, kaip žodis tampa kūnu tylumoje — kaip Dievo žodis Kristus — meilė — gimė tylumoje ir tapo meilė vaikštanti žmonių tarpe ir keičianti pasaulį... kaip *Ateitis* vieną naktį Maskvoje buvo pasėta tylumoje, Pranui Dovydaičiui statant klausimus: kuomi mes vadinamės ir kodėl? Kas aplinkui dedasi? Ką daryti?... Ir kaip *Ateitis*/ateitininkai, švęsdami 70 metų idėjinės kelionės, ateiname prie Viešpaties altoriaus padėkoti, paaukoti septynių dešimtmečių ateitininkų gyvybe ir darbu suaukotas aukas, siekiant Kristaus vardu visa atnaujinti.

Ateities redakcinio kolektyvo nariai, Rima ir dr. Linas Sidriai, skaitė tikinčiųjų maldas, Saulius ir dr. Roma Kupriai ir buvęs *Ateities* redaktorius Kazys Bradūnas nešė aukas — pirmą ir naujausią *Ateities* numerius, ir Daiva Markelytė, Linas Palubinskas ir Grasilda Reinytė skaitė žodžio liturgiją.

Psalmė ir atkartotinė iš 62 psalmės ir 2 laiško galatams — ilgesys Viešpaties ir savęs atsinaujinimas, „apsivilkimas Kristumi" — prisidėjo prie dalyvių atnaujinto pasišventimo Kristui ir Jam paaukojo savęs pačių ir visų savo veiksmų.

Susitikę po Mišių ant koplyčios laiptų, nesistebėjome, kad nežiūrint vakarykštės pilnos dienos ir vakaro, tiek daug mūsų dalyvavo 9 val. ryto Mišiose. Nesistebėjome, nes, subūręs mus į šį kongresą, subūrė Jis mus ir aplink savo stalą. —a.z.

Kongreso atidarymas

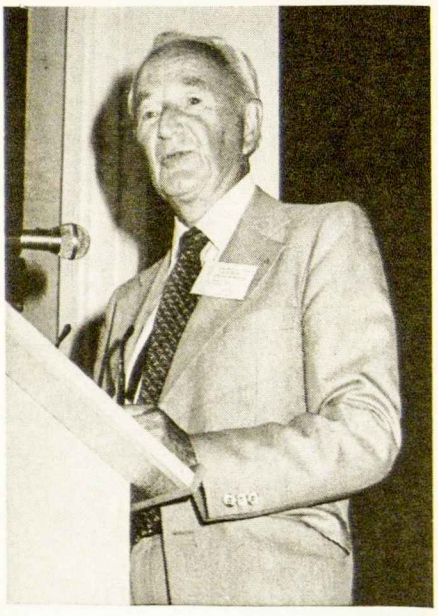

Federacijos vadas, J. B. Laučka

Prel. J. Balkūnas

Kongreso iškilmingasis posėdis

Atidarymas. Jaunimo centro didžiojoj salėj įvyko šio kongreso iškilmingasis posėdis. Kongreso rengimo komiteto Chicagoje pirmininkas Vytautas Šoliūnas pakvietė prel. Joną Balkūną invokacijai. Gražiai supindamas šio kongreso dalyvių lūkesčius su rūpesčiu broliais Lietuvoje ir Ateitininkų himno motyvais, prel. Balkūnas išreiškė visų ateitininkų maldą kongresą atidarant.

Kongresą atidarė AF vadas Juozas Laučka, kuriam kongreso dalyviai ilgai plojo. Sau būdingu kuklumu, AF vadas savo atidarymo žodį pradėjo prisimindamas buvusius AF vadus ir ateitininkus Lietuvoje, ta proga perduodamas kongresui kai kuriuos sveikinimus. Priminė, kad kongreso tikslas — ne prisiminimais džiaugtis, o įsidėmėjus savo tikslą, pažvelgti į savęs pačių ir savo organizacijos padėtį ir ieškoti sprendimų silpnybėms sumažinti. Prisiminė, kokiais veiksmais neša Kristų į savo pasaulį ateitininkai Lietuvoje ir kad mūsų uždaviniai yra panašūs. Prisiminė, jog lietuviško jaunimo tautiniu bei religiniu auklėjimu rūpinasi ir kitos organizacijos, k.t., skautai ir vyčiai, su kuriais santykiai nors geri, galėtų būti glaudesni. Atidarymo žodį baigdamas, AF vadas prisiminė naryste vyriausius gyvus ateitininkus — prof. Praną Jucaitį ir kompozitorių Aleksandrą Aleksį, kurie į ateitininkus įstojo 1911 metais. Pasveikino ir kongrese dalyvaujančius prof. Balį Vitkų ir Bernardą Žukauską, kurie yra ateitininkai nuo 1912 metų. Prisiminė vysk. Antano Deksnio kunigystės 50 metų ir amžiaus 75 metų sukaktuves. Sveikindamas prel. Balkūną 55 metų kunigystės sukaktuvėm, pasveikino ir visus kunigus, vienuolius ir seseles vienuoles. Pasveikino taip pat ir rašytojus, dailininkus, muzikus bei aktorius poeto Bernardo Brazdžionio asmenyje.

Pasveikindamas dar ir *Ateities* dabartinę

redakciją bei buvusius redaktorius, AF vadas pasveikino ir dalyvaujančius buvusius AF vadus Adolfą Damušį, Justiną Pikūną ir Petrą Kisielių, o taip pat negalėjusius kongresan atvykti Simą Sužiedėlį ir Juozą Girnių.

Paskelbęs kongresą atidarytą, AF vadas pakvietė į prezidiumą vyskupus Vincentą Brizgį ir Antaną Deksnį, Lietuvos generalinę konsulę Juzę Daužvardienę, prel. Joną Balkūną, poetą Bernardą Brazdžionį ir kongrese dalyvaujančius buvusius AF vadus. Pirmininkauti pakvietė dr. Vytautą Vygantą, kun. dr. Antaną Savicką ir dr. Sandra Saldytę.

Ateities idėjinis skerspjūvis — kun. dr. Kęstutis Trimakas Dabartinis vyriausias *Ateities* redaktorius davė tremtyje leidžiamos *Ateities* puslapiuose atsispindinčių idėjų bei veiklos apžvalgą. Žvelgė į *Ateitį,* kaip iššūkį veiklai trijose srityse: tautinėje, religinėje bei kultūrinėje ir kaip į trijų sąjungų veidrodį, atsiliepiant į šiuos iššūkius.

Tautinėje plotmėje iššūkių nestigo: stengiantis suvokti savo emigracinę padėtį pirmaisiais pokario metais bei brolių, likusių Lietuvoj, buvo iššūkis paimti savo gyvenimo vairą vėl į savo rankas, ruošiantis tėvynės atstatymui. Betarpiškam kontaktui su tautos kamienu tankėjant, *Ateitis* pradėjo atspindėti ne tik išeivių lūkesčius bet ir krašte pasilikusiųjų, tuomi mesdama naujus iššūkius.

Religinėje plotmėje, nuo pat pirmųjų tremties dienų *Ateities* puslapiuose pasirodo Kristaus idealo iššūkis. Tačiau netrukus, *Ateities* veidrodis atspindėjo naujus, emigracijoje iškilusius uždavinius. Straipsniuose buvo rūpestis, kad ateitininkuose Kristus nustumiamas nuošaliai, kai Jis yra viso sąjūdžio kelrodis. Pagaliau *Ateities* puslapiuose vyksta ir dvasinis bendravimas su tauta Lietuvoje — vyksta dvasinių turtų pasidalinimas.

Kultūrinėje srity, nors *Ateities* puslapiuose netrūko iššūkių ir *Ateitis* visuomet buvo atvira kūrybai, atspindys buvo menkas. Nors pavienių prošvaisčių pasitaikydavo — ypatingai pastaruoju metu — bendri ateitininkų, kaip kultūrinės organizacijos, veiklos rezultatai yra labai riboti.

Ateityje nuolat atsispindi plyšys tarp tikrai nuostabių minčių ir konkretaus jų įgyvendinimo. Tas uždavinys galiojąs mums šiandien.

Ateities atspindi taip pat sąjungų veidus. Moksleivių veidą netaip lengva suvokti *Ateities* puslapiuose, nes jų rašiniai dažniausia suaugusių duotomis temomis. Tiksliausias turimas moksleivių veidas pasirodo Vitos Musonytės pravestoje moksleivių anketoje.

Studentinio amžiaus jaunimas pirmaisiais tremties metais *Ateityje* susilaukė stipraus iššūkio studijuoti, nežiūrint to, kad gerą pragyvenimą užsidirbti galima ir mokslų nebaigus. Tas iššūkis buvo priimtas, ir *Ateitis* suspindėjo studentų sąjungos klestėjimo/bujojimo laikotarpiu. Tačiau studentų veidas — banguojantis: vienu metu suklestėjęs, kitu metu išgyvenęs organizacinės egzistencijos krizę.

Nežiūrint pastangų burti sendraugius į labiau koordinuotą organizacinę veiklą, jų veidas ryškiau

Kongreso prezidiumas:

Dr. V. Vygantas, kun. dr. A. Savickas, dr. S. Saldytė.

Prel. J. Balkūnas, vysk. A. Deksnys, vysk. V. Brizgys.

B. Brazdžionis, dr. A. Damušis, dr. J. Pikūnas, dr. P. Kisielius.

Sekretoriatas: A. Kazlauskas, D. Balčiūnaitė, D. Čepaitytė.

pasirodo pavienių asmenų veikloj. Vienintelis veiklos tikslas, kuriam daugumas narių pritarė anketoj — tai jaunimo auklėjimas. Sendraugiams trūksta informacijos apie kitą, lietuvių tautai esminę veiklą.

Susumuodamas kun. Trimakas pareiškė, kad *Ateitis* yra mūsų pačių, ateitininkų, iššūkis kritišku laikotarpiu ir mūsų reakcijos veidrodis. Mūsų reakcijos veidrodis rodo, jog gyvenimo jėgos mumyse nestinga; ją tik reikia pažadinti. — a.z.

Ateities literatūrinę tėkmę apžvelgė poetas Kazys Bradūnas, ir *Ateities* vaidmenį lietuvių tautos gyvenime iki II pasaulinio karo. Nuo pat pirmo numerio *Ateitis* pasiėmė plačios perspektyvos, krikščioniškos kultūros žurnalo vaidmenį. Kad ji tą rolę efektingai vykdė liudija ne tik krikščioniškon-vakarietiškon kryptin pasukęs tautos kultūrinis gyvenimas, bet ir kitų srovių intelektualų (k.t. *Aušrinės* Ramūno Bytauto) diskusijos su *Ateityje* gvildenamomis temomis.

Kilus pirmam pasauliniui karui, *Ateitis* aiškiai pasisakė esanti nepolitinis žurnalas, o tikėjimu ir tauta pagrįstas lavinimosi žurnalas.

Ateitis buvo bene pirmasis lietuviškas žurnalas, skelbiąs tolerantiškumą kitoms pažiūroms kultūriniame darbe. Tokios *Ateityje* skiepijamos vertybės susilaukė vaisiaus nepriklausomoj Lietuvoj pradėjusiuose eiti *Naujojoje romuvoje* ir *Židinyje,* kuriuose bendradarbiavo įvairių pažiūrų intelektualai.

Savo pašnekesyje Bradūnas gražiai parodė *Ateities* lemiamą avangardinę rolę lietuvių kultūriniame gyvenime ir šias pėdas atsekė iki šiandien leidžiamos *Ateities,* kuri nemažiau dėmesio skiria kultūriniam gyvenimui. Užbaigdamas Bradūnas suminėjo ankstyvuosius *Ateities* redaktorius, ir pacitavo Putino eiles apie ateitininkų vėliavą, kurios taip pat gražiai apibūdina ir *Ateities* žurnalo vaidmenį. — a.z.

***Ateities* perspektyvos ateityje — Saulius Kuprys.** Pirmomis savo gyvenimo dienomis *Ateitis* buvo variklis; dabar ji tapo veidrodžiu. Pradžioj *Ateitis* ragino jaunimą angažuotis krikščioniškoms vertybėms, kai tai buvo nei madoj, nei naudinga, nei populiaru studentų tarpe. Ta rolė vykdytina *Ateičiai* ir dabar. Turinio atžvilgiu *Ateitis* išsamiai vykdo ne tik organizacijos veidrodžio rolę, bet ir ideologinio, idėjinio variklio rolę. *Ateitis* sucementuoja keturias kartas ateitininkų. *Ateitis,* labiau negu kuris kitas žurnalas, kelia Lietuvos pogrindžio spaudą.

Ne vienas mato ateitininkų sąjūdį kaip šviesos tašką lietuviškoj veikloj. Kadangi *Ateitis* sukoncentruoja ir atspindi tą šviesą, *Ateitį* skaityti ne tik naudinga bet ir reikalinga ne vien ateitininkams, kurie toli gražu ne visi ją skaito, bet ir plačiai lietuvių visuomenei.

Jei keistųsi susižinojimo priemonės ateityje, k.t. video-laikraščiai, magnetinės juostos ir t.t., tai ir *Ateitis* galės pasinaudoti tomis priemonėmis.

Tokiu būdu, *Ateitis* jungs ir gaivins ne vien ateitininkus, bet ir visą lietuvių išeiviją ta krikščioniško tikėjimo ir asmeniškos aukos šviesa. — a.z.

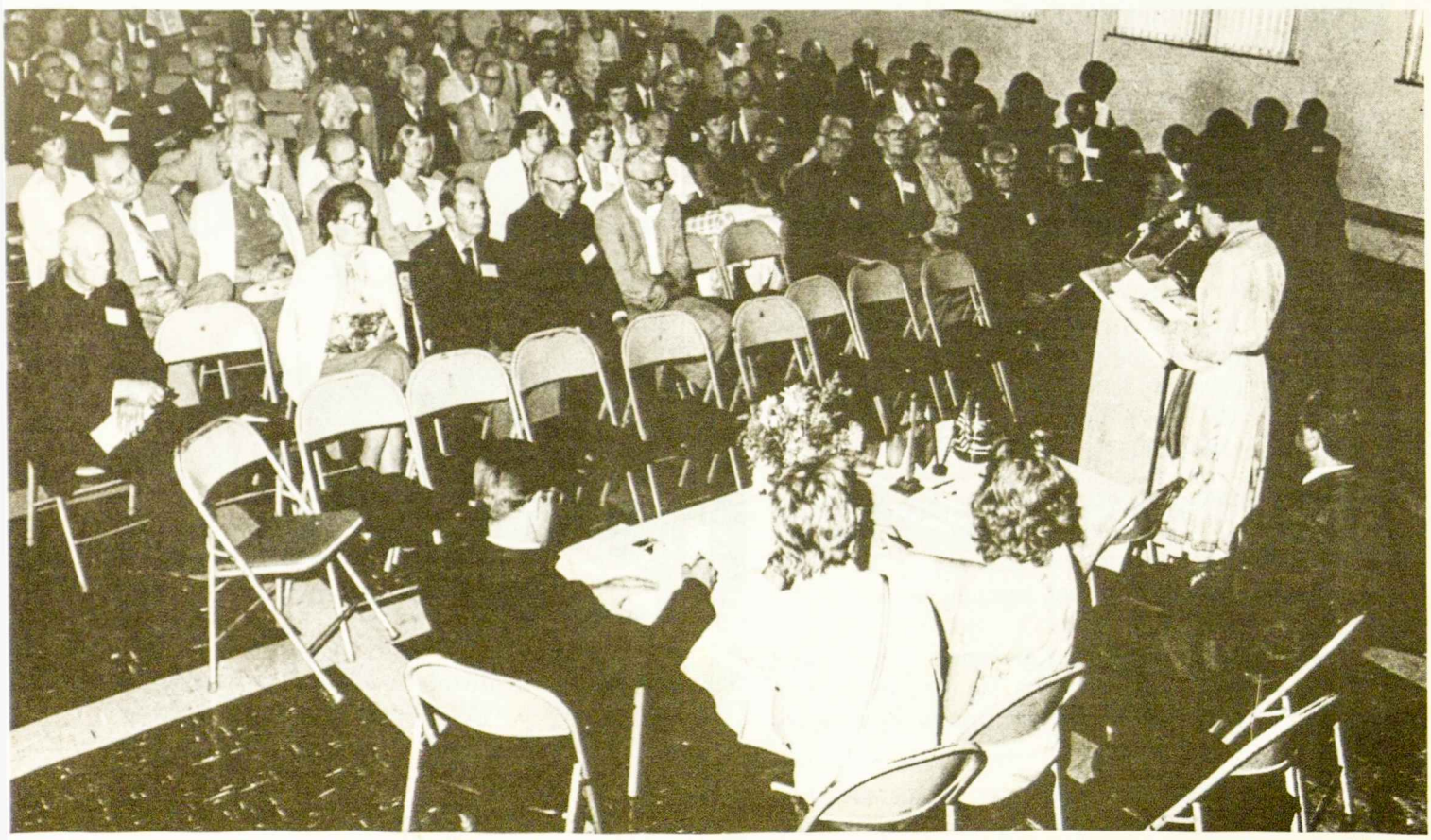

„Mūsų uždaviniai siekiant visa atnaujinti Kristuje" — referuoja D. Staniškienė.

Mūsų uždaviniai siekiant visa atnaujinti Kristuje — Dalia Staniškienė

Dalia Staniškienė gal stipriausiai už visus kalbėtojus žvelgė į savo dėstomą temą per Kristaus mokslo prizmę. Nekeldama praeities laimėjimų bei nuopelnų, ji realiai ir atvirai skrodė dabartį ir aiškiai bei konkrečiai iškėlė taisytinus kelius ar nuveiktinus darbus.

Išeitų, kad pagrindinė, pavojingiausia ateitininkijos silpnybė tai tam tikras, jei ne nutolimas, tai atvėsimas nuo gyvojo Dievo savo gyvenimo būde bei veikloje. *Ateities* steigimo ir mūsų gyvenamojo laikotarpio problemos gana panašios: Dievo atmetimas, Jo įstatymų nepaisymas, žmogaus gyvenimo sudaiktėjimas. O, anot kalbėtojos, „kaip be eismo įstatymų būna chaosas ir daug nelaimių, taip ir Dievo įstatymų nesilaikydami, žmonės tampa vergai, stabų garbintojai". Gi ateitininkas savo gyvenimu turi liudyti, kad Kristus yra realiausia iš visų realybių. D. Staniškienės nuomone, Ateitininkų kongreso uždavinys turėtų būti nuoširdi kritika sau, nes nuo savęs reikia pradėti tobulinimosi darbą.

Kalbėdama apie moralinių vertybių praradimą, iškėlė dabar Lietuvos pogrindžio spaudoje minimas įpročių ir gyvenimo ydas, kurios daugeliu atveju yra bendros ir mums, kvietė aktyvion kovon. Ragino susirūpinti savo kalbos išlaikymu ir grynesniu bei dažnesniu jos vartojimu, savo tikėjimo ir principų efektingesniu išpažinimu, prasmingu šv. Mišių aukojimu, L.K.B. Kronikos skaitymu ir platinimu, savo asmenybės tobulinimu, alkoholio vengimu. Kvietė drąsiai ir aiškiai pasisakyti prieš abortus. (Šis siūlymas buvo keliamas ir kitų kongreso dalyvių kituose posėdžiuose, tačiau neteko girdėti, kad būtų buvęs patvirtintas).

Iškėlė reikalą steigti šv. Rašto ir Blaivybės būrelius, užmegzti moralinius ryšius su Eucharistijos bičiuliais, padažninti rekolekcijų organizavimą, susikaupimo dienas ar savaitgalius, skatinti ir ugdyti ekumeninį sąjūdį, nes ateitininkai šiandien yra atsakingi ne tik už katalikų veiklą, bet už visą Bažnyčią ir už visus žmones, su kuriais šiame laike gyvena.

Iškėlė šventumo, kaip kiekvieno tikinčiojo pašaukimą, pabrėždama, kad tai įmanoma kasdien

Moksleivių svarstybos: Ses. Margarita Bareikaitė, D. Barzdukas, B. Abromaitytė.

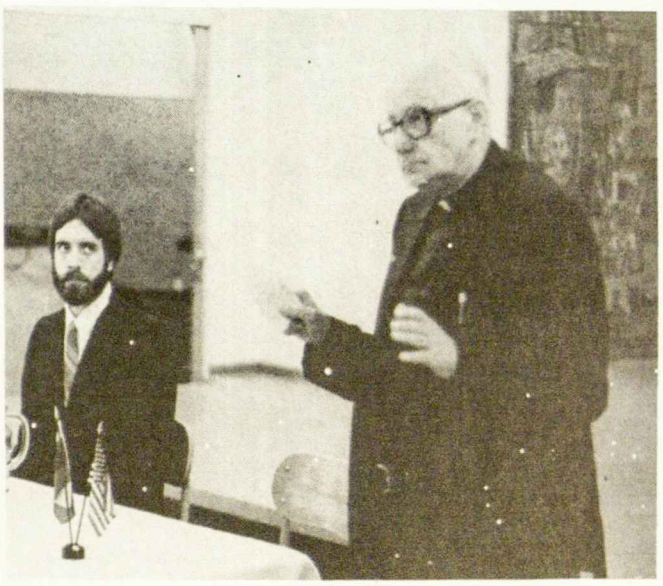

Sendraugių svarstybos: Praveda dr. L. Sidrys ir kun. dr. V. Bagdonavičius.

Dvi sritys, kurios gyvybiniai svarbios ir reikalingos ateitininkų dėmesio, tai pasauliečių apaštalavimas ir moralinių vertybių praradimas. Prelegentė konkrečiai siūlo ir remia, kad pasauliečiai, t.y., ateitininkai, aktyviai įsijungtų į parapijų ir apskritai į bažnytinį darbą ne dėl to, kad trūksta kunigų, o todėl, kad tai iš esmės yra mūsų pareiga. „Mes jaučiamės esą Bažnyčioje, bet ne pati Bažnyčia". Nedrįstame, nesijaučiame atsakingi, nesiryžtame, vengiame įsipareigojimų, darbo.

Reikia asmenų, suprantančių jaunimo ir vaikų psichologiją, mentalitetą, kad galėtų tinkama forma ir būdu išaiškinti religines apeigas, ypač šv. Mišių aukos prasmę. Ne vienam iš mūsų, turinčiam sugebėjimų ir išminties, trūksta tik pareigingumo, principingumo ir meilės darbui, noro dalintis Dievo dovana su kitais, juos praturtinti. Prelegentė smerkia partijų daromą žalą ir stoką meilės kitaip mąstantiems.

save tobulinant, savo pašaukime atliekant gerai savo pareigas šeimoje, organizacijoje, ten, kur Dievo plano esame skirti.

Savo žodį Dalia Staniškienė baigė optimistiškai šiais žodžiais: „Esame gyvi. Po daugelio ilgų, sunkių bandymo metų dar vis išpažįstame tuos pačius idealus. Todėl yra pagrindo tikėti ateitimi. Bet: ‚Ateitis turi būti visa su Tavim, mūsų Kristau, mūsų Broli, mūsų Valdove' ". — Danutė Augienė, Chicaga

Studentų svarstybos. Išgirdę Dalios Staniškienės gilių minčių paskaitą, apie penkiasdešimt studentų ir studenčių susirinko vienoj Jaunimo centro klasėje svarstyti tą temą. Diskusijas moderavo SAS pirmininkas Edis Razma, pristatydamas temą ir šiuos klausimus: 1. Koks mūsų tikėjimo lygis? 2. Ar mes norime pakelti savo tikėjimo lygį? 3. Kokiais būdais tą galima atsiekti? 4. Ar skleisti savo tikėjimą į aplinką?

Visi, kurie pasisakė, sutiko, kad mūsų tikėjimo lygis nėra aukštas ir kad mes norime jį pakelti. Gyvos diskusijos prasidėjo, kai buvo svarstomas trečias klausimas. Daug kas pasisakė, kad studentų tarpe neturėtų gyvuoti mintis, kad vieno susikaupimo vakaro į metus užtenka pakelti mūsų tikėjimo lygį. Pasi sakė, kad kasdieninis mąstymas, skaitymas arba įgyvendinimas veda į daug aukštesnes gyvenimo vertybes. Bet kiti dalyviai pridėjo, kad susikaupimo vakarai stovyklose jiems yra naudingi ir įdomūs. Pokalbyje kilo idėja, kad ateitininkai turėtų geriau suprasti skirtumą tarp katalikybės ir krikščionybės.

Moksleivių pašnekesys. Savo mintis šia tema pristatė trys asmenys: Seselė Margarita Bareikaitė, Bernadeta Abromaitytė ir Danius Barzdukas.

Seselė Margarita moksleiviams pateikė įvairių klausimų: Ar Kristus yra mūsų centras, mokytojas ir vadas? Ar skaitome šv. Raštą ir lietuvišką spaudą? Kieno tarnyboje esame — Kristaus ar savęs? Ar pažįstame Kristų? Ar šv. Mišios turi mums prasmę? Ji sakė, kad turime atnaujinti savo gyvenimą ir aplinką: mokykloje, kuopoje, šeimoje ir t.t. Mūsų aukščiausias tikslas turi būti visada, o ne tik kartais, save atnaujinti. Turime pratintis pakelti sunkumus ir pasi-

Studentų svarstybos.

Taip pat buvo pasiūlyta draugovėse susirinkti kasdien savaitėje prieš didelę šventę (pvz., Kalėdas, Velykas) mąstyti apie šventės reikšmę ir kviesti lietuvius dvasiškius dalyvauti. Tuo metu kilo klausimas, ar centro valdyba turėtų koordinuoti ateinančių metų religinę veiklą, ar tai yra draugovių atsakomybė, ar asmeninis įsitikinimas. Bendrai, dalyviai sutiko, kad galutinis sprendėjas bet kuriam religiniam įsitikinimui, bet kad reikėtų kokios nors „komisijos" nustatyti religinės veiklos gaires tom draugovėm, kurios pačios to, nepajėgtų padaryti. Buvo nutarta, kad visos iškeltos mintys būtų toliau nagrinėjamos per ateinantį studentų ateitininkų darbo suvažiavimą Toronte ir raginama, kad studentai gausiai dalyvautų. Svarstybos pasibaigė pačių studentų-čių sukalbėta malda.

Kaip stebėtojas ir dalyvis šiose diskusijose, norėčiau pastebėti, kad pašnekesys praėjo su nepaprastu nuomonių nuoširdumu ir pakilia dvasia ir kad atnaujintas pasiryžimas visa atnaujinti Kristuje gali susilaukti daug vaisių studentų ateitininkų tarpe.

Paulius Mališka, Montrealis.

aukoti. Seselė Margarita galvoja, kad daug dalykų, pvz. šv. Mišios, neturi mums reikšmės, nes mums trūksta motyvacijos. Mes turime giliau panagrinėti jų prasmę.

Bernadeta Abromaitytė palygino ateitininkų šūkį su šviesa, kuri rodo mums gyvenimo gaires. Ji sakė, kad turime padaryti Kristų savo gyvenimo centru. Šis yra kilnus idealas, kuris yra sunkiai įgyvendinamas, nes turime tiek mažai laiko. Žodis **visa** sudaro daug sunkumų, nes yra labai sunku visą savo gyvenimą atnaujinti. Tačiau ši yra mūsų pareiga. Mes norime pasaulį pakeisti, bet pirma turime save pakeisti. Po kiek laiko pasidaro monotoniška, jei nekeičiame savęs. Bernadeta galvoja, kad jei sujungsime savo pastangas, tai mūsų darbas pasidarys lengvesnis. Mes galime nukrypti nuo teisingo kelio, bet turime vis ieškoti trūkumų savo gyvenime. Visi keliai lydi į Dievą, ir mes turime dirbti kartu ir paveikti viens kitą.

Danius Barzdukas palygino mūsų gyvenimą su senų laikų pagonišku gyvenimu. Senovėje Kristus sakė žmonėms pakeisti savo pagonišką būdą, ir mes tą

galime pritaikyti prie savo gyvenimo šiandien. Kristus yra mūsų vienintelis mokytojas. Jis orientavo savo gyvenimą į kitus, o ne į save. Mes taip pat turime daryti. Turime padėti kitiems ir nekreipti dėmesio į save. „Kas saugo savo gyvybę, praras ją, o kas ne — gyvens per amžius".

Turėtume nedaryti gerus darbus kitų žmonių akyse tik tam, kad atrodytume geri. Tiktai Dievas turi matyti mūsų gerus darbus. Reikia mėginti mylėti kitus, net jeigu yra labai sunku. Danius taip pat galvoja, kad sekti Kristų yra labai asmeniškas dalykas, ir kiekvienas kitaip reaguoja. — Vincas Staniškis

Prelegentams pristačius šias mintis kilo labai gyvos diskusijos. Ryškiausiai iškilo noras geriau suprasti maldos formas, k.t. šv. Mišių ir noras daugiau ką gauti iš maldos. Buvo pareikšta daugiau dėmesio susirinkimuose ir stovyklose skirti informacijai apie savo tikėjimą, nes jaučiama, jog mūsų tikėjime yra labai daug vertybių, kurių nepažįstame. — a.z.

Prisiminimas žuvusių už Lietuvos laisvę

Prieš pradedant *Ateities* vakarą, visi susirinko Jaunimo centro sodelyje prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę. Dr. Vytautas Vygantas prisiminė jų aukas ir ateitininkus jų tarpe. Jiems pagerbti atstovai iš moksleivių, studentų ir sendraugių sąjungų padėjo vainiką ir visi sugiedojo Lietuvos ir ateitininkų himnus. — a.z.

Vainiko padėjimas prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę.

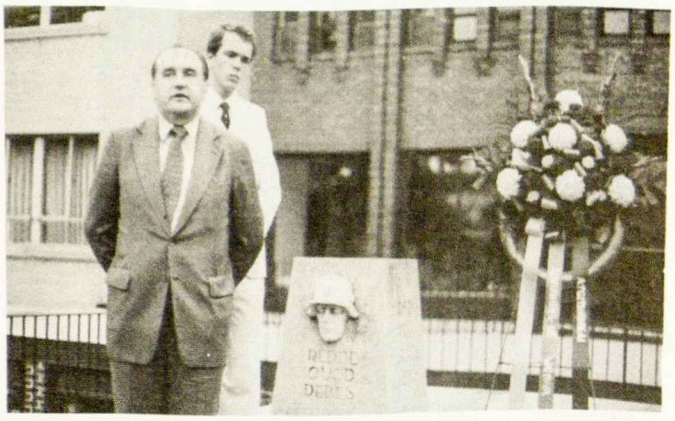

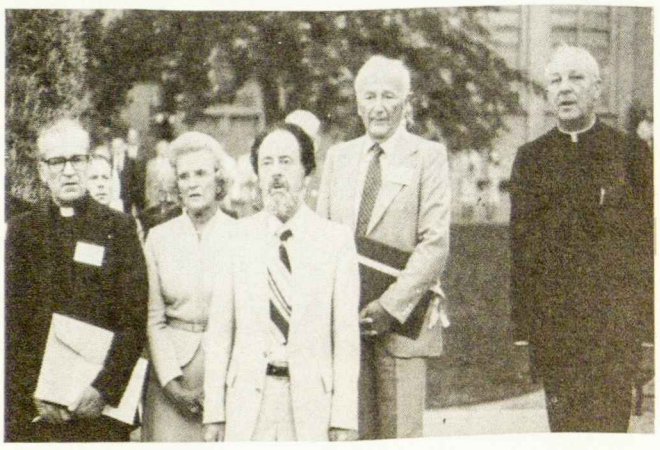

Meninis *Ateities* vakaras

Jaunimo premijos. Vakaras prasidėjo premijų įteikimu *Ateities* metinio jaunimo konkurso laimėtojams. Premijų įteikimą pradėjo vyr. *Ateities* redaktorius kun. dr. K. Trimakas trumpu žodžiu, kuriame pastebėjo, jog šis jaunimo kūrybos konkursas, bent skaičių atžvilgiu, didžiausias *Ateities* 70 metų gyvavimo istorijoje: 1820 dol. suma išdalinama 39 premijų laimėtojams. Tuo būdu *Ateities* 1911 m. pradėta kūrybinė estafetė toliau tęsiama... Premijų įteikime dalyvavo ir *Ateities* administratorius Juozas Polikaitis ir mecenatų vardu kun. dr. Juozas Prunskis. Studentų premijų įteikimą pravedė redaktorė Aldona Zailskaitė su kun. Trimaku, o moksleivių — redaktoriai Rima Sidrienė ir Saulius Kuprys. Premijų laimėtojų vardu trumpą, jautrų žodį tarė poezijos premijos laimėtoja Jolanta Malerytė, užbaigdama pakiliu, „gėlėtu" savo eilėraščiu. Mecenatų vardu kalbėjo kun. dr. Juozas Prunskis, džiaugdamasis jaunimu ir juos paskatindamas: „Jūs, gabieji jaunuoliai, rašykite patrauklius kūrinius, o mes, žilagalviai, rašysime čekius". Po to, AF vadas Juozas Laučka įteikė premiją kun. Trimakui už jo prasmingą įnašą į lietuvių raštiją, už telkimą jaunų jėgų spaudos labui ir už Dovydaičio pradėtos *Ateities* įvairavimą į naujus dešimtmečius. Padėkos ir pasišventimo įvertinimo premija taip pat buvo įteikta ilgamečiui *Ateities* administratoriui Juozui Polikaičiui. — a.z.

Poezijos spektaklis. Darius Lapinskas pristatė savo interpretaciją jo parinktų *Ateityje* spausdinusių poetų kūrybos. Šį spektaklį išpildė Laima Rastenytė ir Jonas Kelečius su Jaunimo teatro vaidintojais: Rasa Kaminskaitė, Vitas Laniauskas, Viktoras Radvilas, Laima Šulaitytė, Rita Stukaitė, Edvardas Šulaitis ir Audrius Viktora. Poezijos dramatinė inscenizacija įvairavo nuo paprastos ir tiesioginės, kurioj gana artimai laikytasi autoriaus taikytos minties, iki labai originaliai, ir net „tolimai" interpretuotų eilėraščių. Kai kuriuos eilėraščius su jumoru ir tiesiog „akrobatiškai", kitus dramatiškai atliko Jaunimo teatras; kitus išpildė Jonas Kelečius ir Laima Rastenytė pavieniui ir kartu. (Platesnių aprašymų, žr. šiame numery.) — a.z.

Sekmadienis, rugsėjo 6 — Jaunimo centre Chicagoje

Mūsų rūpestis Lietuva

Žmogaus tautinių ir religinių teisių kova Lietuvoje — dr. Vytautas Vardys. Tautinė Lietuvos rezistencija susidaro iš trijų sąjūdžių: tikėjimo, žmogaus ir tautos teisių, kurių, idėjine prasme, negalima išskirti. Palyginus šią veiklą su idėjinio pasipriešinimo veikla visoje Sovietų Sąjungoje, Lietuvos veikla, pagal savo gyventojų skaičių ir įvykių skaičių, yra pati aktyviausia: turėdama tik 1.3% Sąjungos gyventojų, joje vyksta 10.3% visų pasipriešinimų Sąjungoje. Lietuvių rezistencijos pobūdis — konkreti veikla, nevartojant prievartos priemonių bei telkiant informaciją ir ją skleidžiant užsieny — riša lietuvius su Maskvos disidentais. Bet lietuviai turi ir grynai lietuviškų veiklos formų, turinčias savo šaknis dar Valančiaus laikuose, pvz., slapta spauda ir slaptos mokyklos.

Tikėjimo teisių kova prasidėjo 1960-tame dešimtmety, ginantis nuo sustiprinto religinio persekiojimo. Toje kovoje išaugusi pogrindinė spauda, leidinių skaičiumi didžiausia visoje Sovietų Sąjungoje, davė tai kovai naujo impulso, prie kurios prisideda ir Eucharistijos bičiulių sąjūdžio veikla ir Katalikų komiteto tikinčiųjų teismės ginti, kuris gina ir kitų religinių grupių teises. Tikėjimo teisių sąjūdis yra pasidaręs masinis — pvz., peticiją grąžinti Taikos Karalienės

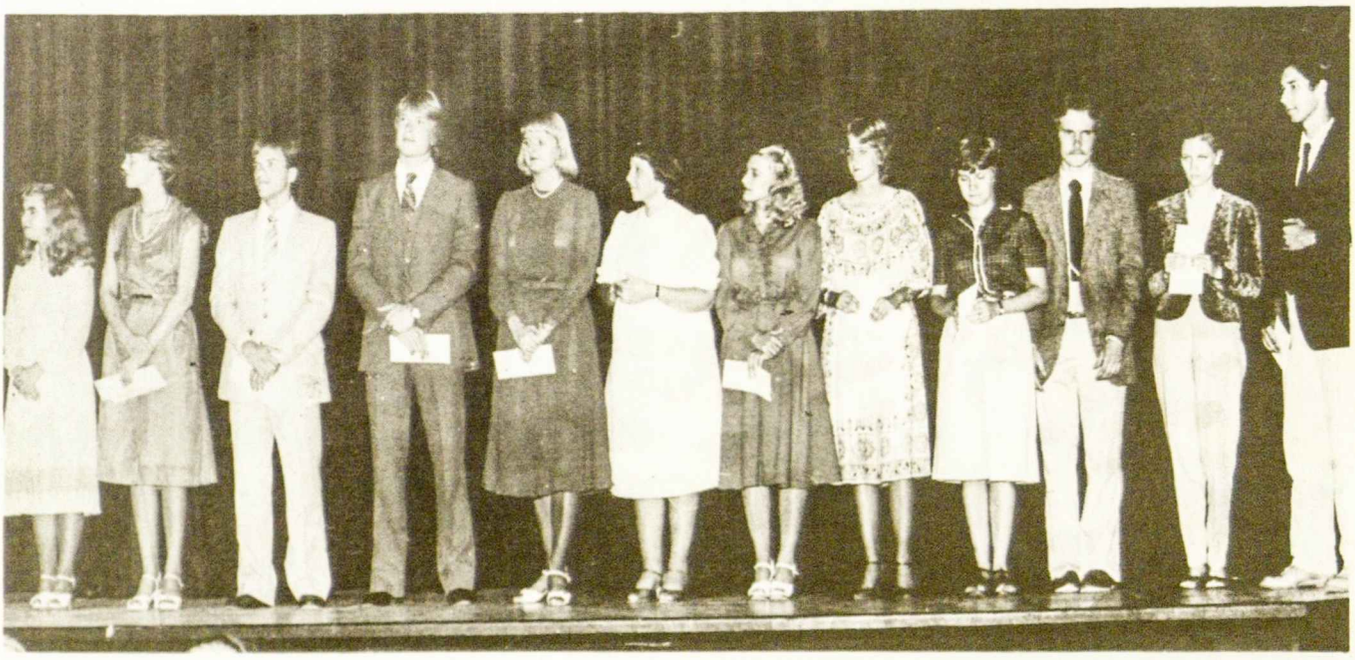

Studentai laimėję premijas Ateities konkurse.

dr. V. Vardys

G. Damušytė

kun. K. Pugevičius

bažnyčią tikybiniam vartojimui pasirašė 148,149 žmonės.

Žmogaus teisių srityje Lietuvių Helsinkio grupė veikė aktyviai ir stipriai, kol jos nariai dar nebuvo suimti ar kitaip nutildyti. Dabar telikę du nariai, kun. Bronius Laurinavičius ir Ona Lukauskaitė-Poškienė, kurie mažesniu mastu tęsia komiteto darbą.

Didelės dalies Lietuvių visuomenės sąmonėje yra stiprus simbiotinio ryšio pajautimas tarp tautinės ir religinės kovos, nežiūrint sovietų pastangų tą ryšį pakeisti komunistų partija ir komunizmu.

Rezistencija vyksta įvairiose veiklos plotmėse ir įvairiuose visuomenės sluoksniuose. Socialinė kaita vyksta greitai, ir šios veiklos supratimas reikalauja įžvalgumo ir atvirumo. Bet šiuo laiku kol kas tikėjimo, žmogaus ir tautos teisių kovos trys sąjūdžiai išsitenka ryškiai vieningame pasipriešinime. — a.z.

Ryškieji kovotojai už žmogaus teises — Gintė Damušytė. Gintė Damušytė šią apybraižą pradėjo Vlado Lapienio citata: „Būdami kaliniai vykdome Kristaus testamentą". Minėdama įvairius žmones, pasireiškusius asmenine rezistencija, k.t., Gintautas Jašmantas, Vytautas Skuodis ir Povilas Pečeliūnas, Damušytė iškėlė šios veiklos pavyzdžius ir bruožus, rodydama kaip ši asmeninė veikla virsta į grupinę rezistenciją. Kalbėdama apie grupinės rezistencijos pavyzdžius suminėjo Lietuvių Helsinkio grupę ir Katalikų komitetą tikinčiųjų teisėms ginti. Grupinės rezistencijos apraiškos jau virsta masinėmis, k.t., dažnėjančios demonstracijos, peticijos, eisenos, kuriose dalyvauja ne tik šimtai, bet ir tūkstančiai žmonių. Užbaigdama suminėjo naujai nuteistuosius Antaną Terlecką, Oną Vitkauskaitę, Genovaitę Navickaitę ir Anastazą Janulį. — a.z.

Uždaviniai besirūpinant Lietuva — kun. Kazimieras Pugevičius. Kun. Pugevičius nurodė daug veiklos gairių. Pirmiausia, mes turime patys informuotis apie padėtį Lietuvoje — rinkti visas žinias. Sekdami Sadūnaitę, privalome skirti daugiau dėmesio maldai. Taip pat mūsų pareiga skverbtis į savo krašto spaudą, informuoti bičiulius, visur kelti Lietuvos reikalus, klebenti valdžios įstaigų duris, palaikyti ryšį su Amnesty International ir kitomis organizacijomis, dalyvauti politinėje veikloje, veikti profesinėse sąjungose. Vykstant į Lietuvą, be medžiaginės pagalbos, nepamirština nė moralinė, t.y., knygos ir periodiniai leidiniai, kurių tauta labai laukia. Reikalinga rūpintis ir kalinių šelpimu. Reikėtų sudaryti kalinių kartotekas, pasiskirstyti būreliais ir adoptuoti kalinius. Neužmirštinos ir jų šeimos. Baigdamas, kun. Pugevičius kreipėsi į klausytojus tokiais žodžiais: „Kai atsistosim prieš Visagalio teismą, ne jis mus teis, bet Lietuvos žmonės, kuriems mes nepadarėme gero". — Juozas Baužys, *Aiduose,* Nr. 5, 1981.

Moksleivių svarstybos. Daiva Tijūnėlytė papasakojo apie tipišką moksleivį Lietuvoje, jo aplinką, jo galvoseną apie okupantą, apie lietuvius užsienyje. Po to suminėjo įvairias galimybes, kuriomis čia gyveną moksleiviai ateitininkai gali padėti savo tautai Lietuvoje. Neskaitant tiesioginio ryšių palaikymo važiavimu ir susirašinėjimu ir asmeninių dovanėlių siuntimu, ji minėjo dalyvavimą demonstracijose, kvietimą garsių lietuvių filmo bei teatro

Pas moksleivius: D. Tijūnėlytė, E. Čepulis, P. Kisielius jr.

žvaigždžių pasirodyti Lietuvos labui, ir prisidėti prie kitų tautų demonstracijų, tuo pasidarant savo tautai draugų.

Edas Čepulis pabrėžė, kad norint padėti savo žmonėms dabartinėje Lietuvoje, reikia informuotis apie padėtį dabartinėje Lietuvoje, kuri yra labai skirtinga nuo nepriklausomos Lietuvos. Labai svarbu palaikyti asmeninius ryšius su Lietuvoje gyvenančiais. Tam labai svarbu tobulinti savo lietuvių kalbos mokėjimą, mokantis ir naujų žodžių besikeičiančioj lietuvių kalboj. Tautos išlaikymui svarbu ryšius palaikyti ne vien su kraštu, bet ir su vietine lietuviška veikla. Tai svarbu išlaikyti efektingiems tarpusavio ryšiams.

Petras Kisielius davė daug konkrečių pavyzdžių, ko iš mūsų laukia Lietuvos jaunimas, įvairios galimybės su jais ryšius palaikyti ir kaip pasiruošti ten važiuojant; o esminiai svarbu į Lietuvą važiuoti ne „tuščiomis", o *pasiruošus*.— a.z.

Sendraugių svarstybos. Papildomas paskaitas skaitė Aušrelė Liulevičienė ir Ingrida Bublienė. Aušrelė Liulevičienė savo paskaitos mintis įstatė į teologijos mokslo rėmus. Kultūra esanti dvilypė — Dievo karalystės ir mūsų pačių siekimai. Tas kultūros ir religijos santykis kaip tik ir esanti mūsų stiprybė. Ingrida Bublienė apžvelgė Lietuvių Bendruomenės pastangas kultūrinėje srityje. Ji taip pat priminė būtinai reikalingus ir atliktinus darbus. Jos mintys tiko ne vien ateitininkams, bet ir visiems, kurie sielojasi tautine kultūra.

Tautinė kultūra ir mes — prof. Kęstutis Skrupskelis

Prof. dr. Kęstutis Skrupskelis savo paskaitoje palygino tautinės kultūros galimybes Lietuvoje ir čia, išeivijoje. Atkreipė dėmesį, kad nepriklausomos Lietuvos kultūrinis impulsas tebeveikia ir dabartinę okupuotos Lietuvos kūrybą. Išeivijos kultūriniai reikalai blogesni. Mūsų rašytojai dažnai yra tik vadovėliuose, o ne jaunosios kartos lūpose. Tiesa, lietuviška sąmonė išeivijoje gali dar ilgai išlikti, tačiau pilnas kultūrinis gyvenimas išsilaikyti negalės. Todėl reikia daryti viską, kol dar galime, ir tą kultūrinę veiklą stiprinti. Išeivija gali ir turi sukurti tai, kas šiuo metu yra negalima tėvynėje, būtent užpildyti tokias spragas, kaip istorinės, memuarinės literatūros, religinės ir filosofinės kūrybos sritis ir t.t. Dr. Skrupskelis pasiūlė net keletą konkrečių planų, kuriais būtų galima stiprinti kultūrinį gyvenimą, t.y., organizuoti lietuviškų knygų skaitymo būrelius — nuo jaunučių iki sendraugių; susirinkimuose skaityti, nagrinėti ir diskutuoti naujai pasirodančias knygas ir pan. Vienas asmuo ateitininkų padaliniuose galėtų būti paskirtas tokiems kultūriniams uždaviniams vadovauti. Ateitininkų pobūviai taip pat turėtų daugiau atspindėti kultūrines vertybes. — Juozas Baužys, *Aiduose* Nr. 5, 1981.

Kazys Bradūnas nusiskundė, kad kalbama bendrybėmis ir vengiama tiesiai nagrinėti klausimą, ką ateitininkai iš tiesų padaro kultūrinėje srityje. O padėtis esanti bloga, nes nebeturime tokio kultūrinio avangardo, kokį turėjome Lietuvoje. Dažnai net nesidomima kultūriniais klausimais. Iš ateitininkų nesusilaukiama spaudos bendradarbių, recenzentų. Ateities knygų leidykla vos vegetuoja. Iškėlė ir daugiau mūsų kultūrinio gyvenimo lėkštumo pavyzdžių. Deja, klausytojai nelabai reagavo. — Juozas Baužys, *Aiduose* Nr. 5, 1981.

Studentų svarstybos. Studentų svarstybas vedė dr. Marija Stankus-Saulaitė. Pradžioj ji išdalino lapus, kuriuose, buvo klausimų ir poezijos ištraukų, liečiančių temą „SAS ir kultūra, kalba, kūryba. Keletas klausimų bei pasiūlymų".

Marija Stankus-Saulaitė pateikė savo nuomonę ir paklausė porą pagrindinių klausimų: koks yra mūsų sąryšis su praeities kultūra ir kokią svarbą kalba turi lietuvybei. Studentai sutiko, kad kalba lietuvybei išlaikyti yra labai svarbi: tai ryšys su Lietuva. Kalba

surišta su papročiais. Dabar kur mes esame — kalba svarbi. Visi pripažino, kad apie profesijas lietuviškai kalbėti yra sunkiau. Buvo pastebėta, kad visi darome kalbos klaidų visose kalbose, kurias tik mokame. Tačiau lietuvių kalbos klaidas daryti šiuo metu yra lengviau.

Kilo įdomių diskusijų: ar lietuviai išeivijoje kuria savo kultūrą, ar jie pildo, ar gali užpildyti spragą Lietuvos kultūrai, ar iš viso apsimoka pažinti Lietuvos kultūrą. Studentai turėjo gan daug nuomonių apie rašytinę kultūrą. Marija Stankus-Saulaitė vėl paminėjo dr. Skrupskelio darytus pasiūlymus ateitininkams liečiant kultūrą: (1) suorganizuoti knygų skaitymo būrelius, kuriuose būtų balsiai skaitomi įvairūs veikalai, ir (2) kiekvienoje valdyboje paskirti asmenį rūpintis kultūra. Ne visi studentai sutiko su pirmuoju pasiūlymu. Be to, visiem buvo, atrodo, įdomiau padiskutuoti rašymą, rašymo būrelius ir įėjimą į spaudą. Visi pritarė, kad reikia susirasti draugą ar kalbą mokantį asmenį, kuris paskaitytų ir/ar pakritikuotų rašybą. Prelegentė padarė įvairių pastabų: skaitymas duoda gerų pavyzdžių, kaip geriau išsireikšti; kad poeziją rašant kirčiavimas svarbiausias; rašybai — sintaksė. Įdomu buvo sužinoti, kad ypač dabar yra lengviau mums aprašyti mūsų vasaros pasaulį negu žiemos, nes mūsų lietuviškiausi parengimai įvyksta vasaros metu (stovyklos, šventės, seminarai, ir t.t.).

Angliškoj spaudoj sunku prasimušti, o lietuvių spauda dažniausiai mielai priima jaunimo rašybą. *Ateities* redaktorius kun. Trimakas paklausė, ar studentus sudomintų vienas *Ateities* numeris, kuris būtų skiriamas grynai studentams. Visi pritarė tai idėjai, bet teks pažiūrėti, ar šis projektas išsipildys. Apie *Gaudeamus* buvo užsiminta, bet neaišku, ar šis SAS leidinys atsigaus.

Buvo pastebėta, kad Lietuvoje mūsų pergyvenimų nieks nežino ir jų tikrai neaprašys. Jei mes galvojame, kad mūsų išeivių gyvenimas ir mūsų pasaulis yra svarbus, reikia jį aprašyti. — R. Kubiliūtė, Chicaga

Moksleivių svarstybos. Moksleivių svarstybose kalbėjo p. Tijūnelienė ir D. Polikaitis, abu iš Chicagos, ir R. Rygelytė iš New Yorko. P. Tijūnelienė aiškino, kaip moksleivius veikia dviejų kultūrų įtaka. Paveldėta lietuviška kultūra mus veikia šeimoj, lituanistinėse mokyklose ir bendrai lietuviškoje visuomenėje. Amerikietiška kultūra veikia mokykloje, darbovietėje, visuomenėje. Ir ji mus paveikia daugiau, nes mes gyvename Amerikoje ir dirbame jos kultūros struktūroje. Iškyla problema. Kokia iš tikrųjų yra išeivių — moksleivių pareiga tautinės kultūros atžvilgiu? Ar nebūtų prasmingiau ugdyti savo intelektualinį pajėgumą, pasiduodant vien amerikietiškos kultūros įtakai? Ar verta sielotis paveldėtos kultūros likimu, kuri smunka ir dėl kurios išlaikymo dedamos pastangos mus tik apsunkina, ironiškai mažai ar net visai mūsų tautai nepadėdamos? Lietuviška spauda leidžiama išeivijoje, pavyzdžiui, visai nepasiekiama, neleidžiama skaityti Lietuvoje. Tai kokia yra mūsų pareiga savo tautinę kultūrą išlaikyti?

Darius Polikaitis pabrėžė, kad pastangos išlaikyti savo tautinę kultūrą nėra beprasmiškos. Lietuvoje rašantys nepaprastai cenzūruojami, tačiau ne vienas cenzūrą apeina ir sukuria vertingų dalykų. O mes čia turime pilną laisvę. Liaudies dainų dainavimas, vyresniųjų sukurtos poezijos deklamavimas, tautinių šokių šokimas yra geri dalykai, bet jaunimo sukurtos dainos, eilėraščiai ar bendrai iniciatyva viena ar kita kryptimi susilaukia iš vyresniųjų kritikos, kaip nepasiekusių profesionalinio lygio. Turėtų būti atvirkščiai — jaunimo pastangos turėtų būti remiamos ir skatinamos, o kritika pamatuotai švelni. Polikaitis pabrėžė svarbą palaikyti ryšius su Lietuvoje gyvenančiais.

R. Rygelytė pabrėžė jaunosios kartos dvilypiškumą. Anksčiau jauniesiems nebūdavo pasirinkimo kur dalyvauti ir kam priklausyti. Šį klausimą išspręsdavo tėvai. Dabar užaugę patys turime apsispręsti. Našta pasunkėjo. Esame atsakingi už savo ir jaunesniųjų kultūrinį lavinimą. Pavyzdžiui, mus labai paveikdavo vadovai lietuviškose stovyklose. Dabar mes vadovai. Jaunesnieji mus stebi ir klausosi, ką mes jiems pasakysime. Rimčiausią žvilgsnį turėtume kreipti į savo kalbos ir tautinės sąmonės išlaikymą. Tai mūsų gyvas ir tiesioginis ryšys su pavergta tauta. Baigdama R. Rygelytė pabrėžė svarbą totaliniai vartoti lietuvių kalbą ateitininkų vasaros stovyklose. Lietuvių kalba yra raktas, kuris atidaro lietuvių kultūros kraičio skrynią. — Vitas Laniauskas.

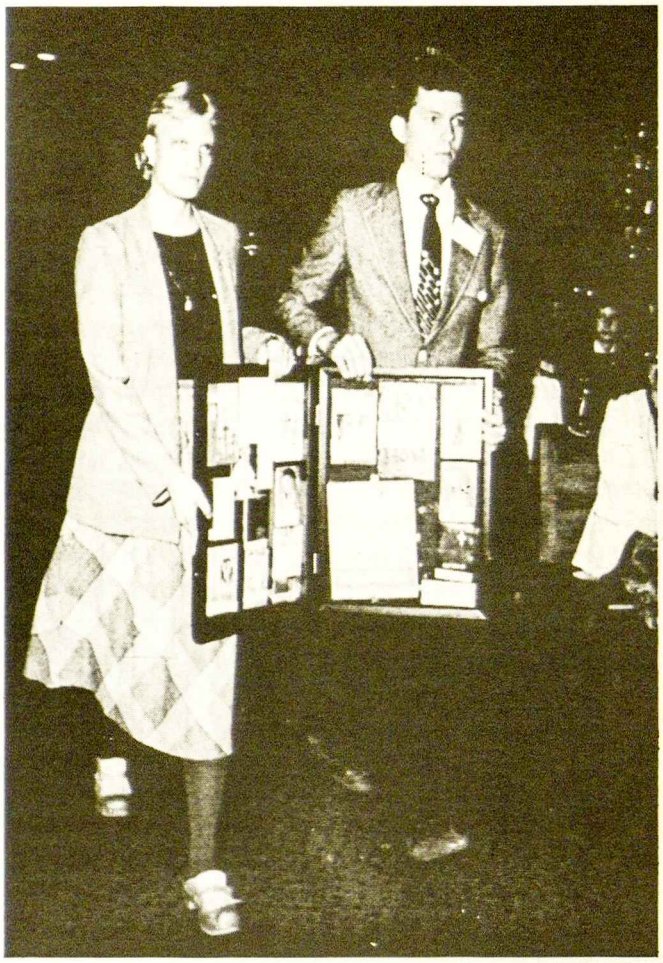

Iškilmingos šv. Mišios už Lietuvą — Nekalto Prasidėjimo bažnyčia

Šventoriuje jūra veidų ir miškas vėliavų. 4:45 po pietų. Ant altoriaus gyvas plakatas, skelbiantis, kad ATEITIS KRISTUI IR LIETUVAI. Nešamos vėliavos. Amerikos, Lietuvos, Detroito ateitininkų — nešama mano sūnaus Aro. Per nugarą tėviškas džiaugsmas nuvirpa. Po to dar dvylika kitų vienetų vėliavų. Seka septyniolika kunigų ir du vyskupai. Iškilmingos šventos mišios, aukojamos už Lietuvą, atnašaujamos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje... mano buvusioje parapijoje prieš dvidešimt penkeris metus. Bažnyčia pilna, bet ne perkimšta, viso gal apie 800 žmonių.

Mišias atnašavo vyskupas Vincentas Brizgys. Skaitytojas dr. Petras Kisielius, buvęs ateitininkų federacijos vadas. Giesmes pravedė Pranas Zaranka. Visą religinę kongreso programą koordinavo Aldona Prapuolenytė.

Kun. dr. Pranas Gaida perskaitė šv. Tėvo sveikinimus ir perdavė apaštališkąjį palaiminimą. Sekė pamokslas, apsistojęs ateitininkų credo žodžių papėdėje: „Mūsų širdys virpa pagalvojus apie Tavo karalystę žemėje". Iš kur mes ateinam ir kur mes einam? Atsakymas glūdi Dievo paskelbtoje karalystėje. Mes įžengiame į Dievo karalystę su savo tautiniu savitumu... Ten kur žmogus tampa Dievu, ten atsiranda tironija... Visa atnaujinti turi prasidėti nuo savęs... Visa atnaujinti Kristuje mus taip pat veda į visuomeninį gyvenimą. Mūsų veiklos plotis yra Lietuva. Ją turime laimėti Dievo karalystei. Mums reikia ginklų; mūsų ginklas yra meilė, ta kurianti, atnaujinanti jėga. Tapkime mes meilės nešėjais!

Vyną ir duoną prie altoriaus atnešė Federacijos vadas ir Federacijos tarybos pirmininkas. Aukojimo maldas skaitė Elenutė Blandytė. Palyda susidėjo iš Šatrijos, Kęstučio ir Gajos korporacijų atstovų. Kanados ateitininkai atnešė Sibiro maldaknygę, Pietų Amerikos ateitininkai — *Lietuvių katalikų Bažnyčios kroniką,* JAV ateitininkai — drobėje išaustą Lietuvos himną. Galop, išeivijos ateitininkai paauko žvakę, simbolizuojančią šviesą geresniam pasauliui. Užgriaudė galingas Chicagos Lietuvių Operos vyrų choras, diriguojamas Arūno Kaminsko. Solo giedojo Dana Stankaitytė. Tai buvo ištrauka iš Verdi „Likimo galia". Vidas Neverauskas palydėjo vargonais. Vėliau dar sugiedojo „Panis Angelicum" ir „Tėve Mūsų".

Ramybės ir taikos linkėjimo metu kun. dr. Kęstutis Trimakas buvo laidu, suvedusiu dvasiškius ir pasauliečius. Po skaitlingos komunijos sekė ateitininkų credo ir vysk. Brizgio žodis. Anot jo, šiandien ateitininkai priimami į jų eiles Lietuvoje pasižada kitus mokyti religijos tiesų. Linkėjo visiems būti aktyviais žmonijos atsinaujinime. Galop sugiedota Apsaugok Aukščiausias ir Lietuvos Himnas.

Tai tiek užrašytų faktų. Dalyviai su laiku gal užmirš, kas ką sakė ir kas šventas mišias atnašavo. Sunkiau bus užmiršti tą religiniai jausminį pergyvenimą, visus priartinusį prie tos Dievo Karalystės. — dr. Romualdas Kriaučiūnas, Detroitas.

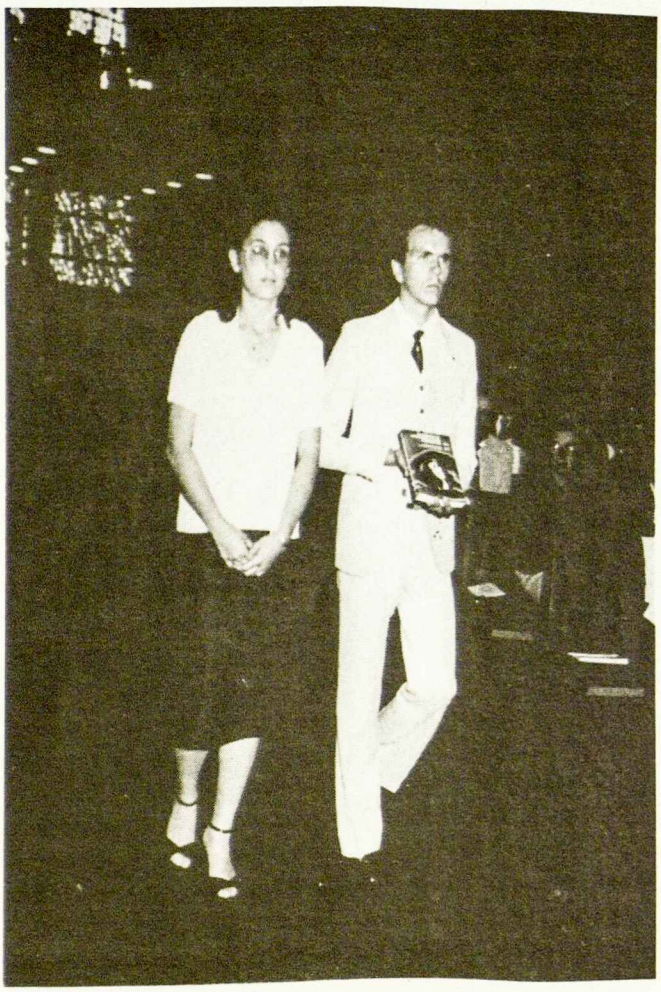

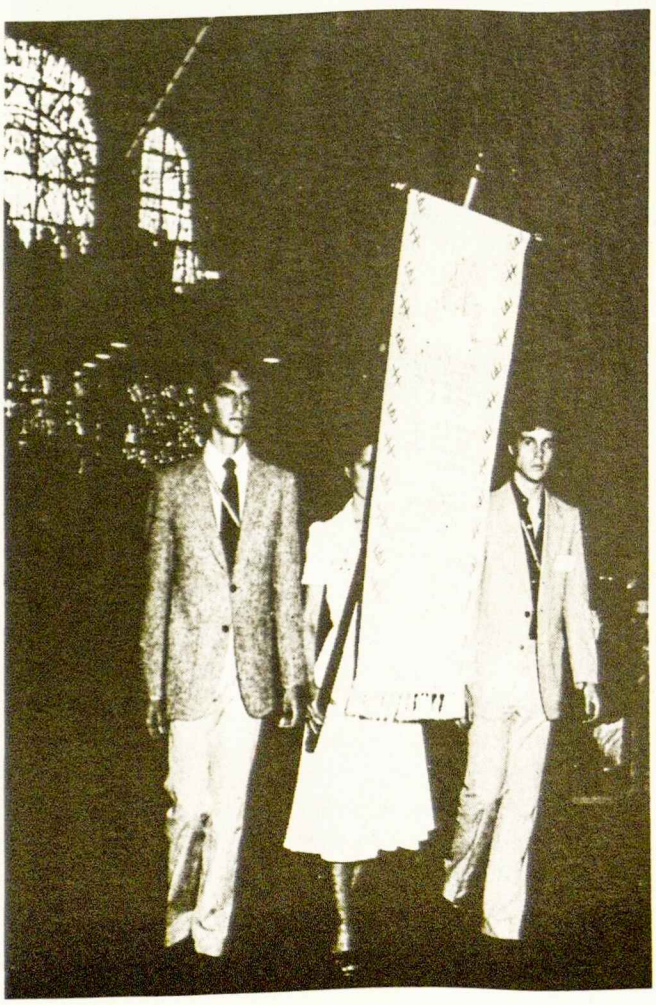

Vita Polikaitytė

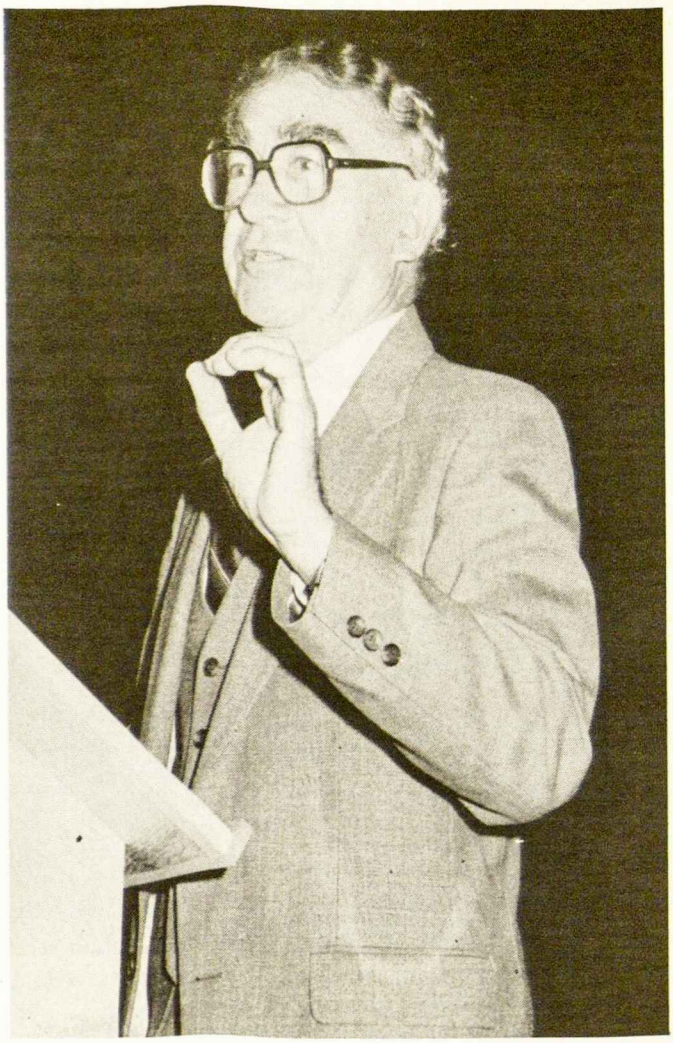

Poetas Bernardas Brazdžionis

Kongreso banketas — Jaunimo centras

Sekmadienio vakare, ateitininkų kongreso iškilmingajam banketui, Chicagos Jaunimo centro salė pavirto iškilmingais puotos rūmais, lyg žinodama, kad kongreso dalyviai nekantriai laukė šios ypatingos vakarinės programos.

Žvakių apšviesti papuoštų stalų siluetai mirgėjo užtemusioj salėje. Moterys elegantiškai pasipuošusios vakarinėm suknelėm ir vyrai, puošniais kostiumais ir kaklaryšiuoti, rinkosi anksti pasivaišinti kokteliais.

Balkone, įvairiausių kvepalų šerkšnu apsupti, jaunimas šnekučiavosi, laukdami programos pradžios. Prisirinko tiek žmonių balkone, kad tiems, kurie pasivėlavo, neteko vietų atsisėsti.

Prieš programai prasidedant, buvo pristatyti garbingi svečiai ir, lyg vengiant vėlesnės kritikos, atsiprašant pranešta, kad banketo metu jaunimas vakarieniausiąs atskirai kavinėje, nes didžioji salė nesutalpino gausaus dalyvių skaičiaus. To atsiprašymo tačiau nereikėjo.

Tolimesnei programai pravesti buvo pakviesta „jauna panelė, bet sena ateitininkė" Loreta Stončiūtė. Ji pristatė lietuvių gerai žinomą ir mėgstamą poetą Bernardą Brazdžionį, kuris apvainikavo kongresą savo naujausia ir ankstyvesnia kūryba. Deklamavo: „Vidudienio sodai", „Malda", „Penkių dienų ekskursija į tėvynę", „Kontrastai" ir „Kas miršta — Triptikas". Daugiausia katučių sulaukė nauja sukurta poema „Atsisveikinimo įrašai" ir vienas iš populiariausių eilėraščių, kuris pavirto stovyklos daina, „Per pasaulį keliauja žmogus".

Nors Brazdžionis pats sakė, kad jisai nesuprato, kodėl jį pakvietė į banketą deklamuoti eilėraščius, o ne humoristą pralinksminti svečius, publika šiltai priėmė seniai bematytą poetą, kuris vakarui suteikė smagią nuotaiką.

Be abejo, šio vakaro žvaigždė buvo studentė ateitininkė, solistė Vita Polikaitytė iš Los Angeles. Švelniu soprano balsu jautriai padainavo „Rugiagėlės" J. Gruodžio; „Dukružėle" muz. S. Sodeikos, žodžiai K. Binkio; „O Tėvyne manoji", muz. Salomėjos Čerienės, žodžiai Klemenso Jūros; „Vyturėlis" J. Stankūno; „Lietuvos laukai" muz. Salomėjos Čerienės, žodžiai Juozo Mikuckio ir „Parytys" muz. Leoncavallo ir žodžiai K. Barnasio. Jai akompanavo Vidas Neverauskas iš Detroito. Vita, pažengusi solistė, pajėgė atlikti ir sunkesnių dainų. Publika jos gabumus įvertino ir pasigerėjo ne tik jos dainavimu bet ir išvaizda ir laikysena.

Susitarus su pusbroliu jinai pralinksmino svečius ne tik savo dainomis, bet ir su netikėtu šposu... Patenkinta, kad programoj pasirodė jauna ir gabi

ateitininkė, publika išprašė ją dar vienai dainai, „Lopšinė“.

Visiems linksmai nusiteikus, pokylio metu buvo pagerbtas dr. Adolfas Damušis, kuriam buvo įteikta prof. Stasio Šalkauskio kūrybinė premija. Dr. Damušis, nusipelnęs savo darbais ateitininkų, mokslinėje ir visuomeninės veiklos srityse, tarė padėkos žodį.

Kun. vysk. Deksnys sukalbėjo invokaciją po kurios išalkę svečiai vaišinosi gardžiu maistu. Po vaišių, šokiams grojo D. Polikaičio orkestras „Aidas“. Pasistiprinę, jaunimas parėmė šokių salę energingai šokdami „rock 'n roll“. Netrukus, prakaitas pylė ne tik šokėjų kaktom ir veidais, bet ir sušlapusios grindys blizgėjo prakaitu. Pastebėta, kad šokių metu nebuvo matyti vyresniųjų — neaišku, ar jiems buvo per toli ateiti iš didžiosios salės, ar muzika neatitiko... Tie, kurie šoko, smagiai praleido vakarą (išskyrus, kad buvo nepaprastai šilta salėje) ir grįžo namo su maloniais įspūdžiais, gerom nuotaikom ir pavargusiom kojom.

— Rūta-Ona Šiūlytė

Kongreso uždarymas: kalba Federacijos vadas J. B. Laučka.

Pirmadienis, rugsėjo 7 — Jaunimo centre

Baigiamasis kongreso posėdis

Pirmadienio rytą paskutiniame darbo posėdyje, kuriam vėl vadovavo dr. V. Vygantas, buvo keletas pranešimų. Dr. R. Kriaučiūnas kalbėjo apie projektą išleisti Jaunučių sąjungos veiklos vadovą, kuris jau esąs paruoštas ir jaunučių veiklai būtinai reikalingas. Federacijos valdybos sekretorius Jonas Vaitkus supažindino įstatų pakeitimo projektu. Diskusijoms ir įstatų pakeitimams reikėjo daug laiko.

Rezoliucijų komisijos nutarimus paskaitė Gintaras Grušas. Jie nebuvo pilnai parengti. Galutinai suredaguoti ir paskelbti spaudoje juos pavesta komisijai ir Federacijos valdybai. Iš svarbesnių nutarimų dabar pažymėtini šie: Religinėje srityje Kongresas ragina ateitininkus aktyviai įsijungti į katalikišką veiklą, melstis ir veikti, kad būtų pašaukimų į dvasinį luomą. Taip pat rengti religinio susikaupimo dienas,

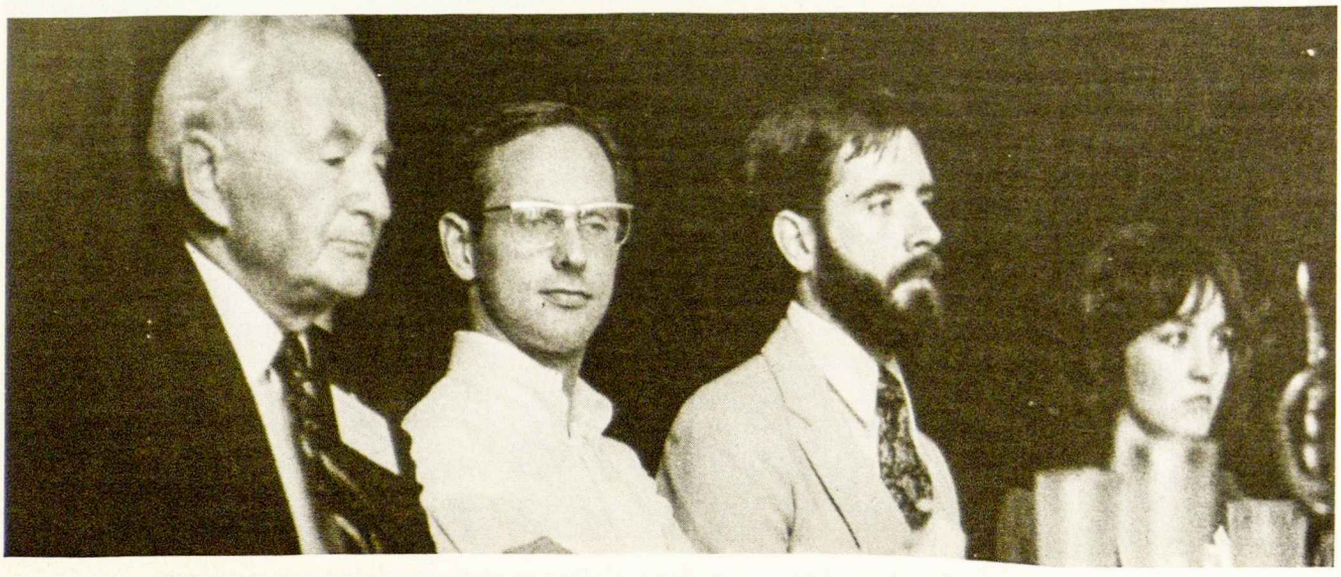

Dalis prezidiumo: J. B. Laučka, kun. dr. A. Savickas, dr. L. Sidrys, dr. S. Saldytė

organizuoti ir jungtis į Lietuvių Bendruomenės skelbiamus „Lietuviškų parapijų metus“, ruoštis šv. Kazimiero 500 metų minėjimui (1984), padėti Seinų lietuviams kovoti prieš lenkinimą. Kongresas taip pat pasisakė prieš abortus.

Tautinėje ir kultūrinėje srityje kongresas atkreipė dėmesį į pavergtos tautos šauksmą ir ragino ateitininkus visais būdais padėti Lietuvai, organizuotai kreipiantis į politines, kultūrines ir religines institucijas; platinti LKB Kronikas ir kitus pogrindžio leidinius. Organizacinėje plotmėje didesnėse vietovėse ateitininkai raginami steigti vietos ateitininkų tarybas, apjungiančias moksleivių, studentų ir sendraugių veiklą. Be to, įpareigojami visi ateitininkai remti ir skaityti *Ateitį*, nepamiršti Ateities leidyklos bei jos leidinių, remti kitus katalikiškos krypties laikraščius bei žurnalus ir daugiau dėmesio kreipti į lietuvių kultūrinę veiklą.

Kongresas pasveikino popiežių Joną Paulių II, JAV prezidentą Ronald Reagan, pavergtą tautą, jos rezistentus ir kovotojus, Lietuvos diplomatinę tarnybą, Lietuvių Bendruomenę, VLIKą, PLK Bendriją ir ateitininkų sąjūdžio pirmūnus.

Kongresą uždarant, kalbėjo Federacijos vadas Juozas Laučka, išreikšdamas padėką visiems, šį kongresą rengusiems ir prie jo pasisekimo prisidėjusiems; taip pat ir visiems dalyviams. Jis linkėjo, kad kongresas sutvirtintų ateitininkų gretas, labiau suartintų narius, sustiprintų pastangas veiksmingiau perteikiant mūsų jaunuomenei idėjinius įsitikinimus.

Kongresas baigtas padėkos Mišiomis lietuvių jėzuitų koplyčioje, kurias atnašavo vysk. A. Deksnys. Pabaigos pamokslą pasakė Federacijos dvasios vadas prof. kun. St. Yla. — Juozas Baužys *Aiduose,* Nr. 5, 1981

Federacijos vadas J. B. Laučka įteikia atžymėjimą Ateities administratoriui J. Polikaičiui.

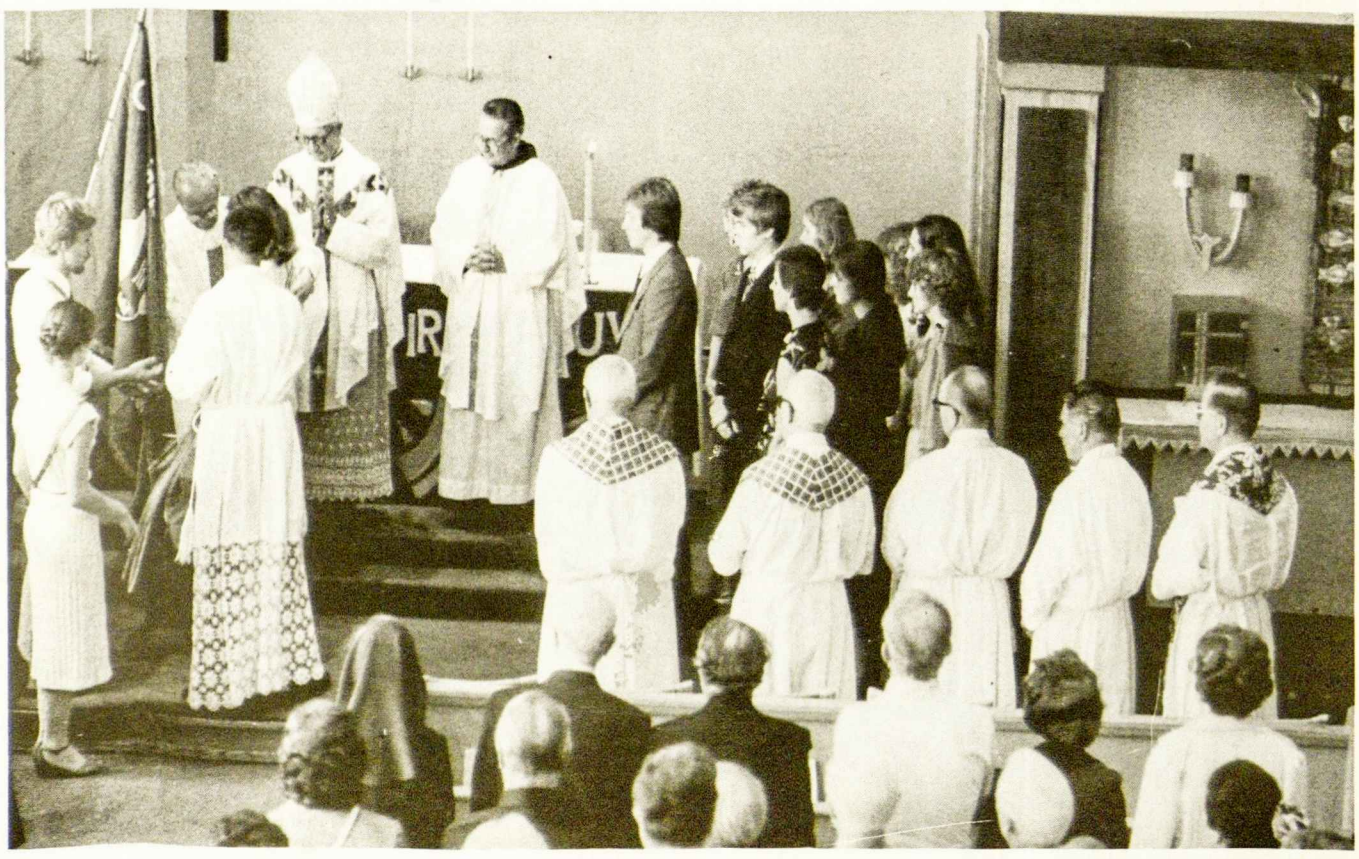

Kun. S. Yla ir vysk. A. Deksnys įteikia juostas naujiems Chicagos studentų draugovės nariams.

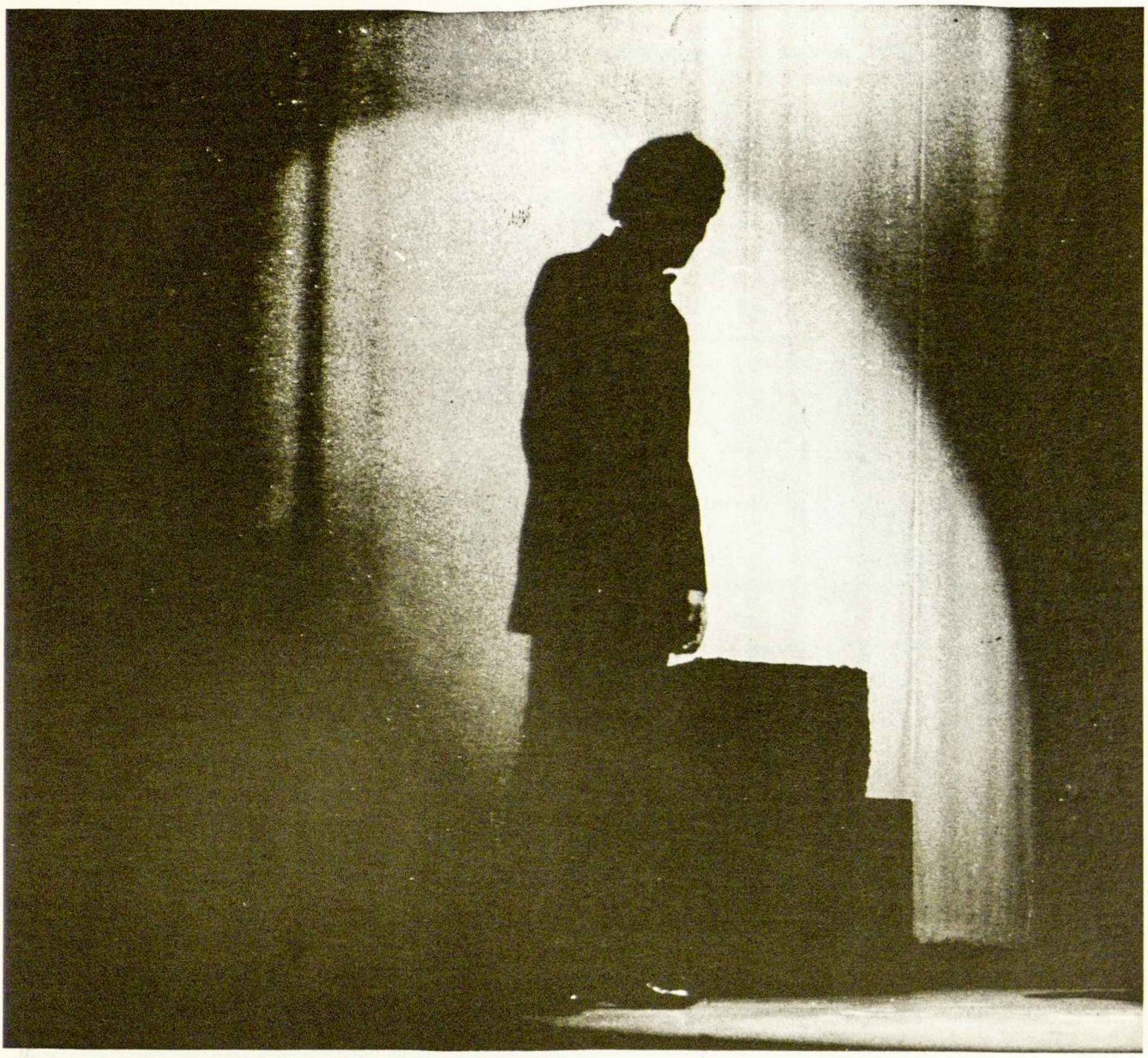

DARIAUS LAPINSKO SPEKTAKLIO VERTINIMAI

Dariaus Lapinsko režisuotas žodžio ir muzikos vakaras *Ateities* Jubiliejiniame kongrese ne tik pirmo įspūdžio paveikiamiems žiūrovams, bet ir giliau į meną žvelgiantiems stebėtojams paliko nevienodą, o kartais ir visai skirtingą įspūdį. Kiek sutrumpinę, perspausdiname du platesnius, gilesnius, bet kartu ir skirtingus spaudoj pasirodžiusius ano spektaklio vertinimus.

Kazys Bradūnas

Daugiasluoksnė poezijos intepretacija

Draugo kultūrinis priedas 1981.IX.12

D. Lapinskas

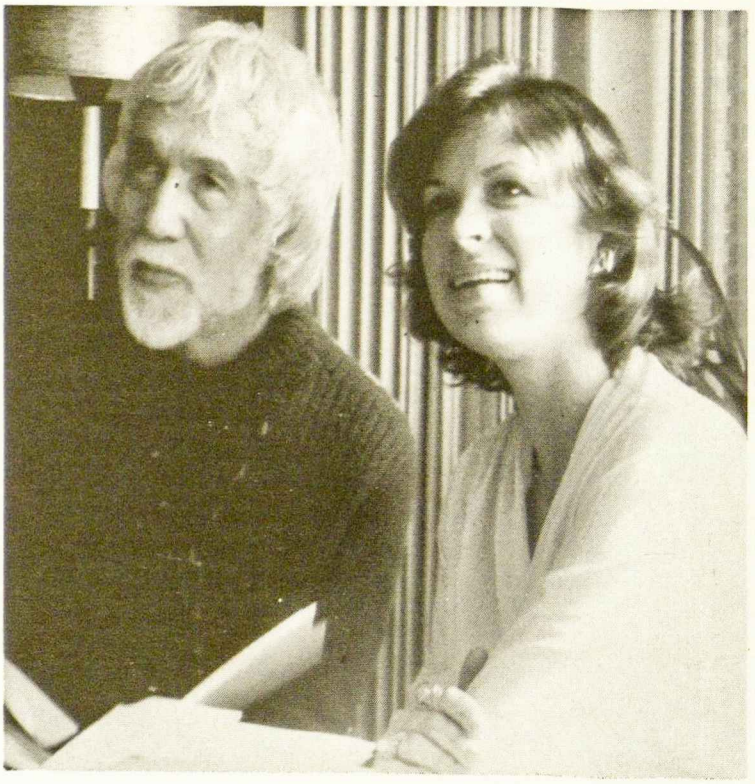

J. Kelečius ir L. Lapinskienė

Mes jau esame įpratę prie įvairių draminio veikalo interpretacijų scenoje. Šitaip yra ir su muzikiniais kūriniais. Kad poezija panašaus interpretacinio įvairumo reikalinga, mes vis dar lyg ir nenorėtume pripažinti. O iš tikrųjų, kaip visuos menuos, taip ir poezijoj. Jos perteikimo būdai gali būti labai įvairūs, labai išradingi ir labai kūrybingi. Juk kiekvienas geras eilėraštis turi būti ir yra toks daugiasluoksnis minties, kalbinės muzikos ir poetinių įvaizdžių junginys ir taip giliai įleidęs šaknis poeto sąmonėn, pasąmonėn ir intuicijon, kad net pats autorius ne visada lengvai gali jo visas šaknis atkasti. Va, čia ir atsiskleidžia kiekvienam eilėraščio muzikiniam palydovui, eilėraštinio spektaklio režisieriui ir aktoriui neribotos galimybės. Tuo tarpu ne vienam iš mūsų eilėraščio funkcija nėra pasikeitusi nuo mokyklinės Kalėdų eglutės programos, kada užtekdavo tik drąsos išeiti prieš visus ir išmoktą eilėraštį atpyškinti.

O eilėraštis yra kur kas daugiau negu vien trafaretinė deklamacija. Eilėraštis juk gali būti ir stipriai pagriebianti teatrinio pastatymo iškarpa arba net ir spektaklinė visuma. Juk geras eilėraštis yra gi labai kondensuoto jausmo ir visos žmogiškosios būties draminė įtampa. Gero režisieriaus ir gero aktoriaus rankose tad jis ir gali virsti išradingiausiu spektakliu.

Mūsuose tuo keliu daugiau ar mažiau ir eina Darius Lapinskas, Jonas Kelečius, Laima Rastenytė, Birutė Pūkelevičiūtė, Kazys Veselka ir kt.

„Ateities" 70 metų sukaktivinio ateitininkų kongreso rugsėjo 5-tos dienos vakaras Jaunimo centro didžiojoje salėje, Chicagoj, ir buvo tokio poetinio spektaklio kūrybinga demonstracija. Darius Lapinskas čia buvo ne tik režisierius, bet ir visos tekstinės struktūros architektas. Jis pats savo užmojui tinkamus eilėraščius atsirinko iš „Ateityje" savo kūrybą spausdinusių poetų. Eilėraščius vėlgi sukoncentravo į trijų temų sietynus. Pirmoji spektaklio dalis — žmogiškosios ir žemiškosios kasdienybės akimirkos, prasidedančios V. Mačernio žodžių sonetiniu manifestu, einančios per draugijinį A. Jakšto „Kai du stos", per linksmą A. Barono žodį pasmerktojo vedybom, per virtuvinę Julijos Švabaitės gėlą, režisieriaus išmoningai pratęstą groteskinio šokio pasažu, per V. Mačernio Trečiąją viziją ir jo laišką mirusiam draugui, ligi V. Šlaito rudeninės nuotaikos ir ligi A. Nykos-Niliūno tėviškės vaiduoklio, pasitinkančio grįžtantį iš tremties. Mačernio, Šlaito ir Nykos-Niliūno poezija šioje vietoje L. Rastenytės ir J. Kelečiaus buvo taip įtaigiai perteikta, jog visuma ir detalės sudarė vieną iš spektaklio kulminacinių viršūnių.

Antrasis eilėraščių sietynas — Dievo ir žmogaus santykio tema. Įvadu čia labai tiko D. Sadūnaitės

„Mūsų kaimynas Dievas“. K. Bradūno „Obuoliai“, pateikti Laimos Rastenytės ir Jono Kelečiaus, ir to paties autoriaus „Vienas užustalėje sėdi“, atliktas Jono Kelečiaus tos rūpintojėliškos skulptūros fone, skambėjo tikrai pergyventos aktorinės frazės išradingais niuansais. Tolimesni penki A. Jasmanto eilėraščiai, paįvairinti dar groteskiniu K. Bradūno Užgavėnių karnavalu, režisieriaus buvo sulydinti į spalvingą vienumą, talpinančią savyje ir drebulį ir šypsnį. Iš kelių eilėraščių šitaip sudarydamas kompaktišką ciklą, režisierius juos dar labiau sucementavo, kuriam nors personažui leisdamas peršokti iš vieno eilėraščio į kitą. Įspūdis vietomis gana pritrenkiantis. Sakysim, K. Bradūno eilėraštyje karste užkalta mirtis nelauktai vėl pakyla ir triumfuoja po to einančiame Jasmanto eilėrašty „Dies Irae“.

Trečias eilėraščių sietynas — patriotinė ir tragiškoji tėvynės tema. Tai Bern. Brazdžionio, K. Bradūno ir J. Aisčio eilėraščių puokštė. Ši trečioji vakaro tema buvo bene arčiausiai publikos širdies. Laimos Rastenytės, Jono Kelečiaus ir jaunųjų aktorių kolektyvo ji buvo perteikta bene tiesioginiausiai. Žinoma, kiekvienas žiūrovas ir klausytojas galėjo turėti to ar kito eilėraščio ir savo interpretaciją ir su pateikta scenoje ne visai sutikti. Jono Kelečiaus graudulinė K. Bradūno anos sukilimų triskart peršautos ir kruvinos rudinės interpretacija kai kam galėjo vaizduotis ir kitokia. Bet čia buvo aktoriaus pasirinktoji. Ir aktorius ją išvežė labai gerai...

Suprantama, kad bus spektaklį ir šiaip kitaip vertinančių. Juk šakočiausios išminties mums netrūksta. Bet ar išmančiais visada galima pasitikėti, tai gali būti ir abejotinas klausimas. Juk kai išmintingasis kartą norėjo apšviesti M. K. Čiurlionio darbų parodon atėjusį ūkininką, tais šis atsakė, kad jam jokių aiškinimų čia nereikia, ir pradėjo taip įdomiai komentuoti Čiurlionio paveikslus, kad šviesuoliui reikėjo tik stebėtis. Šitas čiurlioniškasis epizodas čia rašančiam prisiminė, kai spektaklio gale, jaunajam kolektyvui atliekant Bernardo Brazdžionio „Aš čia gyva“, daug kas iš paprastųjų žiūrovų šluostėsi ašarą. Reiškia, suprato! O režisierius ir aktoriai pataikė.

Ateitininkai savo kongreso metu nepabijoję šio avangardinio užmojo, verti kiekvieno kultūrininko padėkos ir pagarbos. Spektaklis liudija išeivijos kūrybinių jėgų dinamiką ir mūsų publikos subrendimą.

Jaunimo teatro vaidintojai

Kęstutis Keblys,

Poezijos vaidinimai ateitininkų kongrese

Aidai, Nr. 5 1981 psl. 325-326

Ar įmanoma poeziją deklamuoti gulsčiom? Kad tai ne tik įmanoma, bet dar ir gana konservatyvu, galėjo įsitikinti žiūrovai, atsilankę į Dariaus Lapinsko surežisuotą žodžio ir muzikos vakarą rugsėjo 5 d. Chicagoje...

Reklama spaudoje teigė, kad tai bus „jubiliejinis poezijos, muzikos ir vaidybos spektaklis". Jubiliejinis ta prasme, kad turėjo ristis su *Ateities* žurnalo 70 metų sukaktimi. Atsižvelgdamas į tai Lapinskas, spektaklio tekstą surinko iš vienuolikos poetų, vienu ar kitu metu su savo kūryba pasirodžiusių *Ateityje.* Daugiausia dėmesio jis skyrė Bradūnui, Jasmantui ir Mačerniui. Poetinių tekstų montaže nebuvo aiškaus tematinio siūlo, jokios ryškesnės tėkmės, nebent tuo laikytume lengvesnio pobūdžio eilėraščių koncentraciją pradžioje, galui paliekant patriotinės tematikos tekstus. Pasirinkimas čia, žinoma, režisieriaus kompetencijoj, ir nebūtų prasmės pešiotis dėl paskirų autorių įtraukimo ar neįtraukimo programon. O pagaliau ir „nuskriaustieji" autoriai, jei buvo žiūrovų tarpe, pamatę kas atsitiko su kai kurių jų kolegų kūryba scenoje, turbūt tyliai dėkojo Lapinskui už palikimą ramybėje. Užtenka čia tik konstatuoti montažo fragmentiškumą, pabrėžiant, kad tokio pobūdžio pastatyme daugiau lemia ne kas skaityta, o kaip skaityta.

Skaitė (ar deklamavo) artistai Jonas Kelečius ir Laima Rastenytė. Skaitė gerai. Šalia jų dar vaidino Lapinsko Jaunimo teatro jaunuoliai. Vaidino irgi neblogai, nors kartais atrodė, kad ne tame teatre. Jaunųjų artistų gaivališkas šūkavimas, voliojimasis, skėčiojimasis, lakstymas po sceną bei salę gal ir sudarė ne visai tikslų įspūdį, kad pastatymas buvo ne tiek poezijos rečitalis, kiek įscenizacija. Iš tikrųjų, spektaklis susidėjo iš abiejų elementų, gerai sudėstytų, bet nesulydytų į tamprų vienetą. Atskirus programos numerius sugrupavus ir perskyrus pertrauka, būtų buvę du spektakliai: poezijos tekstais grįstas kabaretas ir sceniniais efektais paįvairintas nuosaikus poezijos rečitalis.

Nuosaikiosios dalies našta krito daugiausia ant Jono Kelečiaus pečių. Jam skirtų eilėraščių interpretacija buvo brandi ir atlikta su profesionaliu įgudimu. Ir jei Kelečiaus skaitymai būtų užrašyti juostoj, jų klausydamas, nesunkiai galėtum atpažinti ir Mačernio, ir Bradūno, ir net Niliūno poeziją. Žinoma, poezijos Kelečius galutinai nenužudė ir tą vakarą sausakimšoj Jaunimo centro salėj sėdėjusiems. Bet ten poezija jau vis tiek nebebuvo gryna — buvo atskiesta vaidinimu ir kitais sceniniais papuošalais. Nors Kelečius daugiau skaitė (ir tik stovėdamas ar sėdėdamas), negu vaidino, vis dėlto spektaklio fone pirmavo vaidyba, o ne poezija. Bet gal ir ne tiek svarbu, kad Bradūnas su Mačerniu glūdėjo kažkur scenos gelmėj, už dekoracijų, jeigu jų žodžius skaitantis artistas atrodė tvirtai ir skambėjo įtikinančiai. Jei ką galima prikišti Kelečiaus interpretacijai, tai savotišką nuotaikos — vaidybos vienodumą, vaizduojantį poeziją kaip nukaršusių senių išimtinai liūdną raudą. Bet tą klaidą (jei tai galima vadinti klaida) ir dar daugelį kitų spektaklio nesklandumų Kelečius atpirko jau vien meistriška Mačernio „Laiškas mirusiam draugui" interpretacija.

Laima Rastenytė, Kelečiaus partnerė, rečitalinėse spektaklio dalyse grojo antru, bet beveik neatsiliekančiu smuiku. Jos maloniai įkyrus, kaduginis tembras (nekalbant jau apie puikią išvaizdą) skambiai nešė poezijos žodžius, kurie, gal ir nebūdami visai Mačernio ar Jasmanto, vis tiek paliko įspūdį, kad čia interpretuojami verti dalykai. Dažnuose duetuose su Kelečium jos dinamiška interpretacija atsvėrė šiaip jau niūruman linkstančią nuotaiką. Rastenytė gal daugiau

pasidavė, vaidino. Bet ir vaidindama ji buvo pakankamai santūri — išvengė kraštutinumų. Geras buvo net tasai gulsčiom skaitytas Vlado Šlaito „Su paskutiniais bulvienojais“. Bent tiems, kurie nesusigaudė kieno čia eilės deklamuojamos. (O Šlaito mėgėjai, be abejo, vartė akis ir pešiojosi barzdas už tokią „šventvagystę“.) Aplamai, Rastenytės ir Kelečiaus dalis buvo gera ir, atmetus visa kita, juodviejų spektaklis būtų buvęs gražiu vaidybiniu vakaru, davusiu balsą ir pačiai poezijai.

O visa kita? Pavieniui iman, daugelis Jaunimo teatro artistams duotų gabalų buvo įdomūs, juokingi, sumaniai įscenizuoti ir pusėtinai atlikti. Žinoma, tie humoristiniai škicai dar nepajėgtų konkuruoti su Tito Antanaičio trupės spektakliais, tačiau „Antram kaimui “ išvažiavus gastrolių, Lapinsko jaunikliai jau galėtų užpildyti susidariusią tuštumą. Bet ar tie daugiausia pramoginiai škicai turėjo ką nors bendra su poezija? Nieko! Efektas būtų buvęs toks pat, jei artistai būtų vartoję Pupų Dėdės ar Anatolijaus Kairio tekstus. Kaip visa tai atsirado poezijos vakaro spektaklyje šalia Kelečiaus-Rastenytės rimto rečitalio, galėtų paaiškinti gal tik pats režisierius. Tai buvo bulvės ir obuoliai, net nesutarkuoti į bulvinius-obuolinius blynus.

O gal Jaunimo teatro škicų ryšys su poezija buvo tame, kad jais Lapinskas reiškėsi ir kaip literatūros kritikas. Jakšto ir Barono tekstų įscenizacija rodė, kad režisierius jų nelaiko jokiais poetais. Pagal jį Švabaitės ir Sadūnaitės poezija verta tik nusikvatojimo. Jasmantas nusipelnąs pagarbos. Bradūnas galįs būti ir toks ir anoks. O iš Brazdžionio esą nedrąsu juoktis. Dėl Lapinsko vertinimo galėtume ginčytis, bet reikia pripažinti, kad scenoje savo argumentus jis pareiškė įtikinančiai. Ir jei čia buvo pirmoji literatūrinės kritikos įscenizacija mūsų kultūriniame gyvenime, spektaklio sumanytoją tektų sveikinti už drąsą ir originalumą.

Apie jaunųjų artistų vaidybos lygį sunku ką nors aiškaus pasakyti. Jie sąžiningai atliko režisieriaus pavestus uždavinius, kurių dauguma nereikalavo gilesnės sceninio darbo patirties...

Geriausiai iš trupės pasirodė Laima Šulaitytė, įdomiai suvaidinusi J. Švabaitės eilėraštį „Kai sausos gėlės pražydės“. Gaila, kad tą gerai prasidėjusį škicą sugadino režisierius, pratęsdamas poetės eilėraštį savo paties pigiu, burleskišku mostu.

Spektaklis baigės B. Brazdžionio eilėraščio „Aš čia gyva“ įscenizacija. Kiti, sako, susijaudinę verkė. Bet šalia manęs vienas bičiulis pasakė: šių rungtynių rezultatai — Lapinskas 2, Brazdžionis 0. Na, taip. O poezijai gal kiek geriau pasisekė, Lapinskui laimėjus tik 2:1 rezultatu. Bet ar galėjo išeiti kitaip? Paverčiama daina ar išnešama scenon, poezija visuomet pralaimi, nes tada ji tampa ne savo vertę turinti kūryba, bet tik medžiaga, ramstis ar pateisinimas kito pobūdžio menui. Scena yra vaidybai, spektakliams, o poezija — vienam skaitytojui prie žvakės ar intymiam būreliui su poetu kur nors kavinės kampe. Tad vaitoti, jog Lapinskas „nužudė“ poeziją tiktų tik tuo atveju, jei leistume sau reikalauti neįmanomų dalykų. Teisybė,

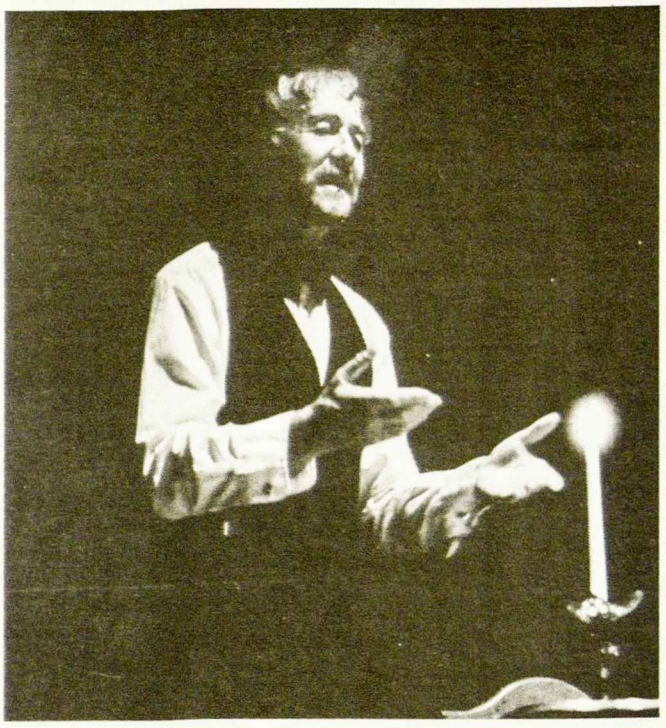

kad poezija liko „nepagerbta“, ir suprantama, kad nusivylė tie, kurie tokio pagerbimo tikėjosi. Bet čia buvo spektaklis...

O kaip spektaklis Lapinsko vakaras buvo įdomus. Toli gražu ne šedevras, su giliom teksto struktūros duobėm, skonio ir atrankos stoka, techniškai silpna muzikine palyda, nesklandžiais perėjimais, interpretaciniais persistengimais. Bet antra vertus, tai nebuvo ir trafaretiškas įscenizavimas, be kūrybiškai išreikšto teatrališkumo, be šaunių dekoracijų, be jokių atmintin įstringančių puikių žodžio-judesio-vaizdo derinių. Ar galima daugiau reikalauti? Taip. Nors nebe tie laikai, kada iš Lapinsko laukdavome stebuklų, bet daugiau reikalauti reikės iki tol, kol jis duos mažiau negu sugeba.

SUKAKTUVINIO ATEITIES KONGRESO PASISAKYMAI

Nutarimai, pageidavimai, sveikinimai

Sukaktuvinis *Ateities* Kongresas, įvykęs 1981 metų rugsėjo 4-7 dienomis Chicagoje, paminėjęs Ateitininkų Federacijos leidžiamo *Ateities* žurnalo septyniasdešimtąsias metines ir pažvelgęs į savo sąjūdžio veiklą vakarų pasaulyje, vieningai nutarė pasisakyti svarbesniais dabarties bendrais ir organizaciniais klausimais.

Ideologinėje srityje

Kongresas pakartoja Ateitininkijos ištikimybę Prano Dovydaičio prieš 70 metų parengtai ir *Ateityje* pirmuoju straipsniu atspausdintai „trijų pagrindinių klausimų" deklaracijai ir vėliau Stasio Šalkauskio suformuluotiems ateitininkų principams siekiant „Visa atnaujinti Kristuje".

Religinėje-dorovinėje srityje

1. Pripažindamas gausesnio religinių pašaukimų skaičiaus tarp lietuvių reikalingumą, Kongresas ragina visus ateitininkus:
   a. Melstis, kad atsirastų daugiau dvasinių pašaukimų;
   b. Pagalvoti apie galimą dvasinį pašaukimą ar jam artimą liturginį patarnavimą (kunigystės, vienuolės,-lio, dijakono, eucharistinio patarnautojo,-jos, Šv. Rašto studijuotojo bei dėstytojo ar kitaip religiškai aktyvaus pasauliečio);
   c. Aktyviai įsijungti į katalikišką veiklą pagal savo darbą, profesiją ar pašaukimą;
   d. Dvasinių pašaukimų klausimą kelti savitarpyje ir visuomenėje įvairiomis progomis.
2. Kongresas kviečia Ateitininkų vienetus rengti religinio susikaupimo dienas kiek galima dažniau arba dalyvauti kitų suruoštuose šio pobūdžio renginiuose.
3. Kongresas ragina visus ateitininkus jungtis su visais lietuviais malda ir veikla, kad Dievo tarno arkivyskupo Jurgio Matulaičio beatifikacijos byla būtų pagreitinta.
4. Pasisakydamas prieš abortus, kaip nepateisinamą nekaltos gyvybės žudymą, Kongresas ragina ateitininkus rūpintis, kad viešame ir asmeniniame gyvenime būtų laikomasi krikščioniškos dorovės dėsnių, skelbiamų Katalikų Bažnyčios.
5. Kongresas kviečia visus ateitininkus uoliai remti Kunigų Vienybės ir JAV Lietuvių Bendruomenės jungtinėmis pastangomis skelbiamus Lietuviškų Parapijų Metus. Visi Federacijos nariai J. A. Valstybėse raginami į šią veiklą įsijungti ir ne tik

formaliai priklausyti lietuviškai parapijai, bet taip pat ir aktyviai dalyvauti jos liturginiame bei organizaciniame gyvenime.

6. Kongresas kviečia visus ateitininkus ruoštis šv. Kazimiero mirties 500 metų sukakties minėjimui, įvyksiančiam 1984 metais.
7. Kongresas pritaria Seinų lietuvių pastangoms atgauti Seinų bazilikoje lietuviškas pamaldas ir kviečia visus ateitininkus paremti šias pastangas

Tautinė, kultūrinė, visuomeninė sritis

8. Kongresas su didžia pagarba ir meile žvelgia į pavergtą Lietuvą, iš kurios sklinda į visą pasaulį drąsių tiesos kovotojų ir laisvės šauklių kančios ir teroru tildomo šauksmo aidas. Tai šauksmas drąsių žmogaus ir tautos teisių gynėjų, kalinamų Sibiro taigose ir psichiatrinėse ligoninėse. Jų didi auka įpareigoja kiekvieną lietuvį nelikti nuošalėje nebyliu ir neveikliu, bet rūpintis, kad persekiojamųjų ir kalinamųjų balsas, siekiąs laisvąjį pasaulį pogrindžio spauda bei kitais keliais, kuo plačiau pasklistų visuose kraštuose ir tautose. Ateitininkai laiko būtina savo pareiga visais galimais būdais ginti žmogaus ir tautos teisę į laisvę ir nepriklausomybę.
9. Kongresas paveda Federacijos ir sąjungų vadovybėms kreiptis į katalikų vyskupus, Vatikaną ir gyvenamų kraštų vyriausybę, prašant gelbėti kun. Ričardą Černiauską, Gemmą-Jadvygą Stanelytę, Viktorą Petkų, Vytautą Skuodį ir visus kitus kalinamus žmogaus teisių gynėjus, sąžinės kalinius.
10. Kongresas ragina pavienius narius ir vienetus remti Lietuvių Katalikų Religinę Šalpą, Balfą ir „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" bei kitos pogrindžio spaudos skleidimą pasaulyje įvairiom kalbom.
11. Ateitininkai privalo būti visi veiklūs. Jiems turi rūpėti, kad gyvenamo krašto judriame verpete neprarastume krikščionybei ir lietuvybei geriausio savo jaunimo. Mūsų pareiga jį telkti po Kristaus ir Lietuvos vėliavomis.

Organizacinės veiklos srityje

12. Kongresas kviečia ir ragina visas Federacijos narių kartas suderintai veikti, siekiant savo tikslo. Gerai suprasdamas Ateitininkijos šeimos patvarumo priklausomumą nuo jos narių susiklausymo ir bendro tikslo ryžtingo siekimo, Kongresas kviečia visų sąjungų ir jų vienetų vadovybes bei atskirus narius dėti visas pastangas, kad visuose ateitininkų telkiniuose-židiniuose veiktų vietinės Ateitininkų Tarybos. Jas turėtų sudaryti vietovės sendraugių valdyba, dvasios vadas, jaunimo vienetų globėjai bei vadovai, moksleivių ir studentų vienetų atstovai, tėvų komiteto atstovai. Vietinės tarybos posėdžius kviečia sendraugių pirmininkas. Ji atstovauja savo vietovės ateitininkijai ir suranda jaunimo vienetams globėjus. Vietovių tarybos imasi iniciatyvos jos žinioje esančių ateitininkų veiklos vadovavimui ir patikėtų uždavinių vykdymui.
13. Kongresas ragina Ateitininkų Sendraugių Sąjungos centro valdybą ir jaunimo vienetų globėjus bent kartą metuose sukviesti visuotinius ir apylinkių globėjų suvažiavimus, kuriuose būtų susitariama dėl jaunimo veiklos ir dėl auklėjimo metodų. Kongresas kviečia globėjus aktyviai dalyvauti stovyklų programų sudaryme ir stovyklinės programos vykdyme.
14. Kongresas didžiai vertina Jaunųjų Ateitininkų Sąjungos programos komisijos, dr. R. Kriaučiūno vadovautos, paruoštą *Programos Vadovą* ir reiškia viltį, kad *Vadovas* patarnaus jaunimo globėjams.

15. Kongresas ragina ir kviečia visus ateitininkus ne tik išlaikyti, bet ir stiprinti savąją spaudą. Visiems privalu rūpintis *Ateities* žurnalu, todėl kiekviena ateitininkiška šeima prenumeruoja *Ateitį*. Finansiškai pajėgesni sendraugiai prašomi paremti šį žurnalą dosnesne auka, ypač jos atskirus projektus, pvz., jauniems bendradarbiams premijų fondą. Jaunieji ateitininkai raginami kaip galima daugiau naudotis *Ateities* puslapiais savajai kūrybai brandinti.
16. Ateities leidykla, leidžianti grožinę ir ideologinę literatūrą, turėtų susilaukti didesnio ateitininkų dėmesio ir paramos. Jos darbas ir užmojai visų ateitininkų remtini įsijungiant į jos leidinių prenumeratorius ir Ateities Literatūros Fondo narius. Rūpinantis ateitininkiška ir iš viso katalikų spauda bei jos išlaikymu, privalu nepamiršti ir jos bendradarbių paruošimą. Tam reikalinga organizuoti ir pastoviai išlaikyti žurnalistikos kursus pradedantiems spaudoje reikštis. Sendraugiai prašomi remti ir prenumeruoti *Aidų* žurnalą ir mums artimus laikraščius (JAV dienraštį *Draugą)* savaitraštį *Darbininką,* Kanados *Tėviškės žiburius).*
17. Kongresas džiaugiasi, kad jau pasirodė prof. Antano Maceinos parašyta knyga *Asmuo ir istorija,* išleista kaip pirma Ateitininkų Federacijos leidžiamos serijos „Mūsų idėjos dabarties šviesoje" knyga. Moksleiviai, studentai ir sendraugiai skatinami ją įsigyti, studijuoti, aptarti žodžiu ir raštu, ir padaryti ją svarstybų objektu susirinkimuose ir už organizacijos ribų. Kongresas dėkoja autoriui už jo kūrybinį įnašą į Federacijos kultūrinį gyvenimą, o Ateitininkų Sendraugių Sąjungai — už šio vertingo leidinio finansavimą.
18. Kongresas ragina ateitininkus ir toliau remti Ateitininkų Šalpos Fondą, kad jis būtų pajėgus padėti finansinės paramos reikalingiems mokslus einatiems jaunuoliams ir ateitininkų veiklai.
19. Kiekvieno ateitininkų vieneto valdyboje turėtų būti vienas narys, kurio pareiga būtų supažindinti narius su naujomis lietuviškomis knygomis bei žurnalais ir iš viso rūpintis tautinės kultūros reikalais. Visi nariai kviečiami remti savo tautos kūrybines pajėgas vakarų pasaulyje.
20. Visose gyvenamose vietovėse ateitininkai stengiasi sudaryti lietuviškų knygų skaitymo būrelius, į juos kviečiant ir neateitininkus.

Kongreso sveikinimai

1. Kongresas sveikina Popiežių Joną Paulių II, dėkodamas jam už atsiųstą sveikinimą ir palaiminimą, kuriuos perdavė Apaštalinis Delegatas Washingtone.
2. Kongresas sveikina JAV prezidentą Ronald Reaganą, dėkodamas už jo atsiųstus linkėjimus ir prašydamas neužmiršti Lietuvos ir kitų Rytų

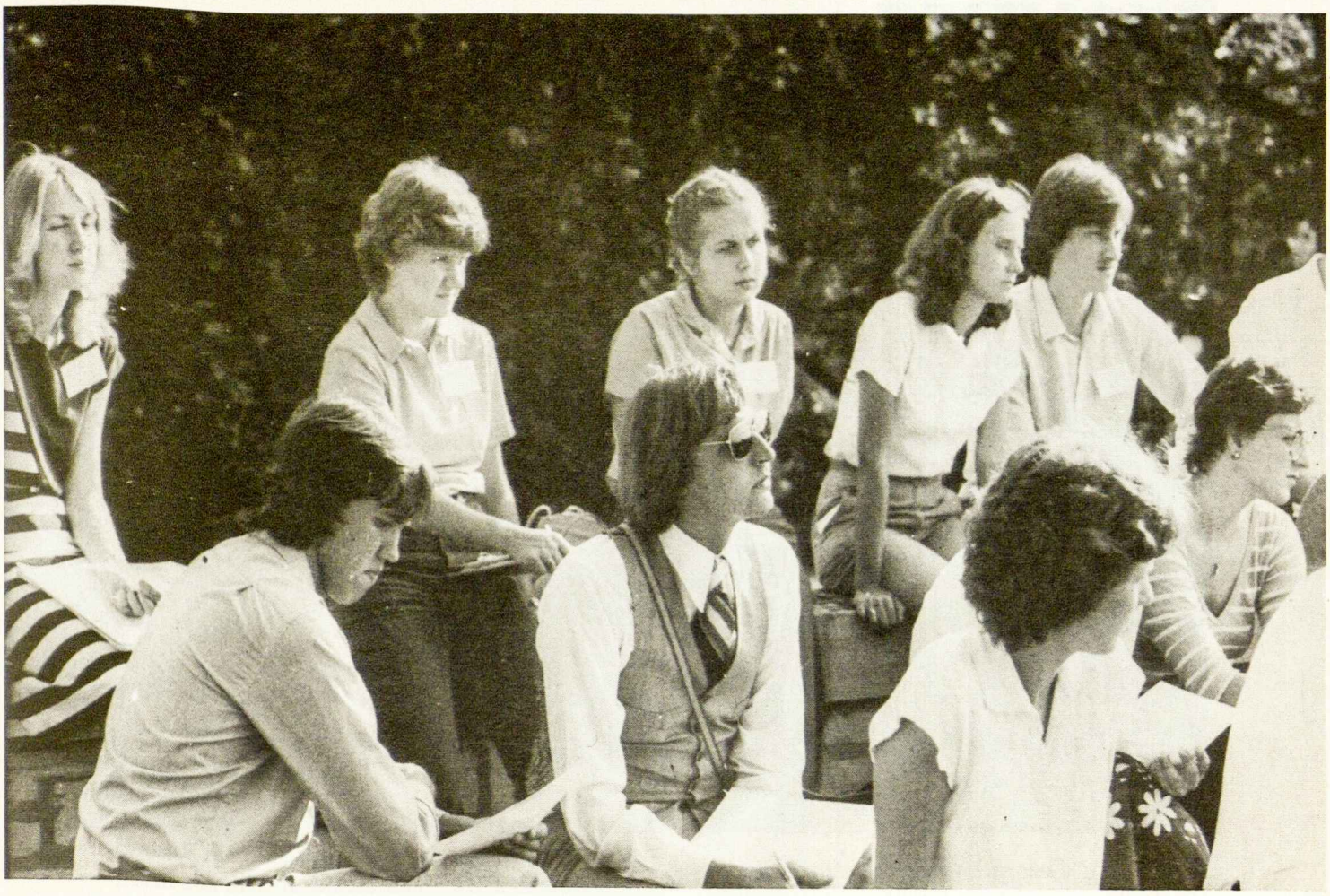

Europoje pavergtų tautų laisvės bylų.

3. Sveikindamas pavergtą tautą, kongresas reiškia ypatingą pagarbą visiems jos rezistencijos dalyviams, kovojantiems už Lietuvos laisvę, už pagrindines žmogaus teises. Visi gėrimės tautos atsparumu didžios nureligininimo ir nutautinimo grėsmės akivaizdoje ir prašome Dievo palaimos visai mūsų tautai. Mūsų nuoširdūs sveikinimai mūsų vienminčiams Lietuvoje. Mes su Jumis ir mintimis ir širdimis.
4. Kongresas gėrisi Tikinčiųjų Teisėms Ginti komiteto Lietuvoje veikla ir linki jam su Dievo pagalba sėkmingai tęsti savo darbą.
5. Kongresas sveikina visus Nepriklausomos Lietuvos Diplomatinės Tarnybos narius, linkėdamas jiems vieningos visų lietuvių paramos atstovaujant Lietuvai, ginant Lietuvos suverenumo ir jos žmonių teises tarptautiniuose forumuose ir įvairiose institucijose. Ateitininkai pakartotinai pabrėžia nepalaužiamą savo ryžtą remti visas pastangas ir priemones, siekiančias atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę — laisvą, lygiateisį ir veiksmų tarptautinės bendruomenės narį.
6. Kongresas sveikina pasauliniu mastu veikiančius Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą, Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendriją, linkėdamas geriausios sėkmės jų reikšmingame darbe. Kongresas taip pat dėkoja visoms jį sveikinusioms institucijoms ir organizacijoms, užtikrindamas ateitininkų talką visuose žygiuose, kuriais siekiama Lietuvos teisių gynimo ir lietuvybės išlaikymo.
7. Kongresas sveikina Brazilijoje gyvenantį dr. Eliziejų Draugelį, vieną iš pirmųjų *Ateities* steigėjų ir redaktorių, linkėdamas jam gausių Dievo malonių. Kongresas taip pat sveikina sukaktuvininkus Federacijos narius, esančius mūsų sąjūdžio nariais nuo 1911 metų.
8. Sveikintina, kad daugelis Federacijos narių aktyviai dalyvauja bendrinėse organizacijose, prisiimdami ir labai atsakingas pareigas. Tačiau kongresas prašo visuomeniniame darbe veiksmingai dalyvaujančius ateitininkus nepagailėti savo laiko, energijos ir sugebėjimų ir savam sąjūdžiui. Įvairiose organizacijose, ypač jų vadovybėse, besireiškią ateitininkai prašomi visada atsiminti mus visus jungiančius ir saistančius artimo draugiškumo, solidarumo ir savitarpio pagarbos bei meilės ryšius.

1981 m. rugsėjo 7 d.

PREMIJOS

Ateities Jubiliejinio Kongreso metu buvo įteiktos trys premijos:

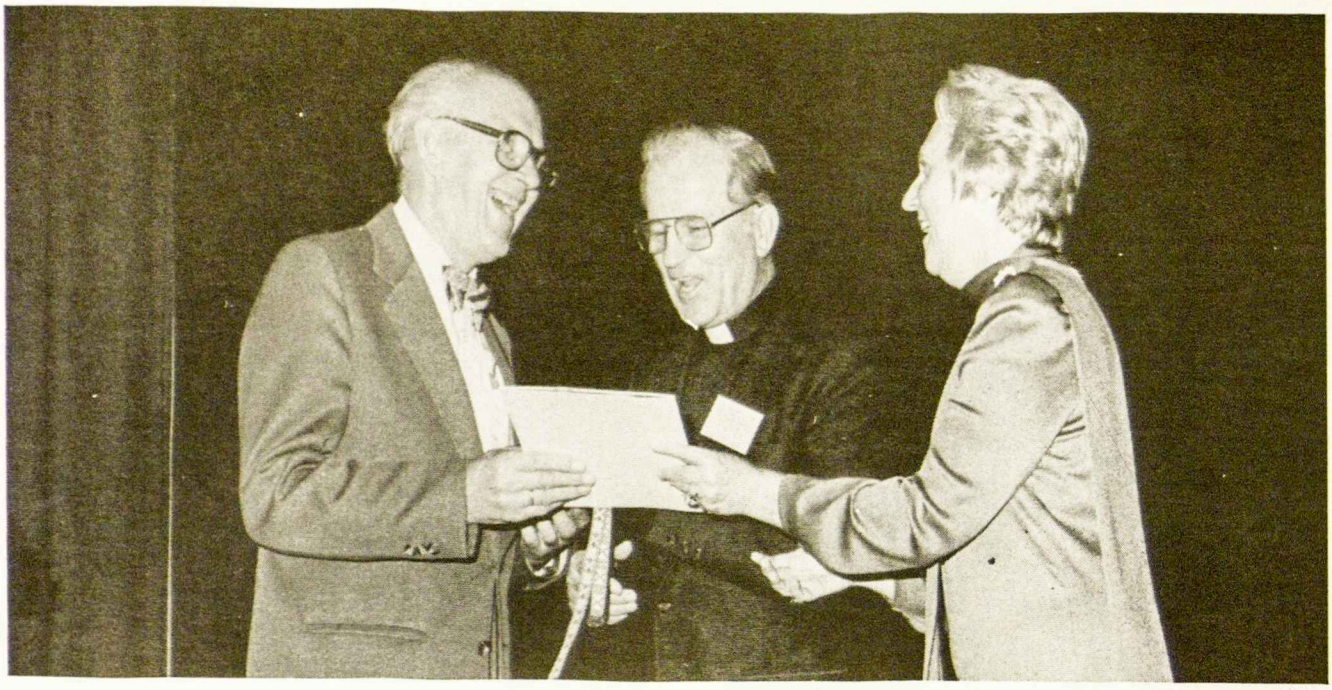

Kun. V. Rimšelis ir A. Prapuolenytė įteikia dr. A. Damušiui Šalkauskio premiją.

Didžiai Gerbiamas Daktare Damuši,

Ateitininkų Federacijos profesoriaus Stasio Šalkauskio kūrybinei premijai skirti komisija, susidedanti iš pirmininko kun. dr. V. Rimšelio, narių: dr. P. Kisieliaus, A. Prapuolenytės, S. Rauckino ir J. Udrienės, šių metų rugsėjo 5 d. posėdyje, didžiai vertindama

1. Jūsų plačios skalės labai gausią ir našią ateitininkišką organizacinę veiklą, pasiimant pačias atsakomingiausias pareigas;
2. Ateitininkiškos idėjos skiepijimą šviesiu, šiltu žodžiu, gilios minties raštu bei savo giedriu pavyzdžiu;
3. Įžvelgimą ir kėlimą bėgamojo laiko svarbiųjų problemų;
4. Įkūrimą jaunimo auklėjimui šiltadaržio „Dainavos";
5. Kristaus idealams ištikimybę, paliudytą studentavimo metu savajame krašte ir meile savo tėvynės laisvei, paliudytą didžiąja kaceto auka;
6. Žymią mokslinę kūrybą nepriklausomoje Lietuvoje ir šiame krašte

Vienbalsiai nutarė skirti Jums profesoriaus Stasio Šalkauskio kūrybinę premiją. Sveikiname Jus ir tikime, kad Jūsų pavyzdys teiks šviesos naujoms ateitininkų kartoms.

Kun. V. Rimšelis, MIC — Janina Udrienė
Aldona Prapuolenytė — Petras Kisielius
Stasys Rauckinas

Garbingą septyniasdešimt metų sukaktį mininčios *Ateities* administratoriui **Juozui Polikaičiui** reiškiame nuoširdžiausią mūsų padėką už jo pasiaukojimą, rūpestingumą ir kruopštumą žurnalo leidimui.

Drauge linkime brangiam administratoriui ir jo talkininkams ištvermės ir visokeriopos sėkmės jų darbe mūsų spausdinto žodžio gerovei.

Ateitininkų Federacijos valdyba
Juozas B. Laučka
Federacijos vadas

Reikšmingą septyniasdešimt metų sukaktį švenčiančios *Ateities* redaktoriui **kun. dr. Kęstučiui Trimakui** su pagarba ir dėkingumu atsimindami jo darbą, pasiaukojimą, idėjinį ir kultūrinį įnašą į mūsų raštų lapus, jaunų jėgų sutelkimą spaudos labui, o taip pat garbingojo mūsų pradininko Prano Dovydaičio anais laikais pasaulin išvestosios *Ateities* prasmingą įvairavimą į naujus dešimtmečius, mes tariame kuo šilčiausius padėkos žodžius už tokiu uolumu jo išvarytą vagą ir prašome visokeriopos Dievo palaimos jo darbams ir žygiams.

Ateitininkų Federacijos Valdyba
Juozas B. Laučka
Federacijos Vadas

PRIIMANT ŠALKAUSKIO PREMIJĄ

Sunkiu keliu pakliuvau į šios St. Šalkauskio premijos gavėjų tarpą.

Savo profesnio darbo tikslu buvau pasirinkęs cemento pramonės įkūrimą Lietuvoje. Į tą uždavinį tikrai buvau įnikęs ir jį sėkmingai vykdžiau. Su studentų technikų grupe pagrindinai buvau ištyręs cementui gaminti reikalingus žaliavų klodus: kalkines padermes, molius ir gipsą. Aplankiau vakarų Europoje apie 20 cemento fabrikų. Suomijos ir Latvijos fabrikuose net po porą mėnesių dirbau. Susipažinau su cemento fabrikų statybos bendrovėmis Vokietijoje, Čekoslovakijoje ir Danijoje. Paruošiau preliminarinį cemento pramonės Lietuvoje projektą.

Sudarius sutartį su čekų Škodos firma, pirmojo cemento fabriko statyba Skirsnemunėje buvo pradėta, o antrojo Papilės-Akmenės-Menčių srityje užplanuota ir statybai paruošta.

Pirmosios sovietinės okupacijos metu 1940 metais spalio mėnesį buvau net pasiųstas į vienos sovietinės respublikos geologinę komisiją gauti žaliavų tinkamumo patvirtinimą. Tas buvo gauta, bet grįžęs įsijungiau į antisovietinį pogrindį su tikslu įsibrovėlius okupantus paprašyti išeiti iš Lietuvos ir leisti mums patiems savarankiškai tvarkytis.

Po to sekė 1941 metų sukilimas, antinacinė lietuvių tautos rezistencija įsijungus į VLIKo veiklą, įkalinimas visoje eilėje vokiečių kalėjimų ir galiausiai jauki Jungtinių Amerikos Valstybių globa.

Pasikeitė profesinio darbo sritis — iš neorganinės polimerinės į organinę polimerinę. Nebuvo lemta tiesti betoninius kelius Lietuvoje, o teko įsijungti Amerikoje į progresą, surišant betoninių kelių bei pastatų plokštes polimeriniais rišuoliais. Laisvalaikius gi tarp eilės kitų svarbių darbų teko skirti jaunimo stovyklavietei Dainavai ją projektuojant, statant ir išlaikant ir protinių ir fizinių jėgų pagalba.

Taip savo kelyje buvau plėšomas nuo vieno sumanymo prie kito, o taip troškau ką nors pilnai ir tobulai išbaigti. Kad dar pavyko praplaukti nesunaikintam, lyg Odisėjui tarp Skilės ir Charibdės, labai esu dėkingas Tai, kuri sutiko plaukti kartu tuo labai nesaugiu laivu ir labai nesaugiu laiku, ir būtent Jadvygai Aleksandrai Damušienei, drąsiai, energingai ir daugelio talentų asmenybei.

Taip pad dėkoju premijai skirti komisijai už tos neeilinės ir sunkios padėties supratimą ir už tą man labai brangų atžymėjimą.

Adolfo Damušio padėkos žodis priimant prof. St. Šalkauskio kūrybinę premiją

atvirai

MINČIŲ NUOTRUPOS APIE PRAĖJUSĮ KONGRESĄ

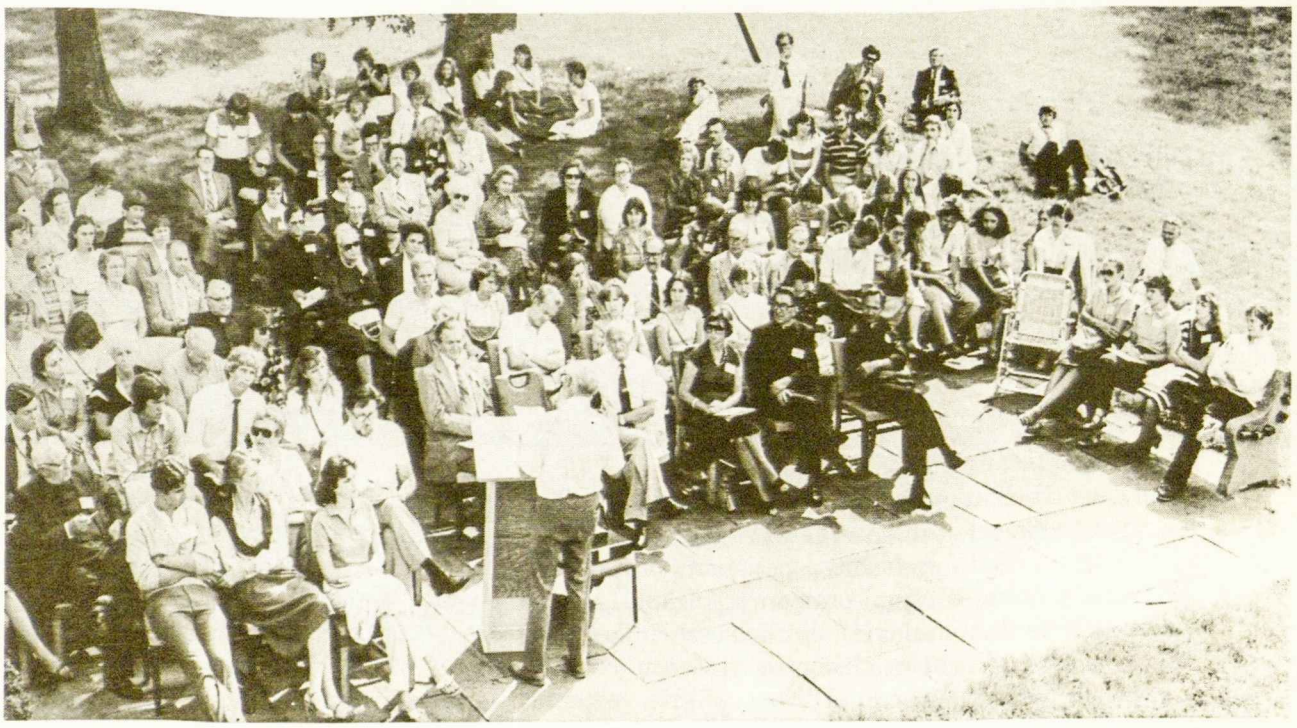

Kai pagalvoju apie praėjusį kongresą, vaizduotėje visų pirma iškyla saulėtas penktadienio popietis. Susibūrę ant Ateitininkų namų vejos, klausomės Adolfo Damušio paskaitos apie kartų ryšius. Ir tos kartos čia yra: vieni dalyviai dar atsimena Didžiojo karo metus, o kiti yra gimę ir augę jau čia — Lemonte. Pučia lengvas vėjas — gal taip, kaip jis pūtė nuo Baltijos jūros Palangos konferencijoj, kaip jis pūtė pievoje ant Reino kranto Bad Honnefe. Ir šis kongresas tampa dalimi visos eilės mūsų ateitininkų šeimos susitikimų. Lipdysiu jo prisiminimus kaip nuotraukas į šeimos albumą. Nebandysiu atpasakoti kongreso eigos ar paskaitininkų minčių analizuoti, o tik pasklaidysiu nuotraukas ir prie keletos minutei sustosiu. Noriu pasidalinti tik šiais paveiksliukais, tik minčių nuotrupomis.

* * *

Sendraugiai pasilieka ant vejos klausyti Augustino Idzelio diskusinių minčių apie Adolfo Damušio paskaitą. Čia pat, tik daug aukščiau, ant Ateitininkų namų balkono savo svarstymus tęsia studentai, o moksleiviai, susispietę po ąžuolais, ant piliakalnio. Augustinas sako kietus žodžius apie materializmo pavojus. O besiklausydamas staiga pajunti, kad ši maloni aplinka yra sava. Pirmą kartą po daugel metų ateitininkų kongresas vyksta savoje žemėje. Tas didelis dvaras, prie kurio mes susibūrę, yra irgi simbolis, kad žmogaus darbas išlieka — tas, kuris šį namą statė Lemonto kalneliuose, statė jį ne tik sau, bet ir mums, ir tiems, kurie po mūsų ateis. Ir mes dėkingi, kad jis statė, nes po šių namų stogu jau mes daug esame girdėję ir kartu svarstę. Ir peršasi mintis, kad tas ryšys tarp medžiagos ir dvasios yra kur kas tampresnis, negu esame linkę galvoti. Dvasiai reikia ir plytų, ir popieriaus. Gal į turtą turėtume žiūrėti kaip į progą — jis suteikia galimybes, o ne vien tik naštą ir rūpesčius.

* * *

Labai smagu susitikti seniai matytus pažįstamus. Štai Vytautą esi matęs tik prieš kokį penkiolika metų.

Gal tai neteisybė, nes tikrai buvai susitikęs, bet tie susitikimai buvo lyg aerodromo koridoriuose, prabėgomis, skubant. Kongresas yra proga pasikalbėti, sužinoti, ką metai atnešė, ir kalbant nejusti, kad laikrodžio rodyklė vis nesulaikomai juda į priekį. Labai gerai, kad kongresas prasideda Ateitininkų namuose, nes pats kongresas ir yra mūsų sugrįžimas į namus — į žmonių tarpą, su kuriais smagu, palapinę Lemonte pasistačius, kartu būti.

* * *

Einame lauko takeliu nuo Ateitininkų namų į De Andreis seminarijos bažnyčią, kaip maldininkai dulkėtais Lietuvos keliais į atlaidus. Graži ta bažnyčia — didelė palapinė, kurion susirenka keliauninkai, kad galėtų savo sutartį su Dievu prisiminti ir atnaujinti. Ir sava čia aplinka: altorių puošia didelis ir džiugiai tautinių spalvų užtiesalas su kongreso šūkiu „Ateitis Kristui ir Lietuvai", o skaitytojo pultą — lietuviškas raštuotas lino drobės rankšluostis. Altoriaus užtiesalas buvo nešamas kartu su mumis į visas bažnyčias, kuriose buvo laikomos kongreso mišios. Šį altoriaus užtiesalą padarė dailininkės Ada Korsakaitė-Sutkuvienė ir Marija Ambrozaitienė. Jis liks Chicagos ateitininkams daugeliui metų kongreso prisiminimu.

* * *

Kongreso pirmąsias mišias kartu laiko visas būrys kunigų — jie čia atvykę iš viso pasaulio. Kun. Viktoro Rimšelio pamokslas pradeda Dievo ir žmogaus bendro darbo mintį, kuri aidi visame kongrese. Yra tai gili ir drąsi mintis, nes nors ir mes, ir mūsų darbai dulkėmis pavirs, vis tiek galime ir turime savo rankų darbu džiaugtis, nes tik mūsų rankomis vyksta Dievo darbas. Aukojimo procesijoje kongreso programą atneša Ateitininkų federacijos vadas Juozas Laučka, o duoną ir vyną neša visų ateitininkų sąjungų atstovai. Tai graži ir apgalvota simbolika. Šį atidumą detalėm liturgijoje matėme visame kongrese, ir už tai turime būti dėkingi Aldonai Prapuolenytei. Šis kongresas tikrai parodė, kaip maldą galima jungti su darbu ir svarstymu. Kiekvienos dienos mišios buvo taškas, į kurį atsiremdavo dienos svarstymai ir Šventojo Rašto žodžiais ataidėdavo dienos metu keltos mintys.

* * *

Ne vienas iš mūsų buvome kiek užsirūstinę, kad Nekalto Prasidėjimo bažnyčios tvarkytojai buvo pamiršę, kad mums pažadėta bažnyčia sekmadienio vėlyvam popiečiui. Tačiau tas popietis buvo toks gražus, kad buvo visai malonu ant šventoriaus stoviniuoti, stebėti besibūriuojančias vėliavas ir džiaugtis pačiais mažaisiais mūsų šeimos nariais, kurių kai kurie dar ant rankų į šias mišias atvyko. Graži, erdvi ši lietuviškos parapijos bažnyčia. Mišias vėl aukoja būrys kunigų, kurie prie altoriaus kaip būrys baltų paukščių. Jaudinanti aukojimo procesija,

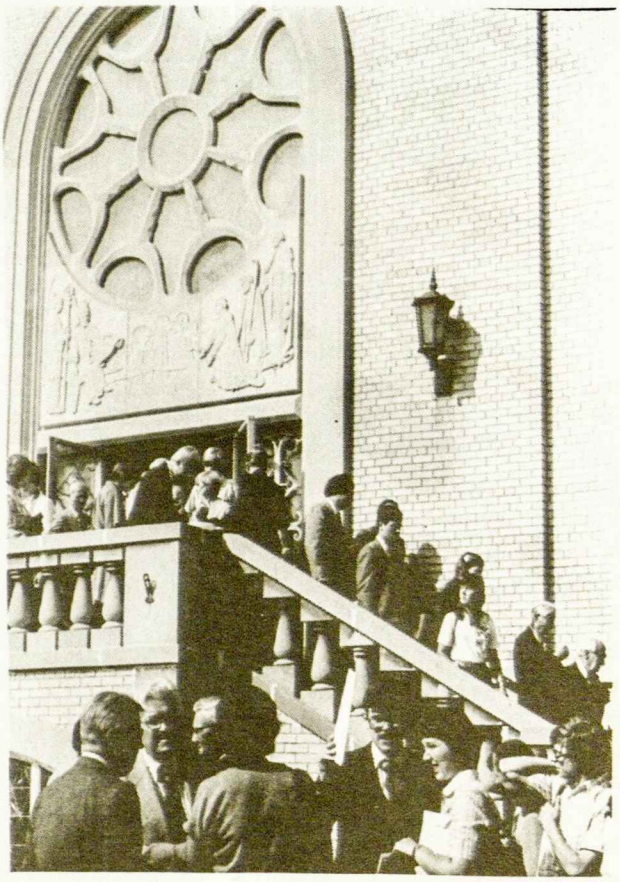

kurioje nešamos ir Sibire, ir Lietuvoje gyvenančių lietuvių aukos. Nevienam ašara riedėjo matant nešamą drobėje išaustą Lietuvos himną. Šiose mišiose ne tik džiaugėmės Danutės Stankaitytės ir Lietuvių operos choro gražiu giedojimu, bet ir patys iš širdies traukėme giesmę po giesmės, Prano Zarankos vedami ir skatinami. Brangus kongreso prisiminimas bus ta gražiai išleista giesmių knygelė, kurią kongresui padovanojo Detroito ateitininkai.

* * *

Šis kongresas pasižymėjo savo leidiniais: prie jau minėto giesmynėlio jungiasi ir gražiai atspausdinta patogaus formato kongreso programa, *Ateities* žurnalui skirtoms mišioms redakcijos paruoštas leidinėlis, o gal pats svarbiausias — šviežiai iš spaustuvės pasirodęs pirmasis „Mūsų idėjos dabarties šviesoje" leidinys — Antano Maceinos *Asmuo ir istorija*. Šią knygą labai simpatiškai apipavidalino Jonas Kuprys — savo išvaizda ji lyginasi universitetinių leidyklų leidžiamoms kišeninio formato knygoms. Serijos redaktoriui Algiui Norvilai reikia linkėti ištvermės taip gražiai pradėtą darbą tęsiant.

* * *

Spausdintas žodis buvo šio kongreso centre, nes pats kongresas vyko *Ateities* žurnalo septyniasdešimt metų sukakčiai paminėti. Šio paminėjimo gal pats jautriausias momentas buvo mišios tėvų jėzuitų koplyčioje, kurias koncelebravo *Ateities* dabartinis redaktorius Kęstutis Trimakas, daug metų buvęs „Ateities" administratorius Viktoras Dabušis ir *Atei-*

ties žurnalo gyvenime daug metų dalyvavęs Stasys Yla. Mišių skaitymus ir tikinčiųjų maldą skaitė dabartiniai *Ateities* redaktoriai. Gūdžiai nuskambėjo vokiečių ir rusų nukankintų *Ateities* žmonių vardai. Ir užpylė liūdesio ir kartėlio banga — savo siaubingų pasaulio užvaldymo manijų vardan mūsų kaimynai žudo mus.

* * *

Ateitis buvo minima pirmajame posėdyje Jaunimo Centre šeštadienio rytą. Turbūt būtų buvę geriau, jei mišios būtų vykę didžiojoj Jaunimo Centro salėj, nes tada nebūtų taip suvėlavęs kongreso posėdis. Taip pat nelabai buvo tikslu šiame posėdyje atidaryti kongresą, nes kongresas jau vyko nuo penktadienio. Visgi tie mūsų suvažiavimų atidarymai pareikalauja tikrai daug brangaus laiko, nes su kalbomis ir sveikinimais nukenčia ir svarbesnės dalys. Šiuo kartu atidaromojo posėdžio ištęsimo auka buvo *Ateities* akademija. Nereikėjo kongreso rengėjams įvesti atidarymo iškilmes šeštadienio rytą — tada būtų buvę galima tą nuotaiką, kuria gyvenome mišiose perkelti į akademinę dalį. Nėra lengva tą sakyti, nes juk malonu yra klausytis ir šiltų Juozo Laučkos ir kitų kalbėtojų žodžių. Tačiau būtų daug geriau, kad būtume galėję klausytis Kęstučio Trimako, Kazio Bradūno ir Sauliaus Kuprio dar būdami švieži ir nuo sėdėjimo nenutirpę. Jų žodžius galėsime *Ateityje* skaityti, bet tai aišku, negali atstoti to pergyvenimo, kurį galėjome patirti.

* * *

Ateities vakaras buvo dvejopas septyniasdešimtmečio šventimas. Pirmojoj vakaro daly įteiktas tikrai didelis skaičius kūrybos premijų jauniesiem *Ateities* bendradarbiams. Šios premijos yra tikrai gražus paskatinimas rašyti. Mecenatų vardu kalbėjęs kunigas Juozas Prunskis tą su humoru išreiškė: „Jūs, jaunimas, rašykit poeziją, straipsnius ir noveles, o mes, senimas, rašysim čekius". Antrojoj vakaro dalyje Darius Lapinskas parodė tiesiog ištisą poezijos srautą. Kiekvienas eilėraštis buvo įvilktas į dramatinį anekdotą. Kai kuriems šie dramatiniai rūbai tiko, kai kuriems — ne. Gal mažiausiai vykę buvo dviejų Brazdžionio eilėraščių perdavimai. Buvo įdomu, kad kai kurie eilėraščiai įstengė pakelti ir naują režisceriaus, o ne poeto uždėtą interpretaciją (turiu mintyje Julijos Švabaitės ir Antano Jasmanto eilėraščius) — čia aišku komplimentas aktoriams Jonui Kelečiui ir Laimai Rastenytei-Lapinskienei bei jauniesiems jų talkininkams — Jaunimo Teatro aktoriams. Scenos pasirodymas uždarytas gal kiek perdėtu ir savaip stilizuotu aktoriško temperamento proveržiu, kuris atėmė publikai teisę padėkoti vakaro programą

atlikusiems aktoriams ir visai be reikalo įžeidė vieną iš vakaro rengėjų. Iš kitos pusės, tas incidentas davė temų pokalbiams, po vakaro sekusiom vaišėm Jaunimo Centro kavinėje.

* * *

Didžiai svarbų kongreso darbą dirbo visi tie, kurie rūpinosi kongreso dalyvių maitinimu. Pietums nereikėjo pasklisti po apylinkių restoranus — ir Ateitininkų namuose, ir Jaunimo Centre darbščios šeimininkės cepelinais, kugeliu ir dešromis valgydino išalkusius kongreso dalyvius. Paskaitų tarpuose tikrai praversdavo kavos puodukas. Tiesa, labai įdomi ir tam tikra sociologinė mitybos apraiška. Kaip ir kiti etnikai, tokius skanėstus kaip cepelinai mes dabar valgome šiokių ar kitokių švenčių proga. Teko stebėti įvairias žmonių reakcijas ryšium su tradiciniai ant cepelinų pilamu spirgučių ir taukų mišiniu — neretas prašė tą priedą sumažinti (nes dabartinės mitybos specialistams toks patiekalas verčia plaukus piestu stoti), bet buvo ir atsitikimų, kad valgytojas grįžo, kad vėl cepelinus spirgučiais pagardintų — čia tai be kompromisų lietuvis.

* * *

Reikia sveikinti kongreso rengėjus, kad šis ateitininkų kongresas vyko lietuviškų institucijų aplinkoje — Ateitininkų namuose, tėvų jėzuitų koplyčioje, Jaunimo Centre, Nekalto Prasidėjimo parapijos bažnyčioje. Tai yra ne tik parama šioms institucijoms, bet taip pat ir simbolinis aktas: naudojamės šiais mūrais, kurie lietuviams buvo statyti. Gal Jaunimo Centro vėsinimas ir mikrofonai nėra toki tobuli, kaip kokio Conrad Hilton viešbučio, bet suvažiavimas laisviau vyksta savo aplinkoje.

* * *

Kongreso pokylis vyko net trijose Jaunimo Centro salėse — Dariaus Polikaičio orkestras taip smarkiai apatinėj salėj grojo, kad didžiosios salės grindys bangavo. Pokylio programoj buvo tikrai smagu girdėti poetą Bernardą Brazdžionį, kuris poeziją moka ne tik kurti, bet ir perduoti gyvu žodžiu. Smagu buvo girdėti ir jaunąją solistę Vitą Polikaitytę, kuriai akompanavo Vidas Neverauskas. Pokylio programoje vėl jutome kartų tęstinumą ateitininkų gyvenime, nors pačiam pokylyje jaunimas buvo segreguotas — jie vakarieniavo ir šoko apatinėje salėje. Tai vyko aišku dėl erdvės trūkumo, bet didelio nepasitenkinimo nebuvo reiškiama.

* * *

Kongresas uždarytas mišiomis tėvų jėzuitų koplyčioje. Iš dalies gaila, kad mišios nevyko didžiojoje Jaunimo Centro salėje, nes būtų prasminga ten ir melstis, kur ir dirbome. Be to, trūko vietos koplyčioje, tad daugelis turėjo mišias praleisti stovėdami ant

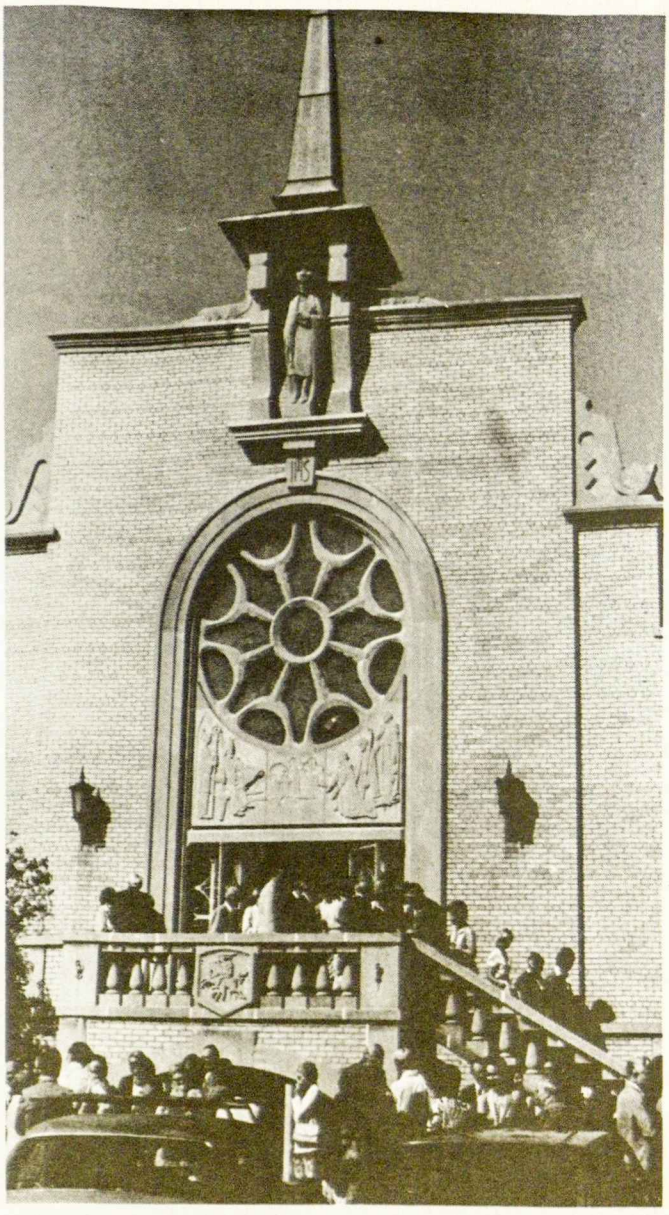

šventoriaus. Mišias koncelebravęs vyskupas Deksnys kongreso dalyvius atsisveikino, primindamas pašaukimų į kunigus ir vienuolius trūkumą. Žvelgiant į vykusį kongresą, matosi, kad bažnyčios darbas vyksta, kad daug rankų jį dirba ir kad ne tik derlius didelis, bet ir jam renkasi didelė talka.

* * *

Atsimenu, kad, kongresui prasidedant, Ateitininkų namuose Vytautas Šoliūnas vaikščiojo susirūpinęs, nes rengimo komiteto pirmininką slėgė nežinia, kaip kongresas pasiseks. Pastebėjau, kad su kiekviena nauja kongreso diena Vytautas darėsi vis linksmesnis, o pačią paskutiniąją dieną jis vaikščiojo su plačia šypsena. Jam ir jo talkininkams priklauso visų dalyvių padėka už taip kruopščiai paruoštą kongresą. Padėka priklauso ir kunigui Kęstučiui Trimakui, kuris kongreso mintį kėlė ir kongreso idėjiniu apipavidalinimu tiek rūpinosi. Šių visų rengėjų darbo išdava — tie tokie malonūs ir šviesūs kongreso dalyvių prisiminimai.

Arūnas Liulevičius

X KONGRESAS

IR KAS PO JO MŪSŲ SKYRIUJE

X kongresas jau praeity. Savo manifestacine dalimi jis pavyko labai gerai. Sutraukta daug dalyvių, o gerai suplanuota programa ir paskaitos rodė, kad organizacija yra gyva — mąsto, dirba, pajėgi susikurti sau ateities viziją, kuri ją uždegtų ir stumtų į darbą. Džiaugsmo ir geros nuotaikos netrūko. X kongresas, kaip ir ankstesnieji, sutraukė ne tik 60 metų ateitininkiškąją naštą nešančius sendraugius, bet ir jaunimo. Ir tie jaunieji nuteikė visą kongresą jaukiai, jaunatviškai, susikūrė šeimos nuotaika — pakili ir draugiška. Jaunimo Centro sodelyje pastebėjau vieną jauną moksleivę savo draugių būry. Ji viskuo džiaugėsi — ir Chicaga, ir Jaunimo Centru, ir paskaitomis. Atsigręžus pamačiau, kad tai buvo mano gimnazijos laikų kolegės dukraitė, ir pagalvojau: ateitininkai yra gyvastinga organizacija, jei pajėgia sukviesti tuo pačiu laiku ton pačion vieton tris generacijas — ir labai skirtingas generacijas. Išnyksta milžiniški nuotoliai, idėjiniai, istoriniai, geografiniai — Kaunas-Lietuva ir Chicaga.

Jaukią šeimos atmosferą kūrė ir Ateitininkų Federacijos vadas Juozas Laučka, nuoširdžiai, jaunatviškai atidaręs kongresą ir toks palikęs per visą laiką, įsimaišęs dalyvių tarpe ir kalbinęs savo ilgai nematytus draugus ir svečius. Tą patį daręs ir dr. V. Vygantas. Dalinosi įspūdžiais ir mintimis ir kiti dalyviai. Bet jei sutiksime, kad išeivijoje lietuvybė laikosi, labai stipriai atsirėmusi draugyste, tai šituos susitikimus, išsikalbėjimus, savo problemų kėlimą, kad ir privačiame draugų pokalby turime teigiamai vertinti. Čia kiekvienas susirado sau draugų.

Tikrai talentingai užsimota ir įvykdyta bažnytinė kongreso dalis. Stropiai apgalvotos detalės. Visos šv. Mišios turėjo prasmingas intencijas. Tam neeiliniam įvykiui pasirūpinta sukurti atitinkamų maldų, patyrusi ranka tvarkė giedojimą. Kongreso dalyviai džiaugėsi turiningais pamokslais. Erdvi ir didelė Nekalto Prasidėjimo bažnyčia sekmadienio pamaldoms leido mums išsiplėsti, buvo pakankamai vietos procesijai su aukomis, sutilpo didžiulė dalyvių minia. Manifestacinė dalis pavyko.

Bet dalyviai laukė dar kai ko. Mes buvom nuteikti, kad tai bus *darbo* kongresas, kad akcentas teks *svarstyboms,* darbo daliai. Bet kaip tik ta dalis nebuvo suorganizuota *darbui.* Jos nesisekė pakreipti veiklos svarstymo linkme, kaip rengėjų buvo norėta, nors,

perkėlus programos dalį iš bendrų posėdžių į atskiras sąjungas, atsirado gera proga veiklai pervertinti.

Dirbo — ir labai daug dirbo — rengimo komitetai ir jų pagelbininkai; nemaža darbo įdėjo į savo paskaitas prelegentai. Paskaitos buvo įdomios, įžvalgios, su konkrečiais siūlymais ir uždaviniais, kurie tikrai turėtų geros įtakos sąjungų veiklai. Visi parodė, kad gerai pažįsta ateitininkiją ir gerai orientuojasi gyvenamajame momente. Bet pritrūko laiko svarstyboms. Kai kurie bendrieji posėdžiai užsitęsė per ilgai, panaudojo svarstybų dalį ir net pietų pertrauką. Ir paskaitų buvo per daug, kai kurios per ilgos. Norint turėti kokių nors apčiuopiamų rezultatų iš diskusijų — o paskaitos nebuvo bendro pobūdžio, nes iškelta daug subtilių psichologinių ir visuomeninių problemų, pvz., religinis atsinaujinimas, pagalba tautai — dalyviai turėjo būti tam geriau pasiruošę. Keli dalyviai, pasinaudodami tuo trupučiu laiko, kuris dar buvo likęs, bandė kalbėti, bet į temą nepataikė, nes jie pažino tik *savo* apylinkę ir *savo* problemas, jie negalėjo diskutuoti toj plotmėje, kurioje savo mintis teikė paskaitininkai. Kartais moksliniuose susirinkimuose dalyviams išdalinami lapeliai su pagrindinėmis tezėmis, ir tai būtų padėję klausytojus priartinti prie paskaitininkų. Būtų buvę pravartu turėti ir paskaitų santraukas.

Diskusijų pirmininkai nebuvo pakankamai griežti ir nelenkė diskusijų reikiama kryptim. Gal su jais nebuvo šiuo reikalu susitarta. O reikėjo, kaip vieno dalyvio buvo energingai pareikšta, svarstyti *ką daryti* ir *dabar*. Vadinasi, neužsimezgė dialogas, ir aš girdėjau kai kurių paskaitininkų apgailestavimą, kai jų pranešimai liko be atgarsio, į juos dalyvių nebuvo atsiliepta.

Kad visos tos paskaitos, pranešimai, Federacijos valdybos ir komitetų darbas neliktų be pėdsakų, savo, Chicagos, skyriaus darbą planuodami, turėtumėm pasinaudoti kongreso sugestijomis. O jų buvo daug, prasmingų, toli įžvelgiančių.

Savo skyriuje turime tradicinių renginių, kurie duoda gerų rezultatų, juos ir reikėtų visų pirma remti, nes mums trūksta kartais tęstinumo, tradicijos. Viena valdyba užsimoja vykdyti kurį nors projektą, kita vadovybė atėjusi griebiasi vėl ko kito.

Vienai valdybai įvykdyti skyriaus numatytą programą yra labai sunku, ypač Chicagoje, nes be tiesioginio ateitininkiško veikimo atsiranda reikalas atstovauti skyriui kitur ar dalyvauti bendrame darbe. Siūlau, kad valdyba nusistatytų dalį programos pavesti atlikti individualiai, atskiriems nariams arba mažam, arti viens kito gyvenančių asmenų būriui, tarsi klubui. Pvz. Lemonte arba šalia ateitininkų namų gyvena kelios ateitininkiškos šeimos; Cicero mieste taip pat yra veiklus būrys. Esama vyresnio amžiaus asmenų, išbuvusių mūsų organizacijoje po keliasdešimt metų, kurie dažnai negali dalyvauti susirinkimuose ar renginiuose, bet mielai atliktų jiems pavestą darbą namie, pvz. patvarkyti skyriaus archyvą ar biblioteką. Būtų gera pritaikyti darbą narių sugebėjimams. Vieni turi daug patyrimo ką nors suorganizuoti religinėje srity, kiti meno ar muzikos,

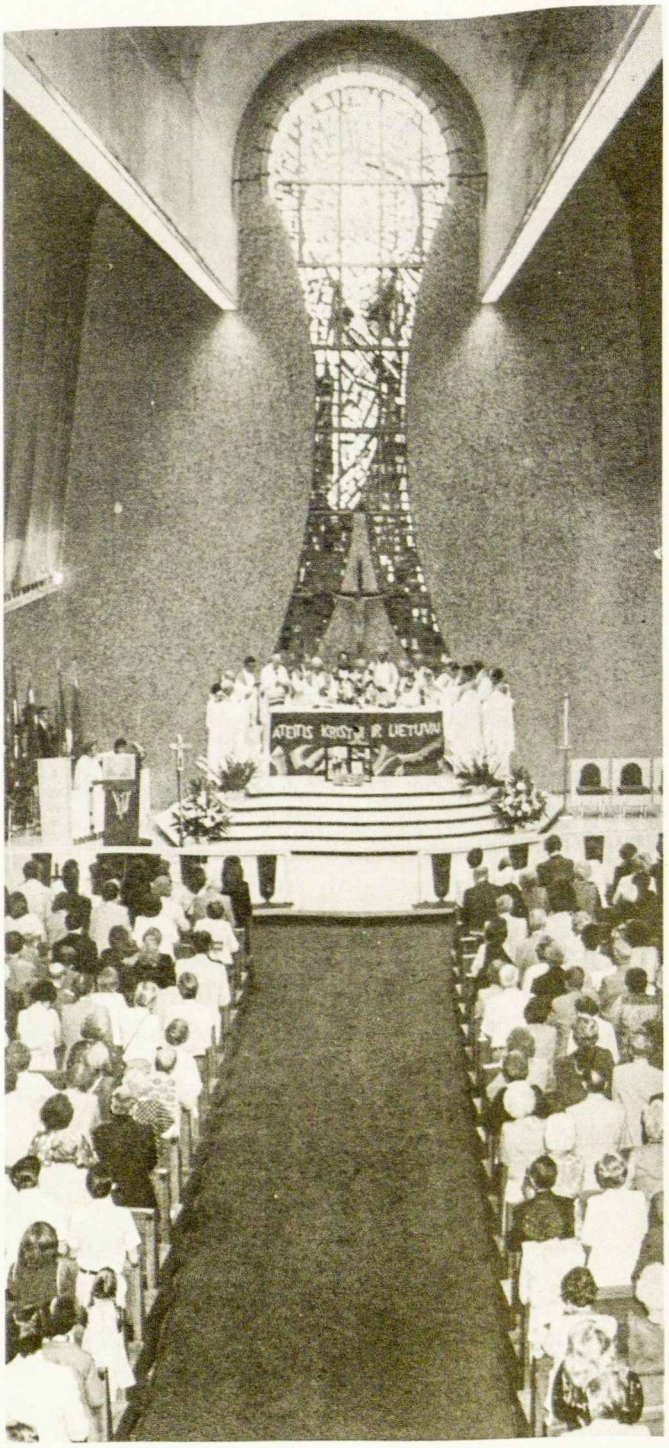

tretiems yra lengviau užmegzti ryšius su Lietuva. Tai reikėtų išnaudoti.

Į Chicagos ateitininkų skyriaus veiklą reikėtų įtraukti esamas korporacijas. Be abejo, jos ir toliau veiktų pagal savo programas, bet su jomis reiktų susitarti, kad dalį savo veiklos skirtų Chicagos skyriui ir sutiktų įeiti į skyriaus valdybą. Tas reikalas buvo kilęs ne vieną kartą, bet susitarti neleisdavo formalumo klausimai, kurių visai nereikėtų paisyti. Visas tas paskirų asmenų darbas turėtų atsispindėti metiniuose pirmininko pranešimuose.

Toliau norėčiau apžvelgti tris pagrindines sritis, kurios buvo minimos kongrese, t.y., religinę, tautinę, kurios uždaviniai sutraukiami į vieną pagrindinę temą — Mūsų rūpestis Lietuva, — ir kultūrinę.

Kiek galime pasinaudoti kongrese girdėtais pasiūlymais?

Religinė sritis. Čia Chicagoje turime nemaža religinių renginių, dažnai ne ateitininkų vardu, bet ateitininkiška iniciatyva ruošiamų ir ateitininkų daugiausia lankomų. Turime pastoviai jau daugelį metų dvejas rekolekcijas, vienos uždaros, kitos — „Giedros" korporacijos, į kurias rengėjos kviečia lankytis visus, net ir vyrus.

Šv. Rašto būrelis susirenka kas mėnuo. Bent porą kartų per metus turime seminarą religiniais klausimais. Skyriaus nariai turėtų dalyvauti šioj religinėje veikloje, nors ir ne viskas eina ateitininkų vardu. Bet jei dalyvavimas yra sąmoningas, jei einama ten ne struktūrai paremti, bet dėl religinio ateitininkų principo, tas dalyvavimas yra ateitininkiška veikla. Skyriaus valdyba turėtų rasti būdą savo metinėje apyskaitoje susirinkusius apie tai painformuoti.

Savo vardu skyrius turėtų ir šiais metais būtinai pakartoti pernai labai pavykusį vienos dienos religinį susikaupimą ir pagalvoti, ar nereikėtų uždėti stipresnį religinį akcentą mūsų kasmet organizuojamoms Kūčioms, kurios pagal lietuvišką tradiciją yra pirmiausia religinė šventė. Labiausiai prie tos tradicijos priartėtą tais metais, kai per Kūčias vaikai skaitė atitinkamas evangelijų ištraukas. Eglutę, žaidimus, vaidinimus galėtumėm palikti mokyklai.

Tautiniai uždaviniai, besirūpinant Lietuva. Visų pirma remti ir skaityti mus pasiekiančią pogrindžio literatūrą, o jos galima nesunkiai gauti. Jos parūpina Lietuvių bendruomenė, kai ką išleidžia skautai. Pasinaudodamas būrelių klubų sistema, skyrius galėtų suorganizuoti siuntinių siuntimą, nešaukdamas kiekvieną kartą visų narių susirinkimo.

Kultūrinė sritis. Chicagos sendraugių skyriuj turime jau kai kurias tvirtai nusistojusias tradicijas. Jau keleri metai įvyksta *Ateities* žurnalo vakaras, kur sendraugiai yra daugiau pagalbininkai, iniciatyva yra *Ateities* žurnalo rankose. Bet šeimos šventė jau yra skyriaus rūpestis ir jos tradicija, bent Chicagoje, yra išryškėjusi. Dalyvauja aktyviai visos trys sąjungos, o tos šventės tikslas yra suartėjimas, susidraugavimas, geresnis vieni kitų pažinimas. Šventė ir turėtų būti rengiama su šia mintim. Prisimintina ir dr. A. Damušio paskaita kongrese — „Ateitininkų šeimos kartų bendravimas".

Veiklą kultūrinėje srityje praplėsti ir pagyvinti padės kongrese siūlytas skaitymo klubas. Tų klubų galėtų būti ir keli, tik jie turėtų likti skyriaus viduj. Tuoj turėtų pradėti darbą klubas Antano Maceinos veikalui *Asmuo ir istorija* skaityti, nagrinėti, jo idėjas diskutuoti, o rezultatus paskelbti *Ateity* su pakvietimu toliau gyvenantiems į tas diskusijas atsiliepti. Klubas neturi būti didelis. 6—8 ateitininkai akademikai, studijavę psichologiją, filosofiją, istoriją sudarytų labai darbingą kolektyvą. Kitas klubas galėtų pasistatyti sau tikslą skaityti ateitininkišką spaudą — *Ateitį* ir *Aidus*. Jo tikslas būtų geriau pažinti save, t.y., organizaciją ir jos narius. Kultūrinių darbų galima rasti ir daugiau — pagloboti meno parodą, koncertą, visuomenę supažindinti su kuria nors mums ypač įdomia knyga. Praeity buvo atlikta panašių darbų, kuriems nereikėjo kviesti viso susirinkimo, dažnai labai nejudraus. Regina Jautokaitė, būdama pirmininkė, parūpino Antano Maceinos veikalo *Didysis Inkvizitorius* antrąją laidą. Kiek anksčiau mūsų skyrius buvo užsakęs kantatą Stasiui Šalkauskiui

pagerbti. Kantatą *De Profundis* sukūrė kompozitorius Vladas Jakubėnas. Jo paties žodžiais, tai itin gerai pavykęs kūrinys ir berods jo paskutinis.

Pereitais metais dr. P. Kisieliaus iniciatyva, o Jono Pabedinsko rūpesčiu ir darbu, įvyko pirmasis ateitininkų akademinis savaitgalis. Reikėtų dėti visas pastangas, kad tokie savaitgaliai būtų rengiami reguliariai kasmet. Jie duotų progos susidurti su naujausiomis filosofijos, literatūros, meno, mokslo, visuomeninio ir tautinio gyvenimo idėjomis ir problemomis, kad ateitininkas akademikas būtų visuomet idėjiniame avangarde. Tokie akademiniai savaitgaliai ir klubai padarys skyriaus veiklą lankstesnę ir įdomesnę, patrauks sendraugius akademikus, sudarys progų susitikti labai skirtingų palinkimų ir įvairių sugebėjimų asmenims. Įvairumo turėtų įnešti ir aktyviau į skyriaus veiklą prisidėjusios korporacijos. Aš net girdėjau kongreso metu konkrečius veiklos siūlymus *Šatrijai:* ji turėtų pasirūpinti literatūriniu prieaugliu, duoti patarimų, paskatinti, pataisyti, tuo paruošti beletristų, poetų, reporterių *Ateičiai.*

Kiekviena aukštoji mokykla turi savo skirtingą dvasinį veidą ir jį įspraudžia daugiau mažiau savo studentams. Vyresniųjų ateitininkų sendraugių veiklos pagrindą sudarė Vytauto Didžiojo universitetą baigusieji. Tūkstančiai perėjo per tą universitetą ir per ateitininkų organizaciją. Susidarė idėjų kolektyvas, susietas vienodų rūpesčių ir siekimų saitais. Dabar kiekvienas turi savo skirtingą nusistatymą ir kiekvieno domesio sritis yra kitokia. Ateitininkai akademikai studijuoja labai įvairiose aukštose mokyklose ir gyvena labai skirtingus veidus turinčiose lietuvių kolonijose. Be to, jie yra profesionalai. Bendro pobūdžio sendraugių susirinkimai jiems dažnai yra neįdomūs, tuo ne kartą nusiskundžiama ir pateisinama neveikla.

Kas kita aukštesniųjų mokyklų moksleiviai. Jiems patinka būti ateitininkais, nes organizacinė veikla praplečia jų akiratį, duoda kai ką nauja. Jie lanko mokyklas kur nors savo apylinkėje, sutinka vis tuos pačius savo draugus ir tuos pačius mokytojus. Tie patys mokykliniai užsiėmimai, pamokos, sportas, žaidimai, įsipareigojimai. Ateitininkų susirinkimai — proga susitikti su kitais, pagalvoti, pakalbėti kitomis temomis, pažaisti ir pasportuoti kitoje aplinkoje. Jie jaučiasi praplečią savo akiratį. Štai dėl ko, manau, į ateitininkus kartais ateina ir iš kitų organizacijų, ypač tie, kurie pajunta norį ko nors daugiau.

Šis susirinkimas yra kartu ir paskutinis ir pirmutinis. Man atrodo, kad sendraugių skyrius pereitais metais dirbo gerai. Akademinis savaitgalis, kurio metu buvo vakaronė su rašytoju Landsbergiu, *Ateities* vakaras, sekmadienio paskaitos. Vėliau Kūčios, susitikimas su kun. Greely, dr. Jono Griniaus prisiminimas, šeimos piknikas. Jei prisiminsime, kad Chicagos ateitininkai lankė taip pat ir įvairius renginius Ateitininkų namuose. Turim sutikti, kad sendraugiai turėjo progų dažnai pasimatyti. Man atrodo, kad svarbiau už dažnus susirinkimus yra vyresniųjų pagalba moksleiviams ir jų susirinkimų lankymas.

Pasiūlymas naujai valdybai: Pasveikinti naujai išrinktąją Sendraugių centro valdybą su sugestija suorganizuoti paskirai gyvenančius sendraugius, sudaryti jų sąrašus, užmegzti jų tarpusavio ryšius kokio nors biuletenio ar krivulės pavidalu.

Alina Skrupskelienė

PO *ATEITIES* KONGRESO

Vyskupas Vincentas Brizgys

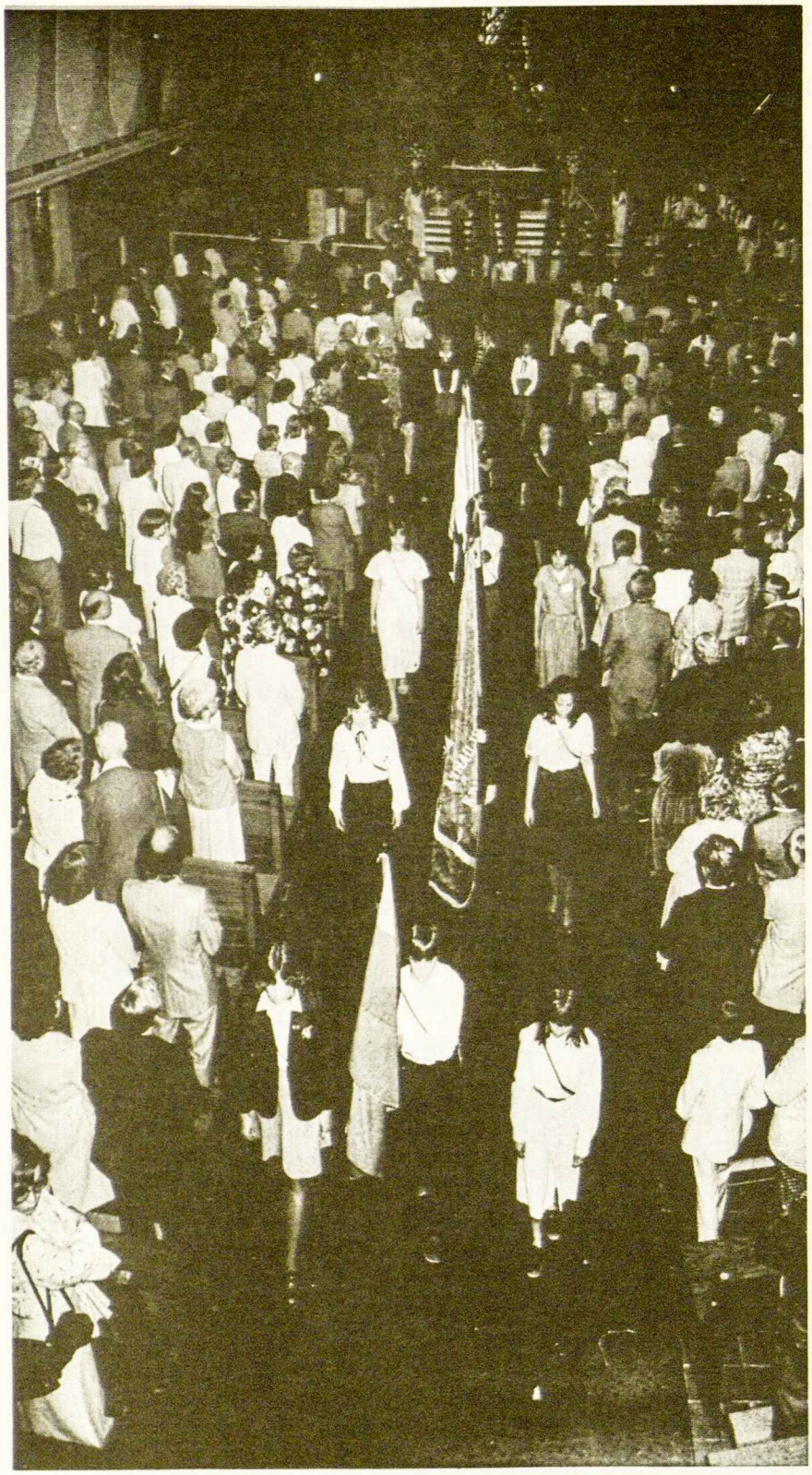

Dalyviams gražių įspūdžių palikęs Ateities kongresas, kurio eigoje ateitininkai kritiškai pažvelgė į save, dar ne praeitis. Juo dar gyvename. Ir po kongreso dar ne vienas ateitininkas viešai pasidalins su kitais savomis mintimis. Tai daryti bandau ir aš.

Tesėjimas būti ateitininku. Kongreso metu viename privačiame pokalbyje buvo išsireikšta, kad studentų ateitininkų, užbaigusių studijas ir studento titulą pakeitusių į jau kitokį, nedidelis procentas jungiasi į ateitininkų sendraugių sąjungą. Apie tai galvojant, prisimena sava praeitis. Visi buvome jauni ir atsimename, kad būdavo nesunku mus, jaunuolius" patraukti ten, kur būdavo kokios nors konkrečios veiklos. Ir dabar jaučiame tą patį, kad kur nors priklausyti tik formaliai, be konkrečios veiklos nėra įdomu. Manau, kad į šį psichologinį faktą ateitininkai turėtų atkreipti dėmesį.

Ieškant konkrečių darbų, galima jų surasti daugiau, negu pajėgtume nuveikti. Kiekviena ateitininkų sąjunga kasmet turi atskiras stovyklas. Natūralu, kad ta proga atostogaujant, jose skiriama laiko bendram švietimuisi, paliečiant eilę abstrakčių

klausimų, visokia prasme linksniuojamas dvasinis atsinaujinimas. Visa tai ne tik malonu, o naudinga. Tačiau kažin, ar nebūtų pravartu tokiomis progomis pasvarstyti nors vieneriems metams — iki sekančios vasaros — ateitininkams derančius konkrečius darbus.

Santykiai su tauta vergijoje. Paminėsiu vieną faktą. Praėjusių 1980 metų gruodžio mėnesį Tasmanijos saloje Hobart mieste dalyvavau nelietuvių inteligentų būrelyje: keli pasauliečiai, vienas kunigas, dvi vienuolės. Būrelio tikslas ir tos valandos pokalbis buvo melstis už Lietuvos ir kitus kankinius už tikėjimą SSR kalėjimuose, su jais bendrauti laiškais, siuntiniais, kelti jų klausimą spaudoje, veikti į politikus ir kitaip. Būrelis suorganizuotas ir vadovaujamas lietuvio inteligento. Panašų dalyką galėtų padaryti kiekvienas ateitininkas: ne tik sendraugis, o ir studentas ir moksleivis jam pažįstamų bendraamžių tarpe. Tai būtų reali veikla santykiams su kenčiančia ir kovojančia tauta. Kalbant apie laiškus kaliniams ir tokiems kaip pvz. Nijolė Sadūnaitė ir kt., kuriems laiškus sulaiko komunistų saugumas, reiktų siųsti laiškus su gavėjo parašo grąžinimu. Jeigu tokis laiškas žūtų, siuntėjas turi teisę gauti iš pašto dešimtį dolerių.

Lietuvių savitarpiai santykiai (ypatingai Amerikoje). Kelių klaidų pasėkoje Amerikoje iki šiai dienai tarpe senosios ir tremtinių lietuvių kartų, tarpe jaunimo iš senosios kartos ir tremtinių santykiai yra tik tokie, kad kai kur beveik jokių nėra. Ir čia ateitininkams galėtų būti gera dirva ne tik lietuviškai, o ir katalikiškai veiklai — tuos santykius sukurti, pagyvinti.

Jaunimo skaityba. Kongreso metu buvo užsiminta apie „Skaitymo būrelius". Ypatingai jaunimas turėtų atkreipti daugiau dėmesio į rimtą programingą skaitymą. Būreliai čia ne daug padės. Tokių būrelių nekasdieninėse sueigose vienas paskaitys kokį pusvalandį, kiti pasiklausys. Tai daugiau negu nieko, bet ir besimokančiam jaunimui ir subrendusiems to permaža. Norint tapti sąmoningu kataliku iki aktyvumo, kokiu turėtų būti ateitininkas, reikia platesnio susipažinimo su savo religija ir gilaus ja persiėmimo. Be skaitymo tai neįmanoma. Tiesa, kad daugelis patys susiranda ką skaityti. Tačiau vis tiek derėtų, kad dvasiniai ir kiti vadovai sąjungoms, padaliniams parekomenduotų minimalinį skaičių perskaitytinų knygų religinio, moralinio, krikščioniškos pasaulėžiūros temomis.

Žinoma, jos nebus tos pačios subrendusiems ir moksleiviams. Nesiriboti knygomis vien lietuvių kalba — čia ne tautinis, o religinio ir bendrai krikščioniško įsisąmoninimo klausimas. Pavyzdžiui, tokia skaitytina spauda yra Vatikano II nutarimai, kurie yra ne praeičiai, o kiekvieno tikinčiojo dabarčiai ir ateičiai. Juos perskaityti tik vieną kartą nepakanka ne tik kunigams, o ir pasauliečiams. Juos reikia ne tik įsiminti, o taikyti kasdieniniame galvojime ir gyvenime. Kelios naujos knygos: *Pope Paul VI and the Spirit* (Edward O'Connor, SCS. Ave Maria, Notre Dame, Ind. 46556), P. Jono Pauliaus II enciklika *Redemptor Hominis* (lietuvių ir kt. kalbomis Vatikano leidykla), P. Jono Pauliaus II *Sources of Renewal* (leid. Harper & Row, New York). Ateitininkams dera įsidėti ne tik į atmintį, o į širdį P. Jono Pauliaus II žodį pasakytą Airijos jauniems maldininkams Romoje šią vasarą rugpiūčio 25 dienos audiencijoje: „Nepasitenkinti vidutiniškumu". Žodis tinkąs ir ateitininkams. Asmuo, užsiangažavęs „visa atnaujinti Kristuje", pats turi būti vispusiškai daugiau negu vidutinis krikščionis: savos religijos pažinimu, jos praktikavimu kasdieniniame gyvenime, savo apaštališka dvasia, visa nuotaika ir veikla į kitus.

Ateitininkų santykiai su sau panašiais nelietuviais. Pax Romana kongrese Romoje 1947 metų pavasarį po nemažų pastangų buvo laimėta nario teisė ir mūsų Ateitininkų Federacijai, atkuriamai už Lietuvos. Eilę metų vienas ateitininkas (ministeris Edvardas Turauskas) pats vienas užmokėdavo už Ateitininkų Federaciją nario mokestį Pax Romana. Buvo pasiekta net to, kad eilę metų lietuvis dr. V. Vygantas buvo Pax Romana pirmininkas. Nežinau, ar Ateitininkų Federacija dabar yra ten nariu. Vystosi pasaulyje kiti grynai krikščioniški jaunimo sąjūdžiai. Vieno iš tokių Europos krikščionių jaunimo sąskrydis įvyks Romoje 1982 m. gruodžio mėnesį; diena dar nepaskelbta. Ateitininkams — nors savo gyvenamam krašte — dera būti kontakte su savo krašto sau panašiomis organizacijomis, su katalikų centrais. Be abejo, ir kitur, o ir Amerikoje ir Kanadoje yra dieceziniai „Peace and Justice" padaliniai (Vatikano Pontif. Komisijos Justitia et Pax). Ateitininkams derėtų būti kontakte su savo diecezijų šiais branduoliais.

Ateitininkai ir lietuvių parapijos. Tai tema, kuria būtų galima daug pasakyti. Šia proga nors tiek, kad sąjūdžiai už lietuviškas parapijas sulauktų iš ateitininkų ne tik bendradarbiavimo, o ir vadovavimo. Ateitininkas lietuvis turėtų jaustis labai nepatogiai nebūdamas aktyvus lietuviškos parapijos narys. Nors tai būtų atskira tema, šia proga bent prisiminkime, kad nereikia turėti iliuzijų. Už Lietuvos ribų ir ateitininkija ir bendrai lietuviška veikla išsilaikys tol, kol išsilaikys lietuviškos parapijos.

AR DAUG KURIAMOJO UŽSIMOJIMO?

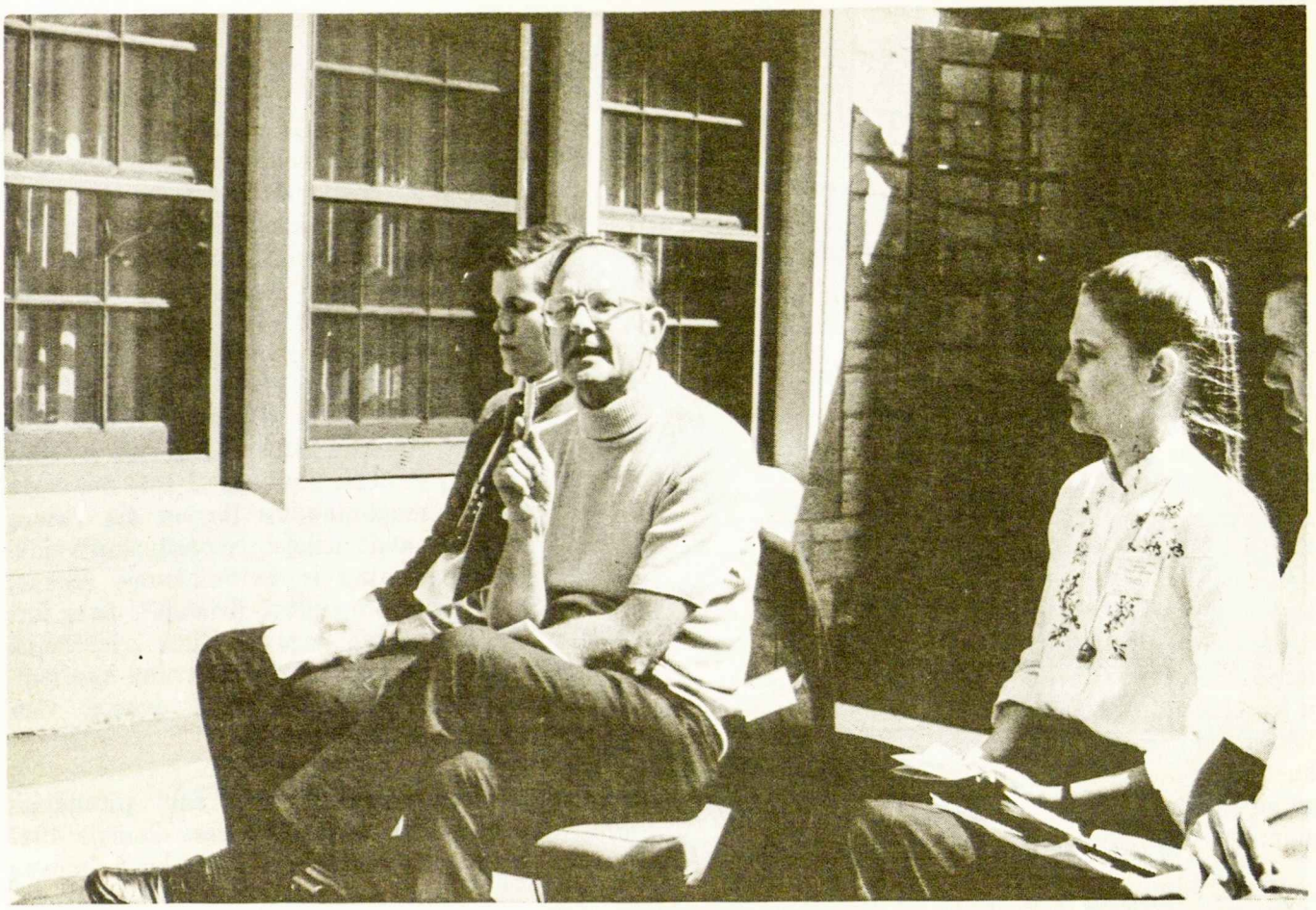

Žvelgiant į ateitininkų veiklos apsvarstymus Kongrese

Kęstutis Trimakas

„Iniciatyvos ir kuriamojo užsimojimo stoka pas mus yra tarp kitko priežastis to, kad mes amžinai negalime savo kongresuose ir konferencijose išeiti iš bendrybių plotmės ir nesugebame pastatyti aktualius klausimus konkrečiai ir kuriamai“ (Stasys Šalkauskis, *Židinys,* 1929, X, 313; cit. *Ateityje,* 1951, 2, 37).

Tai buvo pastebėta mūsų ideologo Šalkauskio jau 1929 m. Ta pastaba buvo vėl pakartota mūsų istoriko Zenono Ivinskio 1951 m. apžvelgiant ateitininkų 40 m. nueitą kelią: „Apskritai ateitininkai niekada negalėjo skųstis idėjų trūkumu, greičiau jų nerealizavimu“ (*Ateitis,* 1951, 2, 37).

To paties suvokimo vedini *Ateities* Jubiliejinio kongreso rengėjai ėmė ruošti dešimtąjį ateitininkų kongresą, siekdami, kad jis neskelbtų „bendrybių“, bet paveiktų mus ir mūsų veiklą. Apsisprendus už jo ruošimą, tuoj buvo pasisakyta, kad jis turi būti ne manifestacinis, bet *darbo* kongresas, t.y. toks, kurio tikslas, forma ir programa padėtų mums nustatyti kuo konkretesnes gaires veiklai pagal mūsų svarbiuosius šių laikų uždavinius (Kęstutis Trimakas, *Ateitis,* 1981, 1—2, 18).

Kongreso praktiško pasisekimo siekiant, besirūpinančiųjų tarpe buvo „grumtasi“ ieškant geriausio kongresinio metodo (žr. *Ateitis,* 1981, 6, 218). Galutinai buvo nutarta programoje turėti veiklos sričių įvadinius pranešimus bendrai visiems, po kurių sektų atskiros sąjungų svarstybos veiklos gairėms nustatyti. Bendrais pranešimais turėjo pasirūpinti Ateitininkų Federacijos valdyba, o savo sąjungų svarstybomis — sąjungų valdybos.

Bendri pranešimai

Ateitininkų Federacijos valdyba trims veiklos sritimis aptarti pakvietė po vieną asmenį: dr. Adolfą Damušį — kartų bendravimui, Dalią Staniškienę —

Teko girdėti iš daugelio sendraugių nusivylimo diskusijomis, kurios buvo pavadintos „palaidomis“, „pasimetusiomis“, net „skandalingomis“.

uždaviniams visa atnaujinti Kristuje ir prof. dr. Kęstutį Skrupskelį — tautinės kultūros reikalams. Kiekvienas jų pateikė savyje gerai išmąstytą pranešimą. Dr. Damušis išryškino keturis veiksnius kartų bendravimui palaikyti bei ugdyti ir pasiūlė kai kuriuos metodus. Dalia Staniškienė ateitininkų uždavinius aptarė dviejose srityse: pasauliečių apaštalavime ir moralinių vertybių siekime.

Kęstutis Skrupskelis nurodė tris okupuotos Lietuvos tautiečių neužpildomas kultūrines sritis: (1) išeivių ir kitos tautinės tragedijos išgyvenimų memuarinė literatūra, (2) pasauliečių krikščioniškos pasaulėžiūros taikymas kultūrai ir (3) lietuvių tautos dabarties ir ateities apmąstymas.

Aptarti mūsų pagalbai Lietuvai buvo pakviesti trys asmenys: prof. dr. Vytautas Vardys kalbėjo apie pogrindžio rezistenciją Lietuvoje; Gintė Damušytė — apie ryškiuosius kovotojus už žmogaus teises Lietuvoje, o kun. Kazimieras Pugevičius — apie mūsų uždavinius besirūpinant Lietuva. Toks padalinimas atliko trejopą vaidmenį — informaciją (dr. Vardys), motyvavimą (Gintė Damušytė) ir uždavinių nurodymą (kun. Pugevičius) — ir geriausiai paruošė dalyvius uždavinių svarstymams sąjungose.

Atrodo, kad ir kitų sričių pranešimai galėjo būti panašiai padalinti ir taip būtų aprėpta plačiau, išsamiau, iš kitų priėjimo taškų. Taip, pavyzdžiui, prof. K. Skrupskeliui ribojantis užpildymu kultūrinių spragų, atsiradusių dėl varžymų okupuotoj Lietuvoj (jo pranešimų kondensuočiau pateikus), buvo galima į kultūrinę veiklos apžvalgą įjungti kitą kondensuotą pranešimą apie tautinės kultūros praturtinimo galimybes išeivijoj, susiduriant su kitų kraštų kultūromis.

Taipogi nei vienos veiklos srities įvade nebuvo pažvelgta į ateitininkų tos srities veiklos ligšiolinį stovį (kas daroma, kokios spragos, kliūtys ir kt.; o tai padaryti buvo sugestionuota prieš kongresą; žr. Kęstutis Trimakas, *Ateitis,* 1981, 1-2, 19).

Taip pat stebina ir tas faktas, kad tųjų sričių pranešimuose neiškeltas nei vienas ateitininkų veiklos pavyzdys, pakankamai nepasinaudota ateitininkų idėjų, rūpesčių ir veiklos forumu *Ateitimi.* Nė vienas pranešimas nesirėmė pažiūrėjimu į mus pačius, ateitininkus — nei į mūsų veiklą, nei į jos stoką.

O tai buvo galima padaryti, ypač įtraukiant daugiau asmenų į vienos veiklos srities įvadinius pranešimus, kiekvieno įnašą gerokai kondensuojant. Kiekvienas įvadas galėjo susidėti iš trijų kondensuotų dalių, pvz.: (1) bendra padėtis (pvz. tautinės kultūros padėtis okupuotoj Lietuvoj ir išeivijoj), (2) mūsų ateitininkų ligšiolinė veikla, įnašas, stoka ir (3) mūsų uždaviniai ar tolimesnės veiklos kryptis. Taipogi ir kartų bendravimo srityje, nors dr. Damušis ir davė gerą „žemėlapį“, tačiau buvo pasigesta šiame įvade dialogo. Jau pačiame įvade šalia vyresniosios kartos asmens pastačius bent vieną jaunesniosios kartos atstovą, bendravimo perspektyva iš karto būtų buvusi praplėsta.

Svarstybos atskirose sąjungose

Po bendrų visiems skirtų įvadinių pranešimų sekė tos veiklos srities apsvarstymai atskirose sąjungose. Sąjungų valdyboms buvo nurodyta sekti įvadinių pranešimų mintis ir jas pritaikyti savo sąjungų veiklai. Sąjungų valdybos kvietė tų temų papildytojus, pritaikytojus ar diskusijų vadovus. Nuo sąjungų valdybų, jų parinktų pranešėjų bei diskusijų dalyvių sugebjimo ar trūkumų priklausė svarbiausia kongreso dalis — veiklos gairių nustatymas ateičiai.

Sendraugiai: „Pasimetę“ diskusijose

Sendraugių centro valdyba kiekvienai kongrese svarstomai veiklos sričiai savo svarstybų pradžiai parinko po vieną asmenį (tik kultūrinei sričiai — du): po dr. Adolfo Damušio pranešimo apie kartų bendravimą kalbėjo dr. Augustinas Idzelis — apie sugyvenimą tarp sendraugių; visa atnaujinti Kristuje uždavinių srityje — dr. Linas Sidrys; mūsų pagalba Lietuvai — dr. Kazys Ambrozaitis; o tautinės kultūros reikalais — Aušrelė Liulevičienė ir Ingrida Bublienė. Didele dalimi tai buvo trumpesnės paskaitos, dažnai naujomis mintimis papildančios ar kiek iš kitos pusės į veiklos sritį žvelgiančios. Tačiau kiekviena jų pareikalavo laiko, trumpindama diskusijų laiką. Ne viena šių „įvadinių paskaitų“ aiškiai neišryškino, ką sendraugiai savo svarstybose turėtų diskutuoti. Po jų pasisakymai krypo į visas šalis; diskusijoms nebuvo gairių nei krypties — gairių nesudarė nei papildomą paskaitą paskaičiusieji, nei pasisakantieji. Tolimesnės sendraugių veiklos gairės nei nebuvo svarstomos.

Teko girdėti iš daugelio sendraugių nusivylimo diskusijomis, kurios buvo pavadintos „palaidomis“, „pasimetusiomis“, net „skandalingomis“. Ypač tie, kurie suvokė tų diskusijų svarbą ir galimybes, išreiškė nepasitenkinimą. Pvz. diskusijose tautinės kultūros reikalais „red. Kazys Bradūnas... atkreipė dėmesį, kad kalbama bendrybėmis ir vengiama tiesiai nagrinėti klausimą, ką ateitininkai iš tiesų padaro kultūrinėje srityje. O padėtis esanti bloga...“ (Juozas Baužys,

Aiduose, šių metų 5 nr.; žr. taip pat sendraugių pasisakymus šiame *Ateities* nr.)

Gal ši patirtis sendraugiams skaudi, nemaloni, bet pamokanti. Norint svarstyti ir tolimesnės veiklos gaires aptarti, po bendrų įvadinių pranešimų nebereikėtų naujų antrųjų paskaitų, bet gerų diskusijų vadovų, kurie po trumpų klausimų ar diskusijų krypties aptarimų sugebėtų diskusijoms vadovauti, diskusijose pasisakant tik tiems, kurie sugeba ką naudingo pasakyti apie vieną ar kitą tolimesnės veiklos gairę.

Moksleiviai: Veiklesni savo diskusijose

Moksleivių Sąjungos centro valdyba matomai rimtai žiūrėjo į savo diskusijų programą, kiekvienai veiklos sričiai aptarti pakvietė bent po vieną sendraugį,-ę, studentą,-ę, o taip pat ką nors iš pačių moksleivių. Pakviestųjų pranešimai paprastai nebuvo ilgi ir sudarė neblogą pradžią ir pagrindą diskusijoms. Deja, svarstyboms paskirto laiko nebuvo daug, ir tie pranešimai užėmė nemažą, o kartais beveik visą svartybų laiką, taip kad diskusijoms laiko likdavo nedaug arba visai nieko.

Platesnės diskusijos išsivystė įprastiniuose mažuose būrėliuose apie kartų bendradarbiavimą — moksleivių ryšį su studentais (moksleiviai pasisakė jaučią, kad studentai jų „nenori"), su jauniais ir jaunučiais (su jais lengviausia bendrauti, reikėtų daugiau), ir su sendraugiais (iš jų moksleiviai laukia daugiau „žmoniškumo", o ne mokymo ir „nurodymų"). Deja, šios diskusijos nebuvo kreipiamos į veiklos gairių nustatymą, o daugiau ryšiams ir susidariusioms nuotaikoms pasvarstyti. Jose buvo pateikta medžiagos, kuria pasinaudojant būtų galima nustatyti veiklos gaires. Kitose veiklos srityse po pranešimų buvo likę nedaug laiko būrelių diskusijoms, o po pranešimų tautinės kultūros reikalais svarstybų laikas buvo panaudotas organizaciniams reikalams — išrinkti naują Moksleivių Ateitininkų Sąjungos centro valdybą.

Šiame kongrese buvo pastebėtos šios problemos moksleivių atžvilgiu. Daugiau moksleivių dalyvavo savo svarstybose, negu bendruose pranešimuose, kurių kai kurie negalėjo girdėti ar nesuprato (pvz. prof. Kęstučio Skrupskelio paskaita-pranešimas jiems visai nebuvo taikomas ar net ir pritaikomas). Dėl to kongreso programoje iškyla svarba kongreso programoje turėti moksleiviams pritaikytus (jų padėtį suprantančiųjų vyresniųjų ar net jų pačių) pranešimus, o taip pat jų pačių diskusijas, kuriose jie patys gali aktyviai dalyvauti ir pasisakyti (žr. Lipniūno kuopos narių pasisakymus šio *Ateities* nr. „Atžalų" skyriuje).

Šiame kongrese pačių moksleivių pranešimai ir jų diskusijos nesudarė gairių jų tolimesnei veiklai, tačiau davė tam tikrą pagrindą bent kai kuriose veiklos srityse tokias gaires sudaryti.

Studentai: Kai kas pasigerėtina

Studentų centro valdyba sumaniai nutarė į savo sąjungos svarstybų laiką naujų paskaitų (išskyrus vieną) ar net pranešimų neįvesti. Vietoj to, kiekvienai

veiklos sričiai buvo pakviestas diskusijų vadovas. Pats sąjungos pirmininkas Edis Razma vadovavo dviem diskusijom, o vienai buvo pakviesta Marija Stankus-Saulaitė.

Iš diskusijų sėkmingiausiai pavyko svarstybos uždavinių visa atnaujinti Kristuje. Tą sėkmingumą įgalino (1) taiklus vadovavimas ir (2) nesiblaškantis solidarus, kooperuojantis diskusijų dalyvių įsijungimas į vieną tikslą. Edis Razma vadovavo pagal iš anksto nustatytus klausimus: Koks mūsų tikėjimo lygis? Ar mes norime pakelti tikėjimo lygį? Kokiais būdais tai padaryti? Kaip skleisti mūsų tikėjimą į aplinką? Į kiekvieną klausimą buvo siekiama atsakyti asmens, draugovės ir centro valdybos plotmėje. Diskusijose dalyvavo nemažas skaičius studentų: nenukrypstant nuo temos, trumpais pasisakymais, sugestijomis ir pasiūlymais trumpu laiku buvo aprėpta daug. Svarbiausia, tuoj pat susidarė savanorių komisija veiklos gairėms susumuoti ir toliau plėtoti, net įtraukiant ir pasitaikiusius skirtumus (pvz. tarp „katalikybės" ir „krikščionybės"). Svarstybos buvo užbaigtos pačių studentų spontaniškais prašymais — malda. Toji komisija susirinko sekančią dieną kongreso metu ir pasiskirstė darbu: nors po kongreso komisijos nariai išsiskirstė po visą Šiaurės Ameriką, jos nariai toliau renka medžiagą ir planuoja konkrečius veiklos pasiūlymus. Čia studentai parodė didelį subrendimą, pasireiškusį jų pačių iniciatyva, kooperavimu ir vieninga dvasia. Dėl to šias svarstybas laikau įspūdingiausiu ir veiksmingiausiu šio darbo kongreso įvykiu (žr. šio *Ateities* nr. „Antai..." skyrių). Be to šios svarstybos geriausiai parodė, ko tokių svarstybų planuotojai norėjo kongrese jomis atsiekti, žiūrėdami į jas „kaip į *procesą,* kuriuo ypač jauni dalyviai svarstydami užsiangažuoja ir suranda konkretų veiklos — savo darbo kelią" (Kęstutis Trimakas, *Ateitis,* 6, 220).

Atitinkamai suskirstytais klausimais buvo gabiai vadovauta ir kitoms veiklos svarstyboms: Edis Razma — apie pagalbą Lietuvai, o Marija Stankus-Saulaitė — tautinės kultūros reikalais. Ir čia diskusijos buvo geros, tik ar tai dėl laiko stokos, ar dėl ko kito, nepasiekė to intensyvumo, iniciatyvos konkretumo ir užsiangažavimo kaip pirmosios.

Tik vietoj diskusijų apie kartų bendradarbiavimą Studentų Sąjungos centro valdybos pakviestas kun. dr. Jurgis Šarauskas vedė pokalbį-paskaitą apie organizacijos tikslus, metodus, jų praradimą ir atnaujinimą. Tema aktuali, reikšminga (jau turėta studentams ateitininkams Chicagoje ir New Yorke), bet užėmus laiką, kurio metu turėjo būti svarstomas studentų (vidurinio sios sąjungos) bendraviams su vyresniaisiais ir moksleiviais. Ta prasme — padaryta spraga, kuri turėtų būti netolimoj ateity kaip nors užpildyta.

Be to, netolimoj ateity turėtų būti pilniau ir konkrečiau išryškintos studentų veiklos gairės pagelbėti Lietuvai, o taip pat tautinės kultūros srityje. Tenka laukti, kad ir gerai pradėti krikščioniškos-katalikiškos veiklos komisijos planai bus paskleisti ir įgyvendinti.

Išvados

Šio darbo kongreso tikslas buvo persvarstyti svarbiuosius uždavinius Kristaus, tėvynės, kultūros atžvilgiu ir tarpusavio bendravime bei nutarti tolimesnės veiklos gaires kiekvienai sąjungai. Pranešimais buvo iškelti uždaviniai. Svarstymų nutarimai turėjo būti kongreso vaisius. Rugsėjo 7 d. kongreso baigiamajame posėdyje buvo priimti bendrieji kongreso nutarimai; sąjungų nutarimai nebuvo pateikti — jų iš viso nebuvo.

Sąjungų diskusijose iš viso nebuvo prieita prie tolimesnių veiklos gairių, išskyrus studentų svarstybose apie uždavinius visa atnaujinti Kristuje ir ribočiau tautinės kultūros srity (pvz. leisti studentų *Ateities* nr.).

Uždavinių pagrindai buvo gerai pateikti (paskaitos, pranešimai), tačiau dėl laiko stokos (pas moksleivius ir dalinai pas studentus) ar dėl pasimetimo diskusijose (pas sendraugius) sąjungų svarstyboms trūko dinamiško kelio iš to pagrindo atnešti vaisių — savo veiklai konkrečių gairių.

Vis dėlto kongrese yra duota aiški kryptis ir atskiros sąjungos ar net vienetai vietovėse gali ir turi pasiekti to, ko kongrese nebuvo pasiekta. Kongresas didele dalimi buvo darbo nuotaikoje, išsivežta nemažai entuziazmo.

Ta prasme dalinai tenka sutikti su Alina Skrupskeliene (žr. jos vertinimą šiame *Ateities* nr.), kad šis kongresas, kaipo *darbo* kongresas, pilnai nepavyko (tačiau jos sprendimas, besiremiant tik sendraugių svarstybų patirtimi, yra daugiau neigiamas, negu turėtų būti, atsižvelgiant į jaunimo, ypač studentų praktiškesnį priėjimą diskusijose).

Jei kongresą būtų galima aptarti St. Šalkauskio „iniciatyvos ir kuriamojo užsimojimo" sąvokom, tektų pasakyti, kad šiuo kongresu buvo išbandytas naujas *darbo* kongreso metodas — ir tame yra parodyta, „iniciatyvos bei kuriamojo užsimojimo", tačiau, kadangi jo pasisekimas priklausė nuo tiek daugelio asmenų, pačių kongreso dalyvių, jis susidūrė su daugeliu kliūčių ir atnešė tik dalinius vaisius. Iš šio kongreso patirties galima pasimokyti, kas jame neįvykdyta, tuoj pat siekti įvykdyti (atskiros sąjungos turi pačios savo tarpe veiklos gaires pagal duotą kongreso medžiagą pasiekti), o sekantį darbo kongresą ruošiant, galima pasimokyti iš šio kongreso patirties.

DALYVAVUSIEJI KONGRESE DALINASI ĮSPŪDŽIAIS

Ateities *redakcija laiškais paprašė 40 Ateities Jubiliejiniame Kongrese dalyvavusiųjų ateitininkų — 12 moksleivių, 12 studentų ir 16 sendraugių — pasisakyti apie kongresą. Taip pat išdalino 24 laiškus Chicagos studentų ateitininkų susirinkime. Atsiliepė aštuoni: keturi sendraugiai — Dalilė Polikaitienė iš Los Angeles, Nijolė Balčiūnienė iš Clevelando, Jurgis Mikaila iš Detroito ir Vincas Kolyčius iš Toronto; taip pat keturi studentai — Rita Bureikaitė iš Los Angeles, Rūta Šiūlytė iš Ottawos, Andrius Kazlauskas iš Richmond Hights, Ohio ir vienas pavarde nepasirašęs studentas iš Chicagos. Atsiliepė tik vienas moksleivis, Gytis Liulevičius iš Chicagos (apie moksleivių įspūdžius žr. anketą užpildžiusių Chicagos Lipniūno kuopos narių pasisakymus šio* Ateities *nr. „Atžalų" skyriuje; tą anketą užpildė ir viena studentė — Rūta Musonytė; jos pora pastabų atspausdinta žemiau).*

Koks bendras Kongreso įspūdis?

Kongresas paliko teigiamą įspūdį. Jeigu reikėtų bendrai įvertinti nuo 10 iki 1 skalėje, tai mano asmeniškas įvertinimas būtų „7".

Neatsižvelgiant į smulkesnes detales, kurias dažniausiai prisimename kaip neigiamas, mane džiugina tas faktas, kad sąjūdis po visokių „mėtymų ir vėtymų" per 70 metų dar yra gyvas ir nerodo mirties ženklų. Kongresas tą gyvastingumą dar parodė. Mano nuomone, tas gyvastingumas pasirodė bendrose sesijose, atskirų sąjungų posėdžiuose ir taip pat pavieniuose asmenyse. Asmeniškai aš laikyčiau Kongresą pavykusiu ir savo dvasia, ir jo suplanavimu.

Vincas Kolyčius

Mes Clevelande kongresu džiaugiamės, nes buvo ko klausyti ir apie ką pagalvoti. Jaučiasi, kad ateitininkijos pamatai tvirtėja.

Nijolė Balčiūnienė

Kongresas padarė gerą įspūdį. Ypač, kad dalyvavo daug viduriniosios kartos ateitininkų ir jaunimo. Patiko, kad buvo duota proga aktyviai pasireikšti jaunimui.

Jurgis Mikaila

Iki šiol ateitininkus ir jų veiklą pažinau tik iš Ateities leidinių. Per šį jubiliejinį ateitininkų kongresą turėjau progą asmeniškai susipažinti ir pažinti ne tik moksleivius ir studentus, bet ir sendraugius. Žavėjaus dalyvių gausumu ir nagrinėjamų temų turtingumu. Jaučiau dalyvaujanti tarsi rekolekcijose. Stebėdama ateitininkų nuoširdų, uolų, kartais net karštą įsijungimą į diskusijas, priėjau prie šios išvados: ateitininkai yra tarsi jėgainė, dinamitas arba žiburys, vedantis į šviesesnę ateitį. Tikrai be galo džiugu, kad ateitininkai yra pasiryžę *atnaujinti Kristuje viską visur.* Jūsų pagalbos yra reikalingi lietuviai ne tik čia išeivijoje, bet ir mūsų tautiečiai Lietuvoje bei visame pasaulyje. Džiaugiuos Jūsų ryžtu ištiesti pagalbos rankas lietuviams, gyvenantiems Suvalkų trikampyje. Kaip žinote iš spaudos ir kitų šaltinių, ten gyvenantys lietuviai nenuleidžia rankų ir ryžtingai tęsia kovą už lietuviškų pamaldų grąžinimą Seinų basilikon, kuri buvo jų pačių rankų statyta. Tikrai jie įvertins Jūsų pastangas jiems padėti.

Ses. Teresė Lukaitė

Atvažiuodama į kongresą, buvau pasiruošus jame aktyviai dalyvauti, nes jau iš anksto buvo paskelbta, kas jame numatoma svarstyti. Kongresas man paliko labai didelį įspūdį, kurio neužmiršiu visą gyvenimą. Suvažiavę iš įvairių vietovių, pasijutome, kad esame vienos didelės ateitininkų šeimos nariai, kuriuos jungia bendri siekimai. Man patiko, kad kongresas buvo skirtas organizaciniam atsinaujinimui. Tai buvo tikras darbo kongresas, kuriame tiek daug gražių minčių pateikta. Lieka tik jas įsisavinti ir gyvenime vykdyti.

Rita Bureikaitė

Begyvendama Otawoje jau penkeris metus, atitolau nuo ateitininkų sąjūdžio visiškai, kadangi mūsų jaunimo saujelė nesudaro susidomėjusių ateitininkų reikalais ratelio. Galvojau, kad mano dienos ateitininkų veikloj užsibaigė, kai buvau moksleivė Hamiltone. Esu patenkina, kad dalyvavau kongrese, nes atnaujinau ryšius su seniai stovyklose bematytais draugais ir vėl užsidegiau ateitininkų dvasia kurios liepsnelė laikinai buvo užgesusi...

Rūta Šiūlytė

Iš vienos pusės, galvojau, kad kongrese bus daugiau atsiekta, negu kad buvo. Vietoj to, kad pagerintų organizaciją Kongresas išėjo panašesnis į manifestacinį („pep rally"). Iš kitos pusės manau, kad mums karts nuo karto ir to reikia. Reikia progų atsinaujint. Beveik visi užsidegė ir žadėjo ką nors svarbaus atsiekt savo ateitininkiškoje veikloje. Bet pažadų neužteko. Reikėjo mums tuoj pat ir veikti, kol užsidegimas dar nepranyko. Šito neatsiekėm, nors tikrai norėjom. Patiko knygų pardavinėjimas. Nusipirkau ir perskaičiau knygą *Asmuo ir istorija.*

Studentas iš Chicagos

Pagrindinį šio kongreso įspūdį paliko jaunimo įsijungimas. Gausūs skaičiai studentų ir moksleivių dalyvavo ne tik vakarinėse, bet ir rimtesnėse dienos programose. Ne visiems dalyviams lygiai patiko šis kongresas; tai surišta su dalyvavimo aktyvumu. Tie, kurie paskaitų nelankė ar neklausė, nedalyvavo atskirų sąjungų diskusijose, o tik vakarais atsirasdavo, bendrai prasčiau apibūdindavo kongresą, kad jau ateitininkija nusigyvenusi, be realių siekių ir panašiai. Galima nusišypsoti, ar ne nariai sukuria organizacijos kokybę? Kaip šitokiems žmonėms skyrėsi šis kongresas nuo kitų savaitgalių? O visada galima rasti linksmavakarį bei svaiginančius gėrimus. Tiktai tiek gavęs iš šio kongreso, aš irgi nuliūsčiau.

Tačiau buvo šiame Kongrese didelis nuošimtis studentų ir moksleivių, kurie aktyviai reiškėsi Kongreso programoj. Jie giria Kongresą, kad paskaitų metu išgirdo, ko niekur kitur neišgirs. Persvarstymas mūsų šūkio „Visa atnaujinti Kristuje" buvo labai aktualus, nes jaučiame, kad tikėjimo atžvilgiu esame šiek tiek pasikeitę ir atšalę. Atskirų sąjungų posėdžiai ypač buvo naudingi, nes bendrasiekiai nariai gali įsigilinti į specifinius tos sąjungos trūkumus, būtinybes.

Andrius Kazlauskas

Šis buvo pirmasis kongresas, kuriame man teko dalyvauti. Bendrai jis paliko man labai gerą įspūdį. Po kongreso jaučiuosi labiau suateitininkėjęs.

Gytis Liulevičius

Ar buvo naudinga kongreso programos dalį turėti bendriems reikalams, o veiklos sritis svarstyti atskirose sąjungose?

Labai sveikinu rengėjus, kad sumanė svarstybas turėti atskirų sąjungų posėdžiuose. Davė visiems dalyviams progą išgirsti tas pačias mintis ir priedo davė atskirų sąjungų dalyviams artimesnėje aplinkoje, tarp savo bendraamžių, išreikšti savo mintis. Tas ypač buvo gerai MAS ir SAS nariams, nes, manau, kad po bendrų paskaitų jie nebūtų pareiškę savo minčių.

Malonu buvo dalyvauti viename moksleivių posėdyje ir girdėti, kaip moderatorė moksleivius vedė prie konkrečių pasisakymų ir konkrečių išvadų

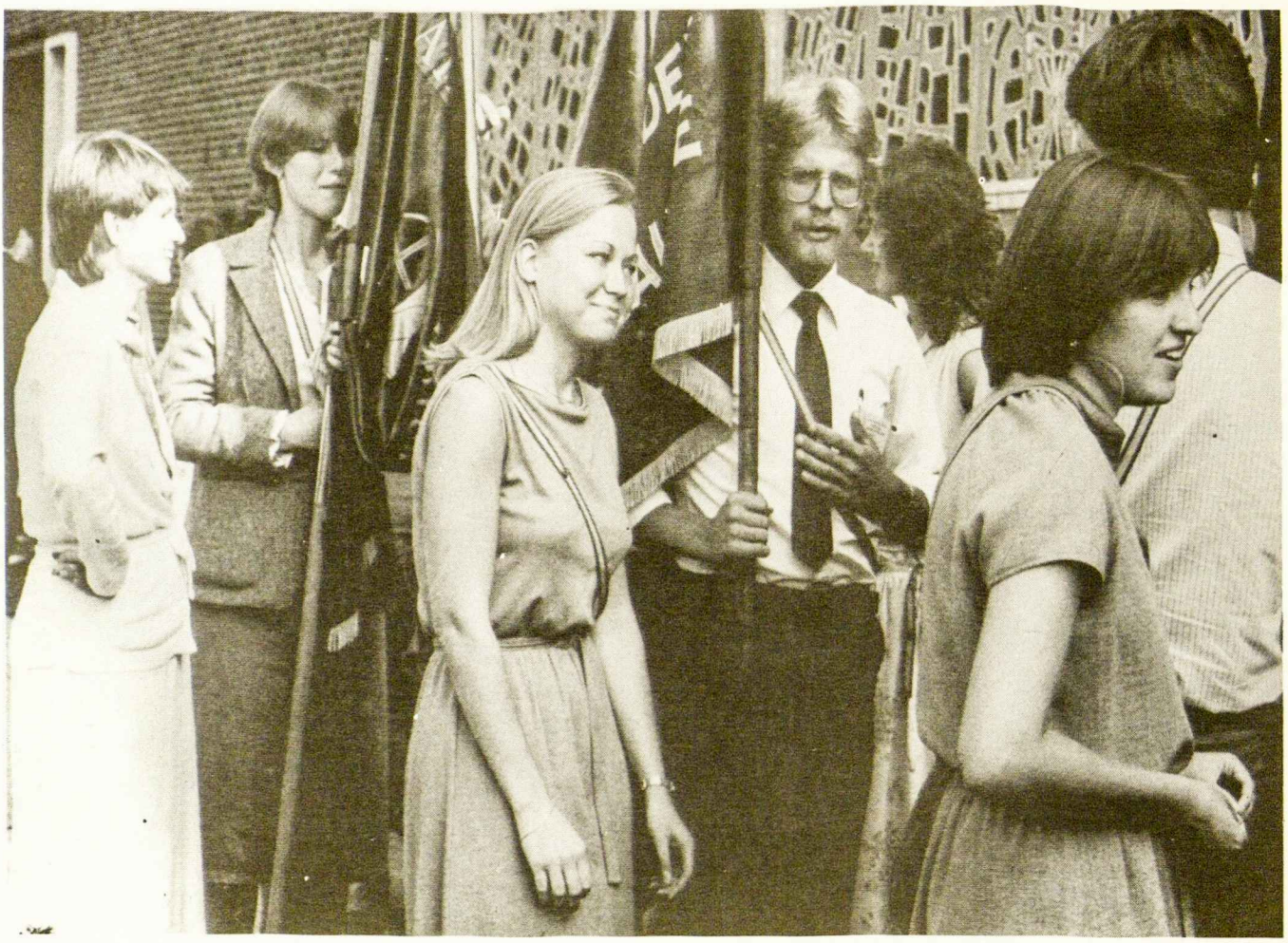

sudarymo. Atrodo, kad globėjai, ir vyresnieji draugai gražiai išmokė moksleivius įsijungti į diskusijas, jiems sudarydami sąlygas pasisakyti mažuose būreliuose. Po būrelių diskusijų jie suformulavo savo mintis į vieną ar kitą bendrą išvadą ir jas pateikė visiems posėdžio dalyviams. Tokia veikla matosi ir kuopose, ir studentų draugovėse.

Dalilė Polikaitienė

Kun. K. Trimako suorganizuotas darbo kongreso veikimo metodas „vidurinis kelias" labai gerai pavyko, nes kiekvienos sąjungos nariai turėjo progos pasidalinti nuomonėmis, sprendžiant tų sąjungų problemas. Tai suteikė galimybę pasidaryti išvadas ir priimti atitinkamus nutarimus. Bendrai pasakius, sąlygos buvo labai palankios konkretiems klausimams išdiskutuoti, bet būtų buvę labai naudinga kongreso programos dalį skirti ir bendriems svarstymams. Kongrese pajutom ateitininkijos stiprumą, vieningumą, šeimyniškumą, tačiau nebuvo išnaudota proga susipažinti su kitų sąjungų narių galvosena. Bendrose svarstybose būtų išryškėję skirtingų kartų ateitininkų (sendraugių, moksleivių) nuomonės.

Rita Bureikaitė

Atrodo, kad buvo naudinga veiklos sritis svarstyti atskirose sąjungose.

Vincas Kolyčius

Geriau patiko būreliuose svarstybos (negu bendros paskaitos), nes visi pasisakė, ką galvojo, ir viskas buvo aiškiau.

Rūta Musonytė

Gerai, kad svarstybos buvo atskiros: sąjungos nariai tarpu savęs buvo ir tuo galėjo jaustis jaukiau. Mažesnis buvo skaičius žmonių, panašesnio amžiaus galvojimo.

Vida Tijūnėlienė

Buvo naudinga kongreso dalį turėtį bendriems reikalams, o sąjungų atskirai.

Jurgis Mikaila

Sistema naudojama per Kongresą buvo naudinga, dėlto, kad yra visad smagu diskutuoti reikalus su savo bendraamžiais.

Gytis Liulevičius

Ar Jūsų sąjungos svarstybos apie veiklą buvo pakankamai konkrečios, naudingos? Ar buvo kas nutarta?

Sendraugių posėdžiuose reiškėsi ne daugiau tuzino asmenų, vis tų pačių, ir dažnai pasisakančių ne į temą. Atrodo, kad mums, sendraugiams, labai patinka savęs

klausytis. (Šias mintis jau suspėjo iškelti *Draugo* ir *Tėviškės Žiburių* korespondentai). Liko įpsūdis, kad sendraugių svarstybose pasisakymai nebuvo konkretūs; nutarimų ar pasiūlymų tolimesnei veiklai nebuvo. Iškilo keletas pasiūlymų Federacijos valdybai ir sekančiai ASS CV, bet jų prisiminti negaliu.

Dalilė Polikaitienė

Sendraugių sąjungos svarstybos buvo naudingos.

Jurgis Mikaila

Sendraugių svarstybos apie veiklą nebuvo per daug pasisekusios. Atrodė kažkoks pasimetimas; trūko bendros vizijos. Daugumas kažkaip nepajėgė išgirsti, ką kitas nori pasakyti, bet visų širdyse degė noras pareikšti savąsias mintis. Man atrodo, kad nėra blogai tų minčių turėti, nes vienų širdis ir veikla krypsta į socialinę sritį, kitų į visuomeninę arba dar kitų į religinę. Tačiau mes nepajėgėme laikytis nagrinėtų temų rėmuose. Pas sendraugius tai buvo ypatingai ryšku.

Vincas Kolyčius

Studentų diskusijos buvo labai prasmingos ir įdomios.

Rūta Musonytė

Galima sakyti, kad šis kongresas turėjo dvi kryptis: viena jų buvo atgaivinti sąjūdžio tikslą ir dvasią, antra — atnaujinti organizacinę struktūrą. Šios kryptys buvo matyti studentų svarstybose, nes čia išdiskutuotos ir įvertintos studentų veiklos programos, apimančios stovyklas, kandidatų paruošimą, kursus ir kita. Buvo jaučiamas bendras reikalas sušaukti studentų suvažiavimą, kurio svarstymų centre būtų ateitininkiško atsinaujinimo, suglaustai nusakyto šūkyje „Visa atnaujinti Kristuje", programa. Čia turėtų būti priimtas religinę sritį apimąs metų planas.

Rita Bureikaitė

Aš pasisakau už reiškimą savo nuomonės, jei yra duodama proga. Tačiau sendraugių svarstybose pasiūlymas turėti būrelius praėjo neišgirstas, o bendrose sendraugių diskusijose, kuriose dalyvavau šeštadienį, ka¹bančių į temą ir ne į temą, daug; laiko gi nedaug... pravedėjas turbūt naujas šitam darbe... žinoma, ką galėjo, tą jis darė.

Vida Tijūnėlienė

Nežinau, kaip kitiems dalyviams patiko diskusijos, bet mano nuomone, studentų diskusijos buvo įdomios, nes jose vyko minčių pasidalinimas. Moksleiviams ir studentams ypač svarbu, kad vyktų minčių pasidalinimas ir temų „virškinimas". Norint tai sėkmingai atlikti, reikia užtikrinti, kad diskusijų vadovai sugeba paskatinti minčių pasidalinimą ir reikia skirti daugiau kaip valandą diskusijoms. Nepa-

prastai įdomu ir vertinga buvo Marijos Saulaitės-Stankus patrauklus ir sumanus pravedimas įdomiausio būrelio. Jinai paruošė bendrų klausimų nagrinėjimus ir gabiai pritaikė paskaitininko Kęstučio Skrupskelio mintis diskusijoms. Tik gaila, kad laiko pritrūko ir nebaigėm visų punktų. Jautėsi, kad skubinom net ir tiek apimti — vis ta laiko stoka!

Rūta Šiūlytė

Paskaitos

Parinktos bendrų konferencijų temos ir paskaitininkai taip pat labai patiko. Kadangi iš kongreso grįžusi apsirgau, galvoju, tad, kad paskaitų buvo per daug ir darbu buvome perkrauti, ypač kai po bendrų posėdžių dar vyko sąjungų konferencijos tomis pačiomis temomis. Bet paskaitų idėjos liko gyvos mintyse, nes jos buvo aktualios ir praktiškam įgyvendinimui gerai parinktos.

Dalilė Polikaitienė

Paskaitos buvo gerai paruoštos ir turtingos savo turiniu. Vįsose buvo paliestas ateitininkas kaip asmuo su Kristumi mūsų gyvenimo centre. Atsinaujindami per Jį tapsime pilnesni žmonės, tarnaujantys savo tautai, organizacijai ir žmonijai. Iš įvairių paskaitų ir pranešimų matėsi, kaip esame reikalingi savo tautai, organizacijai ir vienas kitam.

Nijolė Balčiūnienė

Man patiko dr. K. Skrupskelio paskaita. Ji buvo labai gerai paruošta. Kunigas Šarauskas iškėlė mums neramius klausimus, ir tai buvo labai efektinga.

Studentas iš Chicagos

Puikiai pravedė kongreso pabaigą dr. V. Vygantas, tikrai jautėsi tvarka, pagarba žmogui, pagarba *laikui* ir pagarba kūnui ir dvasiai. Nebuvo leistasi į lankas — žmonės galėjo pasisakyti, bet kartu turėjo ir demokratšką tvarką. Dr. Vygantas susumavo aiškiai visą kongresą labai trumpai ir drūtai.

Vida Tijūnėlienė

Pamaldos

Man asmeniškai kongreso įspūdingiausi momentai buvo religiniai, dvasiniai išgyvenimai šv. Mišių metu. Niekur kitur, tik tarp ateitininkų, stovyklose ir susikaupimuose, galiu pajusti gilesnį religinį jausmą. Tą ypač jutau šiame kongrese visų šv. Mišių metu. Ir iškilmingumas, ir maldos, ir bendras giedojimas, o ypač pamokslai davė kongresui gilios prasmės.

Dalilė Polikaitienė

Labai patiko iškilmingos pamaldos savo turiniu ir forma. Padarė neišdildomą įspūdį.

Jurgis Mikaila

Ypatingai patiko šeštadienio ryto Mišios Jaunimo Centre. Kun. K. Trimako pamokslas buvo originalus, ne trafaretiškas, o kas svarbiausia, kad jo žodžiuose jautėsi Kristaus dvasia. Ta dvasia jautėsi visą laiką Eucharistijos laiku. Aš galvoju, kad tai buvo vienas iš gražiausių kongreso momentų.

Taip pat patiko sekmadienio Mišios Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje. Jos buvo gana įspūdingos ir nustebino net ne ateitininkus, dalyvavusius tose Mišiose. Kun. P. Gaida pamoksle pabėrė ypatingai gražių minčių apie dvi karalystes. Ypatingai taiklios ateitininkams buvo vysk. V. Brizgio mintys Mišių pabaigoje. Bendrai tos Mišios buvo graži ir didinga ateitininkų manifestacija Kristui.

Penktadienio Mišiom seminarijoje buvo parinkti ypatingai gražūs skaitymai, bet tų skaitymų dvasia neprasimušė į dalyvių širdis. Pamokslo mintys buvo visai kitokia tema ir visos Mišios atsidavė dideliu formalizmu, kažkaip trūko vienijančios dvasios.

Vincas Kolyčius

Lapinsko režisuotas poezijos vakaras

Labai nepatiko Lapinsko režisuotų eilėraščių interpretacija. Iš kai kurių mums brangių eilėraščių buvo padaryta parodija.

Jurgis Mikaila

Aš asmeniškai turiu daug abejingų minčių apie poezijos pynę šeštadienio vakare. Iš teatralinio taško viskas buvo tikrai kuo puikiausia — ir vaidyba, ir dekoracijos, ir apšvietimai, ir t.t. Man betgi atrodė, kad, eilėraštį įdėjus į teatrinius rėmus, gali jo mintį visiškai pakeisti arba pakreipti. Tą jaučiau daugumoje eilėraščių, ir man asmeniškai nepatiko. Reikėtų mums savęs paklausti, ar mes kartais nepastatome gryno profesionalizmo aukščiau už viską ir atsisakome Kristaus dvasios.

Vincas Kolyčius

Nors bendrai kongreso programa buvo įdomi, dar vis neaišku, kodėl tokia nebesuprantama ir nežavi vakarinė programa buvo parinkta tam vakarui, kuris minėjo „Ateities“ žurnalo jubiliejų.

Rūta Šiūlytė

Banketas

1954 metais buvau studentė ir teko aktyviai dalyvauti pirmame kongrese JAV-ėse... Labiausiai liko mintyse užbaigtuvių banketas puošnioje viešbučio salėje. Tais laikais kažkaip išgalėjome iškilmingai už-

baigti kongresą, bet šį kartą nusigyvenome. Visi būtume pajėgūs buvę nuvažiuoti kur nors į puošnesnę vietą, kad pajustume iškilmingą užbaigimą. Taip pat buvo liūdna, kad jaunimas su vyresniais nebendravo. Gal jiems ir patiko kavinėje puotauti, nes ten tikrai buvo jauku, bet tai nebuvo tarpsąjunginis bendravimas. Mes norėtumėm matyti savo jaunimą, su juo bendrauti ir bankete, juo pasididžiuoti. O dabar nei savo jaunimo, nei kitų visą vakarą nemačiau.

Dalilė Polikaitienė

Norėjosi didesnio iškilmingumo bankete. Didesnės ir gražesnės salės, kurioje tilptumėm visi — jaunimas ir senimas, nors ir reiktų klausytis jaunimo muzikos. Juk mes visi sudarome vieną ateitininkijos šeimą. Tėvams yra malonu matyti, kaip jaunimas linksminasi, o galbūt ir jaunimui smagu matyti savo tėvus šokio sūkuryje ir besisukant pro šalį pasveikinti vieni kitus šypsena.

Nijolė Balčiūnienė

Ką daryti po kongreso?

Kas po kongreso? Kadangi grįžome visi iš darbo kongreso, tad ir imkimės darbo. Kuo greičiau reikia suformuluoti sąjungų uždavinius pagal spaudoje paruoštas rezoliucijas. Jos yra labai plačios ir iš jų galima sudaryti tikslias veiklos gaires. Būtinai atsižvelgti į visas sritis: religinę, tautinę, sąjungų veiklą. Bet ypatingai atsižvelgti į religinę. Ir jei negalime religinio momento sujungti su parapijų veikla, tai sudaryti ateitininkams pritaikytas progas išgyventi religinį momentą savo tarpe. Taip pat, jei įgyvendinsime visus septynis punktus, kuriuos kun. Pūgevičius iškėlė savo paskaitoje, bus daug gražios ir prasmingos veiklos tautiškumo atžvilgiu.

Tad linkėkime visiems tik nepavargti ir atgaivinti ateitininkų *sąjūdį,* kuris tebėra gyvas mūs laikams, kaip ir buvo Prano Dovydaičio laikais.

Dalilė Polikaitienė

Grįžau iš kongreso užsidegus, kaip ateitininkė ir moksleivių globėja, toliau dirbti, branginant ateitininkų organizaciją kaip didelį įnašą į mano gyvenimą. Panašiomis nuotaikomis grįžo ir Clevelando moksleiviai, pilni idėjų, temų ir planų susirinkimams. Jų planus įgyvendinti reiktų šaukti susirinkimus kas antrą savaitę. Pirmame susirinkime bediskutuodami kongreso temas, priėjome išvados, kad šie metai bus Šv. Rašto metai, ypač kai Danius Barzdukas savo pranešimui moksleiviams visą

medžiagą surinko tik iš Šv. Rašto. Kiekviename susirinkime skaitysime Šv. Raštą, pradedant su knygute „Imk ir skaityk" — vadovu pradedantiems kaip suprasti ir skaityti Šv. Raštą.

Nijolė Balčiūnienė

Man atrodo, reikėtų atkreipti dėmesį į kongreso nutarimus ir pageidavimus. Juos reikėtų atskirose vietovėse panagrinėti ir pažiūrėti, į ką yra atkreiptinas didesnis dėmesys.

Atrodo, kad daugiau dėmesio reikėtų skirti P. Dovydaičio „Trijų pamatinių klausimų" deklaracijai. Kongrese, pavyzdžiui, visiškai nebuvo iškeltas vienas iš didžiausių šiandieninių pavojų, grasinančių mums, tai sekuliarinis humanizmas. Studentų sąjungai čia yra didžiausias pavojus, nes tai labiausia šiandien plintanti „religija". Dovydaičio laikais buvo lengviau, nes priešas buvo aiškiai matomas. Šiandien jis ateina apsivilkęs apgaulingu drabužiu ir atrodo nekaltas — prisistato kaip draugas.

Taigi, atsakant, ką daryti po kongreso, aš atsakyčiau: atkreipiame dėmesį į savo šūkį, kuris daug kam yra tapęs negyvu. Kai „Visa atnaujinti Kristuje" bus pirmoje vietoje, tada visi mūsų penki principai sukris į savo vietas ir nebus pamiršti.

Vincas Kolyčius

Po kongreso turime pasistengti vykdyti jo nutarimus, kurie atskirose vietovėse galėtų būti praktiškai pritaikomi. Bendrai sakyčiau, kad kongresas buvo sėkmingas. Iškeltus jame sumanymus imame vykdyti. Laikas bus geriausias liudytojas. Žinoma, ir po darbo kongreso reikės padirbėti, įvykdant nutarimus, toliau gerinti organizacinę struktūrą ir kurstyti sąjūdžio dvasią.

Rita Bureikaitė

Po kongreso svarbiausias mūsų uždavinys — veikti pagal kongreso pagrindinę temą: „Visa atnaujinti Kristuje". Jaučiu, kad studentų tarpe yra įsigalėjęs šioks toks paviršutiniškas ateizmas. Dauguma narių, spėčiau, nėra bedieviai, bet apie Dievą ar tikėjimą viešai ir atvirai retai kas kalba. Veiklos rėmuose turėtume daugiau dėmesio skirti maldai. Daugiau melstis gal skamba gan menkai kaip veiklos patobulinimas, bet malda turi įvairius pavidalus — dažnai skirtingus kiekvienam asmeniui. O daugiau dėmesio skiriant maldai suartėjama su Dievu, ir mūsų veikla pasidaro artimesnė. Jo norų išraiška, ir tuo pačiu sėkmingesnė. Nesiūlau pakeisti ateitininkiją į kokią nors religinę organizaciją, bet mūsų šūkis turi turėti šiokį tokį religinį atgarsį.

Andrius Kazlauskas

Mano du pageidavimai greičiausia netinka daugumai ateitininkų, bet kyla iš asmeninių reikalavimų. Atgaivinus savo ateitininkišką dvasią, reikia neužmiršti, kad yra žmonių, gyvenančių mažose lietuvių kolonijose, kur neveikia ateitininkų kuopa, bet kurie norėtų prisijungti prie ateitininkų veiklos. (Amerikoj Washingtono valstija yra geras pavyzdys.) Skatinu kuopų korespondentus skelbti būsimuosius susirinkimus ir kursus ir t.t. ne tik ateitininkų spaudoj, bet ir bendroj lietuvių spaudoj. Iki šiol tik Toronto kuopa reguliariai parašo apie savo veiklą *Tėviškės Žiburiuose*. Kur Hamiltonas, Montrealis? Mėginsiu užmegzti ryšius su SAS ir tikiuos, kad manęs nepašalins, o sulauksiu žinių-aplinkraščių iš SAS valdybos. Mano geriausias ryšys su ateitininkų sąjūdžiu tebėra *Ateitis*.

Rūta Šiūlytė

Po kongreso reikia tęsti ateitininkų ligšiolinę sėkmingą veiklą su nauju uolumu.

Gytis Liulevičius

Kitos pastabos

Stebėjau kai kurių žmonių pasiaukojimą — tarnavimą. Tokių buvo daug, tačiau atkreipiau dėmesį į Vyt. Šoliūno ir Ald. Prapuolenytės „buvimą visur". Per poezijos vakarą Jaunimo centre šeštadienio vakare mačiau ir stebėjaus, kaip A. Prapuolenytė pavėlavusiems dalyviams nešiojo kėdes tamsoje, ir galvojau, kas yra „tarnavimas".

Vincas Kolyčius

Kongresas praėjo per greitai. Dar trūko vienos dienos kongresui užbaigti. Norėjosi dar vienos dienos perviršinti viską, ką girdėjome kongrese, pasidalinti mintimis ar vietovių problemomis, savo sąjungose ar atskiruose būreliuose ir tik pabendrauti — pabuvoti ateitininkiškoje dvasioje. Būtų labai naudinga suvažiuoti į pokongresinį savaitgalį globėjams, valdybų nariams ir tiems, kurie domisi ateitininkų veikla. Išklausytume jaunimo sąjungų pranešimų, kurie dėl laiko trūkumo nebuvo skaitomi, pasidalintume kongreso įspūdžiais, apsvarstytumėm, kokiu būdu įgyvendinti pateiktas idėjas bei kaip pagyvinti veiklą. Jaustųsi tęstinumas bei pilnesnis ir išsamesnis kongreso užbaigimas.

Nijolė Balčiūnienė

Kongresui einant prie galo, savo geros nuomonės apie ateitininkus nepakeičiau. Ateitininkai man pasiliks šviesios ateities viltimi. Kol juos turėsime, tol galėsime kartoti šiuos poeto Bernardo Brazdžionio žodžius: „Lietuva — aš čia gyva!" Iš kitos pusės žvelgdama, stebėjaus ir stebiuosi, kad ateitininkai iš savo tarpo neišugdo naujų pašaukimų į kunigus arba vienuoles. Verta mums visiems susimąstyti apie vyskupo Antano Deksnio žodžius: „Ar ateityje turėsime pakankamai vaidilučių-seselių? Ar bus

kunigų, kurie priimtų mūsų atneštas aukas prie altoraus?“ Tikiuos, kad vyskupo žodžiai palies, o gal jau palietė ateitininkų širdžių gelmes. *Tegyvuoja ateitininkų ateitis!*

Ses. Teresė Lukaitė

Kongreso rengėjams ir Federacijos valdybai reikia išreikšti padėką už paaukotą brangų laiką ir energiją, duodant mums visiems progą vėl susieiti ir rasti bendrą veiklos dirvą. Juk „Visa atnaujinti Kristuje“ šūkis yra mūsų gyvenimo kelrodis.

Dalilė Polikaitienė

Kongresus ar suvažiavimus reiktų rengti viešbutyje, kuriame galėtų apsigyventi ir daugumas iš toliau atvykusių jo dalyvių (tai liečia bent studentus), nes tai padėtų geresniam susigyvenimui, draugiškumui ir stipresniam organizacinių ryšių užmezgimui.

Rita Bureikaitė

Buvo labai gera mintis ruošti Kongresą Jaunimo centre ir Ateitininkų namuose vietoj McCormick Place, Conrad Hilton, ar kokiam kitam viešbutyje. Šitokiu būdu išeina daug pigiau, ir pinigai pasilieka lietuvių visuomenėje.

Per iškilmingas Mišias Jaunimo centre, paskutinį rytą, koplyčia buvo labai prikimšta. Vietoj, kad būtų buvę laikomos Mišios koplyčioje, galėjo būti laikomos didžiojoj salėje. Būtų visi žmonės tilpę ir nebūtų reikėję lauke stovėti.

Gytis Liulevičius

MŪSŲ ŠEIMOJE

Vakaras. Kas širdy vyksta po visos dienos praleistos bendraminčių tarpe mėginant ją atnaujinti Kristuje? Švenčių vakarą Jubiliejinio Kongreso antrosios dienos, iš pareigingumo jausmo, šeimoje. — Išleidau žmoną pasižmonėti.

Dar girdisi šeimyninio koncerto trijų smuikų garsai, mūsų vaikai skleidė Kristaus meilę draugių tarpe muzikos garsais. „Spindi skliaute žvaigždutė, kaip dūmoju kas esi?“ Ši melodija atitinka šio vakaro nuotaikai. Per pietus, asmeniškam pašnekesy kun. Savickas iš Vokietijos kaip tik lygino Idealą kaip moralę sukeliantį troškimą, degančią žvaigždę, vis ieškomą, vis neatsiekiamą, vos paragaujamą ir vėl troškulį keliančią surrealistinės tikrovės reiškinį. Ir toj susidarančioj įtampoj, lyg anglies spaudime gimstąs deimantinis charakteris. Žvaigždės esą vartojamos navigacijai, kryptį nustatyti, o ne knygą kupri-nėj nešioti.

Dar vaikai krykštauja maudydamiesi ir prisimindami Kreivų šypsenų žaidimo įtakoj: Kas yra J.C.? Jėzus Kristus, Jaunimo centas ir jame gyvenąs sargas šuo. Jiems daug krykštavimo suteikė kai sūnus turėjo, net keturis sykius, žaidimą pradėti iš pradžios, nes „pamiršo kelią“. Ar tai ne mūsų veikla? Ne mūsų egzistencijos dalelytė? Kiek sykių mes suklumpam ir vėl turim iš naujo pradėti? Pagaliau visi keturi žaidėjai susipainiojom diskusijose, eigos reikaluose, sunkiųjų paskutiniųjų kvadratų ėjimuose, ir nei vienas pilnai neišsisakęs, nubalsavom, net „kongreso uždarymo“ nepasiekę nutarėm *visa atnaujinti Kristuje!* net ir mūsų pavargusius kūnus — išsiskirstėm gultų.

Dabar laukiu išsimaudžiusiųjų ir skaitysim Vinco Krėvės „Antanuko rytas“. Jie vakar vakare užsiintrigavo Antanuko meile jo senelei.

Ramybėje paskendęs jaučiuosi puikiai pritaikęs nustatytosios programos vakarinį punktą: *Meninis „Ateities“ vakaras,* šeimyniškumo principo šviesoje.

A. Tijūnėlis

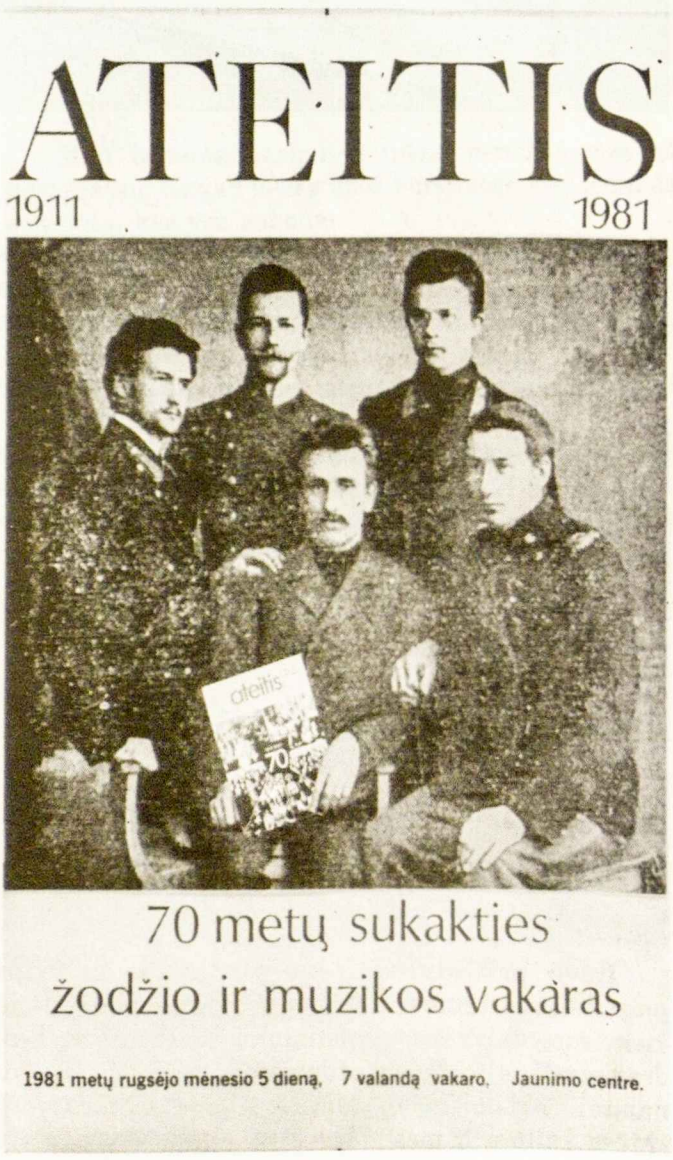

ATEITININKŲ KONGRESAS LIPNIŪNO KUOPOS MOKSLEIVIŲ AKIMIS

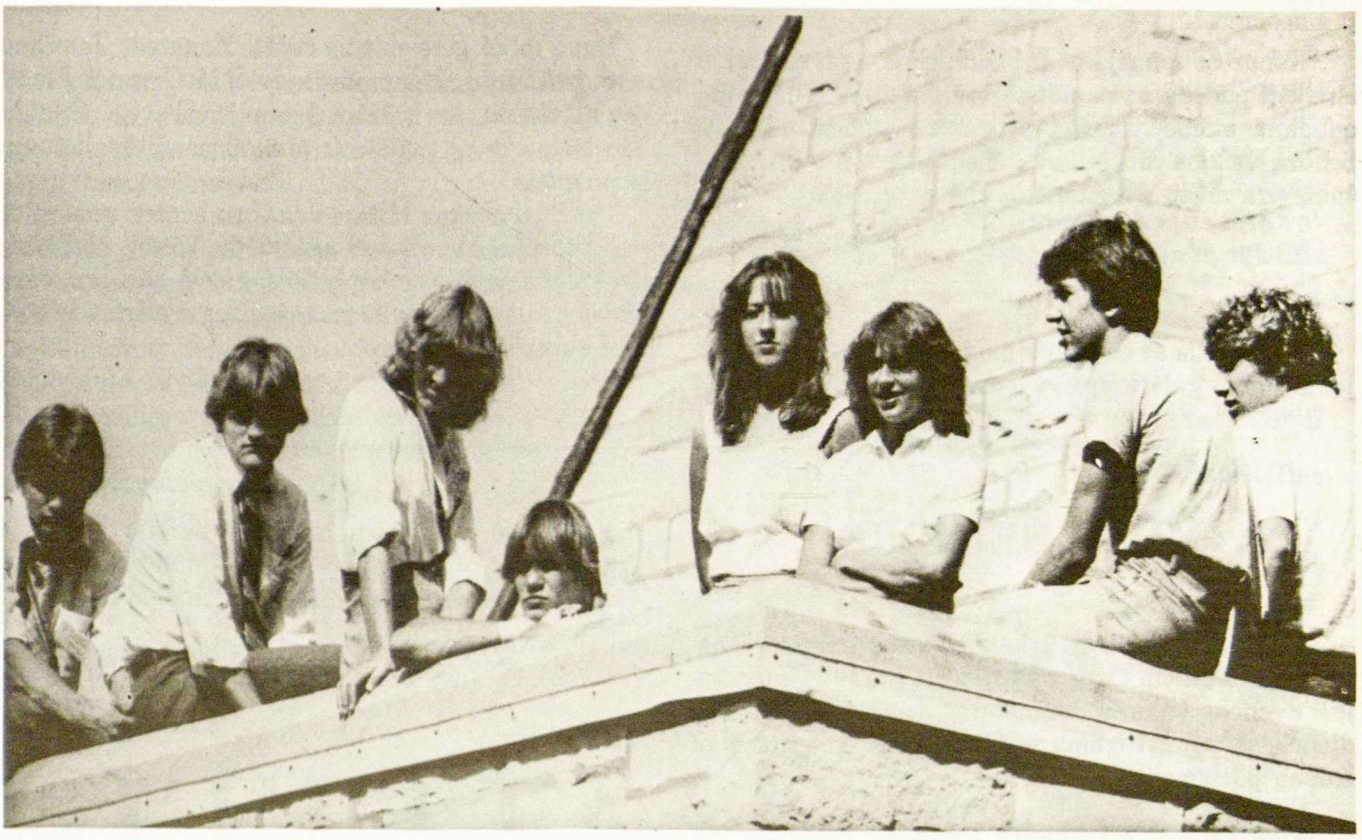

Su vasaros karščiais užmarštin nubėgs ilgos saulėtos dienos ir ilgai lauktas kongresas. Su pažemėje beskraidančiais lapais ir jau snaigėmis, galvoju, kiek kongrese pasėtų idėjų ateityje neš vaisių ir kiek jų, kaip tie lapai ar snaigės, pavėjui nuskries? Ypač įdomu, kiek konkrečios įtakos jis padarė jaunimui. Kadangi šiais metais sūnus Rimas yra Chicagoje veikiančios Lipniūno kuopos pirmininkas ir pirmasis moksleivių susirinkimas vyko pas mus, ėmiausi iniciatyvos paruošti smalsumo dėlei anketas. Susirinko dvidešimt penki: devyni kongrese nedalyvavo, šešiolika dalyvavusių anketas užpildė. Pateiksiu klausimus ir atsakymus.

Ar galvoji, kad kongresas buvo tau svarbus, naudingas? Kodėl? Svarbus (4), Neįdomus (1), Svarbus, nes aptarė veiklą (1), Tik truputį svarbus, bendros paskaitos nieko nereiškė, nes nieko nesuprato (1), Pagerino organizaciją (1), Susitiko su draugais (1), Daug išmoko (1), Pradėjo galvoti apie dalyvavimą ateitininkuose ir savo gyvenimą bendrai (1).

Buvo pristatytos ir nagrinėjamos keturios pagrindinės temos. Skaičiai rodo, kiek lipniūniečių kiekvienoj dalyvavo. „Ateitininkų šeimos kartų bendravimas" (4), „Mūsų uždaviniai, siekiant visa atnaujinti Kristui" (7), „Mūsų rūpestis Lietuva" (7), „Mūsų kultūra ir mes" (4).

Kurios temos buvo įdomiausios? Keturi pasisakė už šūkio uždavinių temą, po tris už kartų bendravimo ir rūpesčio Lietuva tema ir nė vienas už kultūros temą.

Ar geriau patiko bendros temos pristatymas, ar svarstybos būreliuose? Septyni pasisakė už svarstybas būreliuose, o tik vienas už bendros temos pristatymą.

Kongreso metu įvyko keturios šv. Mišios. Kuriose dalyvavai ir kurios paliko tau įspūdį? Kodėl Iš šešiolikos tik vienas dalyvavo visoe keturiose Mišiose. Atidarymo kongreso Mišios buvo įspūdingiausios (1), Iškilmingos Mišios (5), Uždarymo Mišios (1).

Kuriuose kultūriniuose renginiuose dalyvavai? *Ateities"* akademijoje (7), *Ateities* vakare (10), Šokiuose (16), Bankete (7).

Jeigu būtum buvęs rengimo komitete, ką būtum kitaip suplanavęs? Įdomesnę programą (1), Daugiau diskusijų būreliuose (1), Punktualumą šokiuose (1), Daugiau laiko temoms (3), Daugiau šokių (1), Pakeisčiau *Ateities* vakarą (1).

Kongresui pasibaigus, tavo nuomone, kas konkrečiai darytina Lipniūno kuopoje, kad glau-

desnis būtų kartų bendravimas, kad Lietuvai būtumėm naudingi, kad būtumėm geri lietuviai ir ateitininkai?

Bendrauti su jaunučiais ir studentais (4) (gal su iškylomis); Bendrauti su sendraugiais (1), domėtis jų veikla; Padėti Lietuvai konkrečiais darbais ir veikla (3); Daugiau diskusijų, mažiau paskaitų (1); Dirbti su jaunučiais, globėjauti (1); Bendrauti veikloje su tėvais (1); Turėti šeimos dieną su visom sąjungom, tą dieną pasikeičiant tėvais, broliais ir seserimis, dieną pagyventi kitoje ateitininkų šeimoje (1).

Nors skaičiais gal ir nedidelio būrelio pasisakymai, manau gal bus įdomūs. Gilesniame apmąstyme atpažinsime savo jaunimo veiklos veidą ir toliau rūpindamies jų ir savo gyvenimo įprasminimu ateitininkiškosios ideologijos raidoje

Dalia Kučėnienė

Ar kongresas tau buvo naudingas ir svarbus?

Kongresas buvo labai svarbus, kadangi ten mes daugiau galvojom apie ateitininkus ir būdus pagerinti mūsų organizaciją.

Rimas Kučėnas

Taip, mes susitikom su kitais ateitininkais ir galėjom pakalbėti apie idėjas ir įspūdžius.

Vilija Vieraitytė

Kongresas buvo naudingas, nes mane pagerino ir daug išmokau.

Audrius Polikaitis

Kongresas buvo svarbus ir naudingas, bet apgailestauju, kad nedalyvavau tiek, kiek norėjau. Daugiau dėmesio kreipiau į pasilinksminimus.

Rita Stukaitė

Taip. Aš per kongresą ir po kongreso pradėjau galvoti apie savo dalyvavimą ateitininkuose ir apie savo gyvenimą iš viso. Aš manau, kad savo gyvenimą pagerinau po kongreso.

Dalia Polikaitytė

Ne, nes buvo labai neįdomiai.

Aušra Jasaitytė

Ar geriau patiko bendros paskaitos ar svarstybos būreliuose?

Man labiau patiko svarstybos būreliuose, kadangi ten gali daugiau dalyvauti.

Rimas Kučėnas

Labiau man patiko svarstybos būreliuose, nes daugiau gali įsijungti.

Rita Stukaitė

Man geriau patiko svarstyti būreliuose, nes galėjau svarstyti individualiai ir pats galvojau.

Audrius Polikaitis

Geriau būreliuose, nes yra daugiau individualios idėjos ir diskusijos.

Vilija Vieraitytė

Man bendros paskaitos nieko nereiškė, nes aš nesupratau. Geriau svarstybos būreliuose, nes tenai aš supratau, kas yra sakoma.

Be parašo

Man labiau patiko būreliuose, nes galėjau išsireikšti.

Dalia Polikaitytė

Man labiau patiko bendros temos pristatymas, nes buvo labai įdomiai pristatytos.

Vitas Lukošiūnas

1980-1981 M.

ATEITIES JAUNIMO

KONKURSO LAIMĖTOJAI

Redaktorius:

Ateities *vyriausio redaktoriaus kun. dr. Kęstučio Trimako žodis jaunimo konkurso premijų įteikimo pradžioje.*

Ateitis kreipė ir kreips ypatingą dėmesį į tiesą, gėrį ir grožį. Tokį tikslą *Ateities* žurnalui nurodė pats pirmasis leidėjas Adomas Jakštas-Dambrauskas jau pačiame pirmame *Ateities* numeryje.

Ir taip nuo pat *Ateities* pradžios prasidėjo grožio, tiesos ir gėrio ieškojimas ir dalinimasis tarp *Ateitį* redaguojančiųjų, bendradarbių ir skaitytojų. *Ateitis* tapo vieta, kur susitinkama; kelias, kuriuo kartu einama; tiltas, kuriuo pereinama į kažką geresnio.

Ateitis pasižymėjo tuo, kad apie ją būrėsi pirmuosius kūrybinius žingsnius žengiantieji. Vėliau iš jų tarpo išaugo brandūs poetai, kaip Mykolaitis-Putinas, Jonas Aistis, Brazdžionis, Nagys, Bradūnas; mąstytojai, kaip Maceina, Girnius; prozininkai-beletristai, kaip Vaičiulaitis.

Toji kūrybinė liepsna buvo perduodama jau 70 metų. Kūrybos estafetė tęsiasi ir šiandien... Kad ir šiame išskirtiniame jaunimo kūrybos konkurse, kokio bent skaičių atžvilgiu, rodos, dar nebuvo *Ateities* istorijoje: 39 premijų laimėtojams bus išdalinta 1820 dolerių suma. Premijų laimėtojai — nuo Ramiojo vandenyno iki Atlanto pakraščių, netoli Baltijos jūros ir prie Vidužemio jūros saulėtų pakrančių.

Mecenatai:

Kun. dr. Juozo Prunskio mecenatų vardu tartas žodis.

Mylėdami Lietuvą, brangindami Ameriką, ypač mylime ir branginame mūsų idealistinį jaunimą. Kai šiame krašte yra daug pasimetusio jaunimo, mes džiaugiamės, kad turime jaunimo, kuris susitelkęs kūryboje. Kai šioje šalyje jaunimas daug kur įsukamas į narkotikų svaigalus, mes džiaugiamės, kad turime jaunimo, kuris apsvaigęs kūrybos polėkiais. Kai Amerikoje dūsaujama, kad atsirado apie milijonas jaunų alkoholikų, mums be galo džiugu, kad turime jaunimo, kuris rymo ne prie tavernų, barų, o prie kūrybos stalų.

Šis jaunimas, sumanaus redaktoriaus vadovaujamas, garbingąją sukaktį švenčiančią *Ateitį* iškėlė į mūsų žurnalistikoje negirdėtas aukštumas. Septynių dešimtmečių brandumo *Ateitis* šių jaunų talentų dėka sušvito, sužibėjo nauju jaunatviškumu. Jūs, gabieji jaunuoliai, rašykite patrauklius kūrinius, o mes, žilagalviai, rašysime čekius.

kun. dr. K. Trimakas

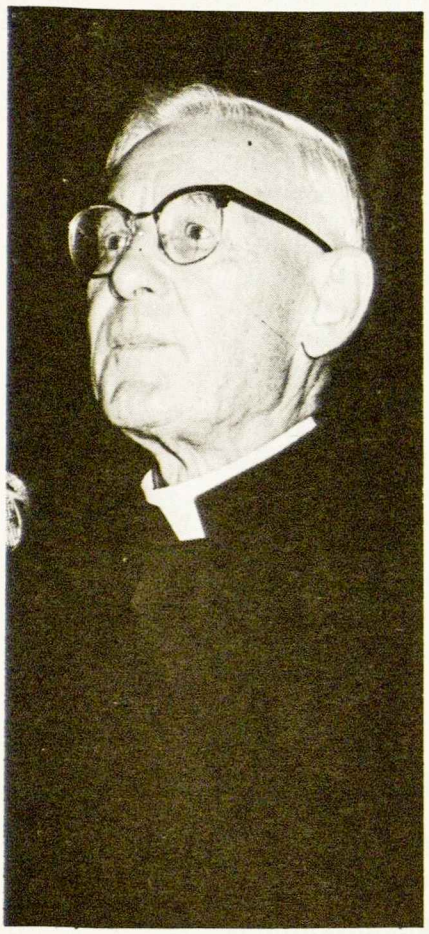

kun. dr. J. Prunskis

J. Malerytė

Laimėtojai:

Jolantos Malerytės žodis konkurso premijų laimėtojų vardu

Mieli kongreso dalyviai, svečiai, Pirmiausia noriu pasveikinti visus čia susirinkusius į tokią gausią lietuvišką šeimą, kurios vardas — *Ateitis*. 70 metų — jau netrumpas gyvenimo kelias. Reikia tik džiaugtis, kad tos idėjos randa atgarsį jaunų žmonių širdyse, žadina tėvynės meilės jausmą, taurina moralę. Nuoširdžiai linkiu visiems ateitininkams kūrybingos ir prasmingos veiklos, idėjų ir užmojų išsipildymo.

Aš tariu nuoširdų lietuvišką ačiū *Ateities* žurnalo redakcijai už dėmesį mums, rūpestį ir globą. O, asmeniškai, labiausiai dėkoju kun. dr. K. Trimakui, be kurio pagalbos gal jau būčiau ir užgesus.

Visų laimėtojų vardu dėkoju mūsų mecenatams, tiems pasišventusiems lietuvybei žmonėms, kurie savo triūsu, materialine parama skatina mus, jaunuosius, kūrybinei veiklai.

Atnešėme viską, ką turime, mums visiems, suvienytiems po vienu žodžiu, vienu ilgesiu — Lietuva.

Languoti lubinų laukai
Kamanių dusulio
Pavilkt negali. Palinkai
Nuo žiedo judesio...

Gali panerti net rankas
Į karštą dūzgesį...
Svėrių svarstyklių nepakaks
Susverti ūžesiui...

Ir savo posenes žaizdas
Nustojau budinus...
Užvaldė lubinai laukus —
Kamanės — lubinus.

Premijos moksleiviams

V. Liulevičius

Už rašinius

Pirmoji premija (50 dol.) — **Natalijai Slivinskaitei** iš Toronto, Kanados, už rašinį „Draugystė — gyvenimo skausmas ir džiaugsmas“ (*Ateitis,* 8 nr.;.

Antroji premija (30 dol.) — **Vėjui Liulevičiui** iš Chicagos už rašinį apie ateitininkų jaunimo globėją Balį Lukoševičių (*Ateitis,* 3, 108).

L. Vasiliauskaitė

Už poeziją

Pirmoji premija (50 dol.) — **Linai Palubinskaitei** iš Clevelando už dar neatspausdintus eilėraščius.

Antroji premija (30 dol.) — **Danai Skukauskaitei** iš Toronto, Kanados, už dar neatspausdintus eilėraščius.

Trečioji premija (20 dol.) — **Lorai Vasiliauskaitei** iš Glen Ellyn, Ill., už jau atspausdintus (*Ateitis,* 5, 186) ir dar neatspausdintus eilėraščius.

L. Palubinskaitė

Už prozą

Vienintelė premija (50 dol.) — **Violetai Slivinskaitei** iš Toronto, Kanados, už dar neatspausdintą apsakymą „Vasaros pamoka“.

R. Musonytė

Už meno fotografijas

Vienintelė premija (50 dol.) — **Rūtai Musonytei** iš Oak Lawn, Ill., už fotografiją *Ateityje* (5, 153). Premijos mecenatė — Chicagos apylinkių Stulginskio moksleivių ateitininkų kuopa.

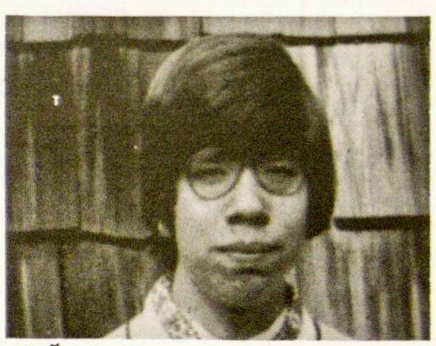

H. Šatinskas

Už veiklos fotografijas

Pirmoji premija (50 dol.) — **Rūtai Musonytei** iš Oak Lawn, Ill., už veiklos nuotraukas keliuose *Ateities* numeriuose.

Antroji premija (30 dol. — **Henrikui Šatinskui** iš Syosset, N.Y., už *Ateityje* atspausdintas nuotraukas (3, 106).

M. Tomkutė

G. Palubinskaitė

R. Balčiūnas

J. Malerytė

L. Palubinskas

Už veiklos aprašymus.

Pirmoji premija (50 dol.) — **Mildai Tomkutei** iš Canoga Park, CA, už keletą Los Angeles moksleivių ateitininkų kuopos veiklos aprašymų. Premijos mecenatė — dr. Janina Jakševičienė.

Antroji premija (30 dol.) — **Gintai Palubinskaitei** iš Huntington Beach, CA, už du veiklos aprašymus (1980, 9, 332; 1981, 6, 236).

Trečioji premija (20 dol.) — **Ramūnui Balčiūnui** iš Clevelando, už moksleivių kalakursų aprašymą (1-2 nr., 62).

Premijos 19-30 m. jaunimui

Už poeziją

Pirmoji premija (250 dol.) — **Jolantai Malerytei** iš Vancouverio, Kanados, už jau atspausdintus eilėraščius (*Ateitis,* 3, 90-91).

Antroji premija (50 dol.) — **Gintai Remeikytei** iš Chicagos už jau atspausdintus (6, 216-217) ir dar neatspausdintus eilėraščius.

Trečioji premija (25 dol.) — **Loretai** iš Europos už dar neatspausdintus eilėraščius.

Už prozą

Pirmoji ir antroji premija (viso 300 dol.) — padalinta **Linui Palubinskui** už bevardį apsakymą ir Neriai Mėlynytei už apsakymą „Zuikis kryžkelėje". Paaiškėjo, kad Neris Mėlynytė yra slapyvardis dviejų studentų — to paties **Lino Palubinsko** ir **Vilijos Dėdinaitės** iš New Yorko. Abu apsakymai dar nėra atspausdinti.

Trečioji premija (30 dol.) — **Audriui Tadui Klimui** iš Rochesterio, N.Y., už apysaką „Malonė" (spausdinama *Ateities* 7 nr.).

Ketvirtoji ir penktoji premijos (po 20 dol.) — padalinta **Jonui Alšėnui** iš Clevelando už apsakymą „Jungianti grandis" (dar neatspausdinta) ir **Sauliui Kubiliui** iš Romos už „Ne pasaką" (3, 94).

Už straipsnius

Pirmoji premija (60 dol.) — **Viktorui Nakui** iš Arlington, Va., už straipsnį „Lietuvių išeivijos ateitis“ (spausdinamas *Ateities* 8 nr.).

Antroji premija (30 dol.) — **Andriui Valevičiui** iš Muensterio, Vokietijos, už straipsnį „Kuogi aš būsiu?“ (*Ateitis,* 5, 176).

Trečioji, ketvirtoji ir penktoji premijos (po 20 dol.) — padalintos **Vilijai Dėdinaitei** iš New Yorko už rašinį apie kongresą „Ne eksperimentas, bet sunki užduotis“ (*Ateitis,* 6, 224), **Viliui Dundzilai** iš Clarendon Hills, Ill., už rašinį „Visa atnaujinti Kristuje?“ (dar neatspausdintas) ir **Jonui Sidriui** su **Aru Žlioba** už rašinį „Fiziologijos pamoka“ (*Ateitis,* 4, 136).

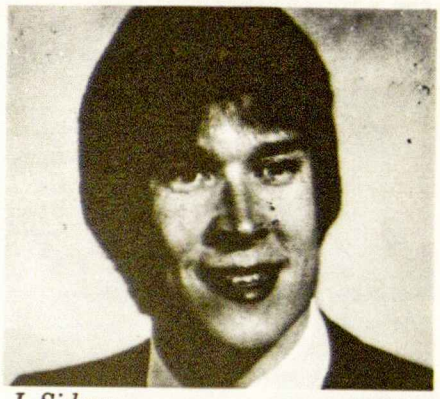

J. Sidrys

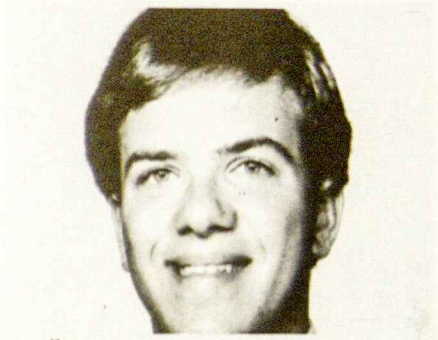

A. Žlioba

Už anketos studiją

Speciali premija (60 dol.) — **Vitai Musonytei-Aukštuolienei** iš Chicagos už anketos studiją „Moksleivių pažiūros į lietuviškumą, Bažnyčią ir save“ (*Ateitis,* 4, 125).

V. Aukštuolienė

Už asmens aprašymą

Speciali premija (50 dol.) — **Rūtai Šiūlytei** iš Ottawa, Kanados, už kun. Viktoro Skilandžiūno asmens ir veiklos aprašymą (dar neatspausdintas).

Už ateitininkų veiklos trumpas žinias

Speciali premija (50 dol.) — **Romai Olšauskaitei-Kuprienei** už ateitininkų veiklos žinias „Trumpai“ kiekviename *Ateities* numeryje.

R. Šiūlytė

Už veiklos aprašymą

Pirmoji premija (50 dol.) — **Zitai Kripavičiūtei** iš Timberlake, Ohio, už Clevelando jaunimo susikaupimo dienų aprašymą (*Ateitis,* 7 nr.).

Antroji premija (30 dol.) — **Rėdai Ardytei** iš už studentų ateitininkų stovyklos ir studentų ateitininkų suvažiavimo aprašymus (*Ateitis,* 1980, 9, 338; 1981, 1-2, 55).

Trečioji premija (25 dol.) — **Vitui Laniauskui** iš Cicero, Ill., už moksleivių žiemos kursų aprašymą (*Ateitis,* 4, 142).

Ketvirtoji premija (20 dol.) — **Ramintai Pemkutei** iš Sleepy Hollow, Ill., už 1980 m. moksleivių kalakursų aprašymą (*Ateitis,* 5, 191).

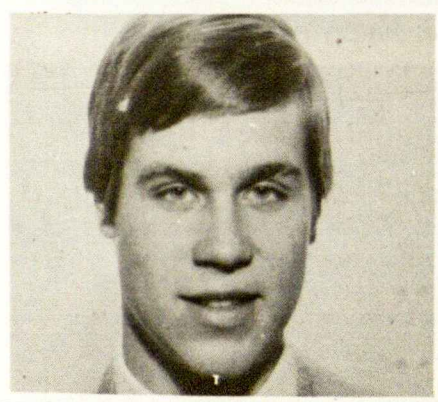

V. Laniauskas

R. Ardytė

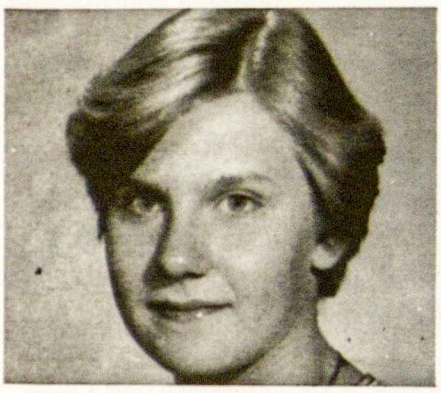

V. Kuprytė

K. Juzaitytė

E. Razma

J. Kuprys

Už meno fotografiją

Vienintelė premija (50 dol.) — **Vidai Kuprytei** iš Cicero, Ill., už viršelio fotografiją (*Ateitis,* 5 nr.).

Už veiklos fotografijas

Pirmoji premija (60 dol.) — **Jonui Kupriui** iš Cicero, Ill., už veiklos fotografijas kiekviename 1980-1981 m. *Ateities* numeryje.

Antroji premija (30 dol.) — **Edžiui Razmai** iš Joliet, Ill., už fotografijas iš studentų stovyklos (*Ateitis,* 1980, 9, 338).

Trečioji premija (20 dol.) — **Andriui Razgaičiui** iš Clevelando už nuotraukas iš Clevelando jaunimo susikaupimo dienų.

Už iliustraciją

Pirmoji premija (50 dol.) — **Kristinai Juzaitytei** iš Plymouth Meeting, Pa., už „Rudens" iliustraciją (spausdinamas *Ateityje,* 8 nr.).

Antroji premija (30 dol.) — **Rimai Valiulytei** iš Chicagos, Ill., už kelias iliustracijas.

Mecenatai

Konkurso premijų laimėtojams buvo išdalinta 1820 dol. Šią sumą suaukojo kun. dr. Juozas Prunskis (1000 dol.; jis yra daugumos premijų mecenatas, tad jo pavardė laimėtojų sąraše nekartojama), dr. Janina Jakševičienė (50 dol.), prez. Stulginskio moksleivių ateitininkų kuopa (50 dol.); Faustina Mackevičienė surinko 220 dol. iš *Ateities* bičiulių — D. Augienės, S. ir N. Rauckinų, V. ir J. Sklerių, O. ir P. Abromaičių, dr. K. ir A. Rimkų, P. ir J. Starkų, dr. O. Mironaitės, J. ir P. Gruodžių, dr. L ir P. Dirdų, M. Marcinkienės, K. Pabedinsko ir F. bei M. Mackevičių. Po 100 dol. davė Vytautas ir Aldona Kamantai, Gediminas ir Vida Kaulėnai, dr. Kęstutis ir Vitalija Kebliai, Povilas ir Rūta Kiliai, Vaclovas ir Asta Kleizos; jų 500 dol. suma — po 250 dol. — buvo įteikta poezijos ir prozos pirmųjų premijų laimėtojams 19-30 m. grupėje.

laiškai

Sveikinimai Ateičiai

Siunčiu Jum ir *Ateities* kongresui geriausius linkėjimus. Buvo miela kadaise dirbti *Ateičiai* ir jos jaunimui. Gaila, kad darbų darbeliai neleidžia dabar išvykti ir būti kongrese ir Jūsų tarpe. Su nuoširdžiausiais sveikinimais ir linkėjimais!

Paulius Jurkus
(buvęs *Ateities* redaktorius)

Džiaugiuosi, kad *Ateitis* jau gali švęsti 70 metų sukaktį ir kad ir dabar, išeivijos sąlygose, žurnalas budi tų pačių ateitininkiškų idealų sargyboje, kurie buvo paskelbti prieš 70 metų. Linkiu redakcijai ir žurnalui jėgų ir ištvermės tą gražų darbą tęsti daugelį metų.

Pranas Naujokaitis
(buvęs *Ateities* redaktorius)

Ateities Jubiliejinio Kongreso proga atsigrįžę į praeitį, su pagarba prisimename žurnalo pirmūnus prel. A. Jakštą ir prof. Pr. Dovydaitį, anuo gūdžiu mūsų tautos metu įžiebusius lietuviško spaudos žodžio naują liepsnelę, kuri jau septynias dešimtis metų skleidžia krikščionišką-lietuvišką šviesą.

Nemanau, jog ilgoje kelionėje netrūko uolų, — plaukta pro Sciles ir Charbides — tokia lietuviškosios spaudos dalia. Dažnai net nepastebėjome pilkųjų didvyrių-redaktorių bei jų talkininkų, kurių įmintu taku ir šiandien sumaniai tebekeliaujama, kurių užmojų vaisiais stiprinamasi ateičiai.

Žengiant į aštuntą dešimtmetį, šiandieniniam *Ateities* žurnalo redakciniam kolektyvui linkiu ryžto, ištvermės ir prasmingos darbuotės. Mūsų visų ateitis bus tokia, kokią nusikaldinsime dabartimi.

Tegul Aukščiausias Jums padeda.

Juozas Toliušis
Mūsų Vyčio redaktorius

Lietuvių Skautų sąjungos vadovės ir vadovai, suskridę į Dainavą aptarti organizacinius reikalus, sveikina Jus dėkodami už talką lietuviams skautams. Kartu kviečiame ir toliau stiprinti išeivijos lietuviško jaunimo veiklą bei mūsų Tėvynės laisvinimo pastangas.

Budime!

LSS vadovų vardu,
v.s. Sigitas Miknaitis
Tarybos pirmininkas

Premija Ateičiai

Jadvygos ir Adolfo Damušių vardu siunčiu Jums 500 dol. čekį *Ateities* žurnalo skelbiamo konkurso rašinių premijų laimėtojams.

Mūsų įsitikinimu lietuviškumo principą vykdant, lavinimasis bei tobulėjimas lietuvių kalboje yra pats svarbiausias rūpestis. Kuo daugiau mūsų jaunųjų narių sugebės kūrybiškai reikštis lietuvių kalba, tuo labiau ateitininkija parodys savo vertę bei veiklos prasmingumą. Savo eilėse turime daug šviesios dvasios idealistinio jaunimo. Turime jiems atskleist tikruosius uždavinius, juos įtikint ir jiems padėti jų pastangose.

Adolfas Damušis

Ačiū už premijas!

Norėčiau Jums bei visam *Ateities* redakcijos kolektyvui širdingai padėkoti už paskirtą premiją. Džiaugiuos, kad turėjau progos prisidėti prie ateitininkiško darbo. Man begalo smagu, kad jūs mano pastangas įvertinate. Didelis ačiū!

Vita Aukštuolienė

Jūsų pranešimas, kad aš laimėjau pirmą premiją moksleivių veiklos aprašyme mane padarė labai laimingą. Netikėjau kad aš galėčiau laimėti ir buvau nustebinta. Nuoširdžiai dėkoju jums už tokią dovaną, kuri man daug reiškia.

Milda Tomkutė

Širdingai dėkoju už Jūsų laišką (apie konkurso premijos laimėjimą — Red.). Ačiū už mano darbo įvertinimą.

Kristina Juzaitytė

Labai dėkoju už man paskirtas premijas. Man buvo didelė garbė priimti premijas per *Ateities* sukaktuvinį kongresą. Labai malonu man fotografuoti, bet dar maloniau žinoti, kad Jūs įvertinate mano nuotraukas. Skatinu visus Jūsų skaitytojus, rašyti, piešti ir fotografuoti *Ateities* žurnalui. Taip pat dėkoju savo mecenatams, ir Jums dar kartą — didelis ačiū!

Rūta Musonytė

Nuoširdžiai dėkoju už paskirtą poezijos premiją. Tai vėl buvo labai maloni staigmena. Džiaugiuos, kad ir aš asmeniškai galiu šiek tiek prisidėti prie *Ateities* žurnalo.

Lina Palubinskaitė

Buvau maloniai nustebintas sužinojęs, kad Jūs ir *Ateities* jaunimo konkurso teisėjai man paskyrė antrą premiją veiklos

fotografijos srity, studentų grupėj. Esu labai dėkingas už premiją ir skiriamą dovaną. Manau, kad ši dovana mane skatins prisidėt daugiau prie *Ateities* ir visos lietuviškos spaudos.

Edis Razma

Ačiū už laiškelį su gera žinia (apie konkurso premijos laimėjimą — Red.). *Ateitį* gaunu ir su dideliu susižavėjimu skaitau.

Andrius Valevičius,
Muenster, V. Vokietija

Didelis ačiū už premiją. Manau, kad *Ateities* kasmetinis konkursas ne tik skatina jaunimą rašyti savo tėvų kalba, bet taip pat atkreipia visuomenės dėmesį į jaunus rašytojus, tad ir į naujas idėjas bei perspektyvas.

Kai į galvą šauna nauja mintis ir parašau straipsnį, dažniausiai stengiuos jį siųsti *Ateičiai.* Tai darydamas jaučiu, kad palaikau ryšius su toli nuo manęs gyvenančiais draugais ir su jais tęsiu seniai, Dainavoje pradėtą, dialogą.

Viktoras Nakas,
Falls Church, VA

Įdomi Ateitis

Ateitis, 1980 m. spalis. Visos mažumos nori, kad jų jaunoji karta tarpusavy poruotųsi ir sudarytų šeimas. To nori ir lietuviai išeivijoje. Kaip vaikinai žiūri į mergaites, o mergaitės į vaikinus? Atsakymus į šiuos ir panašius klausimus rasite puikiame, ypač jaunimui skirtame, dalykiškai patraukliame *Ateities* žurnale.

Tėviškės Aidai
Australija

Ačiū ir bravo!

Noriu išreikšti padėką, kad *Ateities* žurnalo nr. 3 pristatėte savo skaitytojams mano *Telšių vyskupijos* knygą, atspausdindami Jono Dainausko rašinį, iliustracijas ir paskirdami tiek daug vietos.

Taip pat noriu padėkoti redakcijos nariui Jonui Kupriui už nuotrauką ir visiems redakcijos štabo nariams, kurie gražiai rašinį apipavidalino.

Šia proga džiaugiuosi, kad jau keletas metų *Ateities* žurnalas yra visiškai tobulas, svarus savo turiniu, gražiai apipavidalinamas ir meniškai tvarkomas. Man ding' ar *Ateitis* nebus tik vienintelis mūsų žurnalas, kurio redakcijos kolektyve dirba tiek daug mūsų jaunųjų.

Gyvuokite ir ilgai laikykitės!

Bronius Kviklys

ATEITIES KONGRESO FINANSINIS VAJUS

Jubiliejinio Kongreso proga ateitininkiškajai veiklai paremti bei kongreso išlaidoms padengti buvo organizuojamas aukų telkimo vajus. Šio vajaus metu sutelkta arti 20,000 dol. Didelė padėka priklauso visiems didesne ar mažesne auka prisidėjusiems prie šio vajaus sėkmingumo.

Po 1,000 dol.: Dr. Kazys Ambrozaitis, Chesterton, IN; dr. Zigmas Brinkis, North Hollywood, CA; dr. Romas Gineitis, Dayton, Ohio; dr. Petras Kisielius, Cicero, IL; dr. Juozas Meškauskas, Chicago, IL; dr. Antanas Razma, Joliet, IL; dr. Bronius Valatka, Chicago, IL.

Po 500 dol.: Agota Milčienė, Manchester, CT; dr. Jurgis Stankus, Chicago, IL.

462 dol.: Kazys Pabedinskas, Chicago IL.

Po 300 dol.: Antanas Polikaitis, Los Angeles, CA; dr. Romualdas Zalubas, Silver Spring, MD.

Po 200 dol.: Stasys Balsys, Brooklyn, NY; Pranas Baltakis, Silver Spring, MD; Clevelando Ateitininkai Sendraugiai; Jonas Kelečius, Chicago, IL (*Ateičiai*); Juozas Vembrė, South Boston, MA.

Po 150 dol.: Prel. Kučingis, Los Angeles, CA; dr. Juozas Masilionis, Dayton, OH.

140 dol.: Kun. Antanas Kardas ir sesuo Marija, New York, NY.

Po 125 dol.: Prudencija Bičkienė, Evanston, IL; kun. Viktoras Dabušis, Elizabeth, NJ.

Po 120 dol.: dr. Kazys Rimkus, Chicago, IL; kun. dr. Kęstutis Trimakas, Forest Park, IL; dr. Vytautas Vygantas, Dallas TX.

Po 110 dol.: Antanas Alkaitis, Cleveland, OH; kun. Antanas Račkauskas, Brooklyn, NY.

104 dol.: Aldona Prapuolenytė, Cicero, IL.

Po 100 dol.: Ateitininkų Šalpos Fondas; prel. Jonas Balkūnas, St. Petersburg, FL; dr. Antanas Belickas, Evergreen Park, IL; vysk. Vincentas Brizgys, Chicago, IL; dr. Algirdas Čepulis, Willoughby, OH; dr. Adolfas Damušis, Southfield, MI; Vytautas Janušonis, Dousman, WI;

dr. Pranas Jucaitis, Rocky River, OH; dr. Jonas Jusionis, Santa Monica, CA; Petras Kaladė, South Boston, MA; dr. Birutė Kasakaitienė, Chicago, IL; Lucina Kaufmanaitė, Alexandria, VI; Kazys Kriaučiūnas, Clarendon Hills, IL; dr. Augustinas Laucis, Mt. Olive, IL; Juozas Laučka, Bethesda, MD; dr. Vytautas Majauskas, Northville, MI; dr. Antanas Marčiukaitis, Gillespie, IL; Petras Mikalauskas, Omaha, NE; Juozas Mikonis, Cleveland, OH; dr. J. Plikaitis, Chicago, IL; kun. Kazimieras Pugevičius, Brooklyn, NY; dr. Jonas Reinys, Oak Lawn, IL; dr. Alfonsas Stankaitis, Wethersfield, CT; Stepaičiai ir Smolenskai, Chicago, IL; dr. Adolfas Šležas, Flossmoor,

IL;, Vytautas Šoliūnas, Lemont, IL; dr. Kazys Šukys, Kankakee, IL; dr. Vaclovas Tumasonis, Palos Park, IL; dr. Juozas Valiūnas, New Rochelle, NY.

75 dol.: Vytautas Vaitiekūnas, South Orange, NJ.

Po 70 dol.: Antanas Balčytis, Chicago, IL; Jonas Pabedinskas, Glen Ellyn, IL;

60 dol.: Leonas Barauskas, Melrose Park, IL;

Po 50 dol.: Prel. Vytautas Balčiūnas, Thompson, CT; Arvydas Barzdukas, Falls Church, VA; Jurgis Damas, Naperville, IL; Juozas Dėdinas, Chicago, IL; dr. Rimas Juzaitis, Los Alamos, NM; kun. Gediminas Kijauskas, Cleveland, OH; Petras Kliorys, So. Euclid, OH; Daina Kojelytė, Chicago, IL; Vacys Laniauskas, Cicero, IL; Sigitas Leimonas, Arlington, VA; Adolfas Markelis, Cicero, IL; Nekalto Prasidėjimo Seserys, Putnam, CT; Kun. Jonas Pakalniškis, Brooklyn, NY; Bronius Polikaitis, Chicago, IL; dr. Zenonas Prūsas, Chillicothe, OH; kun. Vincentas Radvina, Cloverdale, CA; Stasys Rudys, Worchester, MA; kun. Jonas Ruokis, Waterbury, CT; Helen Schanel-Zenčiūtė, Wood Dale, IL; dr. Romas Sidrys, Streator, IL; Alina Skrupskelienė, Chicago, IL; dr. V. Skrupskelytė, Chicago, IL; Petras Spetyla, Chicago, IL; dr. Juozas Sungaila, Toronto, Canada; Cezaris Surdokas, Baltimore, MD; Jurgis Šklerius, Hot Springs, AK; dr. Rozalija Šomkaitė, So. Orange, NJ; Tėvai Marijonai, Chicago, IL; dr. Audronė Užgirienė, Highland Park, IL; Antanas Vaičiulaitis, Bethesda, MD; Viktoras Vaitkus, Waterbury, CT; Antanas Valavičius, Chicago, IL; Juozas, Ona, Asta Vitėnai, Washington, DC; prof. Balys Vitkus, Chicago, IL; dr. Pranas Zundė, Atlanta, GA.

45 dol.: Povilas Norvila, Chicago, IL.

Po 40 dol.: dr. O. Gustainienė, Toronto, Canada; dr. Česlovas Masaitis, Thompson, CT; Antanas Masionis, Fair Lawn, NJ; Bronė Pabedinskienė, Toronto, Canada; dr. Elena Repšienė, Chicago, IL; Albina Vadeišienė, Chicago, IL.

Po 35 dol.: dr. Eugenijus Šilgalis, Euclid, OH; Valerija Kundrotienė, Pigeon, MI.

Po 30 dol.: Marija Gylienė, Manlius, NY; Valerijus Gražulis, Westland, MI; Vitas Kazlauskas, Chicago, IL; Joseph Lukas, Orange, CT; Bronius Paliulis, Dorchester, MA; Jonas Sakas, Chicago, IL; A. Saulis, Toronto, Canada; Jonas Vaitkus, Hyatsville, MD; Bernardas Žukauskas, Chicago, IL.

Po 25 dol.: Ateitininkų Sendraugių Baltimorės skyrius; Aušra Babickienė, Cleveland, OH; Petras Balčiūnas, Hot Springs, AK; Kazys Barzdukas, Chicago, IL; Juozas Briedis, Chicago, IL; Rita Bureikienė, Los Angeles, CA; Adelė Dulskis, Palos Park, IL; Albina Dumbrienė, Chicago, IL; kun. Alfonsas Gleveckas, Albany, NY; Česlovas Grincevičius, Chicago, IL; Pranas Grušas, Agoura, Ca; Henrikas Idzelis, Cleveland, OH; Julius Jodelė, Los Angeles, CA; Stasė Jucienė, Hot Springs, AK; dr. Petras Kazlas, Hot Springs, AK; Kazys Kleiva, St. Petersburg, FL; Vaclovas Kleiza, Chicago, IL; dr. Romualdas Kriaučiūnas, Lansing, MI; Regina Kungienė, Los Angeles, CA; dr. Jonas Kuodis, Arlington, VA; Jonas Kuprionis, Van Nuys, CA; Simonas Laniauskas, Cleveland, OH (*Ateičiai*); S. K. Lukas, Brooklyn, NY; Petras Maldeikis, Hot Springs, AK; J. Medziukas, Los Angeles, CA; kun. Vytautas Memėnas, Joliet, IL; Kazys Mickevičius, Cicero, IL; Jurgis Mikaila, Troy, MI; Jonas Motiejūnas, Los Angeles, CA; dr. Vytautas Musonis, Oak Lawn, IL; kun. Petras Patlaba, Hot Springs, AK; kun. A. Petraitis, Rexford, NY; kun. Vytautas Pikturna, Riviera Beach, FL; dr. Justinas Pikūnas, Detroit, MI; Pranas Polteraitis, Detroit, MI; Vacius Prižgintas, Los Angeles, CA; dr. Jonas Račkauskas, Oak Lawn, IL; Aleksandras Radžius, Baltimore, MD; Stasys Rauckinas, Chicago, IL; Vacys Rociūnas, Independence, OH; dr. Linas Sidrys, Palos Hts., IL; Vladas Sinkus, Western Springs, IL; Simas Sužiedėlis, Brockton, MA; dr. Raimondas Šilkaitis, South Bend, IN; Šv. Pranciškaus seselės, Pittsburgh, PA; kun. Juozas Tautkus, Putnam, CT; Antanas Tumosa, Wayne, IN; V. Tuskenis, Palm Springs, CA; Charlotte Vaičeliūnas, Cleveland, OH; dr. Ilona Vaišnienė, North Haven, CT; dr. Antanas Valis-Labokas, St. Petersburg, PA; Kazys Vasaitis, Beltsville MD; dr. Edmundas Vasiliauskas, Glen Ellyn, IL; Jonas Žadeikis, Chicago, IL; Povilas Žumbakis, Chicago, IL.

24 dol.: kun. Francis Kura, Spring Valley, CA.

Po 20 dol.: kun. A. Babonas, Detroit, MI; Leonas Bajorūnas, Southfield, MI; Vladas Bublys, Birmingham, MI; Vladas Čyvas, Cleveland, OH; Rimas Domanskis, Chicago, IL; kun. A. Grauslys, Chicago, IL; Petras Gruodis, Chicago, IL; Giedrė Iešmantas, Richmond Heights, OH; Elena Jasaitienė, Des Plaines, IL; Aušra Jasaitytė, Chicago, IL; Petras Jokubka, Chicago, IL; Anatolijus Kairys, Chicago, IL; dr. Kęstutis Keblys, Southfield, MI; dr. Irena Kyras, Riverside, IL; Ričardas Kontrimas, Mission Vieje, CA; Stasys Kungis, Hacienda, CA; dr. Algirdas Marchertas, Hickory Hills, IL; Benediktas Neverauskas, Sterling Hts. MI; Povilas Norkevičius, Livonia, MI; kun. Vytautas Palubinskas, Paterson, NJ; Julius Paulėnas, Cicero, IL; Jonas Prunskis, Chicago, IL; Petras Pupius, Chicago, IL; Stefanija Rickutė, Cicero, IL; Antanas Rudis, Blue Island, IL; dr. Kęstutis Skrupskelis, Columbia, SC; Bronius Staniškis, Detroit, MI; Linas Surdokas, Baltimore, MD; Albertas Sušinskas, Cleveland, OH; dr. Antanas Sužiedėlis, Rockville, MD; Dalia Šaulytė, Chicago, IL; Alfonsas Šešplaukis, Chicago, IL; Mečys Šilkaitis, Seminole, FL; Jonas Valukonis, Huntington Beach, CA; Adomas Viliušis, Chicago, IL; Feliksas Zubinas, Westchester, IL; Leonardas Žitkevičius, Brooklyn, NY.

Po 15 dol.: Petras Abromaitis, Lemont, IL; Algimantas Bublys, Birmingham, MI; Jonas Jokubka, Chicago, IL; kun. V. Karalevičius, Newark, NJ; Izabelė Laučkaitė, Arlington VA; Vacius Lelis, Sterling Hts., MI; Eglė Paulikienė, Lisle, IL; Jonas Prakapas, Bakersfield, CA; Algis Raulinaitis, Glendale, CA; Pranas Razminas, Chicago, IL; Antanas Valiuškis, Barrington, RI; Antanas Valaitis, Eastlake, OH; Pranas Zaranka, Livonia, MI; kun. dr. Tomas Žiūraitis, Washington, DC; kun. John Žuromskis, Lowell, MA.

14 dol.: Ona Kliorytė, South Euclid, OH.

Po 10 dol.: Jonas Adomaitis, Prescott, AZ; Aleksandras Aleksis, Waterbury, CT; Tadas Aleksonis, Braintree, MS; Juozas Arštikys, Cicero, IL; Apolinaras Bagdonas, Chicago, IL; kun. Kęstutis Balčys, Amsterdam, NY; Stasė Bitlierienė, Detroit, MI; Kazys Bradūnas, Chicago, IL; Bernardas Brazdžionis, Vista, CA; Romas Bridžius, Cleveland, OH; Petras Brizgys, Chicago, IL; E. ir J. Čuplinskai, Toronto, Canada; Gediminas Damašius, Libertyville, IL; Andrius Daugirdas, Chicago, IL; Genė Dubauskaitė, Worth IL; Jonas Dunčia, Southfield, MI; Onutė Fielding-Damaitė, Naperville, IL; Laima Garbonkienė, Clarendon Hills, IL; kun. V. Gidžiūnas, Brooklyn, NY; Ladas Giriūnas, Ottawa, Canada; Jurgis Gliauda, West Covina, CA; Julė Grikinaitė, Los Angeles, CA; Alfonsas Juška, Sterling Hts., MI; Irena Kamantauskienė, Wheaton, IL; Algirdas Kasiulaitis, Euclid, OH; kun. Vaclovas Katarskis, Dayton, OH; Kunigunda Keblinskienė, St. Petersburg Beach, FL; Marija Kuprienė, Cicero, IL; P. Kuras, Windsor, Canada; Teresė Landsbergienė, Upper Malboro, MD; dr. Arūnas Liulevičius, Chicago, IL; Vida Maciukevičiūtė, Palos Heights, IL; P. Mališka, Montreal, Canada; Juozas Masilionis, Chicago, IL; V. Matušaitis, Livingston, NJ; Sigutė Mikrut, Lake Bluff, IL; Linas Mikulionis, Sterling Heights, MI; Onutė Mališauskaitė, Kenosha, WI; Marija Noreikienė, Baltimore, MD; Vaclava Orvidienė, Cicero, IL; Bronius Petrauskas, Boca Raton, FL; Rozalija Petronienė, South Boston, MA; J. Pleinys, Hamilton, Canada; Juozas Plienas, Chicago, IL; dr. Janina Reklaitienė, Crown Point, IN; Aleksas Smilga, Chicago, IL; dr. Albinas Šmulkštys, Gibbstown, NJ; Kęstutis Sušinskas, Villa Park, IL; Augustinas Tijūnėlis, Chicago, IL; Narimantas Udrys, Birmingham, MI; kun. dr. Ignas Urbonas, Cary, IN; Gailutė Valiulienė, Chicago, IL; kun. Jonas Velutis, Chicago, IL; Regina Viliamienė, Camp Springs, MD; Emilija Vilimaitė, Chicago, IL; Aldona Zailskaitė, Cicero, IL; Juzė Žebrauskienė, Chicago, IL; Petras Žilinskas, Lyndhurst, OH.

7 dol.: B. ir J. Lungiai, Chicago, IL;

6 dol.: Ramona Bielskytė, Glen Ellyn, IL.

Po 5 dol.: B. Abromaitytė, Toronto, Canada; T. Alenskienė, Lemont, IL; Danutė Augienė, Chicago, IL; Irena Baleišis, Chicago, IL; Rūta Balytė, Cleveland, OH; Gražina Budrytė, Chicago, IL; D. Čepaitė, Toronto, Canada; Giedrė Čepaitytė, Chicago, IL; dr. Vytenis Damušis, Oak Forest, IL; Gintė Damušytė, Woodhaven, NY; Vilija Dėdinaitė, New York, NY; Dalia Garūnaitė, Chicago, IL; Rimantas Gražulis, Hazelcrest, IL; Liuda Gudelienė, Cos Cob, CT; kun. Stasys Yla, Putnam, CT; dr. Saulius Jankauskas, Redford, MI; Ona Kavaliūnienė, Beverly Shores, IN; Renata Kaknevičiūtė, Toronto, Canada; Agnė Kižienė, Chicago, IL; V. Kolyčius, Toronto, Canada; Zita Kripavičiūtė, Timberlake, OH; Tadas Kulbis, Brockton, MA; Rūta Kuraitė, Windsor, Canada; Janina Lieponienė, Orland Park, IL; Nijolė Lukošiūnienė, Chicago, IL; Genovaitė Maciūnienė, Philadelphia, PA; A. Mateika, Toronto Canada; Pilypas Narutis, Chicago, IL; Linas Palubinskas, Chicago, IL; Rimas Pauliukonis, Downers Grove, IL; Karolė Pažėraitė, Cicero, IL; Z. Prakapaitė, Toronto Canada; Dana Saliklytė, Chicago, IL; Henrikas Šatinskas, Syosset, NY; kun. Alfonsas Savickas, Vokietija; Aloyzas Sirutis, Santa Monica, CA; Violeta Slivinskaitė, Scarborough, Canada; dr. Leonardas Šimutis, Evergreen Park, IL; Petras Tutinas, New York, NY; Rūta Vardytė, Norman, OK; Erikas Vasiliauskas, Glen Ellyn, IL; Rimantas Žemaitaitis, Chicago, IL.

3 dol.: Bronius Gaižutis, Chicago, IL.

Po 2 dol.: Stasė Pautienienė, Cicero, IL; Gailutė Valiulienė, Chicago, IL.

1981 METŲ *ATEITIES* TURINYS

STRAIPSNIAI

Ateities 70 m. sukaktį minint — J. B. Laučka 4
Ateitis ir mes: Jos gimtadienį švenčiant — K. Trimakas 10
Ateitininkų 70-ties metų veiklos reikšmė — P. Kisielius 12
Ateities Jubiliejinio kongreso tikslas — K. Trimakas 18
Veikiame rėčio ar korio principu? — A. Damušis 20
Tikintysis lietuvis okupuotoje Tėvynėje — Ištraukos iš LKBK ir TTGKK 22
Surrealizmas vaikšto gatvėmis: Pokalbis su Z. Sodeikiene — A. Zailskaitė 28
A.a. dr. Jonas Grinius, 1902-1980 34
Testamentiniai žodžiai — dr. J. Grinius 35
Atsisveikinant su a.a. dr. J. Grinium — vysk. A. Deksnys, dr. J. Norkaitis, K. Ivinskis 36
Mums, tautai ir žmonijai esant kryžkelėje — K. Trimakas 72
Šeimos sampratos raida šventajame rašte — V. Bagdonavičius 74
Kęstutis Zapkus 79
Tikintysis lietuvis okupuotoje Lietuvoje — K. Pugevičius 86
Lietuvis valdininkas tėvynėje — T. Venclova 116
Moksleivių pažiūros į lietuviškumą, Bažnyčią ir save — V. Musonytė 125
Stasio Šalkauskio jaunystės namas — A. Šalkauskis 131
Savižudis Broadvėjui — D. Markelytė 132
Kongreso laukia degantys reikalai — K. Trimakas 156
Ko senimas norėtų iš jaunimo — V. Vaitekūnas 159
Iš Viktoro Petkaus laiškų 161
Pirmieji *Ateities* žingsniai Amerikoje 164
Kan. Povilas Dogelis — *Ateities* krikštatėvis 167
Aš gyvenimo prasmės pilnai ieškojau — O. Mikailaitė 171
Kuo gi aš būsiu? — A. Valavičius 176
Saulėj ir lietuj vaivorykštė ištryško — K. Trimakas 200
Su *Ateities* redaktorium J. Ambrazevičium — (Brazaičiu) — A. Vaičiulaitis 208
Atsisakau parodymų prieš Viktorą Petkų — R. Paulionis 211
Pokalbis su Federacijos vadu J. B. Laučka 244
Rašytojo padėtis dabartinėje Lietuvoje — A. Landsbergis 248
Į Lietuvos ir pasaulio lietuviškąjį jaunimą 258
Lietuvos atgimimas — L. Sidrys 261
Tikra tarybinė moteris — B. Jankauskienė 262
Kai kurios nuomonės ir kai kruie požiūriai dabartinėje Lietuvoje apie lietuvių išeiviją, ypač JAV — BG 264
Egzistencinė moterystė — 1981 — V. Kaulius 268
Vaizduojamasis menas religijoje — V. Bagdanavičius 270
Ateitis Kristui ir Lietuvai — K. Trimakas 286
Jubiliejinė „Ateitis“ — J. Gliauda 287
Kaip aš tapau „Ateities“ redaktorium — K. Bradūnas 288
Sesę „Ateitę“ JAV pasitinkant — J. Baužys 289
Keletą metų su „Ateitimi“ — P. Jurkus 291
1980 metų vestuvės — R. Sidrienė 296
Veiklos pakeitimai — V. Dundzila 307
Invokacija — prel. J. Balkūnas 329

Lietuvos valstybės atkūrimo teisė ir būtinumas valstybingumo istorijos šviesoje — A. J. Rudis 330
Sveikinimai Ateities kongresui 332
ATEITIS — Iššūkis ir veidrodis — K. Trimakas 342
Ateities literatūrinė tėkmė — K. Bradūnas 353
Žvilgsnis ateitin — S. Kuprys 360
Ateities 70 m. jubiliejinis kongresas 362
Daugiasluoksnė poezijos interpretacija — K. Bradūnas 386
Poezijos vaidinimai ateitininkų kongrese — K. Keblys 388
Sukaktuvinio *Ateities* kongreso pasisakymai 390
Premijos 394
Priimant Šalkauskio premiją 395
Dalyvavusieji kongrese dalinasi įspūdžiais 414
Mūsų šeimoje — A. Tijūnėlis 421
1980—1981 *Ateities* jaunimo konkurso laimėtojai 424
Ateities kongreso finansinis vajus 431

POEZIJA

Eilėraščiai — A. Jakštas, V. Mykolaitis-Putinas, S. Nėris, Aistis, M. Vaitkus, A. Vaičiulaitis, A. Miškinis, F. Kirša, B. Brazdžionis, G. Tulauskaitė 14-17
Eilėraščiai — J. Malerytė 90
Balandis (eil.) — A. Radžius 113
Ant Morenų kalvų (eil.) — K. Bradūnas 153
Eilėraščiai — K. Bradūnas 166
Eilėraščiai — G. Remeikytė 216
Pajūryje (eil.) — J. Yluvis 241
Saulės Kalvarijos — V. Ališas 285
Apie rudenį ir šunį — J. Aistis 305

PROZA

Ji buvo graži — A. T. Klimas 135
Keistas uždarbis — A. Markelis 179
Įbauginimo vaisiai — J. Gliauda 294
Malonė — A. T. Klimas 308

ANTAI

K. Trimakas 2, 70, 114, 154, 198, 242, 330, 340

ATVIRAI

Mano kelelis į ateitininkiją — M. Sumantas 92
Jeigu jaunimas yra mūsų tautos ateitis — N. Balčiūnienė 93
Kongresui besiruošiant — kun. S. Yla 124
Idant kongresas būtų darbingas — A. Damušis, J. Laučka, K. Trimakas 218
Žvelgiant į praėjusio kongreso pėdsakus — A. Skrupskelienė 222
Kongrese svarstytinos moksleivių problemos — V. Dundzila 223
Pabiros mintys apie Lenkiją — L. Sidrys 300
Lietuvių išeivijos ateitis — kokia ji bus — V. Nakas 302
Minčių nuotrupos apie praėjusį kongresą — A. Liulevičius 400
X kongresas ir kas po jo mūsų skyriuje — A. Skrupskelienė 404
Po *Ateities* kongreso — vysk. V. Brizgys 408
Ar daug kuriamojo užsimojimo — K. Trimakas 410

STUDENTAI

Sao Paulo kolonijos ateitis jaunimo rankose — Sao Paulo studentai 38
Lituanistikos seminaras — V. L. Dundzila 39
Eilėraščiai — R. Girdauskaitė 40

Ne pasakos — S. Kubilius 94
Fiziologijos pamoka — J. Sidrys, A. Žlioba 136
Chicagos draugovė — šio *Ateities* nr. mecenatas 139
Po suvažiavimo — V. Dėdinaitė 183
Eilėraščiai — S. Kubilius 184
Studentų rūpesčiai kongreso reikalais:
Ne eksperimentas, o sunki užduotis — V. Dėdinaitė 224
Jaunimas tebeturi rūpesčių — V. Dundzilá 225
Nustatyti stiprias, specifines veiklos gaires — G. Grušas 226
Ar turi būti kataliku, kad būtumei pilnu ateitininku? — V. Laniauskas 310

ATŽALOS

Mes, Bažnyčia, Lietuvių kolonija ir Lietuva — Sao Paulo moksleiviai 42
Pasaulio vaikelis, Lietuvos vaikelis (eil.) — L. Vasiliauskaitė 43
Kai ateis rytojus... (apsakymas) — G. Palubinskaitė 44
Susitikimas su *Ateitim* 96
Įspūdžiai iš kalakursų 99
Rasa Šoliūnaitė — V. Liulevičius 140
Iš iškalbos varžybų 140
Žvaigždžių vaikeliai — L. Vasiliauskaitė 186
Esu jauniausia — N. Pemkutė 187
Moksleiviai apie moterų teisių (be)prasme — A. Pabedinskas, R. Kulytė, S. Šoliūnas 187
Problemos tarp dviejų kultūrų — L. Vadeišaitė ir A. Švabas 227
Ar ateitininkai turi ribotis — V. Lukošiūnas 228
Nusistatymai ateitininkui — D. Polikaitytė 228
Mano ateitis 311
Draugystė, gyvenimo skausmas ir džiaugsmas — N. Slivinskaitė 311
Draugystė, gyvenimo skausmas ir džiaugsmas — N. Slivinskaitė 313
Eilėraščiai 314
Vasaros pamoka — V. Slivinskaitė 315
Iš Detroito moksleivių laikraštėlio 316
Ateitininkų kongresas Lipniūno kuopos moksleivių akimis 422

KNYGOS

J. Green ir jo dienoraštis (I) — A. Grauslys 46
Telšių vyskupijos bažnyčios — J. Dainauskas 100
Julien Green (tęsinys) — A. Grauslys 103
Ivan Havener „Imk ir skaityk" — A. Tijūnėlis 306

POLĖKIAI

Chicagos lietuvių ekumeninio ratelio 15 m. veikla 49
Kristaus prašymas pildosi — K. Trimakas 50
Keturi didieji klausimai — P. Dilys 51
„Būk atidžiai ramus — ir suprask, kad aš esu Dievas — A. Kripavičiūtė 274

LAIŠKAI 52, 151, 196, 239, 283, 430

VEIKLA 53, 106, 142, 189, 229, 278, 317

KREIVOS ŠYPSENOS 68, 112, 152, 240, 284, 328

ATEITIES JUBILIEJINIO KONGRESO RENGĖJAI

Ateitininkų Federacijos valdyba: Juozas B. Laučka, Ateitininkų federacijos vadas; kun. Stasys Yla, Federacijos dvasios vadas; Linas Kojelis, generalinis sekretorius; Milda Čižiūnienė, iždininkė; Jonas Vaitkus, sekretorius; Pranas Baltakis, referentas sendraugių reikalams; Gundis Vaitkus, SAS referentas; Ramunė Mikulionytė, JAS referentė; Antanas Vaičiulaitis, narys kultūros reikalams.

Kongreso rengimo komitetas Chicagoje: Vytautas Šoliūnas, pirmininkas. Nariai: Juozas Baužys, dr. Petras Kisielius, Kazys Kriaučiūnas, Jonas Pabedinskas, Kazys Pabedinskas, Irena Polikaitienė, Juozas Polikaitis, Edis Razma, Rasa Šoliūnaitė, kun. dr. Kęstutis Trimakas, Jonas Žadeikis.

Aukų vajaus komisija: dr. Juozas Meškauskas, pirmininkas, Bronius Polikaitis, ižd., dr. Petras Kisielius, Faustina Mackevičienė, Juozas Masilionis, Pranė Masilionienė, Jonas Pabedinskas, dr. Bronius Valadka.

Finansų komisija: dr. Petras Kisielius, Jonas Pabedinskas, Bronius Polikaitis.

Banketo komisija: Kazys Pabedinskas, pirm., Faustina Mackevičienė, Elena Razmienė, Alicija Rugytė, Milda Tamulionienė, Valerija Žadeikienė.

Ateties vakaro komisija: kun. dr. Kęstutis Trimakas, pirm., Irena Kazlauskienė, Rasa Narutytė, Aldona Prapuolenytė, Edis Razma, Marija Saliklienė.

Religinės programos komisija: kun. Viktoras Rimšelis, pirm. Juozas Polikaitis, Aldona Prapuolenytė, kun. dr. Kęstutis Trimakas, Jonas Žadeikis, Pranas Zaranka.

Registracija: Korp! Giedra, vadovaujama Irenos Polikaitienės.

Spaudos informacija: Juozas Baužys, Aldona Prapuolenytė, kun. dr. Kęstutis Trimakas.

Ateities vakaro vaišių talka: Ateities vakaro vaišių rengimui vadovavo O. Saliklienė. Jai talkininkavo A. Prapuolenytė, D. Augienė, V. Čepaitienė, V. Baleišytė, L. Kybartienė, A. Budrienė, G. Končienė, F. Mackevičienė, O. Stukienė, M. Vieraitienė, J. Ivaškauskienė, I. Kazlauskienė ir R. Stukaitė.

Ateities konkursas jaunimui

Ateities žurnalo konkursas yra tapęs kasmetine tradicija. Žurnalo redakcija vėl skelbia konkursą 1981-1982 metams. Šis konkursas, kaip ir ankstyvieji, apima daug sričių: 1. beletristiką (novelę, apsakymą, apysaką ir pan.), 2. poeziją, 3. straipsnį-rašinį, 4. veiklos aprašymą, 5. veiklos fotografiją, 6. meno fotografiją ir 7. iliustraciją. Bus vertinami visi 1981 m. rugpiūčio 2 d. — 1982 m. rugpiūčio 1 d. laikotarpiu *Ateičiai* atsiųsti kūriniai, kurie nebuvo atspausdinti periodinėje spaudoje (stovyklų ir kuopų laikraštėliai į periodinę spaudą neįskaitomi). Moksleiviams (iki 19 m. amžiaus jaunimui) ir vyresniam jaunimui (19-30 m. amžiaus) premijos skiriamos atskirai. Premijoms dr. Adolfas Damušis jau paskyrė 500 dol. iš jam skirtos St. Šalkauskio kūrybinės premijos sumos, kurią jis laimėjo 1981 m. Premijų įteikimo iškilmės įvyks *Ateities* vakare, 1982 m. spalio 16 d. Jaunimo centre Chicagoje.

Statement of ownership, management and circulation

„Ateitis" (publication number: USPS 935-440) iš published monthly, except July and August. Its publisher and owner is American Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, 9610 Singleton Dr. Bethesda, Md. 20034. The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes have not changed during preceding 12 months. The editor is Rev. Kestutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. The managing editor is Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. In the preceding 12 months „Ateitis" averaged a press run of 1200 each issue (single issue nearest to filing date, 1200) of which 1004 (1011) were distributed to paid individual subscribers by mail and none (0) sold through dealers, carriers, street vendors or counter sales; total paid circulation being 1004 (1011), free distribution by mail, carriers or other means 71 (71). Copies not distributed — left-over 125 (118).

ALp(LKA)1786
1981, Nr.9/10

90.725.241